

Türkiye ve Dünyada Yüzyılın Birikimi

1980-1989

CİLT 7

TÜRKİYE VE DÜNYADA YÜZYILIN BİRİKİMİ

*Türkiye Büyük Millet Meclisinin
Yüzüncü Yılına Armağan*

Fatih DUMAN

© TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TÜRKİYE VE DÜNYADA YÜZYILIN BİRİKİMİ
1980 – 1989

Yayın Sahibi

Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Yayın Koordinatörü

Nasuhi GÜNGÖR

Genel Yayın Yönetmeni

Serhat Buhari BAYTEKİN

Editör

Prof. Dr. Hamit Emrah BERİŞ

Editör Yardımcısı

Dr. Metin ÖZKAN

Hazırlayan

Prof. Dr. Fatih DUMAN

Proje Asistanları

Nazım Onur HÖKELEK
Fatih YILDIZ
Hilal Nevin POLAT
Ebru AŞKIN
Zehra NURALIN

Redaksiyon

Tamer KOPARAN

Tasarım Koordinatörü

Pınar DEMİRALAY

Tasarım

Arzu ÖZKAN
Yeşim POLAT

Yapım

Uluslararası Piri Reis Kültür Ajansı

Baskı

TBMM Basımevi
Ankara, 2023

ISBN:

978-605-2089-55-2 (7.c)
978-605-2089-48-4 (Tk)

TÜRKİYE VE DÜNYADA YÜZYILIN BİRİKİMİ kitap seti
Türk Telekom'un katkılarıyla hazırlanmıştır.

TÜRKİYE VE DÜNYADA YÜZYILIN BİRİKİMİ

*Türkiye Büyük Millet Meclisinin
Yüzüncü Yılına Armağan*

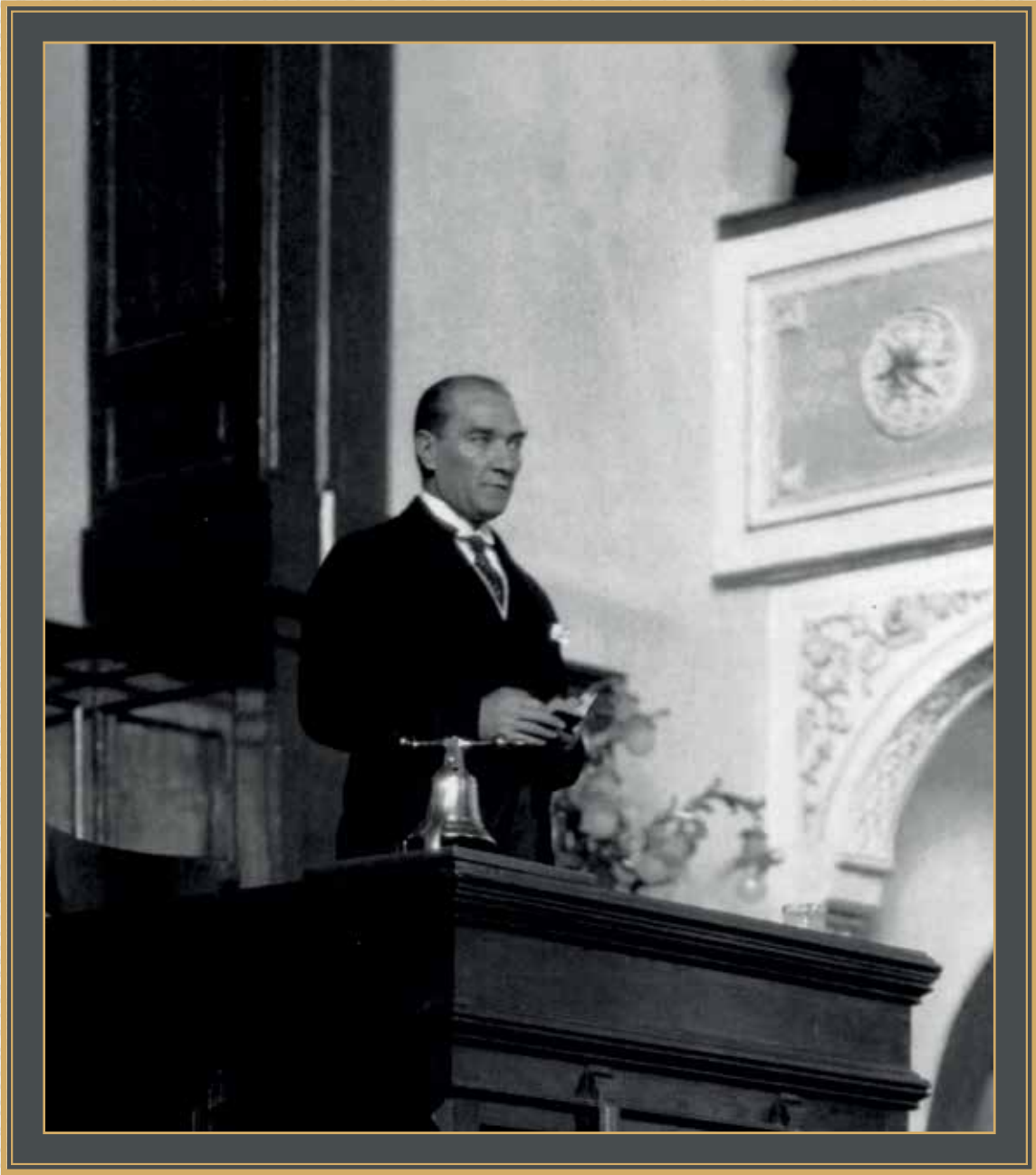

**Toplumda en yüksek hürriyetin, en yüksek
eşitlik ve adaletin devamlı şekilde sağlanması
ve korunması ancak ve ancak tam ve kat'î
mânasiyle millî egemenliğin kurulmuş
bulunmasına bağlıdır. Bundan ötürü
hürriyetin de, eşitliğin de, adaletin de dayanak
noktası millî egemenliktir.**

Mustafa Kemal ATATÜRK
Türkiye Cumhuriyeti Birinci Cumhurbaşkanı

**Şan ve şerefle bir asrı geride bırakan
Türkiye Büyük Millet Meclisi, "Hâkimiyet
kayıtsız şartsız milletindir" şiarıyla millî
egemenliğimizin yıkılmaz tecelligâhı
olmaya devam edecektir.**

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Takdim

Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının yüzüncü yılını idrak ettiğimiz 2020 yılında, Başkanlığımız tarafından Meclis tarihine ilişkin çok sayıda çalışma yapılmış ve okuyucu ile buluşturulmuştur. O dönemde hazırlıkları başlayan eserlerden biri de Meclisin açılışından itibaren yüz yıllık tarihî kesiti ele alan almanak çalışmasıdır. On ciltten oluşan bu çalışma, tarihimizdeki mühim hadiseleri kronolojik bir sıra izleyerek kısa açıklamalarla okuyucuya ulaştırmayı amaçlamaktadır. Bunun yanında, dünyanın farklı yerlerinde cereyan edip doğrudan veya dolaylı şekilde ülkemizi etkileyen farklı hadiselerle de çalışma kapsamında yer verilmiştir. Dolayısıyla bu çalışma, yüz yıllık bir tarihin icmalî niteliğindedir.

Bugünü doğru anlamak ve yorumlamak için tarihin rehberliği şarttır. Tarihî hadiseleri bilmek ve onlardan dersler çıkarmak, günümüzde yaşanan olayları değerlendirme ve geleceğe dair isabetli öngörülerde bulunma kabiliyetimizi artıracaktır. Nitekim istiklal şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un

"Tarihi 'tekerrür' diye tarif ediyorlar;

Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?"

dizeleri, tarihî tecrübeyi doğru idrak etmenin lüzumuna işaret etmekte; tarihi ibret nazarıyla okumamanın netice vereceği elim akıbeti bizlere hatırlatmaktadır. Tarihten ibret alabilmek ise şüphesiz geçmişin hakikatlerini bilmekle ve hatırdaki tutmakla mümkündür. Bu anlayış doğrultusunda elinizde bulunan almanak çalışmasının amacı, tarihimizin mühim hadiselerini mümkün olduğunca bilinir kılmak ve zihinlerimizde kalıcı şekilde yer edinmelerini sağlamaya çalışmaktır.

Başkanlığımız tarafından yayımlanan almanak çalışmasının öncelikli faydası, Meclisimizin açılışını takip eden yüz yıllık tarihî kesitin dönüm noktalarını derli toplu ve sistematik bir şekilde okuyucuya sunmasıdır. Türkiye ve dünya tarihiyle ilgili önemli gelişmelerin objektif bir anlatımla kolay erişilebilir bir şekilde okuyucuyla buluşturulması, tarihî hadiselerin toplum hafızasında diri kalmasına katkı sağlayacaktır. Diğer taraftan yüz yıllık tarihî bir süreçte farklı hadiseler arasındaki ilişki ve bağların görülmesi; yaşanan gelişmelerin derinlemesine tahlil edilmesine, farklı perspektiflerle çok boyutlu olarak ele alınmasına yardımcı olacaktır. Son olarak bu çalışma vesilesiyle başta gençlerimiz olmak üzere tüm vatandaşlarımız, Meclisimizin açılmasından bugüne kadar geçen süre zarfında demokrasimizin kat ettiği aşamaları görebilecektir.

Gazi Meclisimizin açılarak faaliyetlerine başladığı 1920 yılından 2020 yılının sonuna kadar uzanan zaman diliminde yaşanan gelişmelerin özetini sunan bu çalışmada, tarihî hadiseler kronolojik olarak tasnif edilip sıralandıktan sonra kısa açıklamalarla okuyucuya aktarılmaktadır. Çalışma kapsamında ayrıca ele alınan tarihî gelişmelerle ilgili görsel unsurlara da yer verilmektedir. Böylece çalışmanın sadece tarih alanında çalışan araştırmacılara değil, ülkemizin ve dünyanın yakın geçmişine ilgi duyan herkese hitap edecek şekilde hazırlanması hedeflenmiştir.

Uzun ve yorucu bir çalışmanın ürünü olan almanak ciltlerinin metinlerini kaleme alan değerli akademisyenlerimiz başta olmak üzere eserlerin hazırlanmasında ve yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor; almanak çalışmasının literatüre katkı sağlamasını, araştırmacılar ile her kesimden ve her yaştan okuyucuya faydalı olmasını temenni ediyorum.

Ön Söz

Almanaklar, belirli bir alana özgü olay, olgu, gelişme ve süreçlerin ele alındığı kapsamlı kronolojik çalışmalardır. Bu tür kronolojik çalışmalar, tarihî olayların anlamlı bir bütüne oturtulmasını sağlamak için oldukça yararlı araçlardır. Almanaklar öncelikle belirli konuların tarihsel gelişim süreçlerinin bütünlüklü olarak incelenmesi açısından işlev görür. Böylece herhangi bir olayın gelişim süreci, safahatı, nedenleriyle sonuçları en baştan en sona belirli bir gelişim çizgisi içinde takip edilebilecektir. Aynı şekilde kronolojik çalışmalar tarih araştırmalarında anakronizme düşmemek için de faydalı olacaktır. Ayrıca bu tür çalışmalar farklı olaylar arasındaki bağlantıları görme, bunların birbirlerine yönelik etkilerini fark etme işine de yarayacaktır. Bilimsel ve akademik çalışmalarda bazen küçük ayrıntıların ne denli kritik bir rol oynadığı bilinir. Kapsamlı bir almanağın içerdiği ayrıntılarla spesifik konuların tüm boyutlarını daha iyi görmeye hizmet etmesi beklenebilecektir.

Buna karşılık Türkiye’de güçlü bir kronoloji geleneğinin olmadığı bilinen bir gerçektir. Kuşkusuz belirli tarihî dönemleri esas alan nispeten kısa bazı kronolojik eserler veya kamu kurum ve kuruluşlarının özellikle kendi görev alanlarına ilişkin yıllık olarak hazırladıkları birtakım çalışmalar mevcuttur. Ama bir tema çerçevesinde uzun bir kesiti, önemli tüm olay ve süreçleri ele alan bütünlüklü bir çalışmanın bulunmadığı açıktır. Elinizdeki on ciltlik seri bu eksikliği gidermek için farklı akademisyenlerin katkılarıyla hazırlanmıştır. Bu şekilde, herhangi bir siyasi hadiseyi, ortaya çıkış şartları, içinde geliştiği iklim ve sebep olduğu sonuçları itibarıyla anlamak mümkün olacaktır.

Elinizdeki on ciltlik çalışma, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına başladığı 1920 yılının 1 Ocak tarihinden 2020 yılının sonuna kadar olan zaman dilimini onar yıllık dönemler hâlinde ele almıştır. Olayların aktarılmasında Meclisin çalışma alanına giren konu ve gelişmelere öncelik verilmiştir. Bu kapsamda, gerek parlamento tarihi gerekse toplum hayatı için önem taşıyan bazı kanuni düzenlemelerin altı kalınca çizilmiştir. Ancak her bir kanunun esas itibarıyla belirli bir dönemde yaşanan gelişme, ihtiyaç veya sorunun ürünü olduğu açıktır. Dolayısıyla kanunların gerçek mahiyetlerini anlamak için ortaya çıktıkları dönemin ruhunu kavramak gerekir. Oxford ve Britannica gibi sözlüklere göre almanak kelimesinin Arapça iklim anlamında gelen al-manak’tan türediği göz önünde bulundurulduğunda bu durum daha iyi anlaşılabilir. Gerçekten de almanaklar ele aldıkları dönemin toplumsal ve siyasal iklimini bugüne taşırlar. Bu kapsamda hazırlanan almanak, kanunların veya diğer hukuki düzenlemelerin alt alta sıralandığı bir bibliyografik metin şeklinde planlanmamıştır. Topluma ve siyasete, dolayısıyla parlamentonun işleyişine yön veren olaylar kronolojik şekilde aktarılmıştır.

Çalışmanın fikir babası doğrudan Meclis Başkanımız Sayın Prof. Dr. Mustafa Şentop hocamızdır. Başkanımız Meclisin açılışından itibaren yaşanan olayları sistematik ve kronolojik şekilde ele alacak bir almanak çalışması hazırlanmasını istemiş ve sürecin her aşamasında fikirleriyle yol gösterici olmuştur. Yine Sayın Başkanın isteğiyle çalışmanın kapsamının genişletilmesi ve 1920’den günümüze her bir yılın müstakil bir cilt olarak hazırlanması yönünde çalışmalar da başlatılmıştır. Çalışmanın vücut bulmasındaki bu hayati rolü için Sayın Başkanımız Prof. Dr. Mustafa Şentop’a şükranlarımızı sunarız.

Elbette her çalışma gibi elinizdeki almanak serisi de birtakım eksik ve kusurlarla malul olabilir. Ancak bu çalışmanın hacmi ve boyutuyla alanında bir ilk olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmanın genişleme sürecinde, okurlardan gelecek görüş, öneri ve değerlendirmeler doğrultusunda gerekli değişiklik ve düzeltmelerin yapılması mümkün olacaktır. Son olarak çalışmaya emeği geçen Yayın Koordinatörümüz Nasuhi Cüngör, Yayın Yönetmenimiz Serhat Buhari Baytekin, Editör Yardımcımız Dr. Metin Özkan, değerli yazarlarımız, proje asistanlarımız, redaktörümüz ile kitabın dizgi ve baskısında emeği geçen tüm arkadaşlarımıza hassaten teşekkürü borç biliriz. Çalışmanın, yüzüncü yılını geride bırakan Meclisimiz ve 2023 yılında 100. yılını kutlayacak olan Cumhuriyetimiz için mütevazı bir hediye ve akademik literatüre naçizane bir katkı olmasını temenni ediyoruz.

Prof. Dr. Hamit Emrah BERİŞ
Editör

1980

sayfa 20/63

12 Eylül Darbesi gerçekleştirildi. Siyasal partiler, sivil toplum örgütleri ve dernekler kapatıldı; parti başkanları ve aydınlarla birlikte çok sayıda mesleki ve siyasal örgüt yöneticisi tutuklandı. Ordu ülkenin yönetimine el koydu.

1982

sayfa 100/131

Anayasayı tanıtmaya gezilerine başlayan Devlet Başkanı Kenan Evren, Trabzon'daki konuşmasında, "millet on yıl rahat etsin diye liderlere yasak koyduk" dedi.

1982 Anayasası için halk oylaması yapıldı. Anayasa, yüzde 91,3 "evet" oyuyla kabul edildi.

1984

sayfa 170/205

PKK, Hakkâri ve Şırnak illerinin Eruh ve Şemdinli ilçelerine saldırarak silahlı eylemlerine başladı. Uzun yıllar Türkiye'ye maddi ve manevi birçok zararlar verecek olan terör örgütü PKK, silahlı eylemlerini gerçekleştirmeye ve arttırmaya başladı.

Devlet Başkanı ve Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren, ilk yurt dışı gezisini, Devlet Başkanı General Ziya Ül Hak'ın davetlisi olarak Pakistan'a yaptı.

1981

sayfa 64/99

Yalnızca Milli Güvenlik Konseyinin izin verdiği partilerin ve adayların katılabildiği genel seçimler gerçekleştirildi. Anavatan Partisi (ANAP) %45.1 oyla 400 milletvekilinden 211'ini alarak tek başına iktidar oldu.

1983

sayfa 132/169

1985

sayfa 206/231

1986

sayfa 232/255

Bir süredir hasta olan 3. Cumhurbaşkanı Celal Bayar, 104 yaşında vefat etti. Hükümet resmî yas ilan etti. Ailesinin isteği üzerine, Celal Bayar'ın naaşının doğum yeri olan Umurbey'e defnedilmesine karar verildi.

KKTC tarihindeki ilk cumhurbaşkanlığı seçimleri yapıldı. Birinci tur oylamada oyların yüzde 70,21'ini alan Rauf Denktaş, KKTC'nin ilk Cumhurbaşkanı oldu.

Cumhuriyet tarihinin en büyük aşı kampanyası Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve Başbakan Turgut Özal tarafından başlatıldı. Kampanya ile 5 milyon çocuğa difteri, boğmaca, tetanos, kızamık, çocuk felci aşısı yapıldı.

12 Eylül 1980'de bütün yurda yayılan sıkıyönetim uygulaması toplam 8 yıl, 6 ay, 22 gün sürdükten sonra, 4 ilde de sıkıyönetimin yerini olağanüstü hâle bırakmasıyla (Diyarbakır, Siirt, Mardin ve Hakkâri) 19 Temmuz 1987 tarihinde son buldu.

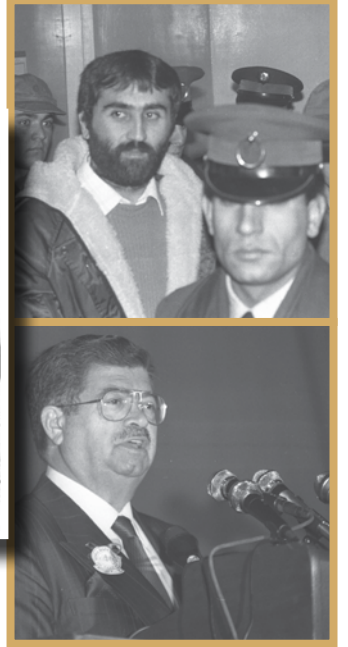
1987

sayfa 256/289

1988

sayfa 290/321

ANAP Kongresi'nde, Kartal Demirağ isimli şahıs Başbakan Turgut Özal'a kürsüde konuşma yaparken tabanca ile ateş etti, elinden yaralanan Turgut Özal, diğer kurşunun kürsüdeki mikrofona isabet etmesi sayesinde kurtulabildi.

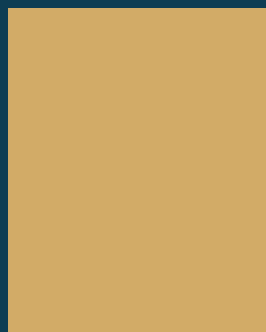

Cumhurbaşkanlığı seçiminin üçüncü turunda nihayet sonuç çıktı. Muhalefetin katılmadığı oylamada Turgut Özal 285 milletvekilinden 263'ünün oylarını alarak salt çoğunlukla Türkiye'nin 8. Cumhurbaşkanı seçildi.

1989

sayfa 322/356

ALMANAK

1980-1989

1980

2 OCAK

Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ve kuvvet komutanlarının 27 Aralık 1979'da bir uyarı mektubu imzalayarak Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e ve siyasi parti liderlerine gönderdiği açıklandı.

Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana hakkında, bölücülük ve Kürtçülük propagandası yaptığı gerekçesiyle dava açıldı.

5 OCAK

Adalet Bakanlığı, siyasal suçlara ilişkin ceza artırımını öngören Türk Ceza Kanunu (TCK) değişiklik tasarısını Başbakanlığa sundu.

Başbakan Süleyman Demirel, Bülent Ecevit'in, Adalet Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisi arasında iş birliği isteğini reddetti.

6 OCAK

Türkiye, İran ve Pakistan arasında 27 Nisan 1977 tarihinde Tahran'da imzalanan Güney ve Batı Asya Posta Birliği Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü'ne ilişkin Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

7 OCAK

Türkiye-Amerika Birleşik Devletleri Savunma İşbirliği Anlaşması'na ilişkin görüşmeler Ankara'da başladı.

Eski Parlamenterlere Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin haklarını (sağlık, ulaştırma, haberleşme, pasaport vb.) veren yasa, Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

8 OCAK

Türkiye Büyük Millet Meclisinde parlamenterlerin, parlamento muhabirlerinin, meclis personelinin ihtiyacını karşılamak üzere bir mağaza açıldı. Açılışı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Cahit Karakaş yaptı.

Akaryakıt yokluğu nedeni ile fabrikaların yüzde 80'i üretimini durdurdu.

Cahit Karakaş (1928-)

9 OCAK

Gazeteciler Cemiyeti kâğıt bunalımından dolayı gazete sayfa sayısında kısıntıya gitti ve konu ile ilgili Başbakan Süleyman Demirel'e çare bulunması talebini iletti.

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Türk Silahlı Kuvvetlerinden gelen uyarı mektubu üzerine olağanüstü olarak Başbakan Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit ile görüştü.

10 OCAK

Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ve kuvvet komutanları, Başbakan Süleyman Demirel ile yaptıkları ikinci görüşmede, Türk

Silahlı Kuvvetlerinin yasal ve icraya ilişkin isteklerini belirten bir yazılı metin verdi.

15 OCAK

Genişletilmiş Sıkıyönetim Koordinasyon Toplantısı, Genelkurmay Başkanlığında yapıldı.

22 OCAK

İzmir'de polis, grev kapsamında çalıştıkları fabrikayı işgal eden Tarih işçileriyle çatıştı. Çıkan çatışmada 17'si polis 21 kişi yaralandı.

Millî Güvenlik Kurulunun yaptığı toplantıda, "huzur ve güvenin eksiksiz sağlanması için topyekûn amansız ve etkin bir mücadelenin sürdürülmesi" kararlaştırıldı.

23 OCAK

İzmir'de polisin Tariş fabrikası müdahalesini protesto eden öğrenciler, İzmir-Manisa yolunu kapatınca, büyük çatışmalar yaşandı. Çıkan çatışmalarda 20'si polis, 1'i jandarma, 35 kişi yaralandı. Ege Üniversitesi süresiz tatil edildi.

Adana, Adıyaman, Ankara, Bingöl, Diyarbakır, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hakkâri, İstanbul, Kahramanmaraş, Kars, Malatya, Mardin, Siirt, Sivas, Tunceli ve Urfa illerinde ewelce ilan edilmiş bulunan sıkıyönetimin yeniden 2 ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık Tezkeresi (3/203), yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

24 OCAK

Başbakan Süleyman Demirel, hükûmetçe alınan ve "24 Ocak Kararları" olarak bilinen ekonomik istikrar programını kamuoyuna açıkladı.

Süleyman Demirel (1924-2015)

24 Ocak kararları Türkiye'nin iktisadi hayatında paradigmatik bir dönüşümü ifade ediyordu. Bu kararlar dışa kapalı ithal ikameci bir anlayış yerine ihracata dayanan yeni bir ekonomik anlayışın ürünüydü. Kısaca ithal ikamecilik devletin, ulusal pazarı dış rekabetten koruduğu ve yerli sermayenin gelişmesi için teşvikler sağladığı bir modeldi. Bu modelde ulusal pazarın rekabete kapalı olması, piyasaya ilk girenlerin hızlıca tek elci konumlar kazanmasına yol açıyordu. 24 Ocak kararları ise, ihracatın teşvik edilmesini, iç talebin sınırlandırılmasını, yabancı sermayenin teşvik edilmesini, faizlerin serbest bırakılmasını, yeni vergi düzenlemelerini, bazı madenlerin özel sektöre devrini, sıkı bir para ve maliye politikasının izlenmesini öngörüyordu (Atılğan vd., 2015: 666). Türk basınının "24 Ocak Önlemleri" olarak adlandırdığı bu yeni yapılanma ekonomiyi piyasa kurallarına göre dönüştürme ve dış dünya ile bütünleştirme sürecinin de başlangıcıydı (Ahmad, 1995: 249). Yaşanan dönüşüme olumlu bakanlar, bu sürecin bazı yan etkileri olmakla birlikte, Türkiye'nin dünya ile bütünleşmesi için elzem olduğunu ileri sürdüler. Olumsuz bakanlar bu kararların Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankasının az gelişmiş ülkelere dayattığı tipik yapısal uyum ve istikrar politikaları bağlamında biçimlenmiş ve kaynakların büyük sanayi sermayesi yararına transferini sağlayan ihracat yönelimli model olduğunu ifade ettiler.

25 OCAK

Başbakan Süleyman Demirel'in azınlık hükûmetinin görevde olduğu 73 günde, politik nedenlerle 497 kişinin öldürüldüğü, 779 kişinin yaralandığı ve 72 soygun olayının yaşanmış olduğu açıklandı.

26 OCAK

Devalüasyon sonrası 1 dolar 70-TL ve 1 mark 40.49 TL oldu. İş adamları, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenler devalüasyon kararını olumlu bulan açıklamalar yaptı.

Merkez Bankası, yurttaşların bankalara başvurarak diledikleri kadar dövizli Türk parasına çevirebileceklerini, bu anlamda kaynak sorgusu yapılmayacağını açıkladı.

27 OCAK

Tekel maddelerine, şekere, PTT hizmetlerine, TCDD ve deniz yollarında yük ve yolcu taşımacılığına zam yapıldı. Şeker ve Tekel satışları durduruldu.

30 OCAK

Yabancı bankaların Türkiye'de şube açmaları, yabancı sermaye ile ilgili kanun kapsamına alındı. Banka şubelerine kârlarını transfer etme hakkı tanındı.

31 OCAK

Tariş'te işçi eylemleri bitti; işçiler işbaşı yaptı.

1 ŞUBAT

Çeşitli protesto eylemleri düzenlendi. İstanbul'da yüzde 500'lük zammı protesto için halk vapura biletsiz bindi. 8 kişi gözaltına alındı. Işık Mühendislik öğrencileri protesto amacıyla İETT otobüsünü kaçırdı.

2 ŞUBAT

DiSK ülke çapında genel grev ve kitle eylemleri kararı aldı. DiSK'in Genişletilmiş Yönetim Organları toplantısının sonunda yayımlanan ortak açıklamada, "DiSK'in, egemen sömürücü sınıfların saldırısını en etkin ve kitlesel biçimde göğüsleyeceği" belirtilerek, "Bu politik, ekonomik saldırılar, baskılar karşısında Türkiye çapında genel grev yapılacaktır." denildi.

Yasadışı faaliyet gösteren Türkiye Devrimci Komünist Partisi kuruldu. Kendisini "İşçi sınıfının öncü müfrezesi" olarak tanımlayan TDKP, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusunun dönüşümü sürecinde partileşti. İlegal parti, mevcut grevleri destekledi; genel grev ve direniş çağrılarını yaptı.

İhracatçılara dövizlerini yurt dışındakı bırakma imkânı sağlandı.

3 ŞUBAT

Hükûmetin yaptığı devalüasyonundan sonra pek çok mal ve hizmete yüzde 40-50 arasında zam geldi.

Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen, Avrupa Ekonomik Topluluğu Ortaklık Konseyi toplantısı için Brüksel'e gitti.

Ankara-İstanbul uçak biletine yüzde 100-145 arasında zam yapıldı.

4 ŞUBAT

Seyyid Ebu'l-Hasan Beni Sadr, İran İslam Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı oldu.

5 ŞUBAT

TÜRK-İŞ, DiSK'in eylem birliği çağrısını reddetti.

6 ŞUBAT

Türkiye'nin Bern Büyükelçisi Doğan Türkmen, uğradığı suikasttan yaralı olarak kurtuldu. Olayı bir Ermeni örgüt üstlendi. Türk diplomatlarına saldırılar artarak devam etti. 1979 yılında artış gösteren saldırılar, 1985 yılına kadar sürdü.

Doğan Türkmen (1922-2014)

7 ŞUBAT

Dişşleri Bakanı Hayrettin Erkmen, Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üyelik için yıl sonuna kadar başvuruacaklarını açıkladı.

Başbakanlık Müsteşarı Turgut Özal, Dünya Bankasının Türkiye'ye 500 milyon dolar kredi vereceğini açıkladı.

8 ŞUBAT

Tariş işçileri işletmenin bazı bölümlerini işgal etti. Çiğli İplik Fabrikasında işçiler, fabrika kapılarını kapatarak barikat kurdu. İzmir'de 55 bin işçi bir günlük işi bırakma eylemi yaptı. Eylem yapan işçiler Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK'e bağlı sendikalara üyeydi.

9 ŞUBAT

Anarşi artmaya devam etti. Kartal'da basılan banliyö treninde 3 kişi öldürüldü. 6 Migros kamyonundaki mallar yağmalandı. Yedikule karakolunu basan 4 Dev-Solcu, 1 polisi şehit etti.

Başbakanlık Müsteşarı Turgut Özal, Londra'da İngiliz bankacılar ile görüşmeler yaptı.

Turgut Özal (1927-1993)

10 ŞUBAT

İzmir'de 3 gündür devam eden olaylar sokak aralarına yayıldı. Çatışmalar yaşandı. İzmir-Çanakkale kara yolu 4 saat ulaşımına kapandı. 8 Şubat günü Çiğli İplik Fabrikasında 1500 işçi kapıları kapatarak barikat kurmuştu. 10 Şubat'ta polis işçilere müdahale etti; çıkan çatışmada 15 kişi yaralandı; 500 kişi gözaltına alındı.

11 ŞUBAT

- Yunanistan Türkiye'yi uluslararası örgütlere şikâyet etti.
- Sol sağ çatışmasında İstanbul'da 4, diğer illerde 5 kişi öldürüldü. Gittikçe artan çatışmalar nedeniyle, sıkıyönetim yetkilileri anarşik olaylar ile ilgili görüntü ve haberlerin yayımlanmaması konusunda TRT'yi uyardı.

12 ŞUBAT

- Toplumsal olaylar durmadan devam etti. İzmir'de olaylar batı yakasından sonra doğu yakasına da sıçradı. Bir vapur kaçırma girişimi ve cami işgali yaşandı. Çiğli Havvaalanı yolu barikatlarla 3 saat kapatıldı. CHP'li Gültepe Belediye Başkanı tutuklandı. Kadıköy'de bazı fabrikaların açılmasına engel olundu. 2 fabrikada işçiler eyleme başladı. ODTÜ'de öğrenciler jandarma ile çatıştı; çıkan çatışmada yaralananlar oldu. Olaylar nedeniyle belediye otobüsleri 2-3 saat çalışmadı.
- Millî Selamet Partisi, ekim ayında erken seçim istedi.
- Asgari geçim indirimi ile asgari ücret arasındaki farkın memur ve ücretlilere tazminat olarak verilmesini öngören Cumhuriyet Halk Partisi ve Millî Selamet Partisi önergeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinde reddedildi.

14 ŞUBAT

- Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, "Biz dış düşmanla değil, iç düşmanla uğraşmaktayız." dedi. Kan dökmek istemedikleri için bu kadar olay yaşandığını dile getiren Kenan Evren, aksi durumda meseleyi bir ayda halledebileceklerini dile getirdi.
- On bin jandarma komandosu ve çok sayıda polis, Tarış'e ait Çiğli İplik Fabrikasındaki işçi direnişine müdahale etti. Operasyona keşif uçakları ve helikopterler de katıldı. Gün boyu süren müdahale sonucunda Fabrika boşaltıldı, 1500 işçi gözaltına alındı.

16 ŞUBAT

- ✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinden ilk kez 5 saat naklen televizyon yayını yapıldı.

17 ŞUBAT

- ✍ İstanbul Tekel'de direniş sona erdi. İşçiler işbaşı yaptı.

18 ŞUBAT

- ✍ Hayat pahalılığını protesto için Ankara'da eylem çağrısı yapan sol gruplar polisle çatıştı.
- ✍ Türk Hava Yollarında grev başladı.
- ✍ Silah kaçakçılığı davalarına sıkıyönetim mahkemelerinin bakmasına karar verildi.

20 ŞUBAT

- ✍ İzmir ve Hatay'da sıkıyönetim ilan edildi.

- ✍ Esnafın "Bayrağını as, dükkânını aç." kampanyası başladı.

21 ŞUBAT

- ✍ Tekel'de ve tekstil iş kolunda grevler başladı.

22 ŞUBAT

- ✍ Afganistan'ın başkenti Kâbil'de, Sovyet karşıtı ayaklanmalar üzerine sıkıyönetim ilan edildi.
- ✍ Danıştay, polis memurlarının örgütü Pol-Der'le ilgili kapatma kararını durdurdu. Danıştay dernek kapatma ve yasaklama kararını İdare'nin alamayacağını belirtti.

24 ŞUBAT

- ✍ Anarşi Önlem Paketi yürürlüğe girdi. Paketle birlikte, polise herkese kimlik sorup arama yapabilme yetkisi verildi.

25 ŞUBAT

- ✍ Bedelli askerlik kabul edildi; Yurt dışında çalışanların 20.000 mark ödedikleri takdirde askerlik yapmaktan muaf olacakları açıklandı.

28 ŞUBAT

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Maliye Bakanlığı bütçe görüşmelerinde kavgaya çıktı.

29 ŞUBAT

Adana Sıkıyönetim Komutanı Kor-general Nevzat Bölügiray ilan edilmiş bir iç savaş olduğunu açıkladı.

Bütçe, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 209 oya karşı 228 oyla kabul edildi.

1 MART

1980 Yılı Bütçe Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.

2 MART

Memurlara verilen borç ve konut kredileri, Bakanlar Kurulu Kararı ile arttırıldı.

3 MART

Eski Hatay Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen İstanbul’da vefat etti. Tayfur Sökmen, İskenderun Sancağı’nın Fransızlar tarafından işgali üzerine ilk direniş hareketini örgütleyenler arasındaydı. 1938’de kurulan Hatay Devleti’nin, 1939 yılında Türkiye’ye katılınca kadar Cum-

hurbaşkanlığını yaptı. 1939-1950 yılları arasında Antalya Milletvekili, 1950-1954 yılları arasındaysa Hatay Milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulundu. 1969-1975 yılları arasında da kontenjan senatörü olarak görev yaptı.

4 MART

Sovyet uçağı Afganistan’da cami bombaladı. 50 kişi öldü.

Okullarda dersleri engelleyen 539 öğrenci gözaltına alındı.

6 MART

Maliye Bakanı İsmet Sezgin, dünyanın yiyecek maddesi ithal etmeyen birkaç ülkesinden biri olan Türkiye’nin bu özelliğini, Cumhuriyet tarihinde ilk defa bu yıl kaybettiğini söyledi. Türkiye’nin içinde bulunduğu şartlardan dolayı, 1980 yılı içerisinde yağ ve şeker ithal edileceğini açıkladı.

Türk siyasetçi ve tarihçi Yusuf Hikmet Bayur (1891, İstanbul - 6 Mart 1980, İstanbul) vefat etti.

8 MART

İmar ve İskân Bakanı Hayrettin Turgut Toker, 1980 yılında 1 milyar lira konut kredisi verileceğini açıkladı.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, polis ve jandarmanın silah kullanma şeklini tayin eden mevcut Kanun'un yetersiz olduğunu ve güvenlik güçlerinin daha yetkili olması gerektiğini söyledi.

9 MART

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, cumhurbaşkanlığına aday olacağı yolundaki söylentileri yalanladı.

10 MART

Bülent Ecevit, "Sayısal çoğunluğu bulunca ülkeyi bu hükûmetten kurtaracağız." açıklaması yaptı.

Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesinde olaylar çıktı. Çıkan çatışmalarda 2 öğrenci öldü. Derslere 2 gün ara verildi. 307 kişi gözaltına alındı.

Edirne Cezaevinde ayaklanma çıktı. Gardiyan ve ziyaretçilerden 20 kişi esir alındı.

11 MART

Ermenistan Gizli Kurtuluş Ordusu, Roma'da Türk Hava Yolları bürosuna bomba koydu. Olayda 1 kişi öldü, 10 kişi yaralandı.

14 MART

Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetlerine ait C-130 tipi askerî nakliye uçağı, İncirlik Hava Üssü'ne iniş yaparken düştü. 18 Amerika Birleşik Devletleri askeri öldü.

15 MART

Her biri milyarder olan 1330 yolcusu ile 80 günde devri âlem turuna çıkan İngiliz transatlantiği Queen Elizabeth İstanbul'a geldi.

Siyasal partiler, cumhurbaşkanlığı seçimi için henüz aday bulamadıklarını ifade etti.

16 MART

Van Cezaevinden tünel kazın 33 hükümlü kaçtı.

17 MART

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, görev süresi dolduğu için, veda ziyaretlerine başladı.

Türkiye'nin OECD ülkelerine birikmiş bulunan borçlarının ertelenmesine ilişkin toplantı Paris'te başladı.

18 MART

- 4 ildeki olaylarda 7 kişi hayatını kaybetti. Olaylar siyasi çekişmeler sonucu meydana geldi.

19 MART

- Ankara'da bir inzibat erini öldürme iddiasıyla yargılanan Erdal Eren ölüm cezasına çarptırıldı. Sonrasında Eren'in infazı, 18 yaşından küçük olduğuna ilişkin kemik raporu nedeniyle tartışmalara yol açtı.

- Türk akademisyen, çevirmen, edebiyatçı ve siyasetçi Bedrettin Tunçel (1910 Tirebolu, Giresun doğumlu) vefat etti.

- Amerika Birleşik Devletleri'nde ön seçimlerde Jimmy Carter, Ted Kennedy'ye karşı zafer kazandı.

21 MART

- Jimmy Carter, Amerika Birleşik Devletleri'nin, Sovyetlerin Afganistan'ı işgalini protesto ettiğini ve Moskova'da düzenlenen 1980 Yaz Olimpiyatları'na katılmayacağını açıkladı.

- Maden-İş 39 iş yerinde daha grev başlattı.

- Başbakanlık genelgesi ile toplu sözleşmeleri denetleyecek bir kurul oluşturuldu.

- Nevruz nedeniyle yapılan eylemler sonucunda yurdun çeşitli yerlerinde 8 kişi öldü.

- Ampul ve yağ fabrikalarındaki grev, Bakanlar Kurulunca 1 ay ertelendi.

23 MART

- Türkiye Büyük Millet Meclisinde, cumhurbaşkanlığı seçimi aday bulunamadığından yapılamadı.

24 MART

- Dünya İslam Kongresi Gazimağusa'da başladı.

25 MART

- Cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk ve ikinci turu yapıldı. Herhangi bir olumlu sonuç alınamadı. Gelişmeler üzerine cumhurbaşkanlığı seçimi için Adalet Partisi-Cumhuriyet Halk Partisi diyalogu başladı.

26 MART

- Cumhurbaşkanlığı üçüncü tur seçiminde de herhangi bir sonuç alınamadı. Cumhurbaşkanı seçimi için yapılan 4. tur oylamaya 253 üye katıldı; ancak gerekli çoğunluk bulunmadığından ismen tasnif yapılmadı.

27 MART

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 5. ve 6. tur oylama sonuçlarından da yeterli salt çoğunluk sağlanamadı. Bu durumda turlara devam imkânı kalmadığından; Cumhurbaşkanı seçimi 28 Mart 1980 tarihine ertelendi. Bu gelişmeler üzerine cumhuriyet Halk Partisi Grubunun, Cumhurbaşkanı seçimi sonuçlanıncaya kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısının cumartesi, pazar hariç her gün yapılmasına dair önerisi kabul edildi.

28 MART

Kayseri'nin Develi ilçesine bağlı Ayvazhacı köyünde, sel nedeniyle meydana gelen toprak kayması sonucunda 60 kişi öldü.

29 MART

Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye arasında, Savunma İşbirliği Anlaşması imzalandı.

Seyhan nehri taşı. Adana sel altında kaldı. Selde 20 kişi öldü.

31 MART

Van Cezaevinden 58 mahkûm daha tünel kazarak kaçtı.

Kıbrıs görüşmeleri için tanınan süre sona erdi. Birleşmiş Milletlerin konuyu görüşeceği bildirildi.

1 NİSAN

May Yayınları sahibi Mehmet Ali Yalçın yayıncıların kâğıt sorunuyla ilgili olarak Ankara'da Sanayi ve Teknoloji Bakanıyla görüştüğü sırada kalp krizi geçirerek vefat etti.

2 NİSAN

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan Kent Çevresi Alanlarda Evlerin Numaralandırılması konulu proje anlaşmasının onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 NİSAN

Ortadoğu Gazetesi yazarı İsmail Gerçeksöz öldürüldü.

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan "1980 Genel Nüfus ve Bina Sayımı" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 NİSAN

Eskişehir'de DİSK'in düzenlediği mitingde olaylar çıktı. Çıkan olaylarda 5 kişi öldü 4 kişi yaralandı.

✍ Görev süresi sona eren Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Çankaya Köşkü'nden ayrıldı. Yerine Cumhuriyet Senatosu Başkanı İhsan Sabri Çağlayangil vekâlet etmeye başladı.

İhsan Sabri Çağlayangil (1908-1993)

7 NİSAN

✍ Ülke geneli anarşi olaylarında aralarında güvenlik güçlerinin de olduğu 10 kişi öldürüldü.

✍ Cumhurbaşkanlığı seçimleri için Türkiye Büyük Millet Meclisinin her gün 9 saat çalışması önergesi, MSP, CHP ve MHP oyları ile kabul edildi.

9 NİSAN

✍ Niksar Cumhuriyet Savcısı öldürüldü.

✍ Ticaret Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Öztürkmen silahlı saldırıya uğradı ve ağır yaralandı.

10 NİSAN

✍ Irak, İran ile savaşa hazırız açıklaması yaptı.

✍ Adalet Partisinin gösterdiği cumhurbaşkanı adayı Saadettin Bilgiç 193 oy aldı ve yine cumhurbaşkanlığı seçimlerinden herhangi bir sonuç alınamadı.

14 NİSAN

✍ Yazarı, basıldıkları yerler ve adları ekli listede belirtilmiş bazı kitapların, Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması hakkında Bakanlar Kurulu kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

15 NİSAN

✍ Hatay Milletvekili Malik Yılman'ın vefat ettiğine dair Başkanlık tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunulurken 1 dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

17 NİSAN

Vatikan Büyükelçimiz Vecdi Türel silahlı saldırıya uğradı. Saldırı olayını Ermeni bir örgüt üstlendi.

Vecdi Türel (1921-)

Adalet Partisi Muğla Milletvekili Zeyyat Mandalinci partisinden istifa etti.

23 NİSAN

23 Nisan tüm yurttta törenlerle kutlandı.

TRT 2. Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği düzenlendi.

24 NİSAN

İran'da rehin tutulan 52 ABD'liyi kurtarmak için girişilen kurtarma operasyonu, rehinelere kurtarılamadan sekiz Amerika Birleşik Devletleri askerinin ölümüyle sonuçlandı.

25 NİSAN

Amerika Birleşik Devletleri uzay mekiği Discovery'nin mürettebatı, ilk uzay teleskobu Hubble'ı yer çevresinde yörüngeye oturtmayı başardı.

18 NİSAN

Daha önce sıkıyönetim ilan edilmiş illerde sıkıyönetimin iki ay daha uzatılmasına dair 17.4.1980 tarihli Bakanlar Kurulu istemi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısının 18.4.1980 tarihli 27. Birleşiminde onaylandı.

21 NİSAN

Sağmalcılar Cezaevinden 23 hükümlü ve sanık kaçtı.

26 NİSAN

Ermeniler Türkiye'nin Ottawa Elçiliğine taşlarla saldırdı.

27 NİSAN

✍ Batı Almanya'da Türkiyeli İşçiler Federasyonu (ATİF) tarafından yayımlanan "Halk Demokrasisi ve Bağımsızlık Yolunda Mücadele" adlı gazetenin Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması hakkında karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 NİSAN

✍ Abdi İpekçi'nin katil zanlısı Mehmet Ali Ağca, İstanbul'daki yargılamada gıyabında idama mahkûm edildi.

29 NİSAN

✍ 1 Mayıs'ın yasaklandığı il sayısı 30'a yükseldi.

30 NİSAN

✍ Belediye işçilerinin direnişi nedeniyle Ankara, İstanbul ve İzmir'de otobüsler çalışmadı. DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, gözaltına alındı.

1 MAYIS

✍ 1 Mayıs nedeniyle 18 ilde gösteri ve mitingler yapıldı. 12 Eylül darbesinden önce son "yasal" 1 Mayıs kutlamaları gerçekleşti. Sıkıyönetim altındaki İstanbul, Ankara ve İzmir'de gösteriler yasaklandı. DİSK, Mersin'de "izinli" 1 Mayıs kutlaması yaptı. 12 Eylül darbesinden sonra, o zamana kadar "Bahar Bayramı" adıyla resmî tatil günü olan 1 Mayıs, çalışma günleri arasına dâhil edildi.

2 MAYIS

✍ Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) arasında imzalanan "Gıda ve Beslenme Planlaması ve Politikası" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

3 MAYIS

✍ Eski başbakanlardan Nihat Erim'in ikametinin girişinde görevli olan bir bekçi, düzenlenen silahlı saldırıda öldürüldü.

4 MAYIS

✍ Demokratik Parti Kongresinde partinin feshine karar verildi.

✍ Yugoslavya Devlet Başkanı Tito öldü. Türk hükûmeti ve siyasi parti liderleri başsağlığı telgrafı gönderdi.

5 MAYIS

- Adalet Partisi Grubunun cumhurbaşkanlığı seçimine gelmesi ile tur yapılamayınca, 5 CHP milletvekili Türkiye Büyük Millet Meclisinde oturma eylemine başladı.
- İmar ve İskân Bakanlığı tarafından uluslararası bir yarışmada madalya alanlara, bakan oluru ile arsa tahsis edileceği açıklandı.

7 MAYIS

- MHP Grubunun, Meclislerin yasama çalışmalarına imkân sağlamak için Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantılarının pazartesi, çarşamba ve cuma günleri yapılmasına dair önerisi reddedildi.
- Cumhuriyet Halk Partisi Kayseri İl Başkanı Mustafa Kulkuloğlu öldürüldü.

8 MAYIS

- Çiçek hastalığının artık yeryüzünden kökünün kazınmış olduğu, Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilan edildi.

- Anayasa Mahkemesi Türkiye Emekçi Partisini (TEP) kapattı. Anayasa Mahkemesi Türkiye Emekçi Partisini (TEP) programındaki "anadili Türkçe olmayan T.C. vatandaşlarına Millî Eğitim Bakanlığı yönetiminde ana dil ve kültür eğitimi sağlanması" ifadesinden dolayı "millet bütünlüğünü bozma amacı güttüğü" bir diğer ifadeyle "bölücülük" yaptığı gerekçesiyle temelli kapattı.

10 MAYIS

- Yunan uçakları NATO tatbikatında Türk uçaklarına müdahale edince Ankara, Atina'ya nota verdi.
- İçişleri Bakanlığı Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca için vur emri çıkardı.

11 MAYIS

- Millî Konut Politikasının Uygulanmasına Dair Esaslar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

12 MAYIS

- İstanbul'da 16 ülkeden 300 belediye başkanının katıldığı Akdeniz'de Belediyeler Arası İşbirliği ve Ekonomik Gelişme konulu konferans başladı.

15 MAYIS

- Adalet Partili Devlet Bakanı Muhammet Kelleci istifa etti.
- Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun Cumhurbaşkanı adayı Muhsin Batur adaylıktan çekildi.

16 MAYIS

- Haşhaş üretimi ve uyuşturucu maddeler kaçakçılığının kontrolü ile görevli kuruluşlarımıza hibe araç, gereç ve eğitim imkânları sağlamak üzere ülkemiz ile Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Maddelerin Kötüye Kullanılmasını Önleme Fonu (United Nations Fund for Drug Abuse Control) arasında 20 Kasım 1979 tarihinde imzalanan Anlaşma'nın onaylanmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

17 MAYIS

- Ülkenin çeşitli yerlerindeki anarşi olaylarında 12 kişi daha öldü.

19 MAYIS

- Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tek aday Saadettin Bilgiç kaldı. Tek aday üzerinden oylama yapılacağı açıklandı.

21 MAYIS

- Tuzla Piyade Okulu Komutanı Sabri Demirbağ üzerine açılan yaylım ateşi sonucu ayağından yaralandı.
- Süleyman Demirel grup toplantısında cumhurbaşkanının halk oylaması ile seçilmesini önerdi. Bu öneriye Bülent Ecevit karşı çıktı.

22 MAYIS

- Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgaline karşı çıkmak amacıyla, Moskova Olimpiyatları'nı protesto eden Amerika Birleşik Devlet-

leri'nin çağrısına uyan Bakanlar Kurulu, Türkiye'nin de olimpiyatlara katılmaması yönünde karar aldı.

✍ Millî Selamet Partisi lideri Necmettin Erbakan bağımsız vekiller ile görüşerek hükûmetin düşürülmesi için destek istedi.

23 MAYIS

✍ Muhammed Kelleci'nin görevinden istifa etmesi ile boşalan Devlet Bakanlığının kaldırılmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

26 MAYIS

✍ Millî Güvenlik Kurulu iç ve dış olaylar gündemi ile toplandı. Toplantı sonrası, olaylar karşısında devletin üstünlüğü mutlaka hâkim kılınmalıdır açıklaması yapıldı.

27 MAYIS

✍ Eski Gümrük ve Tekel Bakanı ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak öldürüldü.

29 MAYIS

✍ MHP'liler MHP Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak'ın öldürülmesini Çorum'da protesto etti. Olaylar, 2 Temmuz'da sokağa çıkma yasağı konulmasına rağmen aralıklı olarak 6 Temmuz'a kadar sürdü. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren, 8 Temmuz'da Çorum'a geldi. Olaylar yatıştıktan sonra kentin değişik yerlerinde 48 ceset bulundu. Ölümlere dair resmî rakamların yanında birçok kişinin de kayıp olduğu tespit edildi.

✍ Bülent Ecevit, liderlerle görüşerek MHP dışındaki partilerle CHP, AP ve MSP'nin katılacağı geniş tabanlı bir hükûmet kurulmasını önerdi.

30 MAYIS

✍ Ülke genelinde anarşi olaylarında 20 kişi daha hayatını kaybetti.

1 HAZİRAN

✍ Ted Turner tarafından kurulan Amerikan haber kanalı CNN (Cable News Network) yayım hayatına başladı. CNN kuruluşundan sonra, Amerika Birleşik Devletleri'nde 24 saat haber yayını yapan ve yalnızca haber yayımlayan ilk kanal oldu.

2 HAZİRAN

- Çukurca'da sınıra ateş açan Irak helikopterleri, 12 kişiyi öldürdü.
- Osmanlı'dan bu yana devam eden buğday ve ekmek fiyatları üzerindeki devlet kontrolü kaldırıldı.
- AP Temsilciler Meclisi erken seçimine gidilmesi için gerekli işlemlerin yapılması konusunda AP yetkili kurullarına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi gruplarına tavsiyede bulunulmasını kararlaştırdı.
- Sadettin Bilgiç cumhurbaşkanlığı adaylığından çekildi.

3 HAZİRAN

- Cumhurbaşkanı adaylığından çekilen Sadettin Bilgiç'in yerine AP Manisa Milletvekili Em. Org. Faik Türün'ün, grup başkanvekillerince aday gösterileceği bildirildi.
- Bülent Ecevit, cumhurbaşkanı seçiminden sonra hükûmeti düşürmek için ellerinden geleni yapacaklarını söyledi.

4 HAZİRAN

- Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Em. Org. Muhsin Batur'un, cumhurbaşkanlığı için yeniden aday gösterilmesine karar verdi.

- Bülent Ecevit bazı illerde iç savaş başladığını söyledi.

7 HAZİRAN

- Türkiye ile İran arasında 12 Mayıs 1980 tarihinde Tahran'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İran İslâm Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Kayseri'de bir yük treniyle Van Gölü Ekspresi'nin çarpışması sonucu 25 kişi öldü.

8 HAZİRAN

- 19-23 Ekim 1979 tarihleri arasında İstanbul'da toplanan Balkan Ülkeleri Resmî Turizm Kuruluşları XII. Konferansı sonucunda imzalanmış bulunan Protokol'ün onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 HAZİRAN

- Altı ay içinde sekizinci kez devalüasyon yapıldı; Türk lirasının değeri yüzde 5,5-8,8 arasında düşürüldü.

16 HAZİRAN

- 6 ildeki anarşi olaylarında 17 kişi öldürüldü.

17 HAZİRAN

Cumhuriyet Halk Partisi Nevşehir İl Başkanı ve eski milletvekili Mehmet Zeki Tekiner öldürüldü. Cenaze töreninde, aralarında Bülent Ecevit'in de bulunduğu Cumhuriyet Halk Partisi heyetine, Ülkü Ocaklılar tarafından taşlı ve sopalı saldırıda bulunuldu.

Mehmet Zeki Tekiner (1929-1980)

18 HAZİRAN

Siverek'in CHP'li belediye başkanı öldürüldü.

19 HAZİRAN

Adana, Adıyaman, Ağrı, Ankara, Bingöl, Diyarbakır, Elâzığ, Erzurum, Gaziantep, Hakkâri, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş,

Kars, Malatya, Mardin, Siirt, Tunceli ve Urfa illerinde ilan edilmiş bulunan sıkıyönetimin süresinin uzatılmasına ilişkin karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Nevşehir'de cenaze töreninde CHP'lilere ateş açıldı. 4 parlamenter yaralandı.

20 HAZİRAN

"Türk Silahlı Kuvvetleri Kıyafet Kararının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Karar"ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 HAZİRAN

17 cinayetin sanığı sağ ve sol eylemci 302 kişi yakalandı.

23 HAZİRAN

İstanbul Belediye Başkan Yardımcısı ve Beyoğlu İlçe Başkanı Bülent Demir, "Müslüman Kardeşler Birliği" adlı örgüt tarafından öldürüldü.

25 HAZİRAN

NATO Bakanlar Konseyi Ankara'da toplandı.

Alman hükûmeti 3 aylık ihbar süresinden sonra Türklere vize uygulaması kararı aldı.

MHP Gaziosmanpaşa İlçe Başkanı Ali Rıza Altınok, karısı ve kızıyla birlikte öldürüldü.

Bir aileyi yok ettiler!

25 Haziran 1980

MHP Gaziosmanpaşa İlçe Başkanı evinde baskına uğrayarak, karısı ve kızı ile beraber kurşuna dizildi

Tüylar ürpertici cinayet biri kız, dört kişi tarafından işlendi

● Saat 12.45 sıralarında Gaziosmanpaşa MHP İlçe Başkanı Ali Rıza Altınok'un kapısını çalan biri kız 4 kişi, Altınok'lara ait bir kiralık daireyi girmek istediklerini söylediler. Ali Rıza Altınok'un eşi Fahriye Altınok evi girdikten sonra fiyatl kömürünü görmüş. Önce 4 kişiyi evine davet etti.
● Bir kız dört kişi Altınok'ların evine girer girmez silahlarını çekerek bütün aileyi oturma odasında topladılar. Daha sonra silahlarını almayan teröristler Ali Rıza Altınok ile eşi Fahriye ve kız 16 yaşındaki Nilgün'ü öldürdükten sonra kaçtılar.

MHP Kadın Kolları Başkanı...
Öldürülen Fahriye Altınok Gaziosmanpaşa MHP Kadın Kolları Başkanı idi...

Terörün 16 yaşındaki kurbanı...
MHP İlçe Başkanı'nun kız Nilgün ortasokul öğrenciydi. Henüz 16 yaşında olan kızın, darbesinden önceki bir yıl önce ilgisizliği olmadığı belirtilen kompartımanı "Teröristler oradan ne istedi?" dedi.

26 HAZİRAN

Kırşehir'de sağ sol grupların çatışması büyüyünce sokağa çıkma yasağı konuldu.

28 HAZİRAN

20 yıldan sonra ilk kez bir Yunan Dışişleri Bakanı Türkiye'ye resmî ziyarette bulundu.

29 HAZİRAN

Yugoslavya'da iç savaş büyüdü. Federal Ordu, Slovenya ile Hırvatistan'da bağımsızlık taleplerini bastırmaya çalışmak için müdahalelerde bulundu.

1 TEMMUZ

12 ildeki anarşi olaylarında 15 kişi öldürüldü.

Abdullah Baştürk DİSK genel başkanlığına yeniden seçildi.

2 TEMMUZ

Çorum ve Sivas'ta sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit ve 111 arkadaşının Başbakan Süleyman Demirel başkanlığındaki Bakanlar Kurulu hakkında verdikleri gensorunun görüşülmesi sırasında verilen güven istemi önergesi ile güven-sizlik önergesinin (11/64, 4/336, 4/337) oylaması sonucunda 214 ret oyuna karşılık 227 oyla Bakanlar Kurulunun güvenoyu aldığı açıklandı. 17 Haziran 1980'de Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, kuvvet komutanları ve Genelkurmay 2. Başkanı Necdet Öztorun'a kod adı 'Bayrak Harekâtı' olan bir darbenin 11 Temmuz 1980'de gerçekleştirilmesi talimatını vermişti. Ancak 2 Temmuz 1980'de 'Bayrak Harekâtı' Süleyman Demirel hükûmetinin güvenoyu almasıyla ertelenmek zorunda kaldı. Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ve komutanlar güvenoyu almış meşru bir hükûmete karşı gerçekleştirilecek bir darbenin, uluslararası kamuoyuna açıklanmasında zorluk çekileceğini dü-

şündükleri için darbe teşebbüsünü ertelediler. Bayrak Harekâtı'na ilişkin ortaya çıkan bilgiler, 12 Eylül'de gerçekleştirilen askerî darbenin gerçekte çok önceden planlandığını ortaya çıkardı.

🌿 Sağ ve sol grupların çıkardığı çeşitli olaylarda Fatsa ve Çorum'da 9 kişi öldü.

4 TEMMUZ

🌿 Çorum'da olayların seyri değişti. Alevi-Sünni çatışması çıktı. 5 Temmuz'da ölü sayısı 15'e çıktı. 10 Temmuz'da bu sayı 25 oldu. Şehirde barikatlar kuruldu.

🌿 Bağımsız milletvekilleri Hasan Korkut, Hilmi İşgüzar ve Tuncay Mataracı CHP'ye katıldı.

5 TEMMUZ

🌿 Gözaltına alınan Behice Boran ve 558 TİP'li serbest bırakıldı.

6 TEMMUZ

🌿 Çorum'da Mayıs sonunda başlayan olaylar, Temmuz'un ilk haftasında iyice tırmandı. Gerilim, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkan Yardımcısı Gün Sazak'ın öldürülmesiyle başlamıştı. Sağ görüşlüler, Alevi ve sol görüşlülerin oturduğu mahallelere saldırdı. 29 Mayıs - 6 Temmuz arasında aralıklarla devam eden olaylarda 48 kişi öldü.

7 TEMMUZ

🌿 Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ve komutanlar, Çorum ve Amasya'da inceleme yaptı.

8 TEMMUZ

🌿 Fatsa kuşatılıp, komando birliklerince denetim altına alındı.

🌿 Bağımsız Milletvekili Şerafettin Elçi CHP'ye katıldı.

11 TEMMUZ

🌿 Sol görüşlü bağımsız Belediye Başkanı Fikri Sönmez de dahil olmak üzere 300 kişi gözaltına alındı. İçişleri Bakanı, Başkan Sönmez'i görevden aldı.

🌿 Cumhurbaşkanı Vekili Çağlayangil, parti liderlerini Çankaya'da topladı.

Tayyar Altıkulaç (1938-)

13 TEMMUZ

- Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesinde sürekli Kur'an-ı Kerim okunmasına karar verildi. İlk Kur'an-ı Kerim'i Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç okudu.

14 TEMMUZ

- Türk Hava Yolları 6 yıl aradan sonra İstanbul-Atina seferine başladı.
- Adalet Partisi Şirvan İlçe Başkanı öldürüldü.
- Millî Güvenlik Kurulu sıkıyönetimin genişletilmesi gündemi ile toplandı.
- Tarsus'ta 3 tekstil fabrikasının 7 bin işçisi siyasi nedenlerle çatıştı. Çıkan olaylarda ikisi ağır 24 kişi yaralandı.

15 TEMMUZ

- CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu öldürüldü.

Abdurrahman Köksaloğlu (1930-1980)

16 TEMMUZ

- Türkiye Büyük Millet Meclisinde Denizli Milletvekili Ahmet Hamdi Sancar ve İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu'nun vefat ettiklerine dair Başkanlık tezkereleri okundu; birer dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.
- MSP'nin 1974 yılında yapmış olduğu bir harcama, kanuna uygun bulunmayarak 310 bin lira hazineye gelir sayıldı.

18 TEMMUZ

- Cumhuriyet Halk Partisi, İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil hakkın da gensoru verdi.
- Yaz Olimpiyatları, Moskova'da başladı. Sovyetler'in Afganistan'ı işgalini protesto eden pek çok ülke olimpiyatlara katılmadı.

19 TEMMUZ

12 Mart Dönemi başbakanlarından Nihat Erim öldürüldü.

Nihat Erim (1912-1980)

21 TEMMUZ

İçişleri Bakanı Mustafa Gülcügil istifa etti. Hakkında verilen gensoru düştü.

Mustafa Gülcügil (1917-2008)

22 TEMMUZ

Eski DİSK Genel Başkanı, Maden-İş Sendikası Başkanı Kemal Türkler öldürüldü.

23 TEMMUZ

Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında bulunan Atatürk Baraj ve Hidroelektrik Santral inşaatı hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 TEMMUZ

DİSK işçileri direnişe başladı.

25 TEMMUZ

Ecevit ve Demirel 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin anlaşmaya vardı. Buna göre sıkıyönetim yetkileri arttırılabilecekti.

27 TEMMUZ

2 idam mahkûmu Mamak Cezaevinden kaçtı.

1941'den, ülkesini terk ettiği 1979'a kadar tahtta kalan İran Şahı Muhammed Rıza Pehlevi öldü.

30 TEMMUZ

✍ Bakırköy Savcılığı DİSK'in kapatılması için dava açtı.

✍ Ayasofya'nın içinde yapılan onarımlar sonrasında Kadir Gecesi'nde Hünkâr Mahfeli'nde namaz kılınarak hizmete açılacağı bildirildi.

31 TEMMUZ

✍ Türkiye'nin Atina Büyükelçiliği İdari Ataşesi Galip Özmen ve kızı Neslihan Özmen, ASALA militanlarının silahlı saldırısında hayatını kaybetti.

✍ ASELSAN, ilk Türk telsizini üretti.

1 AĞUSTOS

✍ Anarşi olaylarında 10 ilde 25 kişi öldürüldü.

2 AĞUSTOS

✍ İtalya'da Bologna Tren İstasyonu'nda bomba patladı. Gerçekleşen olayda 84 kişi öldü. Eylemi, sağcı Devrim Birlikleri Örgütü üstlendi.

3 AĞUSTOS

✍ Süleyman Demirel, "Sıkıyönetimin başarısı devletin kaderi ile eşdeğerdir" açıklaması yaptı.

✍ Uşak Belediye Başkanlığı seçimini Adalet Partisi adayı kazandı.

4 AĞUSTOS

✍ 1 Amerika Birleşik Devletleri doları 80 lira oldu.

5 AĞUSTOS

✍ Millî Selamet Partisi, Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen hakkında gensoru önergesi verdi. Çoğunluk olmadığı gerekçesi ile gensoru okunamadı.

✍ Ülke geneli olaylarda 12 kişi öldü, 16 kişi yaralandı.

6 AĞUSTOS

✍ Ermeni teröristler, Türkiye'nin Lyon Konsoloslugu'nu bastı. Gerçekleşen saldırıda dört kişi yaralandı.

7 AĞUSTOS

✍ Deniz Baykal ve arkadaşları Enerji Bakanı Esat Kıratlıoğlu hakkında gensoru verdi.

8 AĞUSTOS

✍ Sağlık personeli protesto eylemlerine başladı. Acil hizmetler dışında tüm hizmetleri durdurdu.

Adalet Partisi idare kurulu erken seçim tavsiye kararı aldı.

9 AĞUSTOS

Kahramanmaraş Olayları'nın davası sonuçlandı; 22 kişiye idam cezası verildi.

Süleyman Demirel 15 Ekim'den sonra erken seçim yapılabilir açıklaması yaptı.

10 AĞUSTOS

Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'ne Org. Halil Sözer atandı.

11 AĞUSTOS

Çin'de Mao dönemi resmen tarihe karıştı. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi, Mao ile ilgili tüm resim, demeç ve afişleri yasakladı.

12 AĞUSTOS

Ramazan Bayramı nedeni ile siyasi liderler birlik mesajları yayımladılar.

14 AĞUSTOS

Bayram sürecinde anarşi olaylarında İstanbul'da 5, diğer illerde 24 kişi öldürüldü.

15 AĞUSTOS

Millî Selamet Partisi 26 Ekim'de seçim için önerge verdi.

Coca-Cola Fabrikası soyuldu. Soyguncular 8 milyon lira ile kaçtı.

16 AĞUSTOS

Nükleer Reaktör Tesislerine ve Diğer Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine Dair Tüzük'ün Değiştirilmesine Dair Tüzük, Resmî Gazete'de yayımlandı.

17 AĞUSTOS

Millî Güvenlik Kurulu toplantısı sonrası tavsiye kararları açıklandı. Bazı illerde sıkıyönetimin devam etmesi ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasının gerekliliği bildirildi.

18 AĞUSTOS

Adana, Adıyaman, Ağrı, Ankara, Bingöl, Diyarbakır, Elâzığ, Erzurum, Gaziantep, Hakkâri, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kars, Malatya, Mardin, Siirt, Tunceli ve Urfa illerinde ilan edilmiş bulunan sıkıyönetimin süresinin uzatılmasına ilişkin karar, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildi.

19 AĞUSTOS

— Suudi Arabistan Hava Yollarına ait bir yolcu uçağı, Riyad Hava Alanı'na acil iniş yaptıktan sonra yandı. Kazada 301 kişi öldü.

— Anayasa Komisyonu, Adalet Partisi ve Millî Selamet Partisinin erken seçim önermelerini birleştirdi.

20 AĞUSTOS

— Turgut Özal "Erken seçimin hayati önemi vardır" açıklaması yaptı.

21 AĞUSTOS

— Cumhurbaşkanlığı seçimi krizi yaşandı:

— "22 Mart'tan 12 Eylül'e kadar, 6 aya yaklaşan sürede cumhurbaşkanını seçemeyen Meclis, siyaseti tıkayarak ve demokrasiyi yozlaştırarak askerî darbenin gelişini kolaylaştırmış oldu... 22 Mart 1980'de başlayan seçim sürecinde ilk 24 turda, CHP ve AP aday göstermedi. CHP ve AP'nin oylamalara katılmak konusunda da ilgisiz davranması sonucunda hiçbir aday önemli bir oy alamadı... Seçim 10 Nisan'daki 25. turdan itibaren ciddiyet kazandı. AP Saadettin Bilgiç'i aday gösterince, CHP de Em. Org. Muhsin Batur'un etrafında birleşti. Ancak, Bilgiç ile Batur arasındaki yarış iki adayın da seçilmeye yetecek oy sayısına yaklaşamaması nedeniyle sonuçsuz kaldı. AP, 3 Haziran'daki 87. turda çekilen Bilgiç yerine Em. Org. Faik Türün'ü aday gösterince, yarış Batur ile Türün arasında devam etti. Böylece, 12 Mart Döneminin iki rakip cuntasında yer alan Batur ve Türün,

bir kez daha karşı karşıya gelmiş oluyordu. 93. turda en yüksek oy sayısı olan 303'e ulaşan Batur, seçilmesinin mümkün olmadığını görünce 6 Haziran'daki 98. turdan sonra adaylıktan çekildi. Batur'un çekilmesinden sonra seçim süreci iyice çıkmaza girmiş, 21 Ağustos'taki 115. tura kadar çoğu zaman yeterli çoğunluğa ulaşamadığı için birleşim bile gerçekleştirilememişti. 21 Ağustos'tan ordunun yönetime el koyup Meclisi ve hükûmeti feshettiği 12 Eylül'e kadar da toplantı yeter sayısına ulaşamamıştır. Böylece, uzlaşarak cumhurbaşkanını seçecek sağduyuyu gösteremeyen partiler, büyük bir sorumsuzluk ve umursamazlık içinde hareket edince, toplumun demokrasiye olan inancını da tamamen zayıflatmış oldular" (Ataay, 2020: 556).

22 AĞUSTOS

✍ KÖYYSE-İŞ Sendikası Genel Başkanı Sadık Özkan Ankara'da öldürüldü. Bu suikastın eski DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in öldürülmesine misilleme olarak gerçekleştirildiği dile getirildi.

✍ Süleyman Demirel, Millî Selamet Partisini suçladı. Başbakan Süleyman Demirel, "Erken seçim önergesinin sürüncemede bırakılmasının sorumlusu MSP'dir. Söyledikleri ne, yaptıkları ne?" dedi.

23 AĞUSTOS

✍ Kayseri'de kamp kurup silahlı eğitim yapan 12 kişi yakalandı. Kişilerin Akıncılar Derneği mensubu olduğu ileri sürüldü.

24 AĞUSTOS

✍ Çanakkale'de başlayan İslam Gençlik Kampı'nda İsrail'e karşı Cihat çağrısı yapıldı.

25 AĞUSTOS

✍ Erken seçim için kurulan Meclis Alt Komisyonu, erken seçimin Anayasa'ya aykırı olduğu yönünde rapor hazırladı.

27 AĞUSTOS

✍ Alman hükûmeti, Türkiye'ye verdiği notada MSP Genel Başkanı ve eski Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ı eroin kaçakçılığı ile suçladı.

28 AĞUSTOS

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, Necmettin Erbakan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasını istedi.

"5 Eylül 1980'den itibaren her an darbe girişimi için hazır olunması" bildirilen 'Bayrak Harekâtı' emirleri özel kuryelerle kuvvet komutanlarına teslim edildi.

30 AĞUSTOS

Genelkurmayda düzenlenen 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamalarına MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan katılmadı. Genelkurmay Başkanı Kenan Evren Erbakan'ın 30 Ağustos'a karşı olup olmadığının cevabını beklediğini söyledi. Erbakan: "Biz, 30 Ağustos'un karşısında değil, tam içindeyiz." dedi. MSP Genel Başkanı "Din adamı

Hacı Şakir Efendi'nin cenaze töreninde bulunmak zorunda olduğu için Zafer Bayramı törenlerine katılamadığını" söyledi.

1 EYLÜL

Türkiye'nin çeşitli yerlerinde, aralarında CHP Zile İlçe Başkanı'nın da bulunduğu 19 kişi öldürüldü.

5 EYLÜL

İçel Milletvekili Yusuf Ziya Ural'ın vefatına dair Başkanlık tezkeresi okunarak 1 dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

AP'li Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen hakkında verilen gensorunun, Genel Kurulun 3.9.1980 tarihli 128. Birleşiminde yapılan görüşmeleri sırasında verilen güvensizlik önergesi oylanarak, 2 ret oyuna karşılık 231 kabul oyu ile Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen'in Türkiye Büyük Millet Meclisince bakanlıktan düşürülmüş olduğu açıklandı.

Hayrettin Erkmen (1915-1999)

6 EYLÜL

12 Eylül darbesi öncesinde Konya'da Kudüs mitingi yapıldı. MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan tarafından İsrail'in Kudüs'ü başkent ilan etmesini protesto etmek amacıyla Konya'da düzenlenen bu mitingde söylenen sözler, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından "şeriat amaçlı bir kalkışma girişimi" olarak değerlendirildi. Mitingde atılan sloganlar, açılan afişler, İstiklal Marşı okunurken ayağa kalkmayarak yere çömelen kişiler gibi hususlar sonraki süreçte darbeci aktörlerin gerçekleştirdikleri müdahaleyi meşrulaştırmak için kullandıkları argümanlar içinde yer aldı.

7 EYLÜL

Savcılık MSP'nin Konya mitingi için soruşturma başlattı.

9 EYLÜL

Ankara Metrosunun temeli törenle atıldı. CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, Ankara Metrosunun temel atma töreninde konuşma yaparak, "Metronun gerçekleşmesine hükûmetin gücü yetmezse, halkın gücü yeter." dedi. Belediye Başkanı Ali Dinçer AP hükûmetinin kiskançlık yüzünden metro inşaatına engel olmak istediğini söyledi.

10 EYLÜL

İşveren dergisine konuşan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Halit Narin: "Devletin anarşi ve terör karşısında caydırıcı gücünün artırılması, ekonomide canlanma ve üretim artışı için Devlet Güvenlik Mahkemelerinden başka çözüm yolu yok." dedi.

12 EYLÜL

12 Eylül Darbesi gerçekleştirildi. Siyasal partiler, sivil toplum örgütleri ve dernekler kapatıldı; parti başkanları ve aydınlarla birlikte çok sayıda mesleki ve siyasi örgüt yöneticisi tutuklandı. Ordu ülkenin yönetimine el koydu. Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ve kuvvet komutanlarından oluşan Millî Güvenlik Konseyi üyeleri darbe bildirisini TRT aracılığıyla

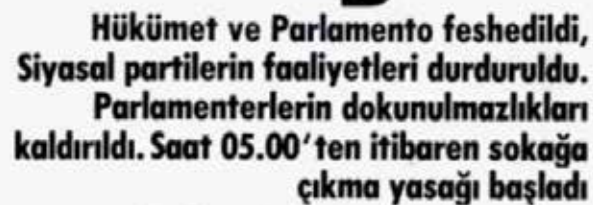
duyurdu. Bildiride, "Türk Silahlı Kuvvetleri el ele vererek İç Hizmet Kanunu'nun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni kollama ve koruma görevini yüce Türk milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur" ifadelerine yer verildi. Daha sonraki bildirilerle sıkıyönetim bölgelerine komutanlar atandı. Siyasi partiler ile Türk Hava Kurumu ve Çocuk Esirgeme Kurumu dışındaki derneklerin faaliyet-

leri yasaklandı. Polis, jandarmasının emrine verildi. Darbenin gece 03:00'da ilanından sonra aynı gün sabah saat 5:30'da Süleyman Demirel, Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan'a Genelkurmay Başkanı imzasıyla birer tebliğ gönderildi. Tüm tebliğlerde "Türk Silahlı Kuvvetleri yönetime el koymuştur. Hükûmetiniz feshedilmiş, parlamento üyeliğiniz düşmüştür. Talimatı getiren subayın ikazlarına uyunuz" ifadesiyle birlikte gidecekleri adresler belirtildi.

Ordu yönetime el koydu

DISK ve MİSK'e bağlı bütün sendikalar faaliyetten men edildi. Bütün dernekler kapatıldı. Bu hafta hiç bir spor faaliyeti yapılmayacak Bankalar ikinci bir emre kadar çalışmayacaklar Yurt dışına çıkış yasaklandı. Yurt dışında çalışan işçiler ve turistler yurt dışına çıkabilecekler

Department of Economics   University of Illinois at Chicago

Copyright © 2004 by John Wiley & Sons, Inc.

[illegible]

1 numaralı bildiri

YUTE folk medicine. *Stemona* species in the yucca-like *Yucca* genus is common in the Yucatán area. From the medicinal plant, an effective antitumor agent has been isolated. The plant is also used to treat various ailments, such as skin diseases, rheumatism, and diabetes. The plant is also used to treat various ailments, such as skin diseases, rheumatism, and diabetes.

T.C. Resmî Gazete

Kuruluş Tarihi : (7 Teşrinievvel 1336) • 7 Ekim 1920

Yönetim ve Yayı İşleri İçin Başbakanlık Neşriyat ve Müdâvenat Genel Müdürlüğüne başvurulur.	12 Eylül 1980 CUMA	Sayı : 17103 MÜKERRER

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

GENELKURMAY VE MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANI ORG. GENERAL KENAN EVREN'İN TÜRK MİLLETİNE AÇIKLAMASI

«— Yüce Türk Milleti :

30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla sizlere radyo ve televizyondan hitap etmek imkânını bulmuş ve ayrılan kısıtlı süre içerisinde mümkün olduğu kadar, yurdumuzun içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik durumu ile anarşik ve bölücü eylemleri, alınması gereken tedbirleri çok kısa olarak izah etmeye çalışmıştım. Yine çok iyi hatırlayacağımız ki; bu yıldır her fırsattan istifade ile muhtelif defalar verdiğim beyanat ve radyo televizyon konuşmalarında da bu hayati önemi olan konuları dile getirmiştim.

Kalbî bu vatan ve millet için atan sağduyu sahibi vatandaşlarım kabul edeceklerdir ki; ülkemizin halen içinde bulunduğu hayati önemi haliz siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlar, devlet ve milletimizin bekasını tehdit eder boyutlara ulaşmış ve bu hal devletimizi Cumhuriyet tarihimizin en ağır buhranına sürüklemiştir.

Yine hepimizin bildiği ve gördüğü gibi; anarşi, törer ve bölücülük her gün 20 civarında vatandaşımızın hayatını söndürmektedir. Aynı dini ve millî değerleri paylaşan Türk Vatandaşları siyasi çıkarlar uğruna, çeşitli sun'î ayrışmalar yaratılmak suretiyle muhtelif kamplara bölünmüş ve birbirlerinin kanlarını çekinmeden akıtacak kadar gözleri döndürülerek adeta birbirlerine düşman edilmişlerdir.

Atatürk İlkelerini esas alarak kurulan Cumhuriyetimizin bu duruma düşürülebileceğini bundan 10 sene evvel tasavvur dahi etmek mümkün değildi.

Bugüne kadar iktidara gelen çeşitli hükümetlerin, her yıl artan bir hız ile yaygınlaşan ve dünya tarihinde sayısız örnekleri görülen özel harbin sızma ve çökertme hareketine karşı iç güvenliği sağlayacak kararları ve tedbirleri birinci öncelikle alacaklarını vadetmelerine rağmen; sonuç olacak tegebbüsleri, siyasi çıkar ça-

13 EYLÜL

Kenan Evren Devlet Başkanlığı görevini üstlendi. Millî Güvenlik Konseyinden yapılan açıklamada; AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in güvence altına alındıkları bildirildi.

Darbecilerin ilk açıklamalarından birisi, "Atatürk yolunda devam" oldu.

14 EYLÜL

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş teslim oldu ve Uzunada'ya gönderildi.

Sıkıyönetim Komutanlıklarınca, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) ve Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu (MİSK) yöneticilerinin teslim olması istendi.

15 EYLÜL

12 Eylül Askerî Darbesi'ni izleyen günlerde, grev ve lokavtlar kaldırıldı; işçiler işbaşı yaptı, belediye başkanları görevlerinden alınmaya başlandı ve yerlerine çoğunlukla subaylar atandı. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu (MİSK) ve Hak-İş'in bankalardaki paraları bloke edildi, sendika yöneticileri ile iş yeri temsilcileri teslim olmaya başladı.

Bankalar görevlerine başladı. Vatandaşlara tüm mevduatın teminat altında olduğu Millî Güvenlik Konseyi tarafından duyuruldu.

16 EYLÜL

Dünya bankası ve IMF Türkiye'ye kredileri sürdüreceğini açıkladı.

17 EYLÜL

Yurt dışına çıkışlar serbest bırakıldı.

Kenan Evren, "Demokrasiyi kaldırmadık, kurmak için harekâtı yaptık." dedi.

18 EYLÜL

Millî Güvenlik Konseyinin başkan ve dört üyesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Onur Salonu'nda düzenlenen resmi törenle yemin etti.

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalardan 148'inin faaliyeti durduruldu.

19 EYLÜL

Devlet Başkanı ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Konseyin yasama çalışmalarına başlaması nedeniyle, görüşülecek işlerin ve çıkarılacak kanunların hayırlı olmasını dileyen kısa bir açış konuşması yaptı.

Millî Güvenlik Konseyinin bugüne kadar yayınladığı bildiri ve kararların konu başlıkları okunarak, bildiri ve kararların tam metnlerinin tutanağa geçirileceği bildirildi.

1402 sayılı Yasa, sıkıyönetim komutanlarının bütün kamu personelini gerekçesiz görevden alabileceği şekilde yeniden düzenlendi.

21 EYLÜL

Bakanlar Kurulunun teşkiline Emekli Oramiral Bülend Ulusu'nun görevlendirilmesine Millî Güvenlik Konseyinde karar verildi.

Orgeneral Haydar Saltık, Devlet Başkanlığı ve Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri oldu. Aynı gün Başbakan Bülend Ulusu kabinesini açıkladı.

Bülend Ulusu (1923-2015)

22 EYLÜL

İran-İrak Savaşı başladı.

Geçici anayasa taslağı tamamlanarak Millî Güvenlik Konseyine sunuldu.

23 EYLÜL

Devlet Bakanlığı sayısının 5 olarak tespiti ile ikisine Başbakan Yardımcılığı görevi verilmesinin ve Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Orman Bakanlığının "Tarım ve Orman Bakanlığı" adı altında birleştirilmesinin uygun görülmüş olduğuna ve Bakanlar Kuruluna, Bakanlar Kurulu listesinde gösterilen zevatin atandığına dair Devlet Başkanlığı tezkereleri Millî Güvenlik Konseyinin bilgisine sunuldu.

Atatürk'ün doğumunun yüzüncü yılının kutlanması ve Atatürk Kültür Merkezi kurulması hakkında kanun teklifinin görüşülmesi tamamlanarak kabul edildi.

25 EYLÜL

Türkiye Cumhuriyeti Millî Güvenlik Konseyi Yasama Görevleri İhtüzüğü teklifleri görüşülerek kabul edildi. Buna göre eskiden Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine ait olan yasa önerme yetkisi Millî Güvenlik Konseyi üyelerine verildi. Yine eskiden Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olan hükûmeti denetleme yetkisi de Millî Güvenlik Konseyine verildi.

26 EYLÜL

Silahını 15 gün içinde teslim eden vatandaşların herhangi bir şekilde ceza almayacakları açıklandı.

Tüm belediye başkanları görevden alındı.

27 EYLÜL

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başbakan Bülend Ulusu tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programı okundu.

NATO tatbikatı Türkiye'de yapıldı.

30 EYLÜL

Başbakan Bülend Ulusu tarafından kurulan Bakanlar Kurulu Programı görüşülerek, yapılan güven oylaması sonucunda Bakanlar Kurulunun güvenoyu aldığı açıklandı.

1 EKİM

✍ Türk Silahlı Kuvvetlerine mensup personel hariç, 12 Eylül 1980 tarih ve Sekiz numaralı bildiri ile durdurulan emeklilik, istifa ve işten ayrılımların serbest bırakıldığına dair karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

✍ Devlet dairelerinde, belediyelerde, KİT’lerde ve özerk devlet kuruluşlarında çalışan tüm memur, sözleşmeli ve ücretli personel atamalarının; Başbakanlık, Bakanlıklar ve diğer kuruluşların ilgili kanun ve mevzuatına uygun olarak yapılacağına dair karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

✍ Millî Güvenlik Konseyi Hükûmet Programını onayladı. Bülend Ulusu tarafsız idare kurulacağını açıkladı.

2 EKİM

✍ Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) avukatlarından Ahmet Hilmi Veziroğlu ölü bulundu. Bursa Emniyet Müdürlüğü, Veziroğlu’nun Emniyet binasından atlayarak intihar ettiğini açıkladı.

3 EKİM

✍ Nihat Erim ve koruma polisini öldüren Dev-Sol militanları yakalandı.

4 EKİM

✍ Ermeniler, Türk Hava Yolları Milano bürosunu bombaladı. Gerçekleşen saldırıda can kaybı yaşanmadı.

8 EKİM

✍ Kurtuluş örgütü lise kanadı Dev-Lis üyesi devrimci Necdet Adalı idam edildi. Darbeden sonra ilk idam edilenler solcu Necdet Adalı ve sağcı Mustafa Pehlivanoğlu oldu. Cezaları sabaha karşı Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde infaz edildi. Kenan Evren, 2012 yılındaki 12 Eylül Davası’nda “Bir sağdan, bir soldan astık.” diyerek tarafsız davrandıklarını söyledi.

9 EKİM

✍ Yeni Dernekler Kanunu çıkarılınca kadar, derneklerin müracaatları Sıkıyönetim Komutanlıklarınca değerlendirilecek; kuruluş amaçları doğrultusunda ve sadece kamu yararına çalışmalar yaptıkları tespit edileceklerin faaliyetlerinin anılan Komutanlıklarca serbest bırakılacağına dair karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

✍ Alparslan Türkeş ve Necmettin Erbakan askerî uçakla Ankara’ya getirilip, Mamak Sıkıyönetim Askerî Savcılığına götürülerek ilk ifadeleri alındı.

11 EKİM

☞ Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit serbest bırakılarak evlerine döndü; MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş ve diğer milletvekilleri dâhil 36 MHP'li hakkında tutuklama kararı verildi. Necmettin Erbakan hakkında açıklama yapılmadı.

12 EKİM

☞ 11. Genel Nüfus Sayımı yapıldı. Sokağa çıkma yasağı sırasında güvenlik güçleri operasyonlar yaptı. Gerçekleşen operasyonlarda çok sayıda kişi gözaltına alındı. Türkiye'nin nüfusu 44.736.957 olarak belirlendi.

13 EKİM

☞ Türk Hava Yollarının Diyarbakır uçağı kaçırıldı. Radikal dinci hava korsanları, Diyarbakır'a indirilen uçakta yakalandı.

15 EKİM

☞ Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi, Necmettin Erbakan ve diğer MSP'lilerin tutuklanmasına karar verdi.

20 EKİM

☞ Yunanistan, NATO askerî kanadına yeniden girdi.

25 EKİM

☞ 13 Temmuz 1979'da Mısır'ın Ankara Büyükelçiliğini basan 4 Filistinli ölüm cezasına çarptırıldı.

26 EKİM

✍ Süleyman Demirel, Alparslan Türkeş, Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan hakkında pek çok dava açıldı ve yargılamalar başladı.

27 EKİM

✍ Geçici Anayasa açıklandı ve bir gün sonra Resmî Gazete’de yayımlandı.

28 EKİM

✍ Anayasa Düzeni Hakkında Kanun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

12 Eylül Rejimi

✍ “MGK, 27.10.1980’de yayımladığı ‘Anayasa Düzeni Hakkında Kanun’ ile de kendi yönetimine hukuksal bir çerçeve oluşturmuştur. Bu yasanın 1. maddesine göre, öteki ‘maddelerde belirtilen istisnalar saklı kalmak üzere’, 1961 Anayasası yürürlükte kabul edilmektedir. Ancak sözü edilen ‘istisnalar’a bakıldığı zaman, MGK’nın ‘asli kurucu iktidar’ yetkilerini üstlenmiş olduğu, Anayasa dâhil, kendini mevcut hiçbir pozitif hukuk normuyla bağlı saymadığı, dolayısıyla bu dönem için ‘anayasal’ bir yönetimden söz edilemeyeceği açıkça orta-

ya çıkmaktadır. Anayasa Düzeni Hakkında Kanun’un 6. Maddesinde, MGK’nın bildiri ve kararları ile yayınlayacağı kanunların 1961 Anayasası ile uyuşmaması hâlinde, bunların ‘Anayasa değişikliği’ olarak yürürlüğe gireceği açıkça belirtilmekteydi. Böylelikle, yürürlükte olduğu söylenen 1961 Anayasası’nın ‘bağlayıcılığı ve üstünlüğü’ ortadan kaldırılmaktaydı. Dolayısıyla devlet iktidarını sınırlayan üstün bir hukuki belgenin olmadığı bu dönemde bir anayasa ve anayasal devletten söz etmeye kuşkusuz olanak yoktur.” (Sabuncu, 2007: 4-5).

29 EKİM

Cumhuriyet'in 57. yılı törenlerle kutlandı. Gece 12.00'den itibaren bütün yurttan törenler başladı. Ankara'da Deniz, Kara, Hava Kuvvetleri ve Jandarma Genel Komutanlığı adına Atatürk anıtlarına çelenkler konuldu. Bandolar ve tören birlikleri gösteri yaptılar. Devlet Başkanı Evren, sabah 09.00'da Anıtkabir'e çelenk koydu. Törene Millî Güvenlik Konseyi üyeleri de katıldı.

30 EKİM

Bülent Ecevit, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığından istifa etti.

Bülent Ecevit (1925-2006)

1 KASIM

Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Org. Haydar Saltık demokratik düzene geçiş programını açıkladı. Saltık demokratik düzene geçiş programının ana hatları olarak şunları dile getirdi:

- 1- Kurucu Meclisin teşkiline imkân verecek ön şartların sağlanması.
- 2- 2324 sayılı Kanuna ek olmak üzere çıkarılacak "Kurucu Meclisin kuruluş, görev ve yetkileri hakkında Kanun"un kabulü.
- 3- Kurucu Meclisin bilfiil teşkil edilerek çalışmaya başlaması ve öncelikle yeni Anayasa hazırlanması.
- 4- Yeni Anayasa metninin hazırlanacak bir referandum kanunu ile halkoyuna sunulup, tasvip edilmesi.
- 5- Yeni Anayasa'nın halkoyunca kabul edilmiş hükümleri uyarınca yeni Partiler Kanunu ve yeni Seçim Kanunu'nun hazırlanıp Kurucu Meclisçe kabul edilmesi.
- 6- Yeni Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu'na uygun yeni partilerin kurulmasına ve teşkilatlandırılmasına yetebilecek bir zaman da dikkate alınarak, parti faaliyetlerinin başlatılması.
- 7- Yeni Seçim Kanunu uyarınca genel seçimlerin yapılması suretiyle parlamentonun kurulması ve göreve başlaması.
- 8- Anayasa'da yer almış geçici hükümler uyarınca Kurucu Meclis ve Millî Güvenlik Konseyinin görev ve mecburiyetlerinin sona ermesi suretiyle, normal demokratik siyasi hayata bütünüyle dönülmesi.

4 KASIM

- 1980 Amerika Birleşik Devletleri başkanlık seçimleri, 4 Kasım 1980 tarihinde mevcut Demokrat Başkan Jimmy Carter, eski Cumhuriyetçi California Valisi Ronald Reagan ve eski Cumhuriyetçi Senatör, iş adamı bağımsız John B. Anderson arasında gerçekleşti. Seçimleri Cumhuriyetçi aday Ronald Reagan kazandı.

7 KASIM

- Yayıncı (Onur Yayınları sahibi) İlhan Erdost, Mamak Askeri Cezaevinde dövülerek öldürüldü.
- Toplu suçlarda gözaltı süresi 30 günden 90 güne çıkarıldı.

8 KASIM

- IMF, "Türkiye'deki uygulama başarılı" açıklaması yaptı.

10 KASIM

- Atatürk'ün 42. ölüm yıl dönümü dolayısıyla Millî Güvenlik Konseyi Başkanı ve Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren, konsey üyeleri ile Anıtkabir'i ziyaret etti.

11 KASIM

- Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Cumhuriyet gazetesinin basımı ve yayımı yasaklandı.

13 KASIM

- İslam âlimi, yazar, din adamı, vaiz Mehmet Zahid Kotku vefat etti.

14 KASIM

- Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 KASIM

- Çorlu'da halka hitaben konuşma yapan Kenan Evren, çıkarları bozulan bazı çevrelerin kendileri hakkında dedikodu çıkarttığını dile getirerek, "Sağın da, solun da üstüne yürüyoruz." dedi.

20 KASIM

- Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilliği ile Tarım, Köy İşleri, Orman, Sosyal Güvenlik ve Millî Savunma bakanlıkları yapmış Turhan Kapanlı vefat etti.

21 KASIM

✍ Cumhuriyet gazetesine konan yasak kaldırıldı.

27 KASIM

✍ Yüksek Askerî Şura Üyeleri, Millî Güvenlik Konseyi Başkanı ve Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren Başkanlığında Anıtkabir'i ziyaret etti.

30 KASIM

✍ İstanbul Milletvekili ile Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı yapmış Orhan Eyüboğlu vefat etti.

✍ Yükseköğrenimin düzenlenmesi ile ilgili çalışmaların ön hazırlıkları tamamlandı. Üniversitelerin devletin gözetim ve denetimine alınacağı açıklandı.

2 ARALIK

✍ Millî Güvenlik Konseyi bazı subaylarla ilgili atamalar yaptı.

✍ Maliye Bakanı Kaya Erdem 1981 yılında memur ve emeklilerin gelirlerinin yüzde 50 artacağını açıkladı.

7 ARALIK

✍ Milliyet gazetesi Mamak Cezaevinde haber yaptı. Tutuklulara Askerî eğitim verildiği ve Atatürk'ün söylevlerinin ezberletildiğini manşete taşıdı.

✍ Bazı siyasi parti liderleri, sendika yöneticileri ve dernek yöneticilerinin yurt dışına çıkışları yasaklandı.

Milliyet Gazetesi - 08.12.1980

Mamak Cezaevinde tutukluların mahkemeye ve savcılığa gidis gelişleri de disiplin altında oluyor. Bu işlemler sırasında tutuklular sıraya sokuluyor. Verilen emirlerle uygun adım ve yürüyüş kararı sayarak yürüyorlar. Bunlar cezaevi görevlilerinin sıkı denetiminde yapılıyor.

TUTUKLULAR, ATATÜRK'ÜN SÖYLEVLERİNİ EZBERLİYOR

11 ARALIK

✍ Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş Ankara Adliyesinde ifade verdi.

13 ARALIK

- Millî Güvenlik Konseyinin başkan ve dört üyesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Onur Salonu'nda düzenlenen resmî törenle yemin etti.
- TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarından 148'inin faaliyeti durduruldu.

14 ARALIK

- Türkiye Libya ile ticaret hacminin geliştirilmesine yönelik protokol imzaladı.

17 ARALIK

- İstanbul Şehir Tiyatrolarında çalışmalarını sakıncalı görülen 38 sanatçının işine son verildi. İşine son verilen sanatçılar arasında Başar Sabuncu, Ali Taygun, Mustafa Alabora, Erdal Özyağcılar, Orhan Alkaya, Beklan Algan da bulunuyordu.
- Türkiye'nin Sidney Başkonsolosu Şarık Arıyak ve koruma polisi Enver Sever silahlı saldırı sonucu öldü. Saldırıyı ASALA örgütü üstlendi.

18 ARALIK

- Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), İstanbul davası başladı. Davada 1477 sanık bulunmaktaydı.

21 ARALIK

- Ankara Barosu Başkanlığına Prof. Dr. Muammer Aksoy seçildi.

27 ARALIK

- İstanbul'da DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve Genel Sekreter Fehmi Işıklar'la beraber 68 sendikacı tutuklandı.
- Süresi Sona Eren Toplu İş Sözleşmelerinin Sosyal Zorunluluk Hallerinde Yeniden Yürürlüğe Konulması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1981

1 OCAK

Yunanistan, Avrupa Ekonomik Topluluğu üyeliğine kabul edildi. Yunanistan'ın gerçekleşen erken tam üyeliği, Türkiye hesabına olumsuz bir yenilikti. Çünkü Yunanistan tarım ürünlerinin dış satımı açısından daha avantajlı duruma yükseldiği gibi, Avrupa Ekonomik Topluluğu içinde Türkiye aleyhine bir güç (veto) de elde etmiş oldu.

2 OCAK

Türk öykü ve masal yazarı, derleyicisi Eflatun Cem Güney vefat etti.

3 OCAK

23 Temmuz 1980 tarihinde borçlarımızın konsolidasyonuna dair OECD bünyesinde imzalanmış bulunan Tutanak çerçevesinde, Hükûmetimizle Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti arasında 24 Ekim 1980 tarihinde imzalanan borç erteleme çerçeve anlaşması mahiyetindeki "Anlaşma"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 OCAK

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) davasında gözaltında tutulan 39 kişiden 15'i tutuklandı. Tutuklananlar arasında DİSK kurucularından Kemal Nebioğlu da bulunmaktaydı.

Atatürk'ün doğumunun 100. yılı nedeniyle ilan edilen 'Atatürk Yılı' törenlerle başladı.

9 OCAK

İstanbul'da belirli saatlere göre planlanmış su kesintileri başladı.

11 OCAK

Nusaybin'de petrol aramalarının genişletilmesine karar verildi.

12 OCAK

Pakistan Devlet Başkanı Muhammed Ziya - Ül Hak bir dizi resmî temaslarda bulunmak üzere ülkemizi ziyaret etti.

İstanbul Ermeni Patrikhanesi, Atatürk'ün doğumunun 100. yılı etkinlikleri için 2 milyon Türk lirası bağışladı.

13 OCAK

Paris'te Türk büyükelçiliği ekonomi ve maliye müşavirinin aracına bomba konuldu. Müşavir Ahmet Erbeyli saldırıdan yara almadan kurtuldu.

14 OCAK

Hükûmetimiz ile Avrupa Ekonomik Komisyonu ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan "Trans - Avrupa Kuzey - Güney Otoyolu Projesi"nin (TEM) onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

15 OCAK

Konya'da halka seslenen Kenan Evren, Kurucu Meclisin 30 Ağustos - 29 Ekim arasında açılacağını açıkladı. Darbe sürecinin başından itibaren Millî Güvenlik Konseyi yönetiminin en kısa sürede asli görevine dönme vaadinin olması nedeniyle, insanlar tarafından Kurucu Meclis ve yapacağı Anayasa, normalleşmenin kritik eşiği olarak addedildi. Kenan Evren, Millî Güvenlik Konseyinin işlevini, 'Senato vazifesi görecektir' şeklinde tanımlasa da saydığı ve fiilen kullanılan yetkiler 'Senato Vazifesi'ne sığmayacak bir çerçevedeydi. Temsil konusuna da değinen Evren, Kurucu Meclise partilerden kimsenin alınmayacağını hatta 'normal düzene, parlamenter demokratik düzene döndükten sonra da Türkiye'nin kaderinin, memleketi bu hâle getirenlere tekrar teslim edilmeyeceğini' belirtti. Bu açıklamalar darbecilerin partileri siyasetten izole ettiklerini, Kurucu Meclis kurulduktan ve çalışmaya başladıktan sonra da nihai karar merciinin Millî Güvenlik Konseyi olarak kalacağını açıkça ortaya koydu.

18 OCAK

- ✍ Gümrüklerden 2 ay içinde çekilmeyen malların satılacağına dair karar verildi.

19 OCAK

- ✍ Bakırköy İş Mahkemesi, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna (DİSK) kayyum atadı.
- ✍ Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan "Posta Eğitiminin Geliştirilmesi" konulu proje anlaşmasının onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

20 OCAK

- ✍ İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi, 223 Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu üyesinin tutuklanmasına karar verdi.
- ✍ İran, 444 gündür rehin tutulan 52 Amerikalının serbest bıraktığını açıkladı. Haber, Ronald Reagan'ın Amerika Birleşik Devletleri Başkanlığı koltuğunu Jimmy Carter'dan devralmasından birkaç dakika sonra geldi.
- ✍ 8 Aralık 1980 tarihli ve 2355 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan "Türkiye Cumhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Arasındaki Karadeniz'de Kıt'a Sahaneliği Sınırlandırması Hakkında Anlaşma"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 OCAK

- ✍ Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ü öldürmekten sanık sağ eylemci İbrahim Çiftçi, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesince üçüncü kez ölüm cezasına çarptırıldı.
- ✍ Millî Güvenlik Konseyinin 21.11.1980 tarihli, 4 numaralı Kararıyla eski Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı hakkında kurulan Soruşturma Komisyonuna yeniden bir ay süre verilmesi, Millî Güvenlik Konseyince kabul edildi.

22 OCAK

- ✍ İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığına gözaltına alınan Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu (MİSK) yöneticilerinin tümü serbest bırakıldı.

23 OCAK

- ✍ Diplomasi Ajanları da Dâhil Olmak Üzere Uluslararası Korunan Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'ne Katılmamızın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Uluslararası Enerji Programı Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 OCAK

Millî Güvenlik Konseyinin 28 Numaralı Süresi Sona Eren Toplu İş Sözleşmeleri Bildirisi, Resmî Gazete'de yayımlandı.

25 OCAK

Öğretmenlere Eğitim ve Öğretim Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Mao Zedong'un dul eşi Jiang Qing ölüm cezasına çarptırıldı. 1983'te

bu ceza, ömür boyu hapse çevrildi. Hapishane yıllarında gırtlak kanserine yakalandı; 1991'de sağlık gerekçeleriyle tahliye edildi. Aynı yıl bir hastanede kendini asarak intihar ettiği açıklandı.

İslam Konferansı Örgütünün Taif'te yapılan 3. Zirve Toplantısı'na Türkiye ilk defa olarak Başbakan (Bülend Ulusu) düzeyinde katıldı. Toplantı 29 Ocak'ta sona erdi.

27 OCAK

 Aziz Nesin, Ankara Gazeteciler Cemiyeti'nin "Yılın Gazetecisi" ödülünü almayacağını açıkladı.

28 OCAK

 Şair Özdemir Asaf hayatını kaybetti.

 İslam Konferansı Örgütü'nden İsrail'e boykot kararı çıktı.

31 OCAK

 Bir suikasta kurban giden gazeteci Abdi İpekçi, çeşitli anma törenleri ile ölüm yıl dönümünde anıldı.

1 ŞUBAT

 Türkiye – Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetleri arasında 29.3.1980 tarihinde imzalanmış bulunan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile ABD Hükûmetleri Arasında Kuzey Atlantik Anlaşması'nın ve III. Maddelerine Uygun Olarak Savunma ve Ekonomik Alanda İşbirliğinde Bulunulmasına Dair Anlaşma ile Bununla İlgili Tamamlayıcı Anlaşmalar ve Uygulama Anlaşmaları"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

2 ŞUBAT

 Eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar, 'Adam kayırma, usulsüzlük, yolsuzluk, görevi kötüye kullanma, nüfuz ticareti ve çıkar sağlamak' suçlamasıyla Yüce Divan'a verildi.

4 ŞUBAT

 Gro Harlem Brundtland, Norveç'in ilk kadın Başbakanı oldu.

 İngiltere'de 'Demir Leydi' lakaplı, Muhafazakâr Parti Genel Başkanı ve Başbakan Margaret Thatcher, özelleştirme çalışmalarının hızlandırıldığını açıkladı. 4 Mayıs 1979'da Margaret Thatcher'ın İngiltere'de başbakan olması, Anglo-Sakson dünyada yeni bir dönemin başlangıcını oluşturdu. Ancak bu değişimin etkileri sadece Anglo-Sakson dünya ile sınırlı kalmadı; diğer birçok Batılı ülkede ve hatta Batı dışı addedilen çevre ülkelerinde de görüldü. Literatürde refah devleti uygulamalarını tasfiye ederek devletin iktisadi yatırımlardan çekilmesi, özelleştirme, serbest pazar ekonomisinin desteklenmesi ve benzeri politikaları uygulamaya koyan bu politik ve iktisadi çizgi yeni-sağ olarak adlandırıldı ve bir tür liberal muhafazakârlık çerçevesinde değerlendirildi. 1970'lerin sonu ve

1980'ler boyunca devam eden bu sürecin etkileri Türkiye'de de 24 Ocak 1980 kararları ile başlayan ve darbe sonrası süreçte Turgut Özal'ın politikaları ile devam eden şekilde kendisini gösterdi.

Gro Harlem Brundtland (1939-)

6 ŞUBAT

İstanbul Emniyet Müdür Muavini Mahmut Dikler, uğradığı silahlı saldırıda öldürüldü.

9 ŞUBAT

Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu kurulması ve çalışma esasları hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

10 ŞUBAT

Genelkurmay Sıkıyönetim Askerî Hizmetler Koordinasyon Başkanlığı, 5 sanatçıya "teslim ol" çağrısı yaptı. "Teslim ol" çağrısı yapılan sanatçılar Cem Karaca, Melike Demirağ, Şanar Yurdatapan, Sema Poyraz ve Selda Bağcan'dı.

Kapatılan Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş, savcılıkta ifade verdi. Adam öldürmeye azmettirdiği iddia edilen Alparslan Türkeş, kapatılan Milliyetçi Hareket Partisi teşkilatının her türlü şiddet hareketine ve adam öldürmeye karşı olduğunu söyledi.

11 ŞUBAT

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi, şarkıcı Cem Karaca, Melike Demirağ, Şanar Yurdatapan, Sema Poyraz ve Selda Bağcan hakkında gıyabi tutuklama kararı verdi. Sanatçılar yabancı ülkelerde Türkiye aleyhine propaganda yapmakla suçlanıyorlardı. Selda Bağcan teslim oldu ve serbest bırakıldı.

14 ŞUBAT

Türk Vatandaşlığı Kanunu'nda bazı değişiklikler yapan yasa, Millî Güvenlik Konseyince kabul edildi. Bu yasaya göre; yurt dışında

oturup Türkiye aleyhine faaliyette bulunduğu tespit edilen veya yurt içinde bu tür faaliyetlerde bulunurken yurt dışına çıkan kişiler, yapılan duyuruya rağmen 3 ay içinde yurda dönmezlerse Türk vatandaşlığından çıkarılacaklardı.

16 ŞUBAT

✍ Kasım 1980'den beri yurt dışında bulunan Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, 8 yıl 9 ay hapse mahkûm edildi.

✍ 12 Eylül Darbesi'nden sonra kurulan Genelkurmay Sıkıyönetim Askerî Hizmetler Koordinasyonu Başkanlığı bir bildiri yayınlayarak, aralarında Abdullah Öcalan ve Kemal Burkay'ın da bulunduğu 45 kişinin, 19 Mart tarihine kadar yurda dönmeleri çağrısında bulundu.

17 ŞUBAT

✍ Orman Bakanlığının Tarım Bakanlığına Devri Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

18 ŞUBAT

✍ 1980 yılı ekici tütünleri satış piyasalarını desteklemek amacıyla Devlet nam ve hesabına destekleme alımları yapmak üzere Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile Tekel

Genel Müdürlüğü'nün görevlendirilmeleri hakkında Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 ŞUBAT

✍ Millî Güvenlik Konseyinin, Hak-İş Konfederasyonu ve bunlara bağlı sendikalara ait Millî Güvenlik Konseyinin 8 numaralı Kararı ile bloke edilen, bankalardaki para, kıymetli evrak ve muhafaza altına alınan malzemelerin serbest bırakılmasına dair Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 ŞUBAT

✍ Ülkemizde soya fasulyesi ekimini teşvik amacıyla soya tohumu ithal etmek maksadıyla Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin (TRAKYABİRLİK) görevlendirilmesi hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 ŞUBAT

✍ İspanya'da darbe girişimi oldu. Yaklaşık 200 kişilik isyancı ordu mensubu (Guardia Civil) güçler, Yarbay Antonio Tejero Molina liderliğinde İspanya Parlamentosu'nu bastı ve milletvekillerini 18 saat rehin tuttu. Darbe girişimi Kral Juan Carlos'un müdahalesiyle önlendi.

24 ŞUBAT

Buckingham Sarayı, Prens Charles ile Lady Diana'nın nişanlandıklarını duyurdu.

28 ŞUBAT

1981 Mali Yılı Bütçe Kanunu Resmî Gazete'de yayımlandı.

3 MART

Türkiye Cumhuriyeti Millî Güvenlik Konseyi Yasama Görevleri İhtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkındaki Millî Güvenlik Konseyi Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nca yürütülen MHP ve yan kuruluşlarıyla ilgili soruşturmalarda, 36 cinayetin aydınlatıldığı açıklandı.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk'e işkence yapıldığı iddialarının asılsız olduğunu bildirdi.

4 MART

Türkiye'nin Paris Büyükelçiliği Çalışma Ataşesi Reşat Morali, Ermeni örgütü ASALA mensubu teröristlerin saldırısı sonucu hayatını kaybetti. Olayda ağır yaralanan din görevlisi Tecelli Arı da bir gün sonra öldü.

74 sanıklı Dev-Yol davası, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Mahkemesinde başladı.

Reşat MORALI

Tecelli ARI

5 MART

İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi, yasa dışı örgüt kurmak ve komünizm propagandası yapmak suçundan 7 TİP yöneticisi hakkında tutuklama kararı verdi.

6 MART

Yunanistan, Ege hava sahasındaki bazı kısıtlamaları kaldırdığını açıkladı.

10 MART

Pakistan Devlet Başkanı, Devlet Başkanı Kenan Evren'e taziye ziyaretinde bulundu.

11 MART

Çeşitli tabii afetlerden zarar gören veya elinde olmayan sebeplerle muhtaç duruma düşmüş, çiftçilerimize yardım olarak verilecek patates, ayçiçeği, çeltik, pamuk, baklagil ve yem bitkileri tohumlukların 1981 yılı yazlığı olarak kullanılmak üzere, T.C. Ziraat Bankası'na satın alınması ve dağıtılması hususunda Tarım ve Orman Bakanlığının yetkili kılınması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

'Kosova protestoları' patlak verdi. 1981 Kosova protestoları, Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti'ne bağlı özerk cumhuriyet olan Kosova Özerk Sosyalist Bölgesi'nin başkenti Priştine'de 11 Mart 1981 tarihinde başlayan ve 3 Nisan 1981'e kadar devam eden protestolar dizisidir. Mitroviça'da da olayların patlak vermesi üzerine Yugoslavya Prezidyumu, olağanüstü hâl ilan etti ve bu süreçte yaşanan olaylarda birçok kişi yaşamını yitirdi. Başlangıçta Priştine Üniversitesinde okuyan bazı öğrenciler ülkedeki yoksulluk ve mezun olunduktan sonraki iş olanakları hakkında protesto gösterileri düzenledi. Ardından çeşitli milliyetçi söylemler baş gösterdi ve olaylar büyüyerek etnik çatışmalara dönüştü. Kosova'da yaşayan bazı Arnavut milliyetçilerinin olayları körüklediği belirtildi.

15 MART

Genelkurmay, aralarında Mehmet Ali Ağca'nın da bulunduğu 43 kişinin 17 Mart günü saat 17.00'ye kadar teslim olmamaları hâlinde vatandaşlıktan çıkarılacağını duyurdu.

17 MART

27 Mayıs'ı "Anayasa ve Hürriyet Bayramı" ve 1 Mayıs'ı "Bahar Bayramı" olarak kutlama uygulaması Millî Güvenlik Konseyinde alınan kararla kaldırıldı.

19 MART

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükûmeti arasındaki "Turizm ve Termalizm Alanında

İşbirliği Anlaşması" uyarınca 26-30 Ocak 1981 tarihleri arasında Ankara'da yapılan müzakereler sonunda imzalanan Tutanağın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

22 MART

OECD bünyesinde 1979 ve 1980 yıllarında imzalanan Borç Erteleme Tutanakları çerçevesinde, Hükûmetimizle İngiltere Hükûmeti arasında, söz konusu yıllara ait Devlet borçlarının ertelenmesiyle ilgili olarak teati edilen mektuplar ve 1980 yılına ait ticari borçlarımızın tehiri konusunda imzalanan Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 MART

Madeni 1 ve 5 lira tedavüle çıktı.

26 MART

İstanbul Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi tarafından Ülkücü Gençlik Derneği başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'na yayınladığı bir bildiri nedeniyle 6 ay hapis cezası verildi.

28 MART

Bir kısım borçlarımızın ertelenmesiyle ilgili olarak 23 Temmuz 1980 tarihinde Paris'te OECD çerçevesinde imzalanan Tutanak uyarınca Norveç'e olan garantili ticari borçlarımızın tehiri konusunda 11 Şubat 1981

tarihinde Ankara'da imzalanan Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

30 MART

Hükûmetler Arası Türk - Sovyet Ekonomik İşbirliği Karma Komisyonunun 5-9 Ocak 1981 tarihleri arasında Moskova'da yaptığı 5. toplantısı sonunda imzalanan Protokol ve eklerinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

ABD Başkanı Ronald Reagan, Washington DC'deki bir otelin önünde John Hinckley adlı saldırgan tarafından gerçekleştirilen bir suikast girişimi sonucu vurularak yaralandı. Reagan'ın seçilmesinden bir kaç hafta sonra uğradığı bu saldırı dünyada şok etkisi yarattı. Ciğerine kurşun isabet eden Reagan iyileşti ancak başından vurulan basın danışmanı James Brady beyin zedelenmesi geçirdi ve ömrü boyunca tekerlekli iskemle ile yaşamak zorunda kaldı. Olayda yaralanan iki güvenlik görevlisi ise saldırıyı daha hafif yaralarla atlattı. Saldırıyı gerçekleştiren Hinckley mahkeme tarafından "akli dengesi yerinde olmadığı" gerekçesiyle, mahkûm edilmek yerine, Washington'daki bir psikiyatri kliniğine yollandı.

1 NİSAN

Yaz saati uygulaması, Sovyetler Birliği'nde ilk defa hayata geçirildi.

Millî Güvenlik Konseyi emniyet mensuplarıyla çarşı ve mahalle bekçilerinin dernek kurmasını yasakladı.

3 NİSAN

1981 Kosova protestoları bastırıldı, birçok kişi yaralandı ve yaşamını yitirdi.

4 NİSAN

1980 yılı ürünü fındık fiyatlarının belirli bir seviyede tutulmasını temin etmek maksadıyla üreticiden alımlarda bulunmak üzere görevlendirilen Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin dünya fındık piyasalarındaki fiyat düşüşlerine mani olmak ve piyasa istikrarını sağlamak amacıyla, gerektiğinde, kendi tespit edeceği alım şartları çerçevesinde kâr ve zararı kendisine ait olmak üzere, Ticaret Bakanlığının müsaadesinin alınması kaydıyla, serbest piyasadan da fındık alımlarında bulunmasına dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 NİSAN

Haşhaş üretimi ve uyuşturucu maddeler kaçakçılığının kontrolü

ile görevli Kuruluşlarımıza hibe araç, gereç ve eğitim imkânları sağlamak üzere Ülkemiz ile Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Maddelerin Kötüye Kullanılmasını Önleme Fonu (United Nations Fund for Drug Abuse Control) arasında 1 Ocak 1981 tarihinde imzalanan Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

7 NİSAN

Hükûmetimizle Federal Almanya Hükûmeti arasında garantili ticari borçlarımız ile devlet borcunun ertelenmesine ilişkin olarak, 11-12 Aralık 1980 tarihlerinde imzalanmış bulunan Anlaşmaların onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kaçakçılığın men, takip ve tahkiki maksadıyla Suriye, Irak ve İran hudutlarında (10) kilometrelik sahada bir emniyet bölgesinin ihdası hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Arayış Dergisi Bülent Ecevit'in "İşkence" adlı yazısını yayımlaması nedeniyle toplatıldı.

12 NİSAN

İlk uzay mekiği Columbia fırlatıldı. Uzaya çıkan ilk uzay mekiği olan Columbia 1 Şubat 2003'te son

uçuşunu yapıp Dünya'ya dönerken bir arıza nedeniyle yanarak parçalandı ve içindeki 7 mürettebat hayatını kaybetti.

14 NİSAN

Sosyalist Enternasyonal toplantısına katılmak üzere yurt dışına çıkmak isteyen eski Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit'e izin verilmedi.

23 NİSAN

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttan kutlandı.

Millî Güvenlik Kurulu, eski Gümrük ve Tekel Bakanlarından Tuncay Mataracı'nın Yüce Divanda yargılanmasına karar verdi.

24 NİSAN

Millî Selamet Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan ile 33 arkadaşının, 'laikliğe aykırı hareketten' yargılanmasına, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesinde başlandı.

25 NİSAN

Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı'nın Kutlanması ve Atatürk Kültür Merkezi Kurulması Hakkında Kanun'un Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 NİSAN

Xerox PARC Şirketi, ilk bilgisayar faresini tanıttı.

29 NİSAN

Ankara Sıkıyönetim Askerî Savcılığı, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş ve 219 sanık hakkında idam istemiyle dava açtı. İddianamede 'siyasi parti görünümünde örgüt ve terör odakları kurmak', 'kendilerinden olmayanları düşman sayıp öldürmek ve öldürtmek', 'Türkiye'yi komünist düzenden kurtarma maskesi altında eylemde bulunmak', 'güç ve otorite yokluğundan yararlanıp devlete egemen olmaya çalışmak' gibi ağır suçlamalar yer aldı. İlk duruşmadan başlayarak Alparslan Türkeş, MHP'li yöneticiler ve avukatlar başta Askerî Savcı Albay Nurettin Soyer olmak üzere

re Mahkeme Heyetini yanlı ve önyargılı olmakla suçladı. Alparslan Türkeş Savcı Nurettin Soyer hakkında 23 Aralık 1981'de 1 milyon TL'lik manevi tazminat davası açtı. Dava, Askerî Savcı Nurettin Soyer'in hazırladığı Milliyetçi Hareket Partisi ve Ülkücü Kuruluşlar Davası İddianamesi'nde yer alan bazı cümle ve pasajların Türkeş'in kitaplarından tahrif edilerek alındığı, böylece iddianamedeki ağır suçlamalara mesnet yaratılmak istendiği iddiasıyla açılmıştı. Manevi Tazminat Davası'nın açıldığı Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesince 1 Temmuz 1982'de "görevsizlik" kararı verildi.

30 NİSAN

Eski Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İşgüzar, Erzincan Ağır Ceza Mahkemesince silah kaçakçılığı suçundan 2 yıl hapse mahkûm oldu.

5 MAYIS

Atatürk'ün doğumunun 100. yılı kutlamaları münasebetiyle, Selanik'teki Atatürk'ün doğduğu ev ile kutlama programına uygun olarak yurt dışında açılacak diğer sergilerde eski eserlerin teşhir edilmesine ilişkin karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun Tüzüğü gereğince kurulmuş bulunan genel merkezi, il merkezleri, ilçelerdeki şubeleri ile bucak ve köylerdeki kolları feshedildi. Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun feshedilmiş örgütleri yeniden oluşturuluncaya kadar, kurumun bütün hizmetleri ve görevlerinin, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca teşkil edilecek heyetler veya atanacak kişiler tarafından yürütülmesi kararlaştırıldı. Feshedilen örgütlerde başarılı hizmet vermiş yöneticilerin yeniden görevlendirilmesinin mümkün olduğuna; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının, kurum hizmetlerinin amacına uygun ve verimli bir şekilde yapılabilmesi için tüzük değişikliği hazırlığı da dâhil olmak üzere her türlü tedbiri almasına karar verildi.

10 MAYIS

François Mitterrand, üçüncü kez katıldığı seçimlerde Fransa Cumhurbaşkanı oldu. Siyasi kariyerinin başlangıcında merkezci bir çizgi izlemesine karşın, zamanla sola kayarak 1958'den sonra Charles de Gaulle rejimine karşı muhalefete başlayan Mitterrand, süreç içinde muhalefetin lideri durumuna gelerek, 1965'te Demokratik ve Sosyalist Sol Federasyonu kurdu. Mitterrand 1965 cumhurbaşkanlığı seçimlerine sosyalistlerle komünistlerin ortak adayı olarak katıldı. İlk turda oyların %32'sini aldı ancak ikinci turda oyların %44.8'ini alarak Charles de Gaulle karşısında yenildi. François Mitterrand 1971'de yeni Sosyalist Partinin kuruluş çalışmalarına katıldı ve Partinin birinci sekreterliğine seçildi. Köklü düzenlemelere girerek Partinin oy gücünü artırdı. 1972'de Sosyalist Parti, Komünist Parti ve Sol Radikal Partinin imzaladığı ortak bir hükûmet programı çerçevesinde birleşen solun adayı olarak katıldığı, Mayıs 1974 başkanlık seçimlerinin ikinci turunda oyların %49.19'unu alarak Valéry Giscard d'Estaing karşısında az farkla yenilgiye uğradı. 1974'teki cumhurbaşkanlığı seçimini kaybettiği de komünistlerle ittifakını sürdürdü. Sol birliğin 1977 Eylül'ünde parçalanmasına karşın, Sosyalist Parti, Mart 1978 yasama seçimlerinde Komünist Partiyi geride bırakarak, Fransız Komünist Partisinin yaklaşık 40 yıldır sürdürdüğü en büyük sol parti olma unvanına son verdi.

1981'de muhalif güçleri bir kez daha birleştiren François Mitterrand, 10 Mayıs 1981'de yapılan başkanlık seçimlerinin ikinci turunda oyların %51,76'sını alarak Valéry Giscard d'Estaing'i yenilgiye uğrattı.

11 MAYIS

23 Temmuz 1980 tarihinde OECD'de imzalanan Tutanak çerçevesinde, 7 Şubat 1981 tarihinde imzalanmış bulunan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Uluslararası Kalkınma Örgütüne olan Bazı Borçların Konsolidasyonu ve Ertelenmesine İlişkin Uygulama Anlaşması'nın" onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 MAYIS

Mehmet Ali Ağca Vatikan'da Papa'ya suikast girişiminde bulundu. Papa II. Jean Paul, Mehmet Ali Ağca tarafından Roma'da vurularak yaralandı.

14 MAYIS

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 MAYIS

Atatürk'ün Selanik'te doğduğu ev yeniden düzenlenerek Devlet Bakanı İlhan Öztrak tarafından hizmete açıldı. Atatürk Orman Çiftliği'nde Atatürk'ün evinin benzerinin temeli, Başbakan Bülend Ulusu tarafından atıldı.

New York Belediyesi 19 Mayıs 1981'i New York'ta Atatürk günü ilan etti.

20 MAYIS

Atatürk'ün doğumunun 100. yılı nedeniyle bastırılan dört ayrı çeşit altın ve gümüş hatıra parası satışa çıkarıldı.

21 MAYIS

Atatürk'ün 100. doğum yıl dönümü törenlerle kutlandı. 27 Kasım 1978 tarihli UNESCO Genel Kurulu şöyle bir karar almıştı: "UNESCO Genel Konferansı; Uluslararası anlayış iş birliği ve barış yolunda çalışmış üstün kişilerin

gelecek kuşaklar için örnek olacakları inancıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumunun 100. yıl dönümünde, 1981 yılında anılmasını kararlaştırmıştır." Bu karar uyarınca tüm dünyada 1981 'Atatürk Yılı' olarak kutlandı.

24 MAYIS

Türk Hava Yollarının "Haliç" uçağı, 4 kişi tarafından Bulgaristan'a kaçırıldı. Hava korsanları 47 yandaşlarının cezaevinden çıkarılmasını istediler ancak ertesi gün mürettebat ve yolcular tarafından etkisiz hâle getirildiler.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Yönetim Kurulunun Cenevre'deki özel toplantısında 1983-1987 Türkiye'ye Teknik Yardım Programı kabul edildi.

28 MAYIS

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve Yürütme Kurulu üyeleri, işçileri suça teşvik ve tahrik ettikleri gerekçesiyle İstanbul Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinde yargılanmaya başladı.

29 MAYIS

Belediye Gelirleri Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

30 MAYIS

Bangladeş'te Tuğgeneral Manzur Ahmed hükûmete karşı ayaklanma başlattı. Devlet Başkanı Ziaur Rahman öldürüldü.

1 HAZİRAN

Adalet Ağaoğlu'nun ikinci romanı olan 'Fikrimin İnce Gülü' (1976) dördüncü basımında toplatıldı. 1981 yılında Fikrimin İnce Gülü romanı hakkında "Asker kuvvetleri tahkir ve tezyif" suçlamasıyla hakkında açılan dava iki yıl sürdü ve yazar bu sürecin sonunda aklanıldı.

MGK tarafından yayınlanan bir bildiri ile ülkeyi 12 Eylül 1980 ortamına getiren siyasi partilerin eski yöneticilerinin demec vermeleri ve yazı yazmaları yasaklandı. Aynı bildiriyle, eski politikacıları övme, yerme ve eleştirme de yasaklandı.

2 HAZİRAN

"Sakatları Koruma Millî Koordinasyon Kurulu" Kurulmasına Dair Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Toronto'da bulunan Uluslararası İslâm Birliği Öğrenci Teşkilâtı tarafından yayımlanan El Ahbar adlı Arapça derginin 15 Eylül 1980

tarihli 33. sayısının, Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Devlet Başkanı Kenan Evren'in emri ve Türkiye Futbol Federasyonunun kararıyla MKE Ankaragücü takımı birinci futbol ligine çıkarıldı. "Başkentin takımı nasıl birinci ligde olmaz" sözlerini sarf ederek, Ankaragücü'nü üst lige çıkarma adına, yeni bir yasa çıkarıp "Türkiye Kupası'nı kazanan takımlar, oynadıkları liglere bakılmaksızın 1. lige yükseltirler" maddesini koyduran Kenan Evren yönetimi, 1980-81 sezonunda Ankaragücü'nün Türkiye Kupası'ndaki yürüyüşünün en büyük destekçisi de oldu.

5 HAZİRAN

Genel ahlak kurallarını bozduğu gerekçesiyle eşcinsellerin sahneye çıkması başta İstanbul olmak üzere bazı valiliklerce yasaklandı.

ABD Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezlerinin yayımladığı haftalık bir tıbbi dergide, Kaliforniya'nın Los Angeles şehrinde 5 kişide, sadece bağışıklık sistemleri zayıflamış hastalarda görülen zatürrenin az görülen bir formuna rastlandığı bildirildi. Bu hastalar ilk onaylanmış AIDS vakaları olarak tarihe geçti.

7 HAZİRAN

İsrail savaş uçakları, Irak'ın bir nükleer reaktörünü, nükleer silah üretiminde kullanılıyor gerekçesiyle imha etti.

10 HAZİRAN

Lübnan'ı terk etmek üzere Lübnan-Suriye sınırındaki Cussiye sınır kapısında bekleyen sivil araçlara İsrail uçaklarının yaptıkları saldırıda 12 Türk vatandaşı öldü ve 27 vatandaşımız da yaralandı.

15 HAZİRAN

Mehmet Ali Ağca'yı hapisten kaçıran Bünyamin Yılmaz, 18 yıl hapse mahkûm oldu.

19 HAZİRAN

Eski Gümrük ve Tekel bakanlarından Tuncay Mataracı ile aynı davadan yargılanan 13 sanık, Yüce Divan tarafından tutuklandı.

Türkiye'nin Sesi Radyosu; Arnavutça, Macarca, Sırpça, Çince ve Rusça yayınlara başladı.

TRT Kütüphanesi ve Radyo Müzesi açıldı.

28 HAZİRAN

İran İslami Cumhuriyet Partisinin (İCP) liderleri, Partinin Tahran'daki genel merkezinde toplantı hâlindeyken çok güçlü bir patlama meydana geldi. Aralarında İran yargı sisteminin başında bulunan ve o dönem Ayetullah Humeyni'den sonra İran İslam Devrimi'nin en güçlü

kişisi olarak gösterilen Ayetullah Muhammed Beheştî'nin de bulunduğu, parti ileri gelenlerinden 73 kişi hayatını kaybetti. Saldırının sorumlusunun Halkın Mücahitleri Örgütü olduğu ileri sürüldü.

29 HAZİRAN

Kurucu Meclis Hakkında Kanun kabul edildi.

"Yeni Anayasa'yı, siyasi partiler ve seçim yasalarını yapacak olan Kurucu Meclise ilişkin yasa 29 Haziran 1981'de kabul edilmiş; bu Meclis ise, ancak darbeden on üç ay sonra, Ekim 1981'de çalışmaya başlamıştır. Kurucu Meclis Hakkında Kanun'a göre, bu Meclis iki kanatlıdır: MGK ile Danışma Meclisi. MGK'nin yapısında herhangi bir değişiklik yoktur. Danışma Meclisi ise, hepsi MGK tarafından seçilen 160 üyeden oluşmaktadır. Bu üyelerin 120'sini, MGK; valilerin belirleyip gönderecekleri üç misli aday arasından; 40'ını ise doğrudan doğruya kendisi seçecektir. Aday olmak isteyenler, duruma göre, ya valiliklere ya da Konseye başvuracaklardır. Adayların hiçbirisi, 11 Eylül 1980 tarihinde herhangi bir siyasal partinin üyesi olmayacaktır. Görüldüğü gibi, [1960'daki] Temsilciler Meclisinin aksine, Danışma Meclisinde aşağıdan yukarıya herhangi bir 'seçim' söz konusu değildir. Bütün üyeleri belirleyen MGK'dır.

1961'deki Kurucu Mecliste olduğu gibi, 1981 Kurucu Meclisine de, genel olarak yasama yetkisi tanınmıştır. Ancak, 12 Eylül'den sonraki düzenlemede, Meclisin iki kanadı arasında bir yetki paylaşımı söz konusu değildir. Son söz, her zaman MGK'nindir. Danışma Meclisinden kaynaklanan yasa önerilerinin, en az on üyenin imzasını taşıması zorunludur. Anayasa dâhil, yasalar önce Danışma Meclisinde, sonra MGK'de görüşülür. MGK, Danışma Meclisinden gelen metinleri, 'aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilir'. Bu aşamadan sonra, Danışma Meclisinin herhangi bir işlem yapması söz konusu değildir. Anayasa'yı öteki yasalardan ayıran özellik, yürürlüğe girebilmesi için halk oylamasında kabul edilme zorunluluğudur. 1961'in aksine, yeni anayasanın yapımı için herhangi bir süre sınırı konmadığı gibi, anayasa halkoylamasında reddedilirse ne olacağı da belirtilmiş değildir" (Eroğul, 2000: 304-305).

1 TEMMUZ

- ✍ Sayıştay'a Üye Seçimi Hakkında Bir Komisyon Kurulmasına ilişkin Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

3 TEMMUZ

- ✍ Kıbrıs Türk Federe Devleti (KTFD) Başkanı Rauf Denктаş hükûmet kurma çalışmaları hakkında açıklama yaptı. "Sol partiler hükûmet kurarsa ilk işleri güneydeki komünist AKEL Partisiyle iş birliği yapmak olacak" diyen KTFD Başkanı Rauf Denктаş, "Kemalist çizgide birleşerek komünizme teslim olmayacağız." açıklamasını yaptı.

4 TEMMUZ

- ✍ Uluslararası 9. İstanbul Film Festivali'ne katılan Sovyet Bolşoy Balesi Topluluğu'ndan balerin Galina Çursina, Amerikan Konsoloslüğünden sığınma isteğinde bulundu.

7 TEMMUZ

- ✍ Hükûmetimizle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan "Endüstriyel Proje Hazırlama, Değerlendirme ve Uygulama" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

10 TEMMUZ

- ✍ Toplu Konut Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Anayasa Mahkemesinin Millet Meclisine Mahsus Asıl Üyeliklerine Selahattin Metin ve Servet Tüzün'ün Seçildikleri Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

11 TEMMUZ

- ✍ Millî Güvenlik Konseyi Kararları, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 TEMMUZ

- ✍ Sıkıyönetim Komutanlığı, Gırgır dergisinin yayınını dört hafta durdurdu.
- ✍ Türkiye ile Yunanistan arasında yanlış anlaşılmalara yol açabilecek davranışlardan ve beyanlardan kaçınılmasını öngören bir mutabakata varıldı.

23 TEMMUZ

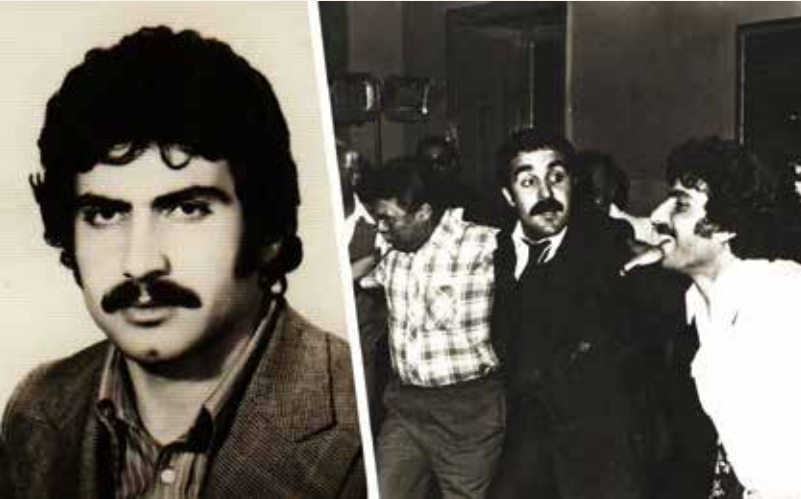
- ✍ 27.10.1980 tarihli ve 2328 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak, "Diplomasi Ajanları da Dâhil Olmak üzere Uluslararası Korunan Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi"nin, Türkiye Cumhuriyeti bakımından 11 Temmuz 1981 tarihinde yürürlüğe girmesi, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 TEMMUZ

‘Laikliğe aykırı harekette bulunmak’ suçlamasıyla Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No.lu Askerî Mahkemesince yargılanan MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve 9 MSP’li hakkında tahliye kararı verildi.

25 TEMMUZ

DİSK İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Budak, İstanbul Yedikule’de polisler tarafından vurularak öldürüldü.

27 TEMMUZ

Kültür Bakanlığı tarafından; Besteciler Cemal Reşit Rey, Nevit Kodallı, Orkestra Şefleri Hikmet Şimşek, Gürer Aykal, solistler İsmail Aşan, Tunç Ünver, sahne sanatçıları Meriç Sümen, Cüneyt Gökçer, Suna Korat ve Yıldız Kenter ‘Devlet Sanatçısı’ olarak seçildi.

29 TEMMUZ

Birleşik Krallık’ta Galler Prensi Charles, Lady Diana ile evlendi.

30 TEMMUZ

Sermaye Piyasası Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Kuruluş merkezi İstanbul’da bulunan “Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği”nin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Mamak Askerî Cezaevinde, açlık grevi yapanlardan 16’sı hastaneye kaldırıldı.

31 TEMMUZ

Millî Eğitim Bakanı Hasan Sağlam, Üniversiteler Kanunu ile çift tedrisat ve gece öğretimi getirileceğini; özel üniversite kurulmasına da izin verileceğini söyledi. Bakan Sağlam iş adamlarından özel üniversite kurma yolunda öncülük yapmalarını da istedi.

6 AĞUSTOS

Hükûmetimiz ile Çin Halk Cumhuriyeti hükûmeti arasında 13-18 Mayıs 1981 tarihlerinde Pekin’de yapılan 11. Karma Ticaret Komitesi

Toplantıları sonucunda imzalanan Ticaret Protokolü ile ekleri ve bu konuda teati edilen mektupların onaylanması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

7 AĞUSTOS

The Washington Star gazetesi, 128 yıllık yayın hayatına son verdi.

8 AĞUSTOS

Türkiye’nin ilk turistik hava alanı olan Dalaman Havalimanı açıldı.

9 AĞUSTOS

Kurucu Meclis Hakkındaki bazı hususların anlaşılmasında yaşanan problemleri gidermek ve Danışma Meclisinin ilk toplantısını yapacağı tarihi açıklayan 10 Temmuz 1981 gün ve 53 sayılı Millî Güvenlik Konseyi Kararının uygulanmasındaki bazı tereddütlü noktalara açıklık kazandırmak için çıkartılan Millî Güvenlik Konseyi Kararı, Resmî Gazete’de yayımlandı.

10 AĞUSTOS

Hükûmetimiz ile Yugoslavya Federatif Sosyalist Cumhuriyeti arasında 5 Aralık 1980 tarihinde Belgrad’da imzalanan “Kültürel Değişim Programı”nın imza tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

12 AĞUSTOS

IBM ilk kişisel bilgisayarını piyasaya sürdü.

18 AĞUSTOS

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş ile 586 MHP’li ve Ülkücü Kuruluşların yöneticileri hakkındaki yargılama, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesinde başladı. Türkeş’in de aralarında bulunduğu 220 sanık için idam istendi.

19 AĞUSTOS

ABD savaş uçakları, Sidra Körfezi üzerinde iki Libya savaş uçağını düşürdü.

20 AĞUSTOS

- Denizcilik Yüksekokulu Kanunu Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Eski Bayındırlık Bakanı Şerafettin Elçi'nin, bakanlığı zamanında görevini ihmal ve kötüye kullanma ve menfaat temini suretleriyle Hazineyi zarara soktuğu iddialarını soruşturmak üzere, 5 üyeden oluşan bir Soruşturma Komisyonu kurulması ve Komisyonun görev süresinin (60) altmış gün olması Millî Güvenlik Konseyince kabul edildi.
- Eski Bayındırlık Bakanı Selahattin Kılıç Hakkında Soruşturma Komisyonu Kurulmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

22 AĞUSTOS

- Başbakanlık Deniz Teşkilatı Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Kuruluş merkezi İstanbul'da bulunan "Romatizma Derneği"nin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Kuruluş merkezi Ankara'da bulunan "Ankara Jinekoloji Derneği"nin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 AĞUSTOS

- Mark David Chapman, John Lennon'u öldürmek suçundan 20 yıl hapse mahkûm edildi.
- İngiltere'de yayınlanan Euromoney dergisi Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'ı "Yılın Ekonomi Bakanı" seçti.

Turgut Özal (1927-1993)

25 AĞUSTOS

- 1981 yılı ürünü fındık fiyatlarının belirli bir seviyede tutulmasını sağlamak amacıyla üreticiden alımlarda bulunmak üzere, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin (FİSKOBİRLİK) görevlendirilmesi hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Voyager 2, Satürn'ün yakınından geçti.

30 AĞUSTOS

İran Devlet Başkanı Muhammed Ali Recai ve Başbakan Muhammed Cevad Bahonar bombalı saldırı sonucu öldürüldü. İran'da devrim sonrasındaki bombalı saldırıların bir diğeri yaşandı. Saldırının sorumlusunun, Halkın Mücahitleri Örgütü militanı Mesud Kaşmiri olduğu belirlendi. Olay sonrası yapılan araştırmalarda, Kaşmiri'nin Humeyni ile birlikte tüm hükûmet üyelerini öldürmeye çok yaklaştığı anlaşıldı. Bombalama olayının arkasından da Halkın Mücahitleri Örgütüne ve diğer sol grup üyelerine karşı tutuklama ve infaz kampanyası başlatıldı.

5 EYLÜL

Millî Güvenlik Konseyi, gözetli süresinin 90 günden 45 güne inmesini onayladı. 12 Eylül döneminde çok uzun tutulan gözetli süreleri yurt içi ve yurt dışında darbenin en çok eleştirilen yönlerinden birisi oldu.

Devlet Başkanı Kenan Evren, "Milliyetçiliğe tekel konamaz. Hiçbir gayriresmî örgüt devlet güvenlik güçlerinin yetkisini kullanamaz. Devlet sahip çıkmıyor,

ben sahip çıkayım diye çete kurulması tasvip edilmez" dedi. Devlet Başkanı Evren, bazı teröristlerin komşu ülkelere sığınmaları konusunda ise, "Biz bunların hayrını görmedik. İnşallah onlar görürler. Korkarım bu kişiler o ülkeleri de karıştırırlar. O zaman da biz geri almayız." ifadelerini kullandı.

İngiltere'nin Cardiff kentinde yaşayan bir grup kadın, nükleer başlıklı Cruise füzelerinin, NATO'nun kararı uyarınca ABD denetimindeki Berkshire Askerî Hava Üssü'nde konuşlandırılacağını öğrenince, Greenham Common'daki üsse doğru yola çıktı. 28 Ağustos'ta başlayan yürüyüş 5 Eylül 1981'de sona erdi. Seslerini yetkililere duyurmak için orada kalmaları gerektiğine karar veren grup üssün ana girişinin önünde çadır kurdu. Bu çadırlar bir süre sonra sadece kadınların nöbet tuttuğu bir barış kampına dönüştü, eylemin başında kadınlarla erkeklerin arasında çatışmalar yaşandı. Kadınlar zorlu kamp koşullarında hiçbir iş yapmadıkları ve barışçıl tutmakta ısrar ettikleri eylemlerini şiddetle zorladıkları için erkekleri istemediklerini söylediler. Greenham Common, erkek egemenliğindeki nükleer silahlar dünyasına karşı direnen kadınlar için bir simge, bir eylem merkezi oldu. Kadınlar bu eylemleriyle Soğuk Savaş'ın hâlâ sürdüğü 80'li yıllarda nükleer silahların sınırlandırılması mücadelesinde özgün bir rol oynadı.

10 EYLÜL

Yurt dışında basılan ve listede adları ve cinsleri belirtilen dergi ve gazetelerin, Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Picasso'nun Guernica tablosu, 40 yıl sonra ABD'den İspanya'ya döndü.

12 EYLÜL

Devlet Başkanı Kenan Evren üzerinden bir yıl geçen 12 Eylül 1980 darbesinin bir tür muhasebesini yaptı. Evren konuşmasına, 12 Eylül'ün yıl dönümünü kutlamak için değil bir yıl içinde yapılanları hatırlatarak hafızaları tazelemek için konuştuğunu dile getirerek başladı. Anarşik olayların sayı ve şiddet olarak kısa zamanda büyük ölçüde azaldığını ifade eden Evren, özellikle dış ülkelerde teröre destek için yayın yapan medya organları olduğunu ve Avrupalı dostlarımızın bu kişi ve örgütlerin içyüzlerini kısa zamanda görmesini temenni ettiğini söyledi. İdamların hukuki şekilde alınan kararlarla yerine getirildiğini ve daha önce olduğu gibi siyasi saiklerle durulmayacağını dile getiren Evren, Kurucu Meclisin 23 Ekim 1981'de ilk toplantısını yapacağını ve sonraki adımların Kurucu Meclisin alacağı kararlar doğrultusunda belirleneceğini ifade etti.

15 EYLÜL

2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kamu Kuruluşlarının Yurt Dışındaki İhalelere Katılması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Anıtkabir Hizmetlerinin Yürütülmesine ilişkin Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 EYLÜL

ABD'nin etkili gazetesi Washington Post Evren'in 12 Eylül konuşmasını ele alarak, "Devlet Başkanı demokrasinin yeniden tesisine atfettiği önemi vurguladı." diye yazdı.

17 EYLÜL

1981 yılı ürünü kütlü pamuk fiyatlarının belirli bir seviyede tutulmasını sağlamak amacıyla üreticiden alımlarda bulunmak üzere, Sümerbank'ın görevlendirilmesi hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

18 EYLÜL

Yurt dışında basılan "Gerçek Yaşam", "Değerli Arkadaş", "Başlangıçta Allah", "Yeryüzünde İlk Adam öldürme" ve "Kuvvetli Işık" adlı kitapçık ve broşürlerin, Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Fransa'da idam cezası kaldırıldı.

20 EYLÜL

İran, 149 solcu militanı idam ettiğini açıkladı.

21 EYLÜL

Belize, Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını kazandı.

22 EYLÜL

Trakya'da planlı olarak yapılan 'Sonbahar Tatbikatı' esnasında, bir jet uçağı karargâh üzerine düştü. 40 asker şehit oldu, 72 asker yaralandı.

24 EYLÜL

Ermeni teröristler Türkiye'nin Paris Başkonsolosluğunu bastı; güvenlik görevlisi Cemal Özen öldürüldü, Başkonsolos Kaya İnal yaralandı. Çoğunluğu Türk 60'a

yakın kişiyi rehin alan teröristler, Türkiye'de tutuklu 5 Ermeni, 5 Türk ve 5 Kürt devrimcinin serbest bırakılmasını ve kendileri için de Fransa'dan iltica talep etti. Ancak istekleri ne Türkiye ne de Fransa tarafından kabul edildi. Saldırıya son verilmesini müteakiben yapılan yargılamada militanların her birine 7 yıl hapis cezası verildi. Ancak Türkiye bu cezaları az bularak Fransa'yı şiddetle kınadı.

25 EYLÜL

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti Arasında Güvenlik Denetiminin Uygulanması Hususundaki Anlaşmayı Uzatan Protokol, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 EYLÜL

Hükûmetimiz ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükûmeti arasında 10.7.1981 tarihinde imzalanan "Yasadışı Uyuşturucu Madde Ti-

careti ve Nakliyatı ile Mücadelede Yardım ve İşbirliği Sağlanmasına İlişkin Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Habur sınır kapısına 8 km. mesafede Irak topraklarında meydana gelen olayda Iraklı bir grup, kahvede oturan Türk şoförlere ateş açtı. 4 şoförümüz olay yerinde can verdi. 7'si ağır 15 şoförümüz de yaralandı. 2 şoförümüzün de kayıp olduğu bildirildi. Başbakanın Habur sınır kapısında denetimde bulunacağı bildirildi.

29 EYLÜL

✍ Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

30 EYLÜL

✍ Türkiye'de ilk kez sivil asker iş birliği ile inşa edilen savaş gemisi Karadeniz Ereğlisi'nde törenle denize indirildi.

5 EKİM

✍ Hükûmetimiz ile Çekoslovak Sosyalist Cumhuriyeti Hükûmeti arasında imzalanan Turizm İşbirliği Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine bağlı ihtisas komisyonlarının, Danışma Meclisi çalışmaya başladıktan sonra da göreve devam edecekleri bildirildi.

6 EKİM

✍ Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat, Müslüman Kardeşler Örgütü'nün düzenlediği suikastta öldürüldü.

11 EKİM

✍ Erden Kırıl'ın yönettiği 'Bereketli Topraklar Üzerinde' filmi, Strasbourg Film Festivali'nde birinci oldu.

13 EKİM

✍ Yurt dışında basılan ve listede adları ve cinsleri belirtilen eserlerin, Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanmasına dair Karar Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 EKİM

✍ Hüsnü Mübarek, Enver Sedat'ın suikast sonucu öldürülmesinin bir hafta sonrasında Mısır Cumhurbaşkanı oldu.

Danışma Meclisi üyelerini Türkiye Büyük Millet Meclisi hakkında aydınlatmak için "Bilgi Kitapçığı" basıldı.

15 EKİM

Danışma Meclisinin 11 bin 640 aday arasından seçilen 160 üyesi, Millî Güvenlik Konseyi tarafından açıklandı.

16 EKİM

Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun, Millî Güvenlik Konseyi ta-

rafından kabul edildi ve Resmî Gazete'de yayımlandı. Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun'un birinci maddesi şöyleydi: "12 Eylül 1980 tarihine kadar kurulmuş olan ve faaliyetleri Millî Güvenlik Konseyinin 7 Numaralı Bildirisi ile yasaklanmış bulunan bütün Siyasi Partiler; tüm merkez, il, ilçe ve diğer şube teşkilatları, kadın ve gençlik kolları, temsilcilik, lokal ve diğer adlarla kurulan her türlü yardımcı kuruluş ve yan organları ile birlikte feshedilmişlerdir."

"2533 sayılı Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanun ile 12 Eylül öncesi dönemin bütün siyasi partileri kapatıldı. Kısa süre içinde de kapatılan partilerin binalarına, mallarına, paralarına, evraklarına ve arşivlerine el kondu. Partilerin evrakları ve arşivleri SEKA'ya gönderilerek imha edildi. Dikkat çeken önemli bir başka nokta, partilerin kapatma kararının yargı kararıyla değil MGK kararıyla alınmasıydı. Oysa 1961 Anayasası'na göre, parti kapatma davalarının Anayasa Mahkemesinde görülmesi gerekiyordu. MGK, bunun yerine, beş generalin imzasıyla Anayasa'yı değiştiren ve bütün partileri kapatan bir kanun çıkartmayı daha uygun bulmuştu" (Ataay, 2020: 557-578).

20 EKİM

2225 sayılı Kanun ile onaylanmış bulunan Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması uyarınca Hükûmetimiz ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasında imzalanan Güvenlik Denetimi Uygulamasına Dair Anlaşma'nın, 1 Eylül 1981 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 EKİM

Devlet Başkanı Kenan Evren tarafından Türkiye'nin en büyük, dünya-

nın ise 3. büyük barajı olan Atatürk Barajı'nın temeli atıldı.

23 EKİM

Danışma Meclisinin İçtüzüğü Hazırlanıncaya Kadar Uygulanacak Çalışma Esaslarına İlişkin Millî Güvenlik Konseyi Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

160 üyeli Danışma Meclisi çalışmalarına başlayarak ilk toplantısını yaptı. Danışma Meclisi Başkanlığı'na, Konya Temsilcisi ve eski Başbakan Sadi Irmak seçildi.

"Danışma Meclisi, ilk toplantısını 23 Ekim 1981'de yapmıştır. Bu toplantıdan tam bir hafta önce, 16 Ekim 1981'de, Atatürk'ün kurduğu CHP dahil, bütün partiler kapatılmıştır. Böylece, yeni anayasa, yönetilenlerin başlıca siyasal katılma aracı olan partilerin bulunmadığı bir ortamda hazırlanmaya başlanmıştır. Sözü edilen yasa, ayrıca, MGK'nin 2 Haziran 1981'de çıkardığı 52 sayılı kararın geçerliliğini koruduğunu belirtmiştir. Söz konusu karar ise, siyasal parti-

lerle ilgili, olumlu ya da olumsuz her türlü görüş bildirimini yasaklıyordu. Kısacası, siyasal partilerin varlıklarıyla birlikte anıları bile siyasal bellekten kazınmaya çalışılmıştır. 1980 ara döneminde, anayasa koyuculuğu işte bu koşullarda işlemeye başlamıştır. (Öte yandan, bütün bu ara dönem boyunca, sıkıyönetimin bütün ezi-ciliğiyle yürürlükte bulunduğunu burada anımsatmakta yarar vardır.)" (Eroğul, 2000: 305-306).

24 EKİM

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Türkiye ile Irak Arasındaki Hudutların Yeniden İşaretlenmesine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduguna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

25 EKİM

Türkiye'nin Roma Büyükelçiliğinde görevli ikinci kâtip Gökberk Ergenekon, Asala militanlarının saldırısına uğrayarak yaralandı.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı tüm yurttan kutlandı.

1 KASIM

Antigua ve Barbuda, Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını kazandı.

2 KASIM

İkinci Türkiye İktisat Kongresi başladı.

Kâğıt 5.000 liralıklar tedavüle çıktı.

3 KASIM

1-6 Haziran 1981 tarihleri arasında, Ankara'da yapılan Türkiye -Tunus ekonomik görüşmeleri sonunda imzalanan Tutanağın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kapatılan Cumhuriyet Halk Partisinin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, siyasal demec vermek ve yaymak suçundan dolayı, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesince, tek celse süren yargılanmasından sonra 4 ay hapis cezasına çarptırıldı.

5 KASIM

✍ Kuruluş merkezi İstanbul'da bulunan "Matematik Derneği"nin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 KASIM

✍ Üniversiteler Kanunu'nun tamamı yürürlükten kaldırıldı. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bu Kanun'a göre kuruldu. Bu Kanun'la Türkiye'deki tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplandı; akademiler üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürüldü ve konservatuvarlar ile meslek yüksekokulları üniversitelere bağlandı. Böylece, söz konusu kanun hükümleri ve daha sonra kabul edilecek olan 1982

Anayasa'sının 130. ve 131. maddeleriyle kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip bir kuruluş olan Yükseköğretim Kurulu, tüm yükseköğretimden sorumlu tek kuruluş hâline geldi. Sonrasında farklı kesimlerin eleştirilerinin odak noktasında yer alan Yükseköğretim Kanunu ve Yükseköğretim Kurulu, bazı değişiklikler geçirse de radikal bir değişikliğe uğramadı. YÖK'e ilişkin reformlar siyasi partilerin seçim programları ile hükûmet programlarının da değişmeyen vaatlerinden birisi oldu. Oy toplamak için YÖK'ü değiştirme sözü veren siyasi partiler, taslaklar hazırlamalarına rağmen bunu gerçekleştiremedi.

✍ Alman Dışişleri Bakanı Genscher, "Danışma Meclisi demokrasi için olumlu adımdır." dedi. Kenan Evren için ise, "Sözünün eri ve demokrasiye içten inanmış bir asker." ifadelerini kullandı.

7 KASIM

✍ Danışma Meclisi Başkanı Sadi Irmak, "Yumuşak başkanlık sistemine gidilebilir." açıklamasını yaptı.

10 KASIM

✍ Ulu Önder törenlerle anıldı. Ankara'da ilk tören saat 09.05'te Anıtkabir'de yapıldı. Törene Devlet Başkanı Evren, Konsey üyeleri, Danışma Meclisi Başkanı, Başbakan ve diğer erkan katıldı. Danışma Meclisi üyeleri özel gündemle 10'ar dakikalık konuşmalar yaptılar.

✍ Boğaziçi Üniversitesindeki konferansta konuşan Çinli Profesör Zhu Kerav "Çin halkı Atatürk'e hayrandır." dedi.

✍ Devlet Mezarlığı Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

12 KASIM

✍ Columbia Uzay Mekiği fırlatıldı; böylece Dünya'dan iki kez fırlatılan ilk uzay aracı olma unvanını kazandı.

17 KASIM

✍ Yurt dışına çıkamayacak adi ve siyasi suçluların kapsamı genişletildi.

✍ Milliyetçi Hareket Partisi Davası'nda yargılanan Alparslan Türkeş sorgusunda, "Ben faşist değilim. Bütün hayatım boyunca demokrasiyi ve Atatürkçülüğü savundum. Bu iddianame ile sanık sandalyesine Türkiye Cumhuriyeti, Devlet, Atatürk ve Türk milliyetçileri oturtulmuştur." dedi.

21 KASIM

✍ Danışma Meclisi İçtüzüğü, Resmî Gazete'de yayımlandı.

22 KASIM

✍ Devlet Başkanı ve Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren, ilk yurt dışı gezisini, Devlet Başkanı General Ziya Ül Hak'ın davetlisi olarak Pakistan'a yaptı.

23 KASIM

☞ Danışma Meclisi, Anayasa Komisyonunu seçti. Komisyon Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı başkanlığında 15 üyeden oluştu.

24 KASIM

☞ Atatürk'ün 100. doğum yıl dönümü olan 1981 yılı etkinlikleri kapsamında, Mustafa Kemal Atatürk'ün Başöğretmen sıfatını aldığı 24 Kasım'ın her yıl Öğretmenler Günü olarak kutlanması kararlaştırıldı.

25 KASIM

☞ Devlet Başkanlığının 25.11.1981 tarih ve 4/901 sayılı Tezkeresi ile Kültür Bakanlığı kaldırılarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığının adı Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak değiştirildi. Kültür Bakanlığı bünyesindeki kuruluşlar kadroları ile birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığına devredildi ve bu yeni teşkilatlanma 1 Ocak 1982 tarihinde yürürlüğe konuldu.

27 KASIM

☞ Ankara'da 901 öğretim üyesi Yükseköğretim Kanunu'na karşı çıktı.

2 ARALIK

☞ İstanbul Teknik Üniversitesinden 450 öğretim üyesi Yükseköğretim Kanunu'na karşı açıklama yaptı.

☞ Hülya Koçyiğit, Fransa'da düzenlenen 3 Kıta Film Festivali'nde, "Kurbağalar" filmindeki rolüyle "En iyi kadın oyuncu" ödülünü aldı.

3 ARALIK

☞ Bülent Ecevit, dört aylık hapis cezasını çekmek üzere Ankara Merkez Kapalı Cezaevine konuldu.

☞ Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanı Caspar Weinberger Türkiye'ye geldi.

4 ARALIK

☞ Hükûmetimizle Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında yürütülen ve 11 Ağustos 1981 tarihinde imzalanan "Kalkınma Planlaması Desteği" konulu proje Anlaşmasının onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

☞ Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, CIA'nın ülkedeki casusluk faaliyetlerine izin vererek örgütün yetkilerini genişletti.

☞ Danışma Meclisi Başkanı Sadi İrmak, "Askerler kışlaya dönmenin hasreti içinde" dedi.

5 ARALIK

👉 Türkiye Millî Basketbol takımı, Sofya'da Yunanistan'ı 93-80 yenerek Balkan Şampiyonu oldu.

6 ARALIK

👉 Kılık Kıyafet Yönetmeliği, Resmî Gazete'de yayımlandı. Okullarda başörtüsü ve sakal yasaklandı. Eğitim öğretim ve kılık kıyafet konusu uzun süre tartışılan bir mesele oldu. Zaman zaman yasaklar arttırıldı; bazı zamanlarda ise serbestiyet getirildi ve genellikle bu konu başörtüsü üzerinden tartışıldı. Konuyla ilgili ilk hukuki düzenleme öğrencilere yönelik olarak 1981'de çıktı: "Millî Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik"e göre Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yüksekokul öğrencilerinin uymaları gereken giyim kurallarında kızlar için başörtüsü erkekler için de sakal yasaklandı.

8 ARALIK

👉 Büyük Şehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Ana Belediyelere Bağlanmaları Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 ARALIK

👉 Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan "Sermaye Malları Sanayilerini Geliştirme" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 ARALIK

👉 Polonya'da General Jaruzelski sıkıyönetim ilan etti. 14 bin sendikacı ve rejim muhalifi tutuklandı.

14 ARALIK

👉 İsrail, Suriye kontrolündeki Golan Tepeleri'ni ele geçirdi. İsrail parlamentosu Knesset, Golan Tepeleri'nin ele geçirilen kısmını İsrail'e tek taraflı olarak ilhak etti. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1981'de aldığı 497 sayılı Karar ile durumun hukuki geçerliliği olmadığını belirtti. 25 Mart 2019'da Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump, ülkesinin İsrail'in Golan Tepeleri üzerindeki egemenliğini tanıdığını ilan eden bir deklarasyon imzaladı. Karar üzerine Birleşmiş Milletler açıklama yaparak daha önce belirlenmiş politikasında değişiklik olmadığını ifade etti. Rusya'dan yapılan açıklamada tanıma kararının bölgede yeni bir gerilim dalgası yaratabileceği endişesi dile getirildi. Türkiye Dışişleri Bakanlığı "kararı esefle karşıladığını ve şiddetle kınadığını" bildirdi.

17 ARALIK

✍ Kızıl Tugaylar örgütü, İtalya'daki en yüksek rütbeli NATO askeri olan General James Dozier'i kaçırdı.

22 ARALIK

✍ Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ 52 sanıklı DİSK davası, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesinde başladı.

24 ARALIK

✍ İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi Savcısı, 52 DİSK yöneticisi sendikacı hakkında idam cezası istedi.

25 ARALIK

✍ Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği'ni (TÖB-DER) kapattı. Savcılık, TÖB-DER'in "Marksist-Leninist bir düzeni amaçladığını" iddia etti.

26 ARALIK

✍ Eski Cumhuriyet Senatosu Başkanı ve eski Başbakan Suat Hayri Ürgüplü vefat etti.

27 ARALIK

✍ Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Bedrettin Cömert'in katil sanığı Rifat Yıldırım, Berlin'de yakalandı.

28 ARALIK

✍ Sosyal Güvenlik Kurulunun Kurulması Hakkında Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Amerikalı ilk tüp bebek Elizabeth Jordan Carr, Norfolk-Virginia'da dünyaya geldi.

30 ARALIK

✍ Galatasaray Eğitim Vakfı kuruldu.

31 ARALIK

✍ TRT yılbaşı gecesi programını televizyondan renkli olarak yayımladı.

1982

1 OCAK

Peru'lu Javier Pérez de Cuéllar, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine getirildi.

4 OCAK

100 bin kişinin yurt dışına çıkması yasaklandı.

TRT'nin günde yarım saat renkli yayın yapacağı açıklandı.

6 OCAK

Papa 2. John Paul'e suikasttan dolayı İtalya'da tutuklu bulunan Mehmet Ali Ağca'nın soruşturmasını yürüten İtalyan Polis Şefi Nicola Simone bir suikast sonucu yaralandı.

Arap Birliği Genel Sekreteri Chedli Klibi Türkiye'yi ziyaret etti.

8 OCAK

Yılmaz Güney, "komünizm propagandası yapmaktan" gıyabında 7,5 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Feshedilen MHP ve ülkücü kuruluşlar hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesinde görülen davada 30 ülkücü hakkında idam cezası istendi.

9 OCAK

Akşam gazetesinin yayımı Sıkıyönetim Komutanlığınca durduruldu.

10 OCAK

Birleşik Krallık'ta -27.2 °C ile tarihin en düşük sıcaklığı görüldü. Bundan önce aynı sıcaklığa 11 Şubat 1895'te ulaşılmıştı.

12 OCAK

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan "Türk Silahlı Kuvvetleri Kıyafet Kararının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Karar"ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 OCAK

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı, Polonya'daki gelişmeler ile Türkiye arasında benzerlik kurmaya çalışan İngiliz gazeteciyi eleştirerek, "Türkiye demokrasiye dönüş takvimi yaptı." dedi.

Air Florida hava yolu şirketine ait Boeing-737 tipi bir yolcu uçağı, kalkıştan hemen sonra, Amerika Birleşik Devletleri, Washington DC'deki, 14. Cadde Köprüsü'ne çarptı ve daha sonra Potomac Nehri'ne düştü. Gerçekleşen kazada 78 kişi öldü.

14 OCAK

Ödeme Güçlüğü İçinde Bulunan Bankerlerin İşlemleri Hakkında Kanun Hükûmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 OCAK

OECD Özel Yardım Programı Çerçevesinde Hükûmetimiz ile İtalya Hükûmeti arasında Karakaya Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesinin dış finansman ihtiyacının bir bölümünün karşılanması amacıyla 12 Kasım 1981 tarihinde imzalanan Mali Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı, "Anayasayı sonbahara yetiştirmeye çalışıyoruz" dedi. Ancak bu sürenin kesin olmadığını söyleyen Başkan Aldıkaçtı, şimdiye kadar çalışmalara hiçbir müdahale olmadığını ve olacağını da sanmadığını, dile getirdi.

20 OCAK

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında yürütülen "İşlevsel Yetişkinler Eğitimi" konulu Revizyon Belgesinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 OCAK

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükûmeti Arasında İmzalanmış Olan Karadeniz'de Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Karasuları Arasındaki Deniz Hududunun İşaretlenmesine İlişkin Belgelerin Onaylanmasının Uygun Bulunduguna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

THKP-C davası başladı; 30 kişinin idamı istendi.

24 OCAK

5-10 Ekim 1981 tarihleri arasında Bükreş'te yapılan "Balkan Ülkeleri Resmî Turizm Kuruluşları Konferansı" sonunda imzalanan Protokolün onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye'deki siyasi gelişmeleri yerinde görmek ve incelemelerde bulunmak üzere, Avrupa Parlamentosu Siyasi Komisyonu Ankara'ya geldi.

28 OCAK

✍ Türkiye'nin Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkan öldürüldü; saldırıyı, "Ermeni Soykırımına Karşı Adalet Komandoları" üstlendi. Arıkan'ın koruma istemesine rağmen Los Angeles polisinin bunu gerçekleştirmediği ortaya çıktı. Katillerden Krikor Saliba Lübnan'a kaçtı; diğer katil Hampig Sasunyan aynı gün yakalandı ve yargılandığı dava sonucunda 18 Ocak 1984 tarihinde "afsız ömür boyu hapis" cezasına çarptırıldı.

✍ Feshedilmiş siyasi partilerden Cumhuriyet Halk Partisinin eski milletvekilleri Temel Ateş ve Ertuğrul Günay'ın "Dev-Yol'a yardımcı oldukları" iddiasıyla yargılanmalarına, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askerî Mahkemesinde başlandı.

✍ Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, Türkiye'nin üyeliğinin devamını 15'e karşı 81 oyla kararlaştırdı. Parlamenterler Meclisi buna karşılık, Türkiye'de insan haklarının ihlaline ilişkin iddiaların araştırılması için üye hükûmetlerin Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna başvurmaları gerektiğini belirtti. İngiliz muhafazakâr milletvekilleri ve Hukuk Komisyonu Başkanı Bardens, insan hakları konusunda ağır eleştiri yapılmasına şiddetle karşı çıktı.

✍ Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı Denetleme Kurulu tarafından geçen yıl Türkiye'de mevcut 34 bin kooperatif ve kooperatif birliğinden 1.635 tanesinin denetlendiği ve bunlardan 118'inde yolsuzluk tespit edildiği açıklandı.

30 OCAK

✍ İlk PC virüs kodu, Richard Skrenta tarafından yazıldı. Bu program 400 satır uzunluğundaydı ve kendisini "Elk Cloner" adlı bir Apple boot programı olarak kamufle ediyordu.

1 ŞUBAT

✍ Eski Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit tahliye edildi.

2 ŞUBAT

✍ 2 Şubat 1982'de Suriye hükûmeti Müslüman Kardeşler'in Hama şehrinde başlattığı ayaklanmayı bastırmak amacıyla saldırarak, binlerce kişinin yaşamını yitirdiği bir katliam gerçekleştirdi. Uluslararası Af Örgütü'ne göre ölenlerin sayısı 10.000-25.000 arasında olmasına rağmen gerçek rakamın bunun çok üstünde veya altında olabileceği söylendi. Suriye hükûmeti ölenlerin sayısı hakkında resmî bir açıklama yapmadı. New York Times gazetesi ölü sayısının

20 bine kadar olabileceğini tahmin etti. Amerikalı gazeteci Thomas Friedman'a göre ise Rifat Esad 38.000 kişinin yaşamını kaybettiğini açıkladı. Suriye İnsan Hakları Komitesi'nin rakamlarına göre ise ölümlerin sayısı 30.000 ile 40.000 arasındadır. Hama'daki katliamdan sonra Suriye'deki isyan sona erdi, Müslüman Kardeşler'in üyeleri ve destekçileri ya sürgüne gitti ya da yeraltına çekildi.

4 ŞUBAT

- 41 Banker hakkında tasfiye kararı alındı.
- On bin memurun erken emekli edileceği açıklandı.

5 ŞUBAT

- İlişik listede adları ve basıldıkları yerler yazılı gazete, dergi, broşür ve kartpostalların Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Nokta dergisi yayın hayatına başladı.
- Avrupa Konseyi üyesi Danimarka, Norveç ve Hollanda'nın Türk hükûmetini, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonuna şikâyet edecekleri açıklandı.

7 ŞUBAT

- Yunanistan hükûmeti Lozan Antlaşması'na aykırı bir şekilde, Türk vakıf mallarının saptanmasını ön-gören yeni kararnamesi ile Batı Trakya Türkleri üzerindeki baskıyı arttırdı.

9 ŞUBAT

- Amerika Birleşik Devletleri, Türk yönetiminin insan haklarına saygılı davranmaya çalıştığını ileri sürdü.

10 ŞUBAT

- Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, daha önceki yıllara nazaran 1983 bütçesinden Türkiye'ye daha fazla yardım yapılması önerisinde bulundu.

Ronald Reagan (1911-2004)

12 ŞUBAT

Yurt dışında basılan ve ekli listede adları ve cinsleri belirtilen kitap, broşür ve ajandanın Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 ŞUBAT

Türkiye-Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Düzeyli Ortak Savunma Grubu, Münih'te istikşafi nitelikte bir toplantı yaptı. Türkiye'nin modern uçak, radar, ek askerî yardım ve tank modernizasyonu ihtiyaçları üzerinde duruldu.

15 ŞUBAT

"Ocean Ranger" isimli petrol arama platformu, güçlü fırtına sebebiyle battı. Gerçekleşen elim kazada 84 işçi öldü.

217 sanıklı Türkiye Komünist Partisi davası başladı. Ankara TKP Davası'nda kadın sanık Ü. C. Öztürkçü'nün işkence gördüğünü söyleyerek izleri göstermek istemesine Mahkeme Heyeti izin vermedi. Sanıklardan Fethiye Çetin'in "kadın sanıklara kötü muamele yapıldığı" iddiasının ise askerî savcılığa iletilmesi kararlaştırıldı.

16 ŞUBAT

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükûmeti arasında 19 Aralık 1981 tarihinde imzalanan "Ekonomik, Sınai ve Teknik iş birliği Anlaşması'nın" onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

17 ŞUBAT

Papa suikastının sanığı Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı olduğu iddia edilen Ömer Ay, Almanya'da yakalandı.

18 ŞUBAT

Turizm İşleri Yüksek Koordinasyon Kurulu'nun kurulması ve çalışma esasları hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 ŞUBAT

Türkiye'nin NATO'ya girişinin 30. yıl dönümü kutlandı.

Beklediğinden daha iyi işler başardıklarını ifade eden Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, "1983'te yüzde 6-7 büyüme hızına ulaşacağız" açıklamasını yaptı.

20 ŞUBAT

Habur sınır kapısında bir tanker peronu yıktı; yolcu dolu iki otobüsle iki kamyon enkaz altında kaldı. Yaşanan faciada 23 kişi yaşamını yitirdi.

24 ŞUBAT

Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı olduğu belirtilen Mehmet Şener, İsviçre'de yakalandı.

26 ŞUBAT

Batı Almanya'da basılan "Kenan Evren'e Açık Mektup", "Vatanseverler Niçin Yürüdü" başlıklı broşürlerle, "Yazık Olur Vatana" ve "Bizden Söylemesi" adlı şiirlerin, Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 ŞUBAT

Yurt dışında basılan ve listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili belirtilen dergilerin, Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Barış Derneği'nin 44 yöneticisi tutuklandı. İstanbul Barosu Başkanı Avukat Orhan Apaydın, Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Başkanı Erdal Atabek de tutuklananlar arasındaydı. Barış Derne-

ğinin yöneticileri gizli örgüt kurmak, yönetmek, suç sayılan fiili övmek, komünizm ve bölücülük propagandası yapmakla suçlanıyorlardı. Başkanlığını eski Büyükelçilerden Mahmut Dikerdem'in yaptığı Barış Derneği yöneticilerinin tutuklu olarak yargılanmalarına karar verildi.

Dev-Sol davası başladı. 186 kişinin idamı istendi.

2 MART

İdam cezasının sadece Türkiye'de değil tüm dünyada aktüel bir konu olduğunu dile getiren Danışma Meclisi Başkanı Sadi İrmak, Meclisin idam cezasını kaldırıp kaldırmama konusundaki tutumunu kendisinin de merak ettiğini söyledi.

Yunanistan Başbakanı Papandreu'nun daha önceki "Haçlı seferi" sözlerine tepkiler sürerken, bu defa da İstanbul'dan "Konstantinopol" diye bahsetmesi Türkiye'de eleştirisi konusu oldu.

4 MART

Abdi İpekçi'yi öldürmekten sanık Mehmet Ali Ağca'nın idam kararı Danışma Meclisi tarafından onandı.

5 MART

Devlet Başkanı Kenan Evren'in vefat eden eşi Sekine Evren büyük bir törenle toprağa verildi. Sekine Evren, Mayıs 1980 tarihinde bir yurt dışı seyahatinde ağır bir kalp krizi geçirdi. Daha sonra felç olan ve ömrünün kalan 2 yılını rahatsızlıklarıyla mücadele ile sürdüren Sekine Evren 3 Mart 1982'de vefat etti.

8 MART

Türkiye Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Vakfı kuruldu.

11 MART

Merkezi Ankara'da bulunan Türk Sosyal Bilimler Derneğinin, kamu yararına çalışan derneklerden sayılması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Feshedilen Cumhuriyet Halk Partisinin eski genel başkanı Bülent Ecevit, 2 ay 20 günlük cezasını

çekip cezaevinden çıktıktan sonra bu kez de "yerli ve yabancı basına yaptığı açıklamalar" nedeniyle Ankara Sıkıyönetim Askerî Savcısı Albay Nurettin Soyer'e ifade verdi.

12 MART

Afganistan'dan Pakistan'a Sığınan Türk Soylu Göçmenlerin Türkiye'ye Kabulü ve İskânına Dair Kanun, kabul edildi.

13 MART

428 sanıklı Dev-Yol davası başladı.

14 MART

Başbakan Bülend Ulusu basın toplantısında iç ve dış konularla ilgili görüşlerini açıkladı. Tüm ülkede terörün önünün alındığını ve bankerler sorununun çözülmesi için gereken girişimlerde bulunulduğunu dile getiren Başbakan Bülend Ulusu, Yunanistan Başbakanı Papandreu'nun 1974'ü unutmaması gerektiğini, Ege konusunda emrivakilere müsamaha göstermeyeceklerini ve eğer herhangi bir tecavüz olursa aynen mukabele edeceklerini söyledi.

15 MART

✍ Türkiye Cumhuriyeti Belgrad Büyükelçiliği'ne bağlı ve görev alanı bütün Bosna Hersek Cumhuriyeti'ni kapsayacak şekilde Saraybosna'da, Dışişleri Bakanlığına bağlı ve görev alanı Batı ve Doğu Kudüs, Batı Şeria ve Gazze Şeridi olmak üzere Kudüs'te birer Başkonsolosluk kurulması, Belgrad ve Tel Aviv Büyükelçilikleri Konsolosluk Şubelerinin görev alanının değiştirilmesi, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 MART

✍ Rüşvet suçlaması ile yargılanan eski Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı, Yüce Divan'da 36 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

18 MART

✍ Olağanüstü halin 10 ilde uzatılmasına dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Belçika Dışişleri Bakanı Tindemans, Avrupa Ekonomik Topluluğu Dönem Başkanı sıfatıyla, Ankara'yı ziyaret etti. Ülkemize 12 Eylül 1980'den sonra Batıdan yapılan nadir ziyaretlerden biri olması ve Türkiye'nin Batı Avrupa ile ilişkilerinin idamesinde katkısı bulunması nedeniyle, Tindemans'ın bu gelişti önemliydi.

19 MART

✍ Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı arasında hazırlanan ve ilişik listede sayıları, konuları ve Hükûmetimiz adına imza tarihleri belirtilen ekli proje belgelerinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

20 MART

✍ Örgün ve yaygın bütün resmî ve özel öğretim kurumlarında İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinin; Resmî ve özel kurslarda İngilizce, Fransızca ve Almancanın yanı sıra Rusça, İtalyanca, İspan-

yolca, Arapça, Japonca ve Çince dillerinin eğitim ve öğretiminin yapılması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Anayasa ile ilgili görüşleri çerçevesinde, sosyal devlet ifadesinin sosyalizme kapalı olduğunun açıkça belirtilmesi gerektiğini ve devlet başkanının halk tarafından seçilmesinin millî bünyemiz bakımından sakıncalı olduğunu savundu.

24 MART

Peru’lu Javier Pérez de Cuéllar, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine getirildi.

25 MART

Ankara Sıkıyönetim Savcılığı, Halkevleri hakkında kapatılma isteğiyle dava açtı.

26 MART

İğdır’da Ağrı Dağı’ndan kopan çığın altında kalan Suveren köyünde yaşayanlardan 15 kişi hayatını kaybetti.

28 MART

Siyasi Partiler Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Çalışmalarına Ara Vermesine ilişkin Karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Turistik amaçlı yurt dışına çıkışlar, 3 yıldan 2 yıla indirildi.

2 NİSAN

Falkland Adaları savaşı başladı. Arjantin’in Falkland ve Güney Georgia Adaları’nı işgal etmesi ile başlayan savaş, altı hafta sürdü. Savaşın ardından Arjantin teslim oldu ve işgal ettiği toprakları terk etti. Arjantin’de iktidardaki Leopoldo Galtieri rejimi savaşın ardından devrildi. Birleşik Krallık’ta ise Margaret Thatcher zaferin etkisiyle 1983 Birleşik Krallık genel seçimlerini ezici çoğunlukla kazandı.

7 NİSAN

İstanbul’da, 2 Haziran 1981 yılından sonra yapılan bütün gecekonduların yıkılmasına karar verildi.

8 NİSAN

Uluslararası Atatürk Barış Ödülü'nün Güney Afrikalı lider Nelson Mandela'ya verilmesi kararlaştırıldı. Mandela, Türk hükûmetine yönelik insan hakları ihlali suçlamaları nedeniyle ödülü kabul etmedi.

Nelson Mandela (1918-2013)

9 NİSAN

Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilgili işlemlerin tek elden ve süratli bir şekilde yürütülmesi için Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı bünyesinde Avrupa Ekonomik Topluluğu Dairesinin kurulması ve çalışmaları hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Anıtkabir Müdürlüğü, Anıtkabir Komutanlığına dönüştürülerek Genelkurmay Başkanlığına bağlandı.

Ottawa (Kanada) Büyükelçimiz Kani Güngör ve Ticaret Ataşemiz Cengiz Haktemur, Ermeni ASALA teröristlerince düzenlenen suikasttan yaralı olarak kurtuldu.

12 NİSAN

13, 14 ve 16. dönem Sinop Milletvekili ve 1978-1979'da Sosyal Güvenlik Bakanlığı yapan Hilmi İşgüzar, 12 Eylül 1980'den sonra, "kayıрма, yolsuzluk, nüfuz ticareti, vazifeyi suistimal ve menfaat temini suretiyle Bağ-Kur ve SSK'yı zarara uğrattığı" iddialarıyla Millî Güvenlik Konseyi tarafından 2 Şubat 1981 tarihinde Yüce Divana sevk edildi. Toplam 16 kişinin 26 Mart 1981 tarihinde başlayan yargılanmaları 12 Nisan 1982 tarihinde sonuçlandı. Eski bakan Hilmi İşgüzar, 9 yıl 8 ay ağır hapis ve 5 milyon 251 bin lira para cezasına çarptırıldı. Sayıları yargılama aşamasında 18'e yükselen diğer sanıklara da 3 ay ile 4 yıl arasında değişen hapis cezaları verildi. Mahkûm olan Hilmi İşgüzar, Adalet Partisinden ayrılarak Bülent Ecevit ile bakanlık karşılığı hükûmet kuran 11 milletvekilinden birisiydi.

Tutuklama istemiyle mahkemeye çıkarılan eski Cumhuriyet Halk

Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit serbest bırakıldı. Ancak bu kez de Hollanda TV'sine verdiği ve BBC'de yayınlanan bir demeci nedeniyle, Millî Güvenlik Konseyinin 52 no.lu bildirisine muhalefetten yine gözaltına alındı.

Hilmi İsgözar (1929-2019)

16 NİSAN

Yurt dışında basılan ve ekli listede adları belirtilen dergi, gazete, kitap ve bildirilerin, Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

İran'da basılan "İslam Çağrısı" adlı Türkçe derginin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

20 NİSAN

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İslam Konferansı Örgütü Arasında İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezinin Ankara'da Kurulması Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İslam Konferansı örgütü Arasında İslam Tarihi, Sanatı ve Kültürü Araştırma Merkezinin İstanbul'da Kurulması Hakkında Anlaşma'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyetinin Katılmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 NİSAN

İstanbul Boğazı'ndan geçişte kılavuz kaptan alma zorunluluğu getirildi.

23 NİSAN

TRT haftada iki gün bir saati geçmeyecek şekilde renkli televizyon yayınına başladı.

Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttan kutlandı.

Devlet Başkanı Kenan Evren, 23 Nisan mesajında 'hedeflerinin sistemi temizleyip millete teslim etmek olduğunu, hürriyetlerin sınırlarının tayin edileceğini' söyledi.

24 NİSAN

Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasında Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardımlaşma Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Belçika'da 13 Türk yanarak can verdi. Türk işçi ailelerinin yaşadığı Brüksel'deki dört katlı bina gaz kaçağının sebep olduğu iddia edilen patlama ve yangın sonucunda çöktü.

27 NİSAN

Türkiye-Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Düzeyli Ortak Savunma Grubu ilk resmî toplantısını Ankara'da yaptı.

30 NİSAN

Uzun Menzilli Sınırötesi Hava Kirlenmesi Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

İslam Konferansı Üyesi Devletler Arasında İktisadî, Teknik ve Ticarî İşbirliği ile İlgili Genel Anlaşma'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Eski Sanayi ve Teknoloji Bakanı Şahap Kocatopçu Hakkında Soruşturma Komisyonu Kurulmasına Dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1 MAYIS

OECD Türkiye'ye Yardım Konsorsiyumu Başkanı Rolf Geberth, "Türk ekonomisi nekahet devresindedir ve yardım devam etmelidir" dedi. Geberth, geleceğe yönelik olarak da, "Türkiye 2-3 yıl içinde kendi ayakları üzerinde duracak bir hâle gelecektir" açıklamasını yaptı.

2 MAYIS

İngiliz nükleer denizaltısı HMS Conqueror Arjantin kruvazörü ARA General Belgrano'yu batırdı.

4 MAYIS

Bankerzedelere yapılacak ödeme planı açıklandı.

5 MAYIS

Boston Fahri Konsolosumuz Orhan Ragıp Gündüz terör saldırısı so-

nucu şehit edildi. Cinayeti “Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları” adlı örgüt üstlendi. Fahri Konsolos Orhan Ragıp Gündüz’ün bürosuna iki ay önce de bomba konulmuştu.

8 MAYIS

Bertolt Brecht’in, “Halkın Ekmeği” adlı şiir kitabı toplatıldı.

11 MAYIS

İspanya’nın Kuzey Atlantik Antlaşması’na Girişine Dair Protokol’ün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

12 MAYIS

İngiliz gemileri Port Stanley’i yeniden üç defa bombaladı. İngilizler günlerdir süren hava saldırıları ve denizden bombardımana devam etti. Arjantin ise, Güney Atlantik’te İngiltere’ye ait bütün uçak ve gemilere düşman muamelesi yapılacağını açıkladı.

Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye ve Yunanistan arasındaki gerilim alanlarını yumuşatmak ve sorunları çözüme kavuşturarak ülkeler arası diyalogu sağlamak için devreye girdi.

16 MAYIS

7 ay önce hapisten kaçan Yılmaz Güney, Fransa’nın Cannes şehrinde ortaya çıktı ve Cannes Film Festivaline, ‘Yol’ filmi ile katılacağını açıkladı.

Modern Türkiye’nin siyasi yaşamının çeşitli dönemlerinde önemli roller oynamış olan, Meclis-i Mebûsan üyesi, cumhuriyet döneminde iktisat vekili, Mustafa Kemal Atatürk’ün son başbakanı ve 1950-1960 arasında Türkiye’nin üçüncü ve asker kökenli olmayan ilk cumhurbaşkanı olarak görev yapan Celal Bayar 100 yaşına bastı.

Celal Bayar (1883-1986)

17 MAYIS

Türk Silahlı Kuvvetleri Mehmetçik Vakfı kuruldu.

Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, Genişletilmiş Odalar Birliği Toplantısında "Bizim sistemimizin alternatifi Doğu Bloku Sosyalizmidir." diyerek, uygulanan ekonomi politikasını savundu.

NATO Konseyinin Dışişleri Bakanları düzeyindeki olağan toplantısı Lüksemburg'da yapıldı. Uluslararası terörizmin kınanmasına ilişkin bir paragraf ilk kez bu toplantı sonunda yayınlanan Ortak Bildiri'de yer aldı.

19 MAYIS

Türkiye, Fransa'dan Yılmaz Güney'in iadesini istedi.

İsrail'in işgal ettiği Kudüs'te Avrupa Konseyi toplantısı yapıldı. 5 üyenin protestosuna, Türkiye'nin kınamasına aldırmayan 16 Avrupa ülkesinin temsilcisi, Konsey üyesi bile olmayan İsrail'in işgal ettiği topraklarda bulundu.

21 MAYIS

Bülent Ecevit, BBC'ye demeç vermekten dolayı aldığı 34 günlük hapis cezasını çekmek üzere cezaevine girdi.

Bülent Ecevit (1925-2006)

İngilizlerin Falkland'a yaptıkları çıkartma harekâtıyla Arjantin askerleriyle göğüs göğüseye çatışmalar başladı. 2 Nisan'dan beri ilk defa Falkland'a İngiliz bayrağı çekildi.

22 MAYIS

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İrlanda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İspanya Devleti Hükûmeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ilişkin Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

İki gün önce hastaneden taburcu edilen, Türkiye Cumhuriyeti'nin 5. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay yeniden rahatsızlandı ve girdiği komadan kurtarılamayarak hayatını kaybetti.

İngiltere 'Falkland'da ilerliyoruz' derken, Arjantin 'saldırıya geçtik' açıklaması yaptı. Çatışmalarda 5 İngiliz gemisi yara aldı; bir gemi battı.

Cevdet Sunay (1899-1982)

23 MAYIS

İslam Tarihi, Sanatı ve Kültürü Araştırma Merkezi, İslam Konferansı Genel Sekreteri Habib Chatty ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'ın katılımıyla İstanbul'da açıldı.

26 MAYIS

Yılmaz Güney'in senaryosunu yazdığı ve Şerif Gören'in yönettiği Yol filmi, Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye ödülünü Costa Gavras'ın Kayıp (Missing) filmiyle paylaştı.

28 MAYIS

Eski Cumhurbaşkanı ve Genelkurmay Başkanı Emekli Orgeneral Cevdet Sunay 22 Mayıs 1982 Cumartesi günü İstanbul'da vefat etmişti. Bu kayıptan duyulan umumi teessürün ifadesi olmak üzere bayrakların cenaze töreninin yapılacağı 28 Mayıs 1982 Cuma günü sabahı saat 09.00'da yarıya çekilerek gün batımına kadar gönderde kalması ve devlet protokolü düzeyinde askerî cenaze töreni yapılması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

30 MAYIS

İspanya, NATO'nun 16. üyesi oldu. Aynı zamanda 1955 yılında Batı Almanya'nın katılımından sonra örgüte kabul edilen ilk ülke oldu.

2 HAZİRAN

✍ TÜRK-İŞ Başkanı Yılmaz, "Yalnız asgari ücret değil, Anayasa'nın sosyal haklarla ilgili bölümleri de gündeme alınmalı." dedi.

5 HAZİRAN

✍ Anayasa'nın fikir bölümünün tamamlandığını dile getiren, Danışma Meclisi Başkanı Sadi Irmak, "Mecliste müstakbel partileşme hazırlığı görmüyorum. Arkadaşlar bir araya gelip anayasayı tartışıyorlar... Anayasa 10 Temmuz'da önümüze gelebilir." dedi.

✍ Dünya Çevre Günü olarak kutlanan 5 Haziran'da, hızlı kentleşme ve sanayileşmenin havanın dengesini bozduğu; şehirlerin üzerine karbondioksit gazı çöktüğü ve dünyanın ikliminin değiştiği açıklandı. Türkiye'deki ilgili kuruluşların elinde bu problemlerin analizi için gerekli olan ölçme aletlerinin de bulunmadığı dile getirildi.

6 HAZİRAN

✍ İsrail Galilee'de "Barış" adlı operasyonu ile Lübnan'ı işgal etti. Birleşmiş Milletler Barış Gücü saldırıya seyirci kaldı. Bütün Filistin mevzileri çöktü; İsrail birlikleri Birleşmiş Milletlere aldirmeden Beyrut kapılarına dayandı.

✍ Yasadışı Dev-Yol örgütünün 687 üyesinin, 90 öldürme, 36 yaralama, 22 gasp ve çeşitli suçlardan sanık olduğu Fatsa Dev-Yol davasında savcı 259 idam istedi.

✍ 133 eski Cumhuriyet Halk Partilinin yurt dışına çıkışları yasaklandı.

7 HAZİRAN

✍ Devlet Sanatçıları ve Sanatçıların Sözleşmeli olarak Çalıştırılmalarına İlişkin Esaslar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Türkiye'nin Lizbon Büyükelçiliği İdari Ataşesi Erkut Akbay ve eşi Nadide Akbay, "Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları" adlı örgüt tarafından düzenlenen saldırıda öldürüldü.

✍ Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'ın ekonomiye yön vermek için Maliye, Ticaret, Çalışma, Gümrük, Sanayi, Bayındırlık ve Devlet bakanlıklarının en önemli işlerini fiilen idare etmesi bazı bakanlar tarafından normal karşılanırken bir kısım bakanlar da bu durumdan rahatsız oldu.

12 HAZİRAN

✍ Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 HAZİRAN

Arjantin güçleri, Falkland Adaları'nda Birleşik Krallık birliklerine teslim oldu.

15 HAZİRAN

Merkezi Ankara'da bulunan Kalp Hastalarına Yardım ve Araştırma Derneği'nin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 HAZİRAN

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Kuruluş, Görev ve Yetkilerinin Düzenlenmesi ile ilgili Yetki Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Banka mevduat faizleri yüzde 50'de donduruldu.

20 HAZİRAN

Yurt dışında basılan ve ekli listede adları ve cinsleri belirtilen kitap, gazete, takvim, şiir ve mecmuaların Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 HAZİRAN

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan'a suikast teşebbüsünde bulunan John Hinckley, akli dengesi yerinde olmadığı için mahkeme tarafından mahkûm edilmedi ve Washington'daki bir psikiyatri kliniğine tedavi için gönderildi.

Türkiye'ye gelen NATO Başkomutanı General Rogers, Devlet Başkanı Kenan Evren ile görüşükten sonra Erzurum, Sarıkamış, Kars, Ağrı ve Malatya'da incelemelerde bulundu.

22 HAZİRAN

12 Mart 1982 tarih ve 2637 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan "Türkiye Cumhuriyeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Türk Mal, Hak ve Menfaatlerinin Tazminine İlişkin Anlaşma" ve eklerinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 HAZİRAN

"Yurt Dışı İşçi Sorunları Yüksek Koordinasyon Kurulu" kurulması hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Yurt dışına kaçan Banker Kastelli olarak tanınan Cevher Özden'in kasasına el konuldu; 70 banker ve banka yöneticisinin yurt dışına çıkışı yasaklandı. Cevher Özden hakkında, gıyabi tutuklama kararı verildi.

24 HAZİRAN

Başbakan Yardımcısı Turgut Özal iyimserliğini koruduğunu, mali sistemin yerine oturmaya başladığını; Banker Kastelli'nin iflasının 24 Ocak kararlarının iflası anlamına gelmediğini; bu tür olayların ufak tefek yol kazaları olduğunu söyledi. IMF yetkililerinin açıklamalarının da Turgut Özal ile paralellik taşıdığı görüldü.

29 HAZİRAN

Stratejik Silahların Sınırlandırılması (START I) görüşmeleri Cenevre'de başladı.

Aşırı sıcak yüzünden İstanbul'da 7 kişi öldü.

30 HAZİRAN

Devletin, banker borçlarına kefil olacağı, tahvillerin sertifikalarla değiştirileceği açıklandı.

Dört yıl süreli "Açıköğretim Fakültesi" kurulmasına karar verildi.

1 TEMMUZ

Banker Kastelli'ye para yatıran 220.000 kişi olduğu açıklandı.

2 TEMMUZ

29 Aralık 1977 tarihinde Cidde'de imzalanan "İslâm Konferansı Üyesi Devletler Arasında İktisadi, Teknik ve Ticari İşbirliği ile İlgili Genel Anlaşma"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 TEMMUZ

Lübnan'da dört İranlı diplomat kaçırıldı.

6 TEMMUZ

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında gerçekleştirilen "Kooperatifçiliğin Geliştirilmesi ve Yönetimi" Proje Belgesinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Bülent Ecevit, demeçleri nedeniyle 2 ay 27 gün hapse mahkûm oldu.

7 TEMMUZ

Hükûmet, bankerzedeler için kararname çıkardı.

8 TEMMUZ

Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'e başarısız bir suikast girişimi düzenlendi.

9 TEMMUZ

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükûmeti Arasında İmzalanmış Olan Karadeniz'de Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Karasuları Arasındaki Deniz Hududunun İşaretlenmesine ilişkin belgelerin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Devlet Başkanı Kenan Evren'in emriyle televizyondaki banka reklamları yasaklandı.

10 TEMMUZ

Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Orhan Aldıkaçtı, Anayasa'nın temel ilkelerini açıklayarak basın hürriyetinin kısıtlanmayacağını fakat "daha sıkı görünen bir hürriyet sistemi getirdiklerini" söyledi.

11 TEMMUZ

İtalya, İspanya'da düzenlenen Dünya Kupası'nda, Batı Almanya'yı 3-1 yenerek FIFA Dünya Kupası'nı üçüncü kez kazandı.

12 TEMMUZ

"Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İslâm Konferansı Örgütü Arasında İslâm Ülkeleri İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin Ankara'da Kurulması Hakkında Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Yurt dışında basılan ve ekli listede adları, cinsleri, basıldığı dil ve yerler belirtilen gazete, bildiri, kitap, broşür, dergi, bülten ve şiirlerin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 TEMMUZ

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 TEMMUZ

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, Maliye Bakanı Kaya Erdem ve İmar ve İskân Bakanı Şerif Tüten istifa etti. Özal'ın yerine Sermet Refik Pasin, Erdem'in yerine Adnan Başer Kafaoğlu ve Tüten'in yerine de Ahmet Samsunlu atandı. Böylece 31 ay süren Özal

dönemi sona erdi. Yaşanan istifaların Maliye Bakanı Kaya Erdem'in görevden alınmak istenmesi üzerine, Turgut Özal'ın bir ekip olarak çalıştıklarını ve bu durumda kendisinin de istifa edeceğini söylemesiyle yaşandığı ifade edildi.

17 TEMMUZ

Prof. Orhan Aldıkaçtı başkanlığında çalışmalarını sürdüren Anayasa Komisyonu, Anayasa Taslağı'nı Danışma Meclisine sundu.

19 TEMMUZ

TÜRK-İŞ Anayasa taslağı hakkındaki görüşlerini açıklayarak, bu Anayasa ile sağlıklı bir demokrasi kurulamayacağını dile getirdi.

20 TEMMUZ

Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 TEMMUZ

Rotterdam Başkonsolosumuz Kemalettin Demirer ve şoförüne dört Ermeni terörist tarafından saldırı düzenlendi. Başkonsolos ve şoförü otomobilleri zırhlı olduğu için saldırıdan yara almadan kurtuldu. Saldırıyı "Ermeni Kızıl Ordusu" adlı yeni bir örgüt üstlendi.

Anayasa tasarısına bütünüyle muhalefet şerhi koyan Anayasa Komisyonu üyesi Kemal Dal, yetkisi pek belli olmayan bir başbakan tarif edildiğini, güçlü cumhurbaşkanının ancak halk tarafından seçilmesinin gerekeceğini ve bu durumda da cumhurbaşkanı ve başbakan uyumsuzluklarının çıkacağını belirtti.

27 TEMMUZ

"Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İrlanda Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

30 TEMMUZ

Mehmet Yurdadön, Finlandiya'da yapılan 10 bin metre yarışmasında altın madalya kazandı.

Jinekolog Dr. Oktay Cumhuri Akkent'in, uluslararası bir şebekeyle ortak çalışarak yurt dışına bebek sattığı ortaya çıktı. Ayrıca hakkında yasadışı kürtaj yaptığı ihbarı üzerine, kendisine ait Boğaziçi Kliniği'nin bahçesinde yapılan aramada bahçeye gömülü bebek ceninleri bulundu. Akkent ve 6 arkadaşı tutuklandı. 04.07.1986'da, hakkında 'Hipomanyak' raporu verilmesi üzerine serbest bırakıldı.

1 AĞUSTOS

Filistin savunmasını aşamayan İsrail 9. kez ateşkes ilan etti.

3-23 AĞUSTOS

Sovyetlerin Afganistan'a müdahalesi sonucu Pakistan'a sığınan Türk soylu Afgan ailelerinden Türkiye'ye yerleşmek isteyenlerin bir defaya mahsus olmak üzere serbest veya iskânli göçmen olarak ülkemize kabulü kararlaştırılarak, mültecilerin Pakistan'dan getirilmesi işlemleri Dışişleri Bakanlığının koordinatörlüğünde yürütüldü. 3809 Afganlı mültecinin Türkiye'ye nakillerinde Pakistan makamları ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle iş birliği yapıldı.

4 AĞUSTOS

"Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İslam Konferansı Örgütü Arasında İslam Tarihi, Sanatı ve Kültürü Araştırma Merkezi'nin İstanbul'da Kurulması Hakkında Anlaşma"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kasım 1981 sonunda çalışmalarına başlayan, Danışma Meclisi'nin Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı'nın başkanlığındaki on beş kişilik Anayasa Komisyonu 30 Temmuz 1982'de çalışmalarını tamamladı ve Anayasa Tasarısı 4 Ağustos 1982 günü Danışma Meclisi genel kurulunda görüşülmeye başlandı.

5 AĞUSTOS

Anayasa hakkında görelî bir tartışma serbestisi getirildi.

"Anayasa tasarısının Danışma Meclisinde görüşülmeye başlandığı günden bir gün sonra, 5 Ağustos 1982'de, Millî Güvenlik Konseyi, 70 sayılı Kararı kabul ederek, 52 ve 65 sayılı Kararları yürürlükten kaldırdı. Böylece, eski siyasal partilerin yöneticileri dışında kalan üyeleriyle basın, yargı organları, üniversiteler gibi kuruluşlar için görelî bir tartışma serbestisi getirildi. Ancak, yine de, görüş ve önerilerde Münhasıran Anayasa taslağının geliştirilmesi maksadı içinde kalınacak, Ana-

yasa'nın halk oylamasında, halkın vereceği reyin nasıl olması gerekeceği hususunda etki yapacak herhangi bir telkinde bulunulmayacak' diye bir kayıt konarak, tanıyan bu sınırlı özgürlüğün bile içi boşaltıldı." (Eroğul, 2000: 306).

7 AĞUSTOS

Ermeni terör örgütü ASALA, Ankara Esenboğa Havalimanı'nda 2 militanı ile saldırıda bulundu. Biri Ankara Emniyet Müdür Yardımcısı olmak üzere 8 kişi yaşamını yitirdi, 72 kişi yaralandı. Teröristlerden biri ölü diğeri yaralı olarak ele geçirildi. Bu saldırı ASALA'nın Türkiye'deki ilk eylemiydi.

10 AĞUSTOS

Ermeni asıllı Türk vatandaşı Artin Penik, ASALA terörünü protesto etmek için Taksim Meydanı'nda kendini yaktı. 4 gün komada kalan Penik, kurtarılamayarak vefat etti.

11 AĞUSTOS

Hükûmetimiz ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükûmeti arasında 20 Mayıs 1982 tarihinde Moskova'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükûmeti Arasında Ödemelerde Serbest Döviz Sistemine Geçilmesine İlişkin Protokol" ve eklerinin, imza tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere, onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 AĞUSTOS

Avrupa Topluluklarına Yeni Üye Devletlerin Katılmasından Dolayı Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasındaki Ortaklık Anlaşmasını Tamamlayıcı Protokolün ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun Yetki Alanına Giren Maddelere İlişkin Tamamlayıcı Protokolün Onaylanmalarının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Uluslararası Bir Aile Cüzdanı İhdasına İlişkin Sözleşme'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduguna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Eski Maliye Bakanı Kaya Erdem hakkında "görevini kötüye kullanmak" ithamıyla soruşturma açıldı.

16 AĞUSTOS

Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı Danışma Meclisinde kendisini, Churchill'in "bazı konuların tartışılmaması daha hayırlıdır" sözü ile savundu. Anayasa taslağı için 135 üye kabul oyu kullanırken, Tunceli üyesi Kamer Genç ret oyu verdi. 21 üye ise oylamaya katılmadı.

20 AĞUSTOS

2 ay 27 günlük kesinleşmiş cezası ertelenmeyen Bülent Ecevit, Ankara Merkez Kapalı Cezaevine konuldu.

23 AĞUSTOS

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında yürütülen "Sivil Havacılık Alt Yapısının Geliştirilmesi Projesi"nin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

25 AĞUSTOS

"Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile İspanya Devleti Hükûmeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 AĞUSTOS

Türkiye'nin Ottawa Büyükelçiliği Askerî Ataşesi Atilla Altıkat uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürüldü. Cinayeti "Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları" üstlendi.

Atilla Altıkat (1937-1982)

30 AĞUSTOS

Devlet Başkanı Kenan Evren, dış güçlerle iş birliği yapanların Anayasaya hayır kampanyası açtıklarını söyledi. Ayrıca Anayasa'nın

kabul edilmemesi durumunda 12 Eylül öncesine dönülme ihtimalinden bahsetmesi ve darbeci yönetimin iktidardan gitmesinin tek yolunun Anayasa'nın kabulü olduğunu ima eden açıklamalarda bulunması, Anayasa oylamasına giden süreçteki baskıcı ortamın göstergeleri oldu.

7 EYLÜL

✍ Esenboğa katliamı sanığı Levon Ekmekçiyan, tek celsede idam cezasına çarptırıldı.

✍ Yazar ve çevirmen Azra Erhat öldü.

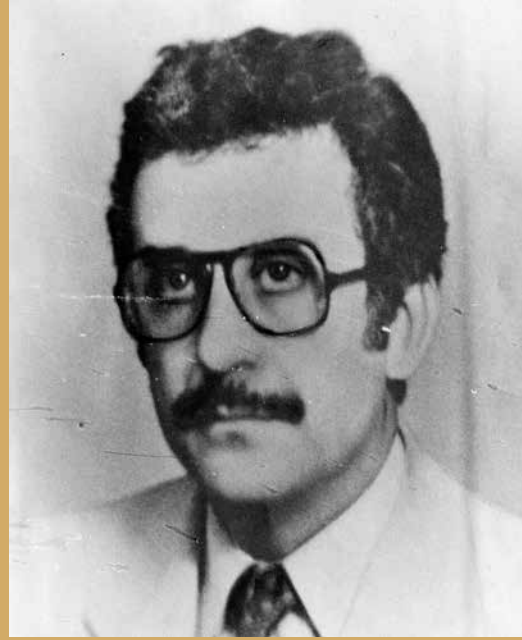

Azra Erhat (1915-1982)

9 EYLÜL

✍ 12 Eylül İhtilali'nden önce Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin tekrar kurulmasına karar verildi.

✍ İdeolojik suçlardan 17 bin kişinin tutuklu bulunduğu açıklandı.

Bora Süelkan (1937-1982)

10 EYLÜL

✍ Bulgaristan Başkonsolosluğu İdari Ataşesi Bora Süelkan, Ermeni ASALA teröristlerince şehit edildi. Bora Süelkan Doğu Bloku'nda öldürülen ilk diplomatımız oldu. Bu suikastla birlikte yurt dışında saldırıya uğrayan görevlilerimizin sayısı 31'e çıktı.

15 EYLÜL

✍ İsrail, Beyrut'u işgal etti.

16 EYLÜL

✍ İsrail yanlısı aşırı sağcı Hristiyan Falanjist milisler, Batı Beyrut'ta Sabra ve Şatilla adındaki Filistin mülteci kamplarında katliam

gerçekleştirdi. İsrail Savunma Bakanı Falanjist milislerin Şatilla kampına girmelerini kolaylaştırmak için, İsrail kuvvetlerinin havan toplarından fişek ateşleyerek bölgeyi aydınlattıklarını açıkladı. İsrail Başbakanı Ariel Şaron da, katliama kendilerinin izin verdiklerini, İsrail askerini tehlikeye sokmamak için Falanjistlere kamplara girme görevini kendilerinin verdiklerini açıkladı.

19 EYLÜL

İsveç'te seçimleri Sosyal Demokratlar kazandı; Olof Palme Başbakan oldu.

20 EYLÜL

Ürdün Kralı Hüseyin, Ürdün - Filistin Konfederasyonu kurulmasını teklif etti.

21 EYLÜL

Devlet Tanıtma Teşkilatı Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

25 EYLÜL

2707 sayılı Anayasa'nın Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı. Bu kanunun özellikle iki hükmü dik-

kat çekiciydi. Birincisi, Anayasa'nın halka tanıtılmasında 298 sayılı Kanun'un propaganda serbestliğine ilişkin hükümleri uygulanmayacaktı; Millî Güvenlik Konseyinin 5 Ağustos 1982 tarihli ve 70 sayılı Kararı hükümleri çerçevesi içerisinde Anayasa'nın açıklanması ve tanıtılması serbestti ancak eleştirilmesine izin verilmedi. İkinci önemli husus ise, "Oy verme kütüğünde ve sandık listesinde kaydı ve oy kullanma yeterliği bulunduğu hâlde hukuki veya fiili herhangi bir mazereti olmaksızın halk oylamasına katılmayanlar, Anayasa'nın halk oylamasını takip eden beş yıl içinde yapılacak genel ve ara seçimleri ile mahalli seçimlere ve diğer halk oylamalarına katılamazlar, seçimlerde aday olamazlar" hükmüydü. Bu düzenleme ile oy kullanmayanlar beş yıl süreyle seçme ve seçilme haklarından mahrum bırakıldı.

Türkiye'nin ilk kadın Büyükelçisi Filiz Dinçmen, Amsterdam'da görevine başladı.

28 EYLÜL

Halk arasında Banker Kastelli olarak anılan Cevher Özden, Tunus'ta yakalandıktan sonra Türkiye'ye getirilerek tutuklandı.

2 EKİM

Devlet Başkanı Kenan Evren, "Anayasa için hayır diyen menfi

düşünceliler ile mücadele edeceğiz” dedi. Vatandaşlardan bu tür kişileri kendilerine bildirmelerini istedi.

6 EKİM

“Millî Gıda Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin Karar”ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

8 EKİM

Gazeteci Nazlı Ilıcak, ‘Faşizm yargılanıyor’ adlı yazısı nedeniyle aldığı 3 aylık hapis cezasını çekmek üzere Sağmalcılar Cezaevine konuldu.

10 EKİM

Auschwitz toplama kampında tanımadığı bir siyasi tutuklu yerine ceza almaya gönüllü olarak hayatını yitiren rahip Maximilian Kolbe, aziz ilan edildi.

14 EKİM

Yaşar Kemal, ‘İnce Memed’ isimli romanıyla, uluslararası ‘Cino Del Duca’ Edebiyat Ödülü’nü kazandı.

15 EKİM

İmar Affı Tasarısının kapsamı olabildiğince genişletildi. Neredeyse kanunlara aykırı tüm inşaatlar af kapsamına alındı. 1980 Askerî darbesinden sonraki süreçte af kapsamı neredeyse hiçbir istisna gözetmeksizin her sektörde tarımsal yapıdan, sanayi kuruluşlarına, turizm yatırımlarına kadar genişletildi. Affa kıyılar, ormanlar, meralar, sit alanları gibi doğal, kültürel varlıkların da dâhil edilmesi sonucunda başlangıçta masum bir barınma ihtiyacı olarak başlayan kaçak yapılaşma, 1980’lerden itibaren neredeyse “kaçak kentler” sorununa dönüştü ve adeta geçerli yapılaşma sistemi hâline getirildi.

18 EKİM

574 sanıklı Ankara Dev-Yol davası başladı; 186 kişiye idam istendi.

19 EKİM

Millî Güvenlik Konseyinin son şeklini verdiği Anayasa metni açıklandı. Geçici maddelerle eski parti yöneticilerine 10 yıl siyaset yasağı getirildi. Anayasa oylaması ile cumhurbaşkanlığı seçimi birleştirildi. Anayasa’nın geçici 1. maddesine göre, Anayasa’nın

halk oylamasıyla kabulüyle birlikte, Millî Güvenlik Konseyi Başkanı da Cumhurbaşkanı sıfatını kazanacaktı. Ayrıca Devlet Başkanlığı'nın adaysız ve seçimsiz belirlenmesi de eleştirilen hususlardan birisi oldu. Asıl önemli psikolojik baskı ise, Anayasa tasarısının reddi durumunda ne olacağı belli değildi. Dolayısıyla olumsuz oy vermek ister istemez belirsizliğe destek olmak, askerî rejimin sürmesine rıza göstermek anlamına geliyordu. Yani demokrasiye geçilmek isteniyorsa demokratik bulunmasa bile bu metne oy vermek gerekliydi.

20 EKİM

4 Ağustos-23 Eylül 1982 arasında Danışma Meclisinde görüşülüp kabul edilerek Millî Güvenlik Konseyi'ne sunulan Anayasa tasarısını, Millî Güvenlik Konseyi 19 Ekim'de değiştirerek kabul etti ve 20 Ekim'de Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 EKİM

Yayınlanan 71 sayılı Kararla Millî Güvenlik Konseyi, 21 Ekim'den referandumun yapılacağı 7 Kasım'a kadar Anayasa Tasarısı üzerine sadece Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Org. Kenan Evren'in konuşmasına izin verdi. Evren yurt gezisine çıkarak Anayasa tasarısını halka tanıtıp onay verilmesini istedi. Ancak Millî Güvenlik Konseyi, Devlet Başkanı Kenan Evren'in Anayasay-

la ilgili konuşmalarını eleştirmeyi yasakladı: "...Anayasa'nın geçici maddeleri ile Devlet Başkanının radyo televizyonda ve yurt gezilerinde yapacakları Anayasa'yı tanııtma konuşmaları hiçbir surette eleştirilemez ve bunlara karşı yazılı veya sözlü herhangi bir beyanda bulunulamaz." Getirilen bu hüküm ile işini daha da sağlam tutmak isteyen Millî Güvenlik Konseyi getirilen eleştirileri, 'yıkıcı ve bölücü kampanya' olarak değerlendirmeye başladı.

25 EKİM

Anayasa'yı tanııtma gezilerine başlayan Devlet Başkanı Kenan Evren, Trabzon'daki konuşmasında, "Millet on yıl rahat etsin diye liderlere yasak koyduk." dedi.

Kenan Evren (1917-2015)

26 EKİM

Yılmaz Güney vatandaşlıktan çıkarıldı.

Anayasa Referandumu için Erzurum'da konuşan Devlet Başkanı Kenan Evren: "Dinin istismar edilmemesi için yeni Anayasa'da din derslerini zorunlu kıldık." dedi.

27 EKİM

Çin, nüfusunun 1 milyarı aştığını açıkladı.

"Anayasaya karşı kampanya başlattıkları" gerekçesiyle, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca toplam 50 kişi gözaltına alındı.

Diyarbakır'da konuşan Devlet Başkanı Kenan Evren, siyasi partilerin demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları olduklarını ancak yegâne unsur olmadıklarını belirtti. "Memleketin kaderini ve milyonlarca insanın siyasi hak ve

hürriyetlerini sadece iki parti liderinin ellerine teslim etmek mümkün değildir." diyen Kenan Evren, partilerin artık kadın ve gençlik kolları kuramayacaklarını belirterek, "Ne demek gençlik kolu, kadın kolu? Gençleri alıp militan gibi kullanıyorlar." dedi.

28 EKİM

Felipe González liderliğindeki sosyalistler, İspanya seçimlerinde büyük bir zafer kazandı.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı tüm yurttta törenlerle kutlandı.

1 KASIM

Ataol Behramoğlu, Asya-Afrika Yazarlar Birliği'nin Lotus Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

2 KASIM

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, yatılı öğrencilerin yemekten sonra, "Tanrımıza hamd olsun, milletimiz var olsun." demesi kararını aldı.

3 KASIM

Afganistan'da Salang Tüneli yanğında 2.000'den fazla kişi öldü.

Üçüncü Dev-Sol davasında da 113 idam cezası istendi.

4 KASIM

Yasadışı Dev-Sol'un silahlı dokuz militanı Köln Başkonsolosluğunu 16 saat işgal etti. Sonunda teröristler teslim oldu, rehineler kurtuldu.

5 KASIM

Yurt dışında basılan ve ekli listede adları ve cinsleri belirtilen gazete, mecmua, broşür ve kitapların Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Gazeteci ve spor adamı Burhan Felek vefat etti.

7 KASIM

1982 Anayasası için halk oylaması yapıldı. Anayasa, yüzde 91,3 "evet" oyuyla kabul edildi.

"7 Kasım'da yapılan referandumda bir başka ilginç uygulama gerçekleştirilerek, Anayasa Tasarısı için yapılan halk oylaması ile cumhurbaşkanı seçimi birleştirildi. Anayasa oylaması ile cumhurbaşkanı oylaması için tek oy pusulası kullanıldı. Vatandaşlara, ya Anayasa'ya ve Evren'in cumhurbaşkanlığına onay verme ya da ikisine de ret verme seçeneği bırakılmıştı. Böylece, Anayasa Tasarısı'nın tartışılmasına izin verilmemesine ek olarak, cumhurbaşkanlığına başka aday çıkmasına da izin verilmemişti. Dolayısıyla, 7 Kasım referandumu gerçekte, otoriter ve totaliter sistemlerde görülen türde bir "plebisit" niteliği taşıyordu. Ayrıca, sandıkların başında askerler nöbet tutarken, zarfların şeffaf olması nedeniyle verilen oyun görülebilmesi de "gizli oylama" ilkesini ihlal ediyordu" (Ataay, 2020: 578).

"Referanduma katılım oranı oldukça yüksek oldu. Bunda, oy hakkını kullanmayanlara yaptırım öngörülmesinin de payı vardı. Katılım oranı % 91,27 olurken, "kabul" oyu verenler geçerli oyların %91,37'sine ulaşmıştı. "Red" oyları ise sadece %8,63'te kalmıştı. Böylece, referandumla birlikte MGK Başkanı Evren Cumhurbaşkanı seçilmiş sayıldı. Anayasa'yla, MGK'nın Evren dışındaki diğer 4 üyesine de geçici bir organ olan Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeliği payesi verildi. Cumhurbaşkanının danışmanlığını üstlenecek olan Cumhurbaşkanlığı Konseyi, 7 Aralık 1989'da kapandı." (Ataay, 2020: 578).

9 KASIM

12 Eylül Anayasası yürürlüğe girdi. Buna göre Devlet Başkanı Kenan Evren, Cumhurbaşkanı ilan edildi.

Anayasa'nın kabulü, demokratik yaşamı başlatacak olan hükümlerin de hemen yürürlüğe girmesi sonucunu doğurmadı. Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkilerini, Kurucu Meclis Hakkındaki Kanun hükümleri saklı kalmak koşuluyla, Millî Güvenlik Konseyi kullanmaya devam etti. Bir diğer ifadeyle, kendisi izin verip yeni Türkiye Büyük Millet Meclisi oluşturuluncaya kadar, hem yasama yetkisini hem de hükûmeti denetleme yetkisini Millî Güvenlik Konseyi kullanacaktı. Yalnızca yasama yetkisinin kullanımında, ilk görüşmeyi yapma görevi yine Danışma Meclisine aitti. Anayasa'nın kabulüyle birlikte, Millî Güvenlik Konseyi Başkanı, yedi yıllık bir süre için cumhurbaşkanlığına 'seçilmiş' sayıldı. Kişi güvenliği, basın özgürlüğü, grev hakkı gibi temel hakların en can alıcı alanlarında, Millî Güvenlik Konseyinin bildiri ve kararları geçerliliğini korumaya devam etti. Katılma haklarının özünü oluşturan seçme ve seçilme hakları ile siyasal parti çalışmaları, ancak ilgili yasalar yapıldıktan sonra yürürlüğe girecekti. Kısacası yeni anayasa kabul edildi ancak darbe döneminin temel kuralları işlemeye devam etti (Eroğul, 2000: 307-308).

10 KASIM

Ulu Önder ölüm yıl dönümünde özlemle anıldı.

12 Eylül 1980 Tarihinde Bütün Yurtta İlan Edilen Sıkıyönetimin, 19 Kasım 1983 Günü Saat 17.00'den Geçerli Olmak Üzere Dört Ay Süre ile Uzatılmasına Dair Karar kabul edildi.

Danışma Meclisi Adalet Komisyonu, hakkında verilen ölüm cezası yasama organınca onaylanmayan kişilerin ömür boyu cezaevinde tutulacağını açıkladı.

1964-1982 yılları arasında Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri olarak SSCB'yi yöneten Devlet Başkanı Leonid İlyich Brejnev, 10 Kasım 1982 tarihinde yerel saatle sabah 08:30'da geçirdiği bir kalp krizi nedeniyle yaşamını yitirdi. Brejnev'in ölüm haberi Komünist Parti Merkez Komitesi, Sovyet Yüksek Prezidyumu ve Sovyetler Birliği Bakanlar Kurulunun ortak bildirisi ile Sovyet halkına ve dünyaya 24 saat gecikmeli olarak Rusça ve İngilizce olarak duyuruldu. Kremlin'de iktidar kavgası başladı.

12 KASIM

Anayasa'nın kabulü ile Cumhurbaşkanı sıfatını kazanan Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren, Anıtkabir'i ziyaret etti. Törene Millî Güvenlik Konseyi üyeleri, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral

Tahsin Şahinkaya, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer, Başbakan Bülend Ulusu, Danışma Meclisi Başkanı Sadi Irmak katıldı.

Avrupa Ekonomik Topluluğu Gümrük İşbirliği Komitesi Brüksel’de toplandı. 12 Eylül 1980’den sonra Toplulukça kurumsal faaliyetler askıya alındığından, bu toplantı yeniden canlanma yolunda Topluluğun olumlu düşüncesinin göstergesi olarak önemliydi.

18 KASIM

İslam Kurtuluş Partisi (Hizb-ut Tahrir) adlı örgütün 22 kişilik yönetici kadrosu yakalandı.

19 KASIM

Millî Savunma Bakanlığı 1983 Mali Yılı Bütçesinin Kabulü Dolayısıyla Kahraman Türk Ordusuna ve Onun Mümtaz Komutanlarına Danışma Meclisinin Şükran, Takdir ve Güven Duygularının İletilmesine Dair Karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

20 KASIM

Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığına Nezih Demirkent seçildi.

21 KASIM

Yazar Tezer Özlü, Almanya’da “Marburg Ödülü”nü kazandı.

23 KASIM

Akaryakıt fiyatları bir yılda yüzde 50-58 arttı.

30 KASIM

Anadolu Üniversitesi kuruldu.

Dünya’nın bugüne kadar en çok satan albümü, Michael Jackson imzalı Thriller yayımlandı. Albüm 100 milyondan fazla satarak Guinness Rekorlar kitabına girdi.

1 ARALIK

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ile Faaliyetlerine İzin Verilen Derneklerin Organlarının Seçimlerinin Ertelenmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

2 ARALIK

Dr. Robert K. Jarvik tarafından geliştirilen ilk yapay kalp, Barney Clark adlı hastaya takıldı.

Günaydın gazetesinin yayımı, Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından durduruldu.

3 ARALIK

Merkezi İstanbul’da bulunan “Psikosomatik ve Psikoterapi Derneği”nin adında “Türk” kelimesinin kullanılmasına izin verilmesi, Resmî Gazete’de yayımlandı.

4 ARALIK

- Banker Kastelli adıyla bilinen Cevher Özden 15 ay hapis cezasına çarptırıldı.

7 ARALIK

- Yılmaz Güney, bir yazısı nedeniyle gıyabında 7,5 yıl hapse mahkûm edildi.

9 ARALIK

- Türkiye gazetesinin yayımı, Sıkıyönetim Komutanlığınca durduruldu.

10 ARALIK

- Günaydın gazetesi yeniden yayım hayatına başladı.
- Abdi İpekçi'yi öldürmekten sanık, Papa suikastından dolayı İtalya'da tutuklu bulunan Mehmet Ali Ağca'nın suç ortağı Bekir Çelenk, Sofya'da yakalandı.

12 ARALIK

- Yurt dışında basılan ve ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili belirtilen dergi, bildiri, broşür, şiir, kitap ve gazetelerin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 ARALIK

- Barış Derneği Başkanı Mahmut Dikerdem tahliye oldu.

17 ARALIK

- Çin'deki gezisini tamamladıktan sonra Endonezya'ya geçen Cumhurbaşkanı Kenan Evren, burada Devlet Başkanı Suharto tarafından 21 pare top atışı ve büyük bir askerî törenle karşılandı.

18 ARALIK

- 1983 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

20 ARALIK

- OECD İvedi Yardım Programı çerçevesinde ülkemize yapılan kredi ve mali yardımların sonuncusu için Paris'te düzenlenen taahhüt toplantısında, Türk ekonomisinin son dönemdeki olumlu gelişmelerinden hareketle, Türkiye'nin bundan sonraki yıllar için yardıma ihtiyacı bulunmadığı ve OECD ülkelerinin yapacakları katkının daha ziyade uluslararası bankaları harekete geçirmek yönünden önemli olduğu belirlendi.

26 ARALIK

- Time dergisi yılın adamı listesine ilk kez insan olmayan bir nesne girdi: Kişisel bilgisayar.

1983

1 OCAK

☞ Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Rahmi Koç, dünya ekonomisindeki sorunların ister istemez Türkiye'ye yansıdığını ancak 1983'te Türk ekonomisinin yeniden canlanacağını söyledi.

2 OCAK

☞ Ekonomi yönetimi, işsizliğin önlenmesi için inşaat sektörünün destekleneceğini açıkladı.

3 OCAK

☞ Diyarbakır'da 7 katlı, 28 daireli bir apartman çöktü; gerçekleşen üzücü olayda 83 vatandaşımız hayatını kaybetti.

4 OCAK

☞ "Adli Yardım Taleplerinin İletilmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi"nin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 OCAK

☞ Cem Karaca, Bakanlar Kurulu kararıyla vatandaşlıktan çıkarıldı.

☞ Siyasi saiklerle başlatılan ve yer seçimleri de yanlış olan projelere dair 93 kamu yatırımı, ekonomik açıdan verimli olmaması nedeniyle programdan çıkartıldı.

7 OCAK

☞ YÖK'ün, 'öğretim üyelerinin haklarını kesmeleri' kararı tepki ile karşılandı.

8 OCAK

☞ Kültür ve Turizm Bakanlığı "Talih Oyunları Yönetmeliği"ni yürürlüğe koydu.

11 OCAK

☞ Öğretim üyelerinin tepki gösterdiği sakal kesme kuralına dair, YÖK Başkanı Prof. İhsan Doğramacı, "Sakalla ilgili yönetmelikte Ata'nın emri dışına çıkılmadı." dedi.

12 OCAK

☞ Yurt dışında basılan ve ekli listede adları yazılı kitap ve dergilerin Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

☞ 261 sanık hakkında idam cezası istenen, 759 sanıklı Fatsa Dev-Yol davası, Amasya'da başladı. İdamı istenenler arasında eski Belediye Başkanı Fikri Sönmez de vardı.

Fikri Sönmez (1938-1985)

13 OCAK

✍ Bazı Kanunlardaki "Devlet Başkanı" Unvanının "Cumhurbaşkanı" Olarak Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 OCAK

✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e fahri profesörlük ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin fahri hukuk doktorluğu unvanları verildi.

15 OCAK

✍ TRT televizyonunda "Açık Öğretim Fakültesi Yayınları" başladı.

✍ İller Bankası hakkında yolsuzluk iddiasıyla rapor hazırlandı.

16 OCAK

✍ Türk Hava Yolları'nın İstanbul-Ankara seferini yapan Afyon isimli uçağı, Esenboğa Havaalanına inişte piste çakıldı; gerçekleşen elim kazada 46 kişi öldü.

18 OCAK

✍ Kültür Bakanlığınca Sinema Yasa Tasarısı hazırlandı. Bakanlık tasarısıyla filmlere denetim getirileceğini açıkladı.

19 OCAK

✍ Apple şirketi, bir mouse ve "grafik ara yüzü"ne sahip ilk ticari bilgisayar olan The Apple Lisa'yı kamuya duyurdu.

✍ Lyon Kasabı olarak da bilinen Nazi savaş suçlusı Klaus Barbie, Bolivya'da tutuklandı.

✍ Niksar Cumhuriyet Savcısı Nihat Gerçek'i öldürmekten yargılanan iki ülkücü sanık mahkûm edildi.

21 OCAK

✍ İstanbul eski Belediye Başkanı Ahmet İsvan tahliye edildi. İsvan, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) davasında yargılanmaktaydı.

24 OCAK

1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, Cumhuriyet gazetesinin basımı, yayımı ve dağıtımını yasakladı. Nadir Nadi Abalıoğlu ve Yazı İşleri Müdürü Okay Gönensin hakkında dava açıldı.

25 OCAK

Devlet Planlama Teşkilâtı, Eğitim Sektörü Raporu'nda uygulanan eğitim sistemini eleştirdi. Okullarda modası geçmiş bilgiler ve teorilerin öğretildiği ifade edilen Rapor'da, devletin bekası ve millî birlik fikrinin yeterince verilmediği ileri sürüldü.

26 OCAK

Son iki yılda yapılan üç yüz bin gecekonduyan yıkılacak olanların tespit edilmesine başlandı. Kaçak binaların büyük kısmının yasak kapsamına girdiği açıklandı. Millî Güvenlik Konseyinin 29 numaralı Bildirisi'nin kapsamına, 2 Haziran 1981 tarihinden sonra yapılan gecekondu ile 1 Ocak 1983'ten sonra imar mevzuatına aykırı şekilde inşasına başlanan yapılar alındı.

Tutuklu bulunduğu hâlde İstanbul Baro Başkanı Orhan Apaydın'ı meslekten men etmeyen Disiplin

Kurulu üyeleri hakkında açılmış olan soruşturma tamamlandı. Disiplin Kurulu üyelerinin Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmasına karar verildi.

27 OCAK

Dünyanın en uzun (53,9 km) denizaltı tüneli olan Seikan Tüneli açıldı. Tünel Japonya'nın Honshu ve Hokkaido adalarını birbirine bağladı.

Burhan Felek'e, Fransa'nın en büyük nişanı olan 'Legion d'Honneur' nişanı verildi.

28 OCAK

9 kişinin öldüğü, 72 kişinin de yaralandığı 7 Ağustos 1982'deki Esenboğa Havalimanı saldırısına katılanlardan Levon Ekmekçiyan, Ankara Kapalı Cezaevinde asılarak idam edildi.

29 OCAK

Sol görüşlü Ramazan Yukarıgöz, Ömer Yazgan, Erdoğan Yazgan ve Mehmet Kambur İzmit'te idam edildi.

1 ŞUBAT

Bir daha imar affına gerek kalmaması için, 'İmar Yasası' yeniden düzenlendi. Islah edilemeyen kaçak yapıların yıkılmasına karar verildi.

“Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Haftası” bugün başladı. Törenler ve kutlamalar için Yunanistan’dan 60 konuk geldi. Hafta etkinlikleri kapsamında, Abdi İpekçi Barış ve Dostluk ödülleri dağıtıldı.

3 ŞUBAT

Adalet Bakanı Cevdet Menteş istifa etti.

5 ŞUBAT

34 ilde örgütlenmeyen partilerin seçime katılamayacakları açıklandı.

7 ŞUBAT

Eski Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, “Artık yenden bürokrat olamam, müsteşarlık yapmam mümkün değil. Kendi programımı uygulayabilirsem parti kuracağım. Ancak ikinci, üçüncü adam olarak belirli işleri yapmak mümkün olmadığı için kendi programımı kendim yapacağım.” dedi.

Turgut Özal (1927-1993)

8 ŞUBAT

Yargıtay Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, kürtajın günah olmadığını açıkladı. Gebeliğin ilk on haftası içinde kürtaj olmaya izin verileceği açıklandı.

9 ŞUBAT

Erzurum’da konuşan Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Türkiye’yi parçalamak isteyenlerin boş durmayacaklarına işaret ederek, herkesin sorumluluklarının şuurunda olması gerektiğini söyledi. Ufak tavizlerin büyük tavizlere yol açacağını söyleyen Kenan Evren, üniversitedeki konuşmasında daha ahlaklı bir nesil yetiştirilmesi gerektiğini söyledi.

10 ŞUBAT

NATO Başkomutanı General Rogers, Türkiye’deki yönetime güven duyduğunu, Kenan Evren’in doğru yolda olduğunu, söyledi.

Toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasa tasarısı hazırlandı. Dernekler ve meslek kuruluşlarının kendi konuları dışında toplantı yapamayacakları açıklandı.

12 ŞUBAT

Pakistan'da Pencap Kadın Avukatlar Derneği, General Muhammed Ziya Ül Hak yönetimine meydan okuyarak bir yürüyüş düzenledi. 200 kadın eylemci ve avukat mahkemede bir erkeğin tanıklığını iki kadınıninkine eşit gören Kanıt yasasına karşı gösteri yürüyüşü yaptı. Göstericiler, yasaya karşı bir dilekçe sunmak için Regal Chowk'tan Lahor Yüksek Mahkemesine yürümeyi planladı, ancak polis engeliyle karşılaştı. Çıkan çatışmada kadınların birçoğu yaralandı ve tutuklandı. Bu gösterilerin bir sonucu olarak, Kanıt Kanunu uygulanmadı. 12 Şubat tarihi, o günden beri Pakistan'da ulusal kadınlar günü olarak kutlandı.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Siyasi Partiler Yasa Tasarısı üzerine yapılan görüşmelerde 'parti içi oligarşi' tartışıldı.

15 ŞUBAT

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Genel Müdürü Macit Akman, renkli TV deneme yayınlarının haftada iki saatten dört saate çıkarıldığını belirtti ve 1 Temmuz 1984'den itibaren tamamen renkli yayına geçileceğini söyledi.

Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Doçent Dr. Yalçın Küçük 7,5 yıl hapse mahkûm oldu. Yalçın Küçük "Bir Yeni Cumhuriyet İçin" adlı kitabı nedeniyle yargılanmıştı.

17 ŞUBAT

Dört Filistinli gerilla, Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesince yeniden ikinci kez ölüme mahkûm edildi. Filistinli gerillalar, Mısır'ın Ankara Büyükelçiliğini basarak iki güvenlik görevlisini öldürüp, içeridekileri 45 saat rehin tutmuşlardı.

20 ŞUBAT

Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Cezai Konularda Adli Yardımlaşma ve Suçluların Geri Verilmesi Sözleşmesi'nin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 ŞUBAT

Yurt dışında basılan ilişik listede adları yazılı gazete ve dergilerin Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

20 milletvekiline sahip olmayan siyasi partiler ile bağımsızların Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup

kuramayacakları açıklandı. Yasa çalışmalarını yürüten komisyonun Engizisyon Mahkemesine benzetilmesi üzerine Mecliste tartışma çıktı.

24 ŞUBAT

Millî Selamet Partisi davası neticelendi. Necmettin Erbakan'a laikliğe aykırı hareketten, 4 yıl hapis ve 1 yıl 4 ay sürgün cezası verildi. 12 sanık beraat ederken, 22 MSP'li de 2-3 yıl hapis cezasına mahkûm oldu.

26 ŞUBAT

Hâkimler ve Savcılar Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 ŞUBAT

Başbakanlık Genelgesinde kadro şişkinliklerinin eritilmesi ve kadroların oluşması için bakanlık ve kamu kuruluşlarına 1 Ocak 1984'e kadar süre tanındığı belirtildi. Genelgede kamu görevlilerinin yetki ve sorumluluklarının belirleneceği, yöneticilerin geçmişlerinin araştırılacağı, zarar eden KİT'in özel sektöre devri veya kapatılması yoluna gidileceği, rüşvet ve yolsuzluklarla mücadele için özel teşkilat kurulacağı bildirildi.

28 ŞUBAT

1978'de Kahramanmaraş'ta meydana gelen olaylarla ilgili davanın Askerî Yargıtay'da incelenmesine başlandı. Başsavcılık mahkemece verilen 22 idamdan 21'inin onanmasını, 1'inin ise bozulmasını istedi.

1 MART

Hakkâri'de Bir Mevsim adlı film, Berlin Film Şenliği'nde 4 ödül alarak, şenlikte en çok ödül alan birkaç filminden biri olarak sinema tarihine geçti.

2 MART

✍ Kapatılan Adalet Partisi Samsun Milletvekili ve eski Ulaştırma Bakanı Hüseyin Özalp ile Sinop'un Erfelek ilçesi eski Belediye Başkanı Orhan Altay hakkında, toplu silah kaçakçılığı yaptığı iddiasıyla dava açıldı.

4 MART

✍ Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askerî Mahkemesinde görülmekte olan Dev-Sol davası sonuçlandı. Dokuz sanık, 6 ay ilâ 10 yıl arası hapis cezalarına çarptırıldı, 14 sanık ise beraat etti.

5 MART

✍ Bulgaristan, Abdi İpekçi suikastının sanıklarından Bekir Çelenk'i iade etmeyeceğini açıkladı.

6 MART

✍ Batı Almanya'daki seçimlerin galibi Hristiyan Demokrat Birliği lideri Helmut Kohl oldu. Son 20 yılın en ağır yenilgisine uğrayan SPD'nin Genel Başkanı Willy Brandt, Alman halkının kendilerine muhalefet görevi verdiğini belirtti. Oy oranını arttıran Hristiyan Demokratların lideri Helmut Kohl şansölye oldu. 16 yıl şansölyelik yapan Kohl, Otto von Bismarck ve Angela Merkel'den sonra en uzun süre bu görevde ka-

lan kişi oldu. Helmut Kohl Almanya'nın yeniden birleşmesi ve Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterrand ile birlikte Avrupa Birliği'nin kuruluş belgesi olan Maastricht Anlaşması'nın mimarlarından oldu.

7 MART

✍ Zonguldak Ereğli Kömür İşletmeleri'nin Kandilli üretim havzasındaki Armutçuk Ocağı'nda meydana gelen patlamada 102 kişi öldü, 86 kişi yaralandı. Savcılıkça oluşturulan bilirkişi heyeti, havalandırma sisteminin ters kurulmuş olduğunu saptadı ve işletmenin yüzde 100 suçlu olduğu sonucuna vardı.

✍ Ahmet Necdet Sezer, Yargıtay üyeliğine seçildi.

8 MART

✍ Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, SSCB'yi "Şeytan İmparatorluğu" olarak adlandırdı.

9 MART

✍ Görevini kötüye kullanmaktan Yüce Divan'da yargılanmakta olan eski Bayındırlık Bakanı Selahattin Kılıç beraat etti.

✍ Türkiye'nin Belgrad Büyükelçisi Galip Balkar, iki saldırgan tarafından yaralandı. Büyükelçi Balkar iki gün sonra vefat etti. Saldırığı Ermeni soykırımının Adalet Komandoları ve ASALA örgütü üstlendi.

Galip Balkar (1936-1983)

12 MART

Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 MART

Beylerbeyi'nde restorasyonu süren tarihi İsmail Hakkı Efendi Yalısı, gece çıkan yangında kül oldu. Yalının yanındaki 205 yıllık Beylerbeyi Camii'nin kubbesi de tamamen hasar gördü.

14 MART

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasını öngören yasa tasarısı, Danışma Meclisinde kabul edildi.

15 MART

TÜRK-İŞ, iş yasalarıyla ilgili 92 madde için değişiklik isteyen görüşlerini Millî Güvenlik Konseyine sundu.

16 MART

"Vatandaşın mevduatı devlet teminatı altındadır" diyen Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu, 2 bankanın yönetimlerine el konduğunu ve devlet denetimi altına alındıklarını açıkladı.

3 NİSAN

Ankara'da SSK Dışkapı Hastanesi'nde yapılan katarakt ameliyatında Türkiye'de ilk kez göz içine daimi lens yerleştirildi.

5 NİSAN

CHP eski Genel Başkanı Bülent Ecevit'e, yurt dışına çıkış izni verildi. Ecevit, Sosyalist Enternasyonal toplantısı için Portekiz'e gitti.

11 ülkede Ermeni teröristlerin dosyaları kapatıldı. Çeşitli ülkelerdeki 18 saldırının failleri hakkında hiçbir işlem yapılamadı ve dosyalar rafa kaldırıldı. Ermeni saldırganlar için hiçbir işlem yapmayan ve dosyaları süratle kapatan ülkelerin başında Fransa geldi. Fransa, başka ülkelere gelen bilgilerle tutukladığı Ermenileri bile bir süre sonra serbest bıraktı.

7 NİSAN

- Para ve Sermaye Piyasalarının Yeniden Düzenlenmesi Hakkında Yetki Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Telsiz Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye’nin ilk kadın milletvekillerinden Fakihe Öymen vefat etti.

10 NİSAN

- Yurt dışında basılan ilişik listede adları yazılı kitap, dergi, gazete, broşür ve bildirilerin Türkiye’ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Denizli’de yaptığı konuşmada yine 12 Eylül öncesini hatırlattı ve “Devirlerini tamamlamış partiler gitti taptaze partiler gelsin istiyoruz.” dedi. Geçmiş düşünceye izin ver-

meceklerini vurgulayan Cumhurbaşkanı Kenan Evren, “Normal düzende siyasi partiler olacak ama ülkeyi komünizme, faşizme götürmek isteyenler olmayacaktır.” dedi.

- Mısır Millî Emniyeti, Kıbrıs Rum yönetiminin ASALA’ya 225 boş ve mühürlü pasaportu, Kahire’deki başkonsoloslukları aracılığı ile verdiklerini, açıkladı. Böylece Kıbrıs Rum yönetimi ile Ermeni örgütler ilişkisi bir kez daha belgelenmiş oldu.

11 NİSAN

- Zonguldak Kozlu Kömür Üretim bölgesinin İhsaniye Ocağı’nda onarım çalışmaları sırasındaki patlamada, biri mühendis 10 maddenci öldü, dokuz kişi de yaralandı.

12 NİSAN

- Eski Bayındırlık Bakanlarından Şerafettin Elçi, Yüce Divanda iki ayrı suçtan dolayı görevini kötüye kullandığı gerekçesiyle toplam 2 yıl 4 ay hapis, 4.660 lira para cezasına mahkûm edildi.

15 NİSAN

- İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, vatandaşlıktan çıkarılan Yılmaz Güney ve Cem Karaca’ya ait her türlü eserin basım, yayım, dağıtım ve bulundurulmasını yasakladı.

18 NİSAN

- ✍ Beyrut'taki Amerika Birleşik Devletleri Elçiliğine düzenlenen intihar saldırısında bombacının da aralarında bulunduğu 63 kişi öldü.
- ✍ Pulitzer Ödülü, "Renklerden Moru" isimli kitabın yazarı Alice Walker'a verildi.

21 NİSAN

- ✍ Budapeşte'de yapılan Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası'nda, Reşit Karabacak 82 kiloda şampiyon oldu; 11 yıl aradan sonra, Türkiye'ye altın madalya kazandı.

22 NİSAN

- ✍ Batı Almanya dergisi Der Stern, Hitler'in Günlükleri'ni gün ışığına çıkardığını ileri sürdü ve bazı bölümlerini yayınladı. Sonradan bu günlüklerin sahte olduğu ortaya çıktı.

23 NİSAN

- ✍ Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttan kutlandı.

24 NİSAN

- ✍ Siyasi Partiler Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı. Millî Güvenlik Konseyi 7 Kasım 1982'de kabul edilen Anayasa'nın topluma vermeye çalıştığı biçimi siyasi partilere de vermeye çalışarak, sonrası için boş alan bırakmamayı amaçladı. Kanunun geçici maddeleri 11 Eylül 1980 günü faaliyette bulunan siyasi partilere ve bu partilerin mensuplarına istisnasız çeşitli siyasi yasaklar getirdi. Bu şekilde, eski siyasilerin, Millî Güvenlik Konseyinin toplum ve siyasi mühendisliğini bozması engellenmiş ve cezalandırılması temin edilmiş oldu. Sivil yaşama dönüşün güdümlü niteliğinin en önemli araçlarından birisi, Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 4. maddesiyle, Millî Güvenlik Konseyine verilen, parti kurucularını veto etme yetkisi oldu. Millî Güvenlik Konseyi bu süreçte veto yetkisini kullanarak birçok partinin kurulmasına ve seçime katılmasına engel oldu.

İki Buçuk Partili, Millî Güvenlik Düzeni Hayali

Seçim Kanunu'nda, 1980 öncesi koalisyonlara ve bilhassa MSP ve MHP'ye duyulan husumetin bir sonucu olarak, ülke ve seçim çevresinde baraj uygulaması getirildi. Seçim sistemi ve MGK'nın seçime girmesine izin verdiği siyasi partiler, darbecilerin iki buçuk partili bir siyasi partiler düzeni isteğini gösteriyordu. Darbeciler açıkça Emekli Orgeneral Turgut Sunalp'in genel başkanlığındaki Milliyetçi Demokrasi Partisinin (MDP) tek başına iktidar olmasını, İsmet İnönü'nün özel kalem müdürlüğü görevinde bulunmuş

Necdet Calp'ın genel başkanlığındaki Halkçı Partinin (HP) ana muhalefet görevi almasını ve 24 Ocak Kararları'nın mimarı ve 12 Eylül'ün Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Turgut Özal'ın liderliğindeki ANAP'ın da sağın %70'e varabilecek oyunu düşürmekle sınırlı "buçuk muhalefet partisi" olmasını arzu ediyorlardı. AP'nin devamı olan Doğru Yol Partisi, CHP'nin devamı olan Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) başta olmak üzere MSP'nin devamı olan Refah Partisinin ve MHP'nin devamı olan Muhafazakâr Partinin diğer partilerle beraber seçimlere girmesine, vetolar marifetiyle izin verilmedi.

25 NİSAN

Pioneer 10, Plüton'un yörüngesini aştı.

29 NİSAN

Resmî Gazete'de yayımlanan İşçileri Bakanlığı tebligatına göre, 12 Eylül Askerî Darbesi'nden sonra 242'si 10 yıl, 481'i 5 yıl olmak üzere toplam 723 kişi siyaset yasağı kapsamına alındı.

5 MAYIS

TİKP davası sanıklarından Doğu Perinçek 12 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

6 MAYIS

Merkezi Ankara'da bulunan Kemalist Atılım Birliği Derneğinin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Uzun süredir hazırlıkları sürdüren Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanun Tasarısı'nda polisin silah kullanma yetkisinin arttırılacağı, Emniyet Teşkilatının geniş kontrol yetkileriyle donatılacağı açıklandı.

7 MAYIS

Sendikalar Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı. Grev hakkı 1980 sonrası mevzuatıyla kısılan haklardan başlıcası oldu. Anayasal hak grevini bile kapsam dışı bıraktı. Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu grev uygulamalarını daha da daralttı. 12 Eylül rejimi ile gelen sistem esasta işçilerin hak mücadelesine değil, devletin ve devlet kurumlarının (hakem kurulları) zorunlu hakemliğine bırakıldı. Bu yüzden, normal siyasal yaşama döndükten sonra da uzun süre grev uygulamaları çok düşük düzeyde kaldı. Oysa çalışan sınıfların alım güçlerinde zayıflama açıkça ortadaydı. Bu durum 1987 baharına kadar esasta böyle sürdü.

Bu tarihten itibaren işçi eylem ve grevlerinde sürekli bir yükselme ve hatta patlama görüldü.

İstanbul Laleli'deki Washington Otelinin çay ocağında, tüp gaz patlaması sonucu yangın çıktı. Çoğu Yunan ve Avustralyalı 37 kişi öldü.

9 MAYIS

Kıbrıs sorunu Birleşmiş Milletler gündemine alındı.

13 MAYIS

Birleşmiş Milletler, Rum yanlısı Kıbrıs tasarısını onayladı.

14 MAYIS

Türkiye, Birleşmiş Milletlerin Kıbrıs konusundaki kararının geçersiz olduğunu, Türkiye'nin bu kararı kabul etmediğini açıkladı.

16 MAYIS

12 Eylül döneminin ardından, demokrasiye geçişte ilk siyasi parti olan Milliyetçi Demokrasi Partisi kuruldu. Partinin Genel Başkanlığına Turgut Sunalp, Genel Sekreterliğine de TRT eski genel müdürlerinden Doğan Kasaroğlu seçildi.

5 liralık banknotlar tedavülден kaldırıldı.

17 MAYIS

İsrail, Lübnan ve Amerika Birleşik Devletleri arasında, 17 Mayıs Antlaşması imzalandı. 14 Eylül günü Lübnan'ın Hristiyan Devlet Başkanı Beşir Cemayel'in öldürülmesi üzerine yerine kardeşi Amin geçti ve aynı gün Ariel Şaron'un komutanlığındaki İsrail Ordusu Beyrut'a girdi. 16 Eylül günü ise İsrail'in onay verdiği Falanjistler Sabra ve Şatilla mülteci kamplarında yaşayan iki bine yakın sivil katletti. Bu olaydan sonra o dönemde İsrail güçlerine komuta etmekte olan Şaron'a "Beyrut Kasabı" lakabı takıldı. İmzalanan antlaşmayla İsrail'in geri çekilmesi sağlandı. Antlaşmayla birlikte Suriyeli güçlerin ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) Lübnan'dan ayrılması ve güneyde ağır silahlar konuşlandırılmaması şartıyla, İsrail güçlerinin ülkeden geri çekilmesi sağlandı. O dönemde Amerika Birleşik Devletleri hima-

yesinde ortaya koyulan anlaşma, iki ülke arasındaki savaş hâlinin 8-12 hafta içinde sona erdirilmesine ve anlaşmanın uygulanmasında Amerika Birleşik Devletleri himayesinde iki taraftan oluşan bir temas komitesi kurulmasına olanak tanıdı.

Time Dergisi, Suriye'de gizli Sovyet üstleri bulunduğu iddiasını ortaya attı. Dergiye göre Suriye son bir yılda Sovyetler'den 2 milyar dolarlık silah aldı.

Ankara Bahçelievler'de 8 Ekim 1978'de TİP üyesi yedi kişiyi öldürmekten yargılanan Haluk Kırıcı ve Ahmet Ercüment Gedikli ölüm cezasına çaptırıldı. Haluk Kırıcı 28 Mayıs 2010 tarihinde tahliye edildi. Ahmet Ercüment Gedikli ise idam cezası müebbet hapse çevrildikten sonra 10 yıl cezaevinde kaldı ve 1991 yılında aftan yararlanarak dışarı çıktı.

18 MAYIS

Prof. Dr. Erdal İnönü, şahsına yönelik yoğun istek nedeniyle siyasi hayattan ve görevden kaçamaya-
cağını açıkladı; siyasi yaşama katılmak için TÜBİTAK ve Boğaziçi Üniversitesi'ndeki görevlerinden ayrıldı.

20 MAYIS

İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

AIDS'e yol açan HIV virüsünün keşfedilmesiyle ilgili ilk makaleler, Science dergisinde Luc Montagnier ve Robert Gallo tarafından ayrı ayrı yayımlandı.

Anavatan Partisi (ANAP), Turgut Özal başkanlığında kuruldu. Turgut Özal, "siyasi mücadelenin tek yolunun fikre hürmet" olduğunu söyledi.

Turgut Özal (1927-1993)

Büyük Türkiye Partisi (BTP), emekli Orgeneral Ali Fethi Esener başkanlığında kuruldu. Esener, "12 Eylül harekâtının savunucusuyuz" açıklamasını yaptı. 134 eski parlamenter BTP'ye girdi.

Halkçı Parti (HP), İsmet İnönü'nün özel kalem müdürlüğü görevinde bulunmuş Necdet Calp başkanlığında, sosyal demokratlar tarafından kuruldu.

İsmet İnönü (1884-1973)

21 MAYIS

Avrupa Konseyinin, Avrupa medeniyetinin zenginliğini oluşturan kültürleri tanıtmak amacıyla düzenlediği sergilerden 18'incisi İstanbul'da Anadolu Medeniyetleri Sergisi adıyla açıldı.

23 MAYIS

"Çizgilerle Nazım Hikmet" kitabında komünizm propagandası yaptıkları iddiasıyla Müjdat Gezen ve Savaş Dinçel tutuklandı.

24 MAYIS

Türkiye'nin Brüksel Turizm Müşavirliği, ASALA militanlarınca bombalandı; müşavirlikte maddi hasar meydana geldi.

Banker Kastelli olarak bilinen Cevher Özden tahliye edildi.

25 MAYIS

Millî Güvenlik Konseyi, kürtaj yasa tasarısını kabul etti.

Büyük Doğu dergisini çıkartan, Büyük Doğu Hareketi'nin lideri, Türk şair ve romancı Necip Fazıl Kısakürek vefat etti. Kısakürek yazıları ve dü-

şünceleri ile hem kendi döneminde etkili oldu hem de sonraki dönemde yetki sahibi olacak İslamcı ve muhafazakâr kuşakların zihniyeti ve duygu dünyası üzerinde derin etkiler bıraktı.

27 MAYIS

Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 MAYIS

Orhan Kemal Roman Ödülü'nü "Cevdet Bey ve Oğulları" adlı romanıyla Orhan Pamuk aldı.

31 MAYIS

Millî Güvenlik Konseyi, 79 sayılı bildirisiyle Büyük Türkiye Partisini kapattı. Büyük Türkiye Partisinin kurucularından Hüsamettin Cindoruk, Mehmet Gölhan ve yasaklı siyasilere Süleyman Demirel, Sırrı Atalay ve İhsan Sabri Çağlayangil'in de aralarında bulunduğu 16 kişi Çanakkale'de bir askerî garnizonda (Zincirbozan) mecburi ikamete tabi tutuldu.

1 HAZİRAN

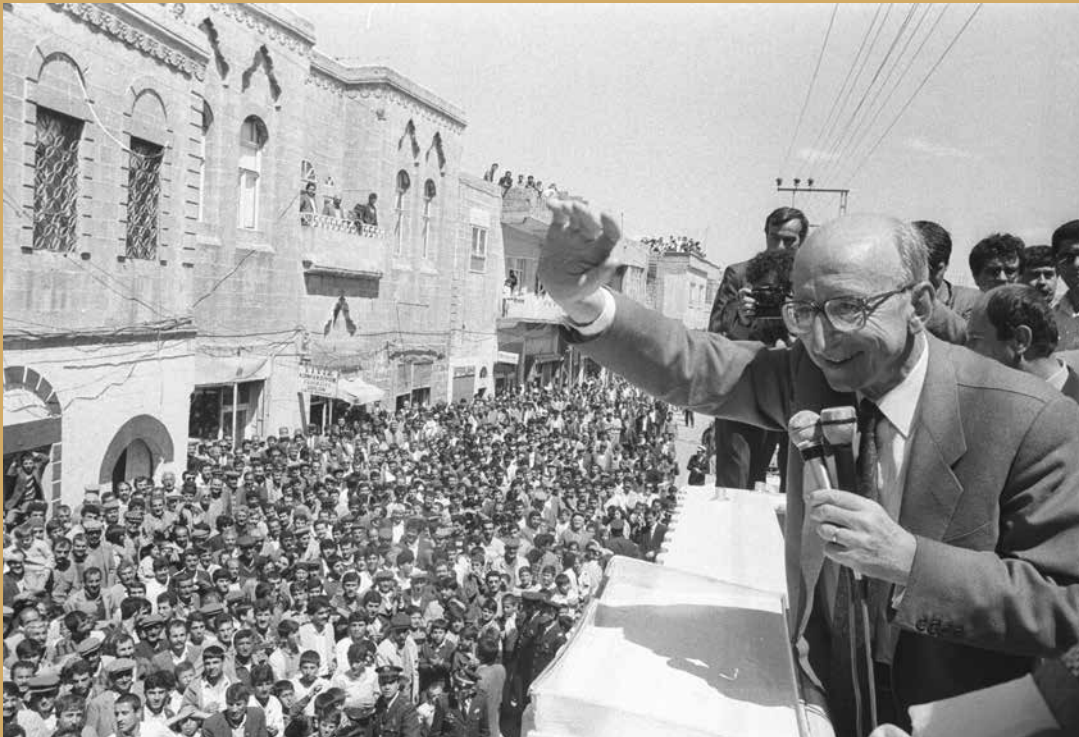
✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren, kurulmuş ve kurulacak partileri tehditle karışık uyarmaya devam etti ve "Aynı oyunu tekrarlırsa onlara da aynı muameleyi uygularız." dedi. Cumhurbaşkanı Evren, Çanakkale'de mecburi ikamete tabi tutulan 16 eski siyasinin seçimler yapıp Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı teşekkül edinceye kadar burada kalacaklarını bildirdi.

3 HAZİRAN

✍ Birleşik Krallık'ta Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetlerine ait üsleri protesto eden 752 kişi tutuklandı.

6 HAZİRAN

✍ 12 Eylül Darbesi'nden sonra 1983'te siyasi faaliyetler serbest bırakılınca, kapatılan Cumhuriyet Halk Partisi tabanını sahiplenmek için 6 Haziran 1983'te kurulan Sosyal Demokrasi Partisi'nin (SODEP) Genel Başkanlığına Prof. Erdal İnönü seçildi. Ancak Millî Güvenlik Konseyinin kurucuları sürekli veto etmesi nedeniyle parti ancak 8 Eylül 1983'te kurucularını tamamlayabildi ve bu nedenle 6 Kasım 1983 seçimlerine katılamadı. Partinin ilk genel başkanı Erdal İnönü veto edilince yerine Cezmi Kartay genel başkan oldu. Ancak Millî Güvenlik Konseyinin veto yetkisi kalkınca Erdal İnönü genel başkanlığa 17 Aralık 1983'te geri döndü.

Erdal İnönü (1926-2007)

8 HAZİRAN

Millî Güvenlik Konseyi veto yetkisini kullanarak siyasetin alanını daraltmaya devam etti. Millî Güvenlik Konseyi bu sefer de Anavatan Partisi ve Halkçı Partiden yedişer üyeyi veto etti.

13 HAZİRAN

Milletvekili Seçimi Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı. Bu kanuna göre, siyasi partilerin seçime girebilmesi için en az 30 kurucu üyesinin Millî Güvenlik Konseyinin onayından geçmesi gerekiyordu. Böylelikle zaten dar olan siyasi alana, hangi partilerin hatta kimlerin gireceğini de Millî Güvenlik

Konseyinin kararlaştırması sağlandı. Nitekim siyasi partilerin kurulmaya başlamasıyla Adalet Partisinin (AP) devamı olduğunu saklamayan Büyük Türkiye Partisi, darbe komutanı Kenan Evren’in çok sert eleştirileri eşliğinde kapatıldı. Yeni siyasi partilerin kurulmasına ve siyasi faaliyetlere perde arkasından katılan AP’li ve CHP’li siyasetçiler Süleyman Demirel, Ali Naili Erdem, Ekrem Ceyhun, Sadettin Bilgiç, Nahit Menteşe, İhsan Sabri Çağlayangil, Sırrı Atalay, Metin Tüzün, Celal Doğan, Deniz Baykal, Ferhat Aslantaş vs. Zincirbozan’a sürüldü. Yine Evren’in ifadesiyle “Tencereyi pisletenlere bir daha fırsat verilme-yeceği” ilan edildi.

Milletvekili Seçimi Kanunu

“Seçim Kanunu pek çok antidemokratik yasaklarla güdümlü bir demokrasi kurmayı hedefler nitelikteydi. Seçim Kanunu’nun getirdiği seçim sistemi de alışılmışın dışındaydı. Demokrasiye dönülürken, seçime çok fazla partinin girip oyların dağıldığı, istikrarsızlığa yol açacak bir koalisyon hükûmeti sonucunun çıkmasını engellemek için, iki barajlı bir sistem getirildi. Buna göre, öncelikle yüzde 10’luk ülke barajı getirilerek, ülke genelinde geçerli oyların yüzde 10’unu aşamayan partilerin milletvekili çıkartmaları engellendi. Oldukça yüksek olan yüzde 10’luk ülke barajı yeterli görülmemiş olacak ki, bir de seçim çevresi barajı getirildi. Her il birer seçim çevresi

olurken, 7’den fazla milletvekili çıkartan iller ise milletvekili sayılarına göre birden fazla seçim çevresine bölündü. Bundan sonra, her seçim çevresinde geçerli oyların o seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısına bölünmesiyle seçim çevresi barajı belirlenecekti. Böylece, her seçim çevresinde milletvekilleri, yüzde 10’luk ülke barajıyla birlikte, o seçim çevresindeki barajı da aşan partiler arasında paylaşılacaktı. 2839 sayılı Seçim Kanunu’yla getirilen seçim sistemi, çifte barajlı yöntemle koalisyon hükûmetlerini engellemek için büyük partileri avantajlı kılan “çoğunlukçu” bir anlayışa dayanıyordu. Ancak bu Kanun’la, yönetimde istikrar sağlamak adına, temsilde adaletten feragat edildi” (Ataay, 2000: 581).

Pioneer 10 uzay sondası, güneş sistemi dışına çıkan ilk insan yapımı nesne oldu.

14 HAZİRAN

Erdal İnönü, Turgut Özal'dan beş misli zengin çıktı. İnönü malvarlığını açıklayana kadar en zengin lider olarak Özal biliniyordu.

15 HAZİRAN

Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) kurucularından Necla Tekinel, Cumhuriyet Başsavcılığının kararı ile kurucu üyelikten çıkarıldı.

16 HAZİRAN

1967 ila 1982 yılları arasında Sovyetler Birliği'nin istihbarat servisi olan Devlet Güvenlik Komitesi (KG-B)'nin başkanı olarak görev yapan Yuri Andropov, SSCB'nin yeni lideri oldu. Yuri Andropov, kısa görev süresi boyunca, ülkesinin ağır işleyen ekonomik sisteminde reformlar yapmaya, yolsuzluklara ve haksız kazanç elde edilmesine karşı sıkı önlemler almaya çalıştı. Yönetimde etkinliğin artırılmasına önem verdi. Sovyet sisteminin özellikle ekonomik açıdan büyük bir sorun yaşadığını görerek verimin yükselmesi için bir iktisadi reform programı çerçevesinde bir ölçüde yerinden yönetim uygulamaları başlattı; yönetici kadroları gençleştirdi.

İstanbul Kapalıçarşı'da bir saldırı tarafından düzenlenen bombalı saldırıda 2 kişi öldü, 23 kişi yaralandı. Saldırgan kaçamayınca, karnındaki bombayı da patlatarak intihar etti.

Bankerlik hortladı. Aylık yüzde 7 ile para vermeye başlayan tefeci kuruluşlar, piyasayı birden kızıştırdılar. Tasarruf mevduatına verilen faizlerin indirilmesi nedeniyle vatandaşın, parasını başka alanlara kaydırmamasını isteyen Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu "Halk bankadan parasını çekip tefeciye kaptırmamasın." dedi.

Ünlü Amerikan ekonomi dergisi Institutional Investor'ın açıkladığına göre, 3 banka sahibi Mehmet Emin Karam Mehmet ve Akbank yöneticisi Erol Sabancı dünyanın en zenginleri arasında yer aldı.

17 HAZİRAN

İlişik listede adları yazılı yurt dışın-
da çıkan basılmış eserlerin, Türki-
ye'ye sokulmasının ve dağıtılması-
nın yasaklanması, Resmî Gazete'de
yayımlandı.

18 HAZİRAN

Zorunlu İlköğretim Çağı Dışında
Kalmış Okuma - Yazma Bilmeyen
Vatandaşların, Okur - Yazar Duru-
ma Getirilmesi veya Bunlara İlkokul
Düzeyinde Eğitim - Öğretim Yap-
tırılması Hakkında Kanun, Resmî
Gazete'de yayımlandı.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin
Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hak-
kında Kanun, Resmî Gazete'de ya-
yımlandı.

23 HAZİRAN

Doğru Yol Partisi (DYP) kuruldu.
Millî Güvenlik Konseyinin siyasal
partilerin yeniden kurulmasına izin
vermesinden (Mayıs 1983) kısa bir
süre sonra kurulan Büyük Türkiye
Partisi (BTP), Adalet Partisinin ka-
patılmasıyla doğan siyasal boşluğu
doldurmayı amaçlamıştı. BTP, eski
bir siyasal partinin devamı olduğu
gerekçesiyle 31 Mayıs 1983'te Millî
Güvenlik Konseyi tarafından kapatıl-
ınca, bu kez aynı amaçla Doğru Yol
Partisi kuruldu (23 Haziran 1983).

Genel başkanlığına Ahmet Nusret
Tuna'nın getirildiği DYP, Siyasi Par-
tiler Kanunu'nun geçici maddelerinde
öngörülen örgütlenme barajı-
nı aştı. Ama kurucu üyelerinin Millî
Güvenlik Konseyi tarafından bir-
kaç kez veto edilmesi nedeniyle 24
Ağustos 1983'ten önce 30 kurucu
üyeyi tamamlayamadı ve 1983 ge-
nel seçimlerine katılamadı. Genel
Başkan Ahmet Nusret Tuna da veto
edilenler arasında yer aldı.

Sosyal Demokrasi Partisinin (SO-
DEP) 21 kurucusu Millî Güvenlik
Konseyi tarafından veto edildi. Erdal
İnönü de veto edilenler arasında yer
aldı.

24 HAZİRAN

Yaser Arafat'ın Şam'a girişi yasak-
landı.

Uzay mekiği Challenger, uzaydaki görevini tamamlayarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin uzaya gönderdiği ilk kadın astronot olan Sally Ride ile Dünya'ya döndü.

27 HAZİRAN

Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) Genel Başkanlığına Cezmi Kartay seçildi.

29 HAZİRAN

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Genelkurmay Başkanlığı görevinden ayrıldı, yerine Org. Nurettin Ersin atandı. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Org. Necdet Üruğ, Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği'ne Org. Necip Torumtay getirildi.

1 TEMMUZ

İstanbul'da taksilere "taksi metre uygulaması" başladı.

7 TEMMUZ

Millî Güvenlik Konseyi Bildirisi ile kuruluşunu tamamlamış siyasal partilerin kendilerini tanıtmak ve görüşlerini insanlara aktarmak için bazı faaliyetlerde bulunmalarına kısmi bir izin veren Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

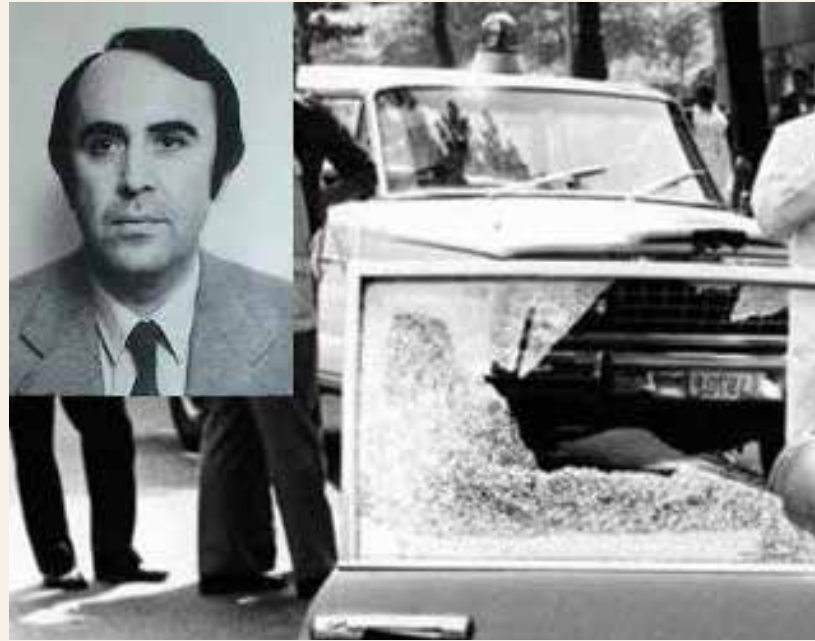
8 TEMMUZ

Doğru Yol Partisinin 30 üyesi, Millî Güvenlik Konseyi tarafından veto edildi.

Bizim Parti (BP) kuruldu.

14 TEMMUZ

Türkiye'nin Brüksel Büyükelçiliğinde görevli Dursun Aksoy, silahlı saldırıda öldürüldü. Olayı, üç ayrı Ermeni örgütü üstlendi.

15 TEMMUZ

Paris'in Orly Havalimanında bulunan Türk Hava Yolları Bürosu'na, ASALA militanlarınca bomba atıldı. Gerçekleşen saldırıda 8 kişi öldü, 55 kişi yaralandı.

19 TEMMUZ

Türk siyasal hayatında önemli rol oynayacak olan Refah Partisi (RP) kuruldu. Millî Selamet Partisi, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra kapatılmıştı. Millî Güvenlik Konseyince siyasi partilerin yeniden kurulup faaliyet göstermesine izin verilmesi üzerine 19 Temmuz 1983'te avukat Ali Türkmen başkanlığında Millî Selamet Partisi'nin görüşlerini benimseyen Refah Partisi (RP) kuruldu. Kurucularının Millî Güvenlik Konseyi tarafından birkaç defa veto edilmesi sebebiyle, kadrosu kanunların öngördüğü zamanda tamamlanamadığından 1983 seçimlerine katılamadı. Daha sonra kurucu üyeler arasından veto edilmeyen Ahmet Tekdal parti başkanlığına getirildi.

21 TEMMUZ

Antarktika'da Vostok İstasyonu'nda dünyanın en düşük sıcaklığı ölçüldü: -89.2 °C.

22 TEMMUZ

Marmara Üniversitesinde 79 öğretim üyesinin görevine son verildi.

Muhafazakâr Parti kurucusu 24 kişi, Millî Güvenlik Konseyi tarafından veto edildi.

23 TEMMUZ

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Sri Lanka'daki Budist çoğunluk, yaklaşık 3.000 Tamili katletti. 400.000 civarında Tamil komşu ülkelere kaçtı. Olay Sri Lanka tarihine Kara Temmuz olarak geçti.

28 TEMMUZ

Devlet, Hisarbanka el koydu. Ömer Çavuşoğlu ve Ahmet Kozanoğlu'nun sahip oldukları Güneş gazetesine ait hisselerini bir süre önce Hisarbanka devrettikleri anlaşıldı.

29 TEMMUZ

- Bizim Parti kendisini feshederek, Huzur Partisine katılmaya karar verdi.

3 AĞUSTOS

- Huzur Partisi hakkında kapatma davası açıldı.

4 AĞUSTOS

- İtalya'da ilk kez bir sosyalist, Sosyalist Parti Genel Sekreteri Bettino Craxi, Başbakanlık görevine getirildi.

9 AĞUSTOS

- Huzur Partisinin 27 üyesi, Millî Güvenlik Konseyi tarafından veto edildi.

11 AĞUSTOS

- Kamu Görevlileri ile İlgili Mal Bildirimi Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Çevre Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Milli Parklar Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 AĞUSTOS

- Tasfiye Halindeki Bankerlerin Tasfiyelerinin Hızlandırılması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 AĞUSTOS

- Tercüman ve Milliyet gazeteleri süresiz kapatıldı.
- Cumhurbaşkanı Kenan Evren, "vetolar hiç kimseyi töhmet altına almak için yapılmadı" ve "istikrar 2-3 partiyle olur", açıklamalarını yaptı. Ne var ki, istikrarı sağlama amacı için seçilen yöntem, kişileri ve kişilik haklarını örseleyici nitelikteydi.

17 AĞUSTOS

- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Anayasamızın 134. maddesi gereğince 2876 sayılı Kanun'la; Atatürk'ün direktifleriyle 1931 yılında kurulan Türk Tarih Kurumu ve 1932 yılında kurulan Türk Dil Kurumuna Atatürk Araştırma Merkezi ve Atatürk Kültür Merkezinin ilavesiyle kamu tüzel kişiliğine sahip olarak 17.8.1983 tarihinde kuruldu. Kurumun amacı, Anayasası'nın 134. maddesine göre, "Atatürkçü düşüncüyü, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk Kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak" olarak tanımlandı.

Millî Güvenlik Konseyinin siyasal parti üyelerinden veto ettiklerinin sayısı 416'ya ulaştı.

18 AĞUSTOS

118 sayılı Millî Güvenlik Konseyi Kararı ile Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in ve Millî Güvenlik Konseyi üyelerinin faaliyetleri, gezi ve konuşmaları seçim yasakları kapsamı dışında sayıldı.

19 AĞUSTOS

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatı Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak, 'kardeşim' dediği Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e ve Türk ulusuna iyi dileklerini sunarak, 'duygusal sevgilerin' artık 'somut ekonomik girişimlerle desteklenmesi' gerektiğini söyledi. Pakistan Devlet Başkanı, Ermeni terörünü şiddetle kınayıp, Kıbrıs davamızı sonuna kadar desteklediklerini belirtti.

24 AĞUSTOS

Nokta dergisi kapatıldı.

Seçimlere katılabilecek partiler 24 Ağustos 1983 günü saat 17'de belli olacaktı. SODEP ve DYP yine 30'ar kurucu üye sayısını tutturabilmek için ellerinden geleni yaptı ve ek adaylar sundu. Ancak Millî Güvenlik Konseyi o gün ve saate kadar cevap vermediği için bu partilerin seçimlere katılabilmeleri imkânsız hâle geldi.

25 AĞUSTOS

Yüksek Seçim Kurulu, Millî Güvenlik Konseyinin 99 sayılı Kararı uyarınca, siyasi partiler ve milletvekili seçimi kanunlarının öngördüğü koşullara sahip üç partinin seçimlere katılabileceğini bildirdi: Anavatan Partisi (ANAP), Halkçı Parti (HP) ve Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP). Bu partiler milletvekili aday listelerini 2 Eylül 1983 gününe kadar Yüksek Seçim Kuruluna sunmak zorundaydı.

26 AĞUSTOS

Bir yazısından dolayı hüküm giyen yazar Oktay Akbal cezaevine girdi.

27 AĞUSTOS

Nokta dergisi ve Milliyet gazetesi tekrar yayımlanmaya başladı.

28 AĞUSTOS

 New York'ta yayınlanan Armenian Report gazetesi, Kapalıçarşı'yı kana bulayan teröristin, Mıgırdıç Madaryan olduğunu açıkladı ve katilin fotoğraflarını bastı. Ermeni teröristin Suriye'deki Ermeni kamplarında eğitilerek, 'eylem' için görevlendirildiği de doğrulandı.

30 AĞUSTOS

 Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 30 Ağustos Zafer Bayramı törenlerini Hipodrom'da, Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak ile birlikte izledi. Bayram münasebetiyle bir mesaj yayınlayan Cumhurbaşkanı Evren, 'Türk ordusunun demokrasinin savunucusu' olduğunu dile getirdi.

1 EYLÜL

 Sovyetler Birliği, Kore Havayollarına ait 007 sefer sayılı Boeing 747 tipi uçağı düşürdü; olayda 269 kişi öldü.

2 EYLÜL

 10 Ağustos'ta kapatılan Tercüman gazetesi yeniden yayımlanmaya başladı.

6 EYLÜL

 6 Kasım 1983 Pazar günü yapılacak olan milletvekili seçimlerine ilişkin usul ve esaslarla ilgili farklı hususlardaki Yüksek Seçim Kurulu Kararları, Resmî Gazete'de yayımlandı.

7 EYLÜL

 Türkiye'de üretilecek uçak tipi F-16 olarak belirlendi. Millî Güvenlik Konseyi, Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığının yaptığı toplantıda alınan karar, Millî Savunma Bakanı Haluk Bayülken tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nin Ankara Büyükelçisi Robert Strausz-Hupé'ye bildirildi.

 Devlet İhale Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 EYLÜL

 6 Kasım 1983 Pazar günü yapılacak olan milletvekili seçimlerine katılmaya hak kazanan siyasi partilerce gösterilmiş ve bağımsız olarak başvurmuş bulunan adaylara ilişkin geçici aday listesi Yüksek Seçim Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 EYLÜL

 Sosyal Demokrasi Partisi eski Genel Başkanı Erdal İnönü hakkındaki Sıkıyönetim Savcılığınca dava açıldı.

15 EYLÜL

Gazeteci Metin Toker, 3 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

17 EYLÜL

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı, milletvekili adaylarının birbirlerini ihbar ettiklerini, söyledi. Millî Güvenlik Konseyinin milletvekili adaylarını denetleme ve gerek gördüklerini veto etme hakkı nedeniyle, adaylar rakiplerini saf dışı etmek için bir tür ihbar kampanyası başlattılar.

21 EYLÜL

Milletvekili adaylarının belirlenme sürecinde ortaya çıkan tereddütleri gidermek için alınan Yüksek Seçim Kurulu Kararı, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Millî Güvenlik Konseyi ilk etapta 1683 adaydan 672’sini veto etti. Bunların partilere göre dağılımı şöyleydi: MDP 74, ANAP 81, HP 89, Bağımsızlar 428. Veto edilenler arasında 5 Danışma Meclisi üyesi ve 101 eski parlamenter de vardı. Millî Güvenlik Konseyi, iki yıl önce ince süzgeçlerden geçirerek atadığı ve anayasa hazırlığı görevini teslim ettiği bazı kişilere bile seçmen önüne çıkma hakkını tanımadı.

Millî Güvenlik Konseyi, veto edilen milletvekili adayları sorununa yeni bir çözüm üretti ve 155 sayılı Kararıyla veto edilenlerin yerine yeni aday gösterebilme hakkını tanıdı.

24 EYLÜL

Türk Bayrağı Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Lübnan’da savaşın boyutları genişlemeye başladı. Amerikan savaş gemisi Virginia denizden Beyrut’un etrafını bombaladı.

1 EKİM

Millî Güvenlik Konseyinin milletvekili adaylarına yönelik bitmeyen vetoları nedeniyle, seçimlere alınan üç parti de eksik adaylarla seçmen önüne çıkmak zorunda kaldı. MDP 2, ANAP 8, HP de 11 eksik adayla seçimlere katıldı.

Çanakkale’de zorunlu ikamete tabi tutulan siyasetçiler serbest bırakıldı ancak siyasi yasaklılıkları sona ermedi.

Avrupa Meclisi, Danışma Meclisi Siyasi İşler Komisyonu Türkiye Raportörü Ludwig Steiner’in hazırladığı karar taslağını kabul etti. 110 parlamenterden 80’i aleyhimize, 25’i lehimize oy kullandı. Avrupa Konseyi 6 Kasım’da seçilecek

milletvekillerimizi tanımayacağını açıkladı. Ayrıca kararda, Konsey Danışma Meclisinin, Bakanlar Komitesinden her an Türkiye'nin ihracını isteyebileceği de hatırlatıldı.

Ludwig Steiner (1922-2015)

4 EKİM

İdari sistemde köklü değişiklikler öngören yeniden yapılanmanın ilk adımı olarak, Türkiye 8 bölge valiliğine ayrıldı. Daha sonra bu kararın uygulanmasından vazgeçildi.

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin Kanun Hükümünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

7 EKİM

Dernekler Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı. İdare, 1983 tarihli Dernekler Kanunu'ndan aldığı

yetkilerle derneklerin tüzüklerinin yasaya uygunluğunu denetlemeye ve pek sık faaliyetten alıkoyma kararları vermede ön plana geçti. O kadar ki, Nükleer Savaşa Karşı Hekimler Derneği, İnsan Hakları Derneği, ya da Dil Derneği gibi oluşumlar yasallaşabilmek için yargı yoluna başvurmak zorunda kaldı ve idari engellemeleri ancak bu şekilde aşabildi. 1980'den bu yana örgütlenme haklarına duyulan sistemli tepki o düzeydedir ki, 1980'de ülkede yaklaşık olarak 54 bin dernek varken, bu sayı 13 yıl sonra 51 bin civarına düştü.

8 EKİM

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı. Toplantı ve gösteri yürüyüşleri özgürlüğü de 1983 tarihli yasayla oldukça daraltıldı. Bu alandaki kısıtlamaların en çok kullanılanı, idari makamlarca alınan durdurma, erteleme ya da yasaklama kararları oldu. Aslında "izin" sistemine bağlı olmayan bu özgürlük, uygulamada idarenin izni olmadan kullanılamayan bir hak durumuna düştü. Açık hava toplantıları açısından etkinliği azaltan bir başka etken daha vardı. Mülki amirler yasadan aldıkları yetkiyle toplantı ve gösteri yürüyüşünün yapılacağı açık alanları önceden saptamakta ve ilan etmekteydi; bunlar ise birçok kentte ücra ve uzak köşeler olarak belirlenmişti.

Orly katliamında kullanılan bombaları yapan Soner Nayır, Fransız Polisi tarafından yakalandı.

10 EKİM

- ✍ Bülent Ecevit ve 133 eski parlamenterin, yurt dışına çıkış yasağı kaldırıldı.

12 EKİM

- ✍ Japonya'nın eski başbakanlarından Tanaka Kakuei, Lockheed şirketinden 2 milyon dolar rüşvet almak suçundan 4 yıl hapse mahkûm oldu.

14 EKİM

- ✍ Danışma Meclisi 1 Aralık'ta yeniden toplanmak üzere tatile girdi.

15 EKİM

- ✍ Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

18 EKİM

- ✍ Karayolları Trafik Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 EKİM

- ✍ Türk Sivil Havacılık Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Anayasa Komisyonu üyelerinden Prof. Dr. Kemal Dal, Danışma Meclisi tatildeyken yasa çıkarılamayacağını açıkladı. Çünkü yasa yapma görevini yerine getiren Kurucu Meclis, Millî Güvenlik Konseyi ve Danışma Meclisinden oluşuyordu.

20 EKİM

- ✍ Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 EKİM

- ✍ Uzunluk ölçüsü metre, ışık hızı üzerinden yeniden tanımlandı ama uzunluğu yine aynı kaldı. Buna göre 1 metrenin, ışığın havasız ortamda saniyenin 1/299,792,458'i süresince kat ettiği mesafe olduğu açıklandı.

Merhaba gazetesi kapatıldı.

22 EKİM

İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkçeden Başka Dillerle Yapılacak Yayınlar Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Denetimine Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Batı Almanya ve Fransa'da 1 milyon 500 bin kişi nükleer karşıtı protesto gösterisi yaptı.

MDP lideri Turgut Sunalp, ANAP lideri Turgut Özal ve HP lideri Necdet Calp TRT'de açık oturuma katıldı.

Necdet Calp (1922-1998)

23 EKİM

Beyrut'ta Amerikalı ve Fransız Barış Gücü Karargâhlarına patlayıcı yüklü kamyonlarla intihar saldırısı yapıldı. 241 Amerikan deniz piyadesi ve 58 Fransız paraşütçü öldü.

24 EKİM

Diyarbakır eski Belediye Başkanlarından Mehdi Zana, 24 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

25 EKİM

Amerika Birleşik Devletleri ordusu, Vietnam Savaşı'ndan sonra düzenlediği ilk büyük askerî harekâta, Karayipler'de bulunan Grenada'daki Marksist hükûmeti devirdi.

Huzur Partisi, Anayasa Mahkemesi tarafından kapatıldı.

26 EKİM

Madalya ve Nişanlar Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 EKİM

Olağanüstü Hal Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı tüm yurttta coşkuyla kutlandı.

30 EKİM

Erzurum ve çevresinde meydana gelen 7,1 şiddetindeki yer sarsıntısında, resmî verilere göre 1.400 kişi öldü, 3.000'den fazla konutta ağır hasar oluştu; 34 köy yok oldu, 12 köy oturulamaz hâle geldi.

Günaydın ve Tan gazeteleri kapatıldı.

Arjantin'de yedi yıllık askerî rejim sonrasında ilk demokratik seçimler yapıldı.

31 EKİM

Millî Güvenlik Konseyi ara dönem boyunca ve hatta ara dönemin sonuna dek gelişmelere müdahil olmaya devam etti. Gerekli gördüğü durumlarda aldığı kararlar ile kanunları değiştirmekten çekinmedi. Hatta aldığı karar ile anayasal nitelikteki hükümleri değiştirdiği de oldu.

1 KASIM

Yurt dışında basılan ve ekli listede adı, cinsi, basıldığı dil ve yerler belirtilen albüm ve kitapların Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Millî Güvenlik Konseyi, "Danışma Meclisi tatilde olduğu süre içinde veya gerekli görülen hâllerde ya-

sama görevini Millî Güvenlik Konseyi doğrudan yürütür" Kararını (Karar no: 167) aldı. Böylece bir kanun (Kurucu Meclis hakkındaki kanun) bir kararla değiştirilmiş oldu. Bu tarihten sonra Millî Güvenlik Konseyi tatile çıkmış olan Danışma Meclisine ihtiyaç duymadan tek başına yasama faaliyetini sürdürdü.

2 KASIM

İstanbul'da ilk defa başarılı bir böbrek nakli yapıldı.

3 KASIM

Millî İstihbarat Teşkilatı ile ilgili yeni bir yasal düzenlemeye gidilerek, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Atatürk Barajı ve Hidroelektrik Santrali'nin temeli Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından atıldı.

5 KASIM

Merhaba gazetesinin yayımına izin verildi.

6 KASIM

Yalnızca Millî Güvenlik Konseyi'nin izin verdiği partilerin ve adayların katılabildiği genel seçimler gerçekleştirildi. Anavatan Partisi (ANAP) %45.1 oyla 400 milletvekilinden 211'ini alarak tek başına iktidar oldu. Halkçı Parti (HP) %30.5 ile 117, Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) %23.3 ile 71 milletvekili çıkardı. ANAP Bingöl'de bir eksik aday gösterdiği için, kazandığı hâlde bir milletvekilini muhalefete kaptırdı. Seçimde bağımsız adaylar temsil hakkı elde edemedi. 12 kadın meclise girme hakkı kazandı. 1983 seçimleri 12 Eylül 1980'den sonra kurulan partilerin katıldığı ilk genel seçim oldu. Bu sonuçlar, Millî Güvenlik Konseyi seçimleri yeniletecek veya hükûmeti kurma görevini Özal dışında birine verecek gibi spekülasyonlara yol açsa da, Millî Güvenlik Konseyi seçmen iradesini kabul etmek zorunda kaldı. 7 Aralık'ta Turgut Özal hükûmeti kurmakla görevlendirildi.

6 Kasım 1983 tarihli seçimler, 12 Eylül öncesine göre değişen Türkiye'nin bir yansıması olarak siyasi reklam sektörünün devreye girdiği yeni bir siyaset anlayışı getirdi. Seçim kampanyası sırasında Turgut Sunalp ve Milliyetçi Demokrasi Partisi kendilerinden beklenen performansı gösteremezken, buçuk parti olması planlanan ANAP ve lideri Turgut Özal öne geçti. Özal'ın 'değişim' mesajı ve diğerlerine nispetle 'sivil' duruşu merkez sağ seçmenin adresini tayin etmekte etkili oldu. Turgut Sunalp'in nobran duruşu, Ege ordusunu kurmakla siyasi parti kurmak arasındaki farkı tayin edemeyen "kurmay zekâsı" ve askerî yönetimin devam edeceği mesajı Milliyetçi Demokrasi Partisini buçuk parti hâline getirdi. Seçimlerden bir gün önce Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in televizyonda Özal aleyhinde ve Milliyetçi Demokrasi Partisi lehinde her zamanki naif konuşmalarından birini yapması ise işin tuzu biberi oldu.

8 KASIM

- Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Kamulaştırma Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Tan gazetesinin yayımına izin verildi.

9 KASIM

- Cumhurbaşkanı Kenan Evren, seçimlerden birinci parti olarak çıkan Anavatan Partisi (ANAP) Genel Başkanı Turgut Özal’ı Çankaya Köşkü’nde kabul etti.

10 KASIM

- Ulu Önder, tüm yurttta törenlerle anıldı.
- Günaydın gazetesinin yayımına izin verildi.

11 KASIM

- Millî Güvenlik Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Kamu Konutları Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.

13 KASIM

- Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Ka-

nun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

- Yüksek Seçim Kurulu, 12 Eylül Darbesi’nden sonra yapılan ilk seçimin kesin sonuçlarını açıkladı: ANAP 211, HP 117, MDP 71 milletvekili çıkardı.

14 KASIM

- Barış Derneği davası sonuçlandı. 18 kişi 8 yıl, 5 kişi de 5 yıl hapis cezasına mahkûm oldu.

15 KASIM

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edildi. Kıbrıs Türk Federe Devleti (KTFD) Meclisinin olağanüstü toplantıda oy birliği ile aldığı bağımsızlık kararıyla, KTFD’nin adı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti oldu. İlk tanıyan ülke Türkiye oldu; Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni tanımadı. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni tanıyan ülkelere Amerika Birleşik Devletleri yardımının kesilmesi için tasarı hazırlandı.

16 KASIM

Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜP-RAŞ) kuruldu.

18 KASIM

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, KKTC'nin bağımsızlık kararını geçersiz saydığını açıkladı.

23 KASIM

Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 KASIM

İsrail, Trablusşam'da tutuklu 6 İsrail askerine karşılık, 4800 Filistinliyi serbest bıraktı.

17. Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi 24 Kasım 1983 tarihinde en yaşlı üye Fahri Özdilek başkanlığında açılış toplantısını yaptı. Milletvekilleri ant içtiler. Aynı gün askerî yönetimin hükûmeti olan Bülend Ulusu başkanlığındaki Bakanlar Kurulu Cumhurbaşkanı'na istifasını sundu. İstifa kabul edildi ve yenisi kurulana kadar var olan hükûmetin göreve devamı istendi. 17. Dönem

Türkiye Büyük Millet Meclisi, beş yasama yılı devam eden çalışma süresi içinde, toplam 448 birleşim gerçekleştirdi. Bu birleşimlerde 434 kanun, 57 kanun hükmünde kararname, 261 önerge ve 1216 sözlü soru önergeleri gündeme geldi.

Fahri Özdilek (1898-1989)

25 KASIM

Bakanlar Kurulunun İstifasına Dair İşlem, Resmî Gazete'de yayımlandı.

26 KASIM

Stanislav Petrov adlı Rus Yarbay, Sovyetler Birliği'ne ait füze erken uyarı sistemindeki bir hatayı fark ederek olası bir nükleer savaşı engelledi.

28 KASIM

Yurt dışında basılan ve ekli listede adı, türü, basıldığı yer ve dili belirtilen yayınların Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

2 ARALIK

Cumhurbaşkanlığı Konseyindeki yerini almak için, Genelkurmay Başkanı Org. Nurettin Ersin görevinden istifa etti.

Org. Necdet Üruğ Genelkurmay Başkanı, Org. Haydar Saltık Kara Kuvvetleri, Org. Halil Sözer Hava Kuvvetleri Komutanı oldu.

4 ARALIK

ANAP'lı Necmettin Karaduman, 2. turda 192 oyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na seçildi. Karaduman'ın yanı sıra Halkçı Partiden Cahit Karakaş da Meclis Başkanlığı için aday gösterildi. ANAP çoğunluğunun, bazılarının beklentisinin aksine, askerî rejimin başbakanı Bülend Ulusu'yu Meclis Başkanı seçmemesi, bir sivil bu makama getirmesi, rejimin sivilleşmesi açısından olumlu bir tavidir.

5 ARALIK

Tedavüldeki paranın düşük gösterildiği ortaya çıktı. (Gizli emisyon)

6 ARALIK

Millî Güvenlik Konseyi yönetimi sona erdi. Konsey, çıkardığı son yasayla "Kendi dönemlerini kötüleyen ya da küçük düşüren her türlü yazılı ve sözlü beyanı" yasakladı. 1982 Anayasası'nın geçici 30. maddesine göre, yeni Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanıp başkanlık divanını oluşturmasıyla (6 Aralık 1983'te) darbe sonrası ara dönem resmen kapanmış oldu. Buna uygun olarak Milli Güvenlik Konseyinin ve Danışma Meclisinin hukuki varlıkları da son buldu.

Darbe Ara Döneminin Sonu

Ara dönemin resmî olarak sona ermesine rağmen, Anayasa'nın geçici düzenlemeleri nedeniyle, ara dönem, sonrasında da etkili olmaya devam etti. "Öncelikle, Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Kenan Evren, Anayasa'nın halk oylamasında kabul edilmesiyle birlikte yedi yıl süreyle cumhurbaşkanlığına seçilmiş sayıldı. İkinci olarak, Millî Güvenlik Konseyinin diğer üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanlık divanının kurulmasından başlayarak, altı yıl süreyle Cumhurbaşkanlığı Konseyini oluşturdu. Üçüncüsü, yine altı yıllık süre içinde, cumhurbaşkanının geri gönderdiği anayasa değişikliklerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilebilmesi için üye tam sayısının dörtte üçü gibi özel bir çoğunluk öngörüldü. Ayrıca bu durumda bile cumhurbaşkanı isterse, anayasa değişikliğini halk oylamasına götürebilecekti. Dördüncüsü ise, ülkenin bütün önde gelen siyaset adamları, on yıl süreyle siyasetin dışında tutulmuştu.

Ara dönemin kalıcılığını sağlama-ya yönelik en etkili düzenlemelerden biri de, geçici 15. maddede yer aldı. Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre, ara dönemde sorumluluk üstlenmiş olanların bu görevlerinden dolayı yargılanmaları yasaklandı. Üçüncü fıkrada ise, ara dönemde çıkarılan ve yasama işlemi niteliği taşıyan düzenlemelerin tümü, Anayasa Mahkemesinin yargı yetkisinin dışında tutuldu. Anayasa Mahkemesinin denetleyemeyeceği (ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin değiştirebileceği) bu yasalar, devlet ve toplum yaşamının bütün önemli alanlarını düzenleyen metinlerdi. Bunlara yargı dokunulmazlığı verilerek, ara dönemin yeni anayasaya bile aykırı olan birçok düzenlemesine önemli ölçüde kalıcılık bahsedildi. 12 Eylül'ün hukuki mirasında, yalnızca bir anayasa değil, bu anayasaya uygunluğu yargı deneti dışında tutulmuş kocaman bir hukuki yapı da vardı" (Eroğul, 2000: 309-310)

12 Eylül'ün Mirası

12 Eylül askerî rejimi geri çekilirken arkasında insan hakları açısından "savaş meydanı" benzeri bir tablo bıraktı. Bu dönemde 7 bin kişi için idam cezası istendi, 517 kişiye bu ceza verildi ve bunların 49'u infaz edildi. 300 kişi "kuşkulu biçimde" öldü. 171 kişinin işkenceden öldüğü saptandı. 14 tutuklu cezaevi koşullarını protesto için yaptıkları açlık grevi nedeniyle hayatını kaybetti. 650 bin kişi gözaltına alındı. Açılan 210 bin davada 230 bin kişi yargılandı. Yargılananların 71 bini TCK 141, 142 ve 163'e aykırılıktan dolayı kovuşturuldu. 98.404 kişi örgüt üyesi olmaktan yargılandı. 1 milyon 683 bin kişi fişlendi. 388 bin kişiye pasaport verilmedi. 30 bin kişi "sakıncalı" olduğu gerekçesiyle işten atıldı. 3.854 öğretmen, 120 üniversite öğretim üyesi ve 47 yargıcın işine son verildi. 1402 sayılı yasa uyarınca 9 bin 400 kişi görevden alındı ya da sürüldü. 30 bin kadar insan siyasal sığınmacı olarak yurt dışına gitti.

Basın ve sanat yaşamı da baskılardan payını aldı. Gazetecilere toplam 3 bin 315 yıl 6 ay hapis ce-

zası verildi. Kapatmalar nedeniyle İstanbul'da toplam 300 gün kadar bir süreye ulaşan rekora yaklaşıldı. 13 büyük gazete hakkında 303 dava açıldı, toplam 4 bin yıl kadar ceza istendi. 300 gazeteci saldırıya uğradı, bunların üçü öldürüldü. Cezaevlerindeki gazeteci sayısı 31, haklarında tazminat istenenlerininki de 211 idi. 39 ton gazete, dergi ve kitap "sakıncalı" olduğu gerekçesiyle imha edildi. Bu arada sinema filmlerinden de oldukça fazla sayıda yasaklananlar ve hatta "imha" edilenler oldu.

Elbette bilanço bundan ibaret değildi. Bunlara, siyasal parti, dernek, sendika faaliyetlerine getirilen kısıtlamaları, partilerin feshedilmesini ve yöneticilerine getirilen siyaset yasaklarını, üniversite özerkliğinin yok edilmesini, toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkının askıya alınışını da eklemek gerekir. 12 Eylül rejimi görünüşte geçici oldu. Ancak, bu dönemde yapılan Anayasa ve yasalar, sonraki çok partili hayatın ve özgürlüklerin de sınırlarını çizdi. Bu nedenle askerî rejim, 1983 sonrası sivil rejimini ve bu dönemdeki insan hakları uygulamalarını da sürekli etkilemeye devam etti.

7 ARALIK

İber Hava Yollarına ait bir Boeing 727 ile bir DC-9 yoğun siste Madrid Havaalanının pistinde çarpıştı; elim kazada 93 kişi öldü.

Genel seçimlerden birinci parti olarak çıkan ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından hükûmeti kurmakla görevlendirildi.

8 ARALIK

Bakanlar Kurulunun Kurulmasına Dair İşlem, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 ARALIK

Erdal İnönü, "MGK'nın 66 sayılı Kararı'na aykırı davrandığı" iddiasıyla yargılandığı davadan beraat etti.

10 ARALIK

Arjantin'de askerî rejim sona erdi; 8 yıldan sonra ilk sivil Arjantin Başkanı, Raul Alfonsin oldu.

Polonyalı Dayanışma Sendikası lideri Lech Walesa, Nobel Barış Ödülü'nü aldı.

21 eski bakan ve 80 eski parlamenter DYP'ye girdi.

13 ARALIK

45. Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti (13 Aralık 1983 - 21 Aralık 1987), göreve başladı. Turgut Özal'ın kurduğu Kabine, Cumhurbaşkanı tarafından onaylandı. Hükûmetin kuruluşunda askerî rejime yakın bağımsızlara bakanlık verilmeyişi, rejimin sivilleşmesi açısından olumlu bir tavidir.

14 ARALIK

İstanbul Vaniköy'deki 100 yıllık Hasan Birinci Yalısı, çıkan yangında tamamen yandı.

Yeni kabinenin ilk icraatı, Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'yi çıkartmak oldu. Bununla ve izleyen bakanlıklar kararnameleriyle bakanlıklar birleştirilerek sayıları azaltıldı; yenden üst kademe örgütlenmesine gidildi.

17 ARALIK

Erdal İnönü, yeniden Sosyal Demokrasi Partisi genel başkanlığına seçildi.

21 ARALIK

Ankara'da bir arabaya yerleştirilen bombanın patlaması sonucu 100'den fazla binanın camları kırıldı. Olayı İslami Dava Örgütü üstlendi. Yapılan operasyonlarda 9 kişi yakalandı. Ankara ve İstanbul'da ele geçirilen militanların 'Hizbul Dava-i İslami' örgütü üyesi oldukları belirlendi.

24 ARALIK

Turgut Özal hükûmeti 115 olumsuz, 65 çekimser oya karşılık 213 oyla Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu aldı.

25 ARALIK

Turgut Özal hükûmetinin güvenoyu aldığına dair Karar ve hükûmet programı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

26 ARALIK

Hisarbank, İstanbul Bankası ve Ortadoğu İktisat Bankası, Ziraat Bankasına devredildi. Devredilen bankalarda çalışan 1329 kişi tazminatları ödenerek işten çıkarıldı.

29 ARALIK

Türk Parasını Koruma Kanunu değiştirildi. Döviz alım satımı serbest bırakıldı; döviz bulundurmanın artık suç olmayacağı açıklandı.

30 ARALIK

Para ve Kredi Kurulu Teşkiline Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1984

1 OCAK

1979'da İngilizlerle, 1983 sonunda İngiliz himayesinin kalkması konusunda anlaşmaya varan Brunei, bu anlaşma gereğince 1 Ocak 1984'ten itibaren Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını ilan etti.

Nijerya'da General Muhammed Buhari kansız bir darbeyle iktidarı ele geçirdi.

2 OCAK

Katma Değer Vergisi uygulaması deneme amaçlı olarak başlatıldı.

KKTC Rum tarafına barış çağrısı ve iyi niyet tekliflerinde bulundu (Maraş'ın doğusunun Rum yerleşimine açılması, Lefkoşe Havaalanının Birleşmiş Milletler gözetiminde trafiğe açılması, Kayıplar Komitesi'nin çalışmaya başlaması, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin desteklenmesi).

3 OCAK

Rauf Denktaş'ın iyi niyet tedbirlerine karşılık olarak, Türkiye Kıbrıs'taki Türk Barış Kuvvetlerinin sayısında 1500 kişilik bir azaltma yapmaya karar verdiğini açıkladı.

KKTC'nin barış planı, Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından reddedildi.

5 OCAK

Türkiye Büyük Millet Meclisi yerel seçimlerin 25 Mart'ta yapılmasını kararlaştırdı.

6 OCAK

Türk Parasını Koruma Kanunu'nda yapılan bir değişiklikte, döviz taşımak suç olmaktan çıkarıldı ve döviz alım-satımı serbest bırakıldı.

Tunus'ta ekmek fiyatlarının yüzde 125 oranında artması üzerine ayaklanma başladı; çıkan olaylarda 75 kişi öldü; ülkede sıkıyönetim ilan edildi.

Adalet Bakanlığı cezaevlerinde 74.946 tutuklu ve hükümlü olduğuna dair açıklama yaptı.

7 OCAK

Başbakan Turgut Özal ilk basın toplantısını düzenledi. Özal basın toplantısında, "Avrupa Konseyinin Parlamento kanadında temsilimiz gerçekleşmezse, ilişkilerin tamamıyla kesilmesi kaçınılmaz olabilir" dedi.

Brunei, Güneydoğu Asya Uluslar Birliği'nin (ASEAN) altıncı üyesi oldu.

TRT yayınlarının yarısı renkli olarak yapılmaya başlandı.

8 OCAK

✍ Başbakan Turgut Özal, Türk Parasını Koruma Kanunu'nun herkesin başına bela olduğunu ve ivedilikle gerekli değişikliklerin yapılması gerektiğini söyledi.

Turgut Özal (1927-1993)

✍ "Uluslararası Bir Aile Cüzdanı İhdasına İlişkin Sözleşme"nin onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 OCAK

✍ Yargıtay, emekli işçiye verilen altın madalyanın bedelinin kıdem tazminatından düşüleceğine dair karar verdi.

✍ Türkiye ile Uluslararası Para Fonu (IMF) arasındaki görüşmeler başladı.

✍ Dışişleri Bakanı Vahit Melih Halefoğlu, Fransız Büyükelçisi'ni makamına çağırarak, Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand'ın Fransa'nın Vienne şehrinde Ermeni cemaatine hitaben yaptığı konuşmada soykırım iddiasını mesnetsiz bir şekilde benimsemesini esefle karşıladığımızı bildirdi; bu beyanatın zaten sarsılmış olan Türk-Fransız ilişkilerine yeni ve ciddi bir darbe teşkil ettiğini hükûmetine duyurmasını istedi.

Vahit Melih Halefoğlu (1919-2017)

10 OCAK

Yargılama süreci devam eden Alparslan Türkeş'in tahliye istemi 21. kez reddedildi.

Hamilelikte rahim içerisindeki ceninin tıbbi müdahale ile alınmasını ifade eden 'kürtaj' yasal hâle geldi.

Amerika Birleşik Devletleri ve Vatikan arasında, 100 yılı aşkın bir aradan sonra diplomatik ilişkiler yeniden başladı.

11 OCAK

Michael Jackson, Thriller adlı albümüyle 8 Grammy ödülü aldı.

TRT ile Çin Halk Cumhuriyeti Radyo TV Bakanlığı arasında, Ankara'da iş birliği protokolü imzalandı.

12 OCAK

77 eski parlamenter Sosyal Demokrasi Partisine (SODEP) katıldı.

İhracatı Teşvik Kararı'nın yürürlüğe konulmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

15 OCAK

Kıbrıslı siyaset adamı ve Kıbrıs Türk toplumunun önderlerinden olan Dr. Fazıl Küçük Londra'da öldü.

16 OCAK

Cumhurbaşkanı Kenan Evren Fas'ta yapılan 4. İslam Zirve Konferansı'nda Türkiye'yi ilk defa devlet başkanı seviyesinde temsil etti.

17 OCAK

Dolandırıcılıktan yargılanan Abidin Cevher Özden (Banker Kastelli) beraat etti.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Yerel Seçim Yasası, kabul edildi. Yapılan yasa değişikliği ile Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP), Doğru Yol Partisi (DYP) ve Refah Partisinin (RP) de seçimlere katılabilmeleri mümkün hâle geldi.

Fas'ın Kazablanka kentinde yapılan 4. İslam Zirvesi Konferansı'nda Türkiye'yi temsil eden Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Lideri Yaser Arafat ile görüştü.

18 OCAK

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) davası duruşmasında, sanıklara tek tip elbise giydirildi.

19 OCAK

Güneydoğu'da 66 okul, öğretmen-sizlikten dolayı kapatıldı.

22 OCAK

Kullanışlı grafik arayüzü ve faresi ile bilgisayarı kullanıcılara sevdi-ren ilk ticari bilgisayar olan Apple Macintosh, ünlü "1984" televizyon reklamını yayımladı.

24 OCAK

Dünya Bankası Başkanı Klausen, Ankara'da düzenlediği basın toplantısında, Türkiye'nin Dünya Bankası'na en çok desteklenen ülkelerden birisi olduğunu söyledi.

25 OCAK

13 firmaya sosyalist ülkelerden ithalat izni verildi.

5 Ocak'tan beri Türkiye'de bulunan IMF heyeti, ayrılırken yapılan açıklamada, "tüm konularda tam bir anlaşmaya varıldığını" bildirdi.

26 OCAK

Türkiye İşçi Partisi davası sonuçlandı; 102 kişi çeşitli hapis cezalarına çarptırıldı.

27 OCAK

Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz'ü öldürmekten sanık İbrahim Çiftçi hakkındaki ölüm cezası kararı Yargıtay tarafından bozuldu. Altı yıldır tutuklu bulunan İbrahim Çiftçi tahliye edildi.

Çikita muz ithali çeşitli sorunlara yol açtı. Basın günlerce bu konuyu işledi.

Bağbank tasfiye edildi.

30 OCAK

Irak, 190 İranlı savaş esirini, Esenboğa Havaalanında İran'a teslim etti.

31 OCAK

“Uluslararası Buğday Anlaşması”na dair Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete’de yayımlandı.

1 ŞUBAT

Ankara’ya gelen, Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkan Yardımcısı L. Fallermaier başkanlığındaki heyet, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan ve Dışişleri Bakanı tarafından kabul edilmedi.

2 ŞUBAT

Vergi iadesine ilişkin yasa yürürlüğe girdi. Böylece 1 Ocak 1984 tarihinden itibaren ücretlilerin, memurların, emeklilerin, bunların eş ve çocuklarının ve bakmakla yükümlü olduğu yakınlarının kira giderleri hariç, ev eşyaları, yiyecek ve giyecek için yaptıkları harcamalar ile eğitim ve sağlık harcamaları vergi iadesine tabi olacak.

24-31 Ocak tarihli duruşma sonunda Paris Ağır Ceza Mahkemesi, 24.9.1981’de Paris Başkonsolosluğumuzu basan 4 Ermeni teröristi yedişer yıl hapis cezasına mahkûm etti. Dışişleri Bakanlığı’nın açıklamasında, “Bu dava, Fransız adalet tarihine utanç verici bir sayfa olarak geçecektir.” denildi.

Reagan yönetimi, Kongre’ye sunduğu dış yardım tasarısında, Amerika Birleşik Devletleri’nden talep ettiğimiz miktarın çok altında bir yardım önerdi. Bunun üzerine Türkiye, yardım miktarının ihtiyaçlarımızı karşılayacak düzeyde olmadığını dile getirerek, bu durumdan memnuniyetsizliğini bildirdi.

3 ŞUBAT

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığına bağlı tüm hastane ve doğum evlerinde kürtaja izin verildi.

Challenger Uzay Mekiği, onuncu uzay mekiği görevi gereği fırlatıldı.

4 ŞUBAT

Amerika Birleşik Devletleri’nde, Washington’da “Türkiye’nin Amerikalı Dostları Derneği”nin toplantısı gerçekleştirildi.

5 ŞUBAT

F-16 uçaklarının Türkiye’de yapılması için anlaşma sağlandı.

6 ŞUBAT

Amerikan 6. Filosu İstanbul’u ziyaret etti.

Ankara'da, petrol boru hattı, doğal gaz hattı, demir yolu ve transit yolu konularının ele alındığı Türkiye-Irak Karma Ekonomik Komite Toplantısı gerçekleştirildi.

7 ŞUBAT

Astronotlar Bruce McCandless II ve Robert L. Stewart hiçbir yere bağlı olmaksızın ilk uzay yürüyüşünü gerçekleştirdiler.

Türkiye'de, ithal edilen ilk Mercedes binek otomobiller, 11 milyon liraya satıldı. Arabalar daha Türkiye'ye getirilmeden müşteri buldu.

8 ŞUBAT

Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Borçlarının Tahkimi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kış Olimpiyat Oyunları, Sarayova'da başladı.

Başbakan Turgut Özal düzenlediği ikinci basın toplantısında, "Avrupa Konseyine, heyetimizin kabul edilmemesi, reddedilmesi gibi bir durumda Konseyden tamamen ayrılacağımızı söyledik. Bu bizim tabii hakkımızdır." dedi.

9 ŞUBAT

Sovyetler Birliği'nin lideri Yuri Andropov öldü.

Lübnan'daki iç savaşın tehlikeli bir hâl alması üzerine, Türkiye, Beyrut Büyükelçiliğimiz personelinin sayısının azaltılması kararı aldı.

Lavrion mülteci kampından 10-15 kanun kaçağı Türk, Türk Hava Yolları Atina Bürosunu 2 saat süreyle işgal etti.

10 ŞUBAT

Köln Başkonsolosluğumuza konulan bomba nedeniyle, başkonsoloslukta maddi hasar oluştu.

11 ŞUBAT

Libya'da yaşanan grevler ve bazı firmaların tasfiyesi nedeniyle 10 bin Türk işçisi ortada kaldı. Türkiye, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı üzerinden sorunları çözmek için girişimlerde bulundu.

13 ŞUBAT

SSCB Komünist Parti Genel Sekreterliğine, vefat eden Yuri Andropov'un yerine Konstantin Çernenko getirildi. 72 yaşındaki yeni lider Çernenko hastaydı ve şimdiye kadar seçilen en yaşlı Sovyet idarecisiydi.

15 ŞUBAT

- ✍ Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

17 ŞUBAT

- ✍ İş yerlerinden işçi çıkarmak, Sıkıyönetim Komutanlığının iznine bağlandı.
- ✍ Avusturya'da yapılan Avrupa güzellik yarışmasını, Türkiye güzeli Neşe Erberk kazandı.
- ✍ Ankara'da Türkiye–Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Düzeyli Ortak Savunma Grubu 4. Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda ortak güvenlik, bölgesel gelişmeler, askerî yardım, uçak modernizasyonu ve savunma sanayi iş birliği konuları görüşüldü.

18 ŞUBAT

- ✍ Vatikan ve İtalyan hükûmetleri Roma Katolik Kilisesi'ni resmî din olarak kabul eden bir anlaşma imzaladı.
- ✍ NATO'ya girişimizin 32. yıl dönümü kutlandı.

19 ŞUBAT

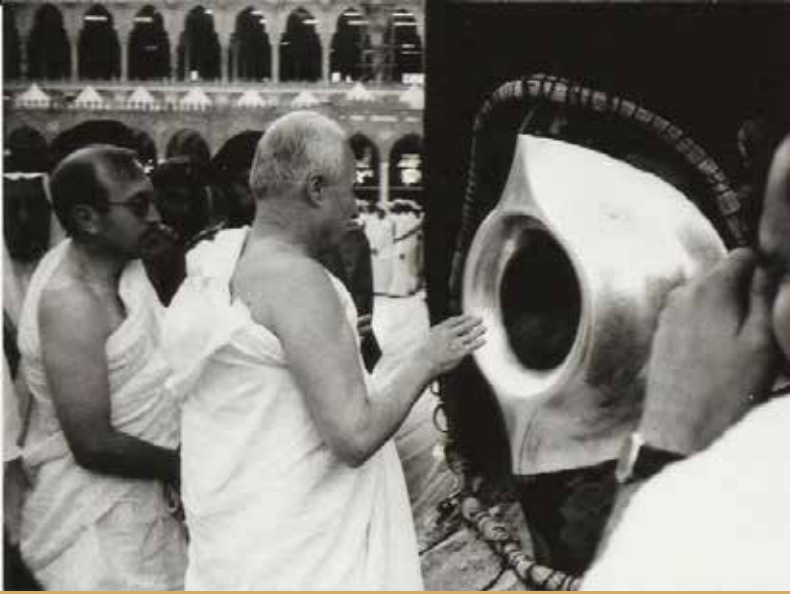
- ✍ 1973'de Los Angeles Başkonsolosumuzu ve Muavin Konsolosumuzu şehit eden M. Yanıkyan'ın 31.1.1984 günü yaşlılık gerekçesiyle serbest bırakılmış olması, Türkiye tarafından kınandı.

20 ŞUBAT

- ✍ Avrupa Konseyi çerçevesinde hazırlanan "Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi"nin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 ŞUBAT

- ✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Kâbe'yi ziyaret etti. Suudi Arabistan ve Türkiye ilişkilerinde gerçekleşen yakınlaşma bağlamında Suudi Arabistan'a dört gün süren bir ziyarette bulunan Cumhurbaşkanı Kenan Evren, olağanüstü güvenlik önlemleri arasında ihram giyip Kâbe'yi tavaf etti ve umre yaptı.
- ✍ Yunanistan Başbakanı'nın son günlerdeki bazı beyanları üzerine, Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, "Yunanistan Başbakanı artık iyice şaşırtıcı olmaya başladı... Türkiye'yi şimdi de Batı Trakya meselesini ortaya çıkarmış olmakla suçlamaktadır. Bu davranış, taşıdığı çelişki bir yana, Lozan Anlaşması'na da tamamen ters düşmektedir." denildi.

25 ŞUBAT

- ✍ Ferit Edgü'nün "O" adlı romanından esinlenerek uyarlanan ve yönetmenliğini Erden Kıral'ın yaptığı "Hakkâri'de Bir Mevsim" adlı filmin gösterimi, Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yasaklandı.

26 ŞUBAT

- ✍ Hükûmetimiz ile Haşimi Ürdün Krallığı Hükûmeti arasında 4 Aralık 1983 tarihinde Amman'da imzalanan Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Amerikan askerleri Beyrut'tan çekildi.

28 ŞUBAT

- ✍ Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 19 Mayıs törenlerinde kız öğrencilerin kısa şort giymelerini yasakladı.

29 ŞUBAT

- ✍ Yaklaşık 60.000 öğrenciyi kapsayan af tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisinde benimsendi.
- ✍ Kamu tesislerinin satılabilmesine olanak veren yasa kabul edildi.
- ✍ Kanada Başbakanı Pierre Trudeau görevinden emekli olduğunu açıkladı.
- ✍ Yunan hükûmeti, karasularını 12 mile çıkaran yasa teklifini Parlamento'ya sunma kararı aldı.

1 MART

- ✍ Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muafıkları Tanınması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinde sıkıyönetimin 13 ilde kaldırılması, 54 ilde ise 4 ay süreyle uzatılması kararlaştırıldı. Başbakan Turgut Özal yaptığı açıklamada, "Olaylarda yüzde 99 azalma var. Ancak aşırı sol ve bölücü örgütler faaliyetlerine yer altında devam ediyorlar." dedi.
- ✍ Başbakan Turgut Özal'ın köprü ve barajların satılması önerisine tepkiler sürdü. DYP Genel Başkanı Yıldırım Avcı, "Mirasyediler her şeyi

satarlar” dedi. HP Genel Başkanı Necdet Calp, “Ermeni terör örgütü ASALA almak istese verilecek mi ?” diye sordu. SODEP Genel Başkanı Erdal İnönü de “Devlet malını satmaya kimsenin gücü yetmeyecektir.” dedi.

2 MART

Daha Evvel Bütün Yurtta İlan Edilen Sıkıyönetimin Bazı İllerde Kaldırılmasına ve Bazı İllerde Dört Ay Süre ile Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Amerika Birleşik Devletleri Kongresi, Kıbrıs sorununda ilerleme sağlanıncaya kadar Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesimine yapacağı yardımları askıya aldı.

DİSK’e bağlı Yeraltı Maden-İş Sendikasının 25 yöneticisi hakkında, İstanbul Sıkıyönetim Savcılığı tarafından dava açıldı.

3 MART

Çanakkale, Kırşehir, Gümüşhane, Sinop, Isparta, Kastamonu, Çankırı ve Bitlis illerinde 4 Ay Süre ile Olağanüstü Hal İlanına dair Karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Başbakan Turgut Özal, yerel seçimlerle ilgili olarak muhalefet liderlerine sert yanıtlar vererek; “Bu seçimin ardından erken seçim gelir diye bekleyenler hayal ediyorlar, avuçlarını yalasınlar.” dedi.

5 MART

İran, Irak’ı kimyasal silah kullanmakla suçladı.

Hindistan Başbakanı Indira Gandhi, Sihlerin kutsal mekânı Altın Tapınak’a bir saldırı emri verdi.

İstanbul Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi, Papa’ya suikast düzenlemek suçundan Mehmet Ali Ağca hakkında açılan davada görevsizlik kararı verdi.

6 MART

İngiliz kömür sanayiinde 12 ay süren iş bırakma eylemi başladı.

Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi, Türkiye’ye yapılması önerilen askerî yardımda, 39 milyon dolar kesinti yapılmasını kararlaştırarak, yardımı 716 milyon dolara indirdi.

Askerî Yargıtay, Milliyet gazetesi yazarı Metin Toker ile Yazı İşleri Müdürü Doğan Heper hakkında, İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından verilen mahkûmiyet kararını bozdu.

60 bin öğrenciyi kapsayan öğrenci affı, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından onaylandı.

7 MART

✍ Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi, kapatılan Milliyetçi Hareket Partisinin (MHP) Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in tahliyesini 23. kez reddetti.

✍ KKTC bayrağı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisi tarafından onaylandı.

✍ Kamuoyunda "faturalı yaşam" olarak bilinen "ücretlilere vergi iadesi" hakkındaki yasanın kapsamı, Bakanlar Kurulu tarafından genişletildi. Fazla mesai, prim ve transfer ücretleri de yasa kapsamına alındı.

✍ Komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla, Gölcük Sıkıyönetim Mahkemesinde yargılanan şair Arif Damar beraat etti.

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kıbrıs ve Ege konusunda kabul ettiği temenni kararında, "...Yunanistan'ın Ege'de emrivakilere başvurabileceği veya Güney Kıbrıs'ta mevcut Yunan askeri mevcudiyetini dengeyi bozacak ölçüde takviye edeceği yolunda haberler çıkmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Büyük Türk Milleti adına Yunanistan'ı uyarmayı vazife bilir. Herhangi bir haksız davranış bütün Türk Milletini yekvücut olarak karşısında bulacaktır..." denildi.

8 MART

✍ Yunanistan Türk savaş gemilerinin bir Yunan destroyerine ateş açtığı iddiası ile Ankara'daki büyükelçisini geri çağırdı ve Yunan Silahlı Kuvvetlerini arttırılmış teyakkuz durumuna geçirme kararı aldı. Gelişmeler üzerine Türkiye de Atina büyükelçisine ülkeye dönme talimatı verdi. Yaşanan Saron Körfezi Krizi, karşılıklı hükûmet açıklamaları ile 36 saat sonra giderildi.

✍ Sekiz ilde olağanüstü hâl uygulanmasıyla ilgili, Olağanüstü Hâl Yasaları yürürlüğe girdi.

9 MART

✍ Turgut Özal, Türk Ceza Kanunu'nda siyasi suç olmadığını söyledi.

✍ 1983 Mart'ında şehit edilen Belgrad Büyükelçimiz Balkar'ın katilleri 2 Ermeni terörist, Yugoslavya'da yirmişer yıl hapis cezasına çarptırıldı.

✍ Hükûmetimiz ile İsviçre Federal Cumhuriyeti arasında hibe anlaşmasının onaylanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

11 MART

Yurt dışında basılan ve ekli listede adları yazılı dergi, kitap, kartpostal, bildiri, bülten ve broşürlerin Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

13 MART

1982 Nisan ayında Ottawa Büyükelçiliği Ticaret Müşavirine suikast girişimiyle suçlanan 4 Ermeni terörist Kanada polisince yakalandı.

Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Li Xiannian, tarihte ilk kez Türkiye'yi ziyaret etti. Xiannian, 19 Mart'ta ülkesine döndü.

14 MART

İstanbul'da Bilsak Tiyatro Atölyesi kuruldu.

15 MART

Londra (36 bankalı konsorsiyum) ile Zürih ve Frankfurt'ta (Atatürk Barajı için) sırasıyla 300 ve 456 milyon dolarlık kredi anlaşmaları imzalandı.

17 MART

Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Toplu Konut Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Başbakan Turgut Özal, "İnsanların birbirlerini vurmayacaklarını bilsek, silah ithalini de serbest bırakacağız" dedi.

Turgut Özal (1927-1993)

19 MART

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez De Cuellar, Kıbrıs'ta Maraş'ın 6-9 ay içinde Birleşmiş Milletler'e devrini istedi. Cuellar, KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a 5 maddelik 'uzlaşma metni' verdi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Newsweek dergisine verdiği demeçte genel affa karşı olduğunu söyledi.

22 MART

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e bir mektup yollayarak, Türk-Yunan ilişkilerinde arabuluculuk yapmayı teklif etti.

23 MART

Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 MART

Yurt dışındaki işçilerin yakınlarına mektup içinde gönderdikleri paraları 15 yıldır çalan bir şebeke tespit edildi. 11 PTT görevlisi yakalandı.

25 MART

Yerel seçimler yapıldı. Anavatan Partisi (ANAP), yüzde 41,5 oy oranı ile 54 ilde belediye başkanlığı aldı. İl Genel Meclisi seçimlerinde, yüzde 45 oy alarak 6 Kasım 1983 genel seçimlerindeki sonucu korudu. Ülkede çoğunluk de-

ğişmedi. Ama muhalefet safları değişti. Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP), yüzde 23,4 oy oranı ile ikinci, Doğru Yol Partisi (DYP), yüzde 13,2 oy oranı ile seçimlerden üçüncü parti olarak çıktı. Halkçı Parti (HP) yüzde 8'lik, Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) yüzde 6.5'lik oy oranlarıyla erimekte olduklarını gösterdi. İlk kez seçime katılan Refah Partisi (RP) ise, yüzde 4,4 oy oranıyla sonuncu parti oldu. Böylece hem muhalefet partileri yer değiştirmiş hem de muhalefet parlamento dışına kaymış, parlamentodaki muhalefet ülkeyi temsilden uzak bir konuma düşmüş oldu. 25 Mart seçimleri eğer genel seçim olmuş olsaydı, HP ve MDP yüzde 10'luk ulusal barajı aşamayacaklar ve Türkiye Büyük Millet Meclisine giremeyeceklerdi.

İstanbul Belediye Başkanlığını ANAP'lı Bedrettin Dalan kazandı.

Bedrettin Dalan (1941-)

26 MART

Seçimlerde çıkan olaylarda 6 kişi öldü, 63 kişi yaralandı.

28 MART

Türkiye'nin Tahran Büyükelçi-liği'ne, ASALA teröristlerince saldırı düzenlendi. Askeri Ataşe Yardımcısı İsmail Pamukçu ağır yaralanırken, Başkatipt Servet ktem ise hafif yaralı olarak kurtuldu. İran Polisi 7 ASALA terristini yakaladı.

29 MART

Yurt dışından getirilen ithal mallar vitrinleri süslemeye başladı.

Yurt Dışına ıkışlarda Uygulanacak Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Halkçı Partide yerel seçimden sonra başlayan kargaşa devam etti. Halkçı Parti Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu, Erdal İnönü'y kınayan bir bildiri yayınladı. 4' milletvekili 10 Halkçı Partili, Genel Başkan Calp ve Başkanlık Divanının istifasını, tüm örgütlerin yeniden kurulmak üzerine feshini istedi.

30 MART

Amerika Birleşik Devletleri Dış İlişkiler Komisyonu, Türkiye'ye hibe edilen 46 milyon doların serbest bırakılması için, Maraş'ın Rum yerleşimine açılmasını talep etti. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Reagan ise, hibenin koşula bağlanması önerisini protesto etti.

31 MART

Dışışleri Bakanı Vahit Melih Halefoğlu, Amerika Birleşik Devletleri Dış İlişkiler Komisyonunun Türkiye'ye yapılacak yardımı koşula bağlayan kararını 'şantaj' olarak niteledi. Dışışleri Bakanı bu konudaki demecinde, "...Türk tarafının şantaja boyun eğeceği hesabının nasıl yapılabildiğinin izahı cidden müşkül ve bu kararı alanlar hesabına da hayal kırııcıdır... Türkiye'ye yapılan Amerika Birleşik Devletleri yardımı belirli bir ortak amaca hizmet etmektedir. Bunu bu amaçla hiç ilgisi olmayan konularda bir baskı aracı olarak kullanmaya heves etmek hem yanlış hem tehlikelidir..." dedi.

Başbakan Turgut zal, 3. basın toplantısında, "iyi niyet göstergesi olarak, Yunan vatandaşlarına vize mecburiyetinin tek taraflı kaldırıldığını" açıkladı.

2 NİSAN

- ✍ Soyuz T-11 uzay aracının ekip lideri Rakesh Sharma, uzaya gönderilen ilk Hindistanlı oldu.

Rakesh Sharma (1949-)

- ✍ Hükûmetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri arasında akdedilen kredi anlaşmasının onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ İzmir Çeşme'de Fransa ve İzlanda dışındaki NATO ülkeleri Savunma Bakanları'nın katıldığı NATO Nükleer Planlama Grubu Toplantısı yapıldı. Toplantı 4 Nisan'a kadar sürdü.

3 NİSAN

- ✍ Sabah saatlerinde görevinden istifa eden Halkçı Parti Genel Başkanı Necdet Calp, akşam yapılan oylamada 33'e karşı 80 oyla yeniden Genel Başkan seçildi.

4 NİSAN

- ✍ Ronald Reagan kimyasal silahlar da uluslararası bir yasaklamaya gidilmesi için çağrıda bulundu.

5 NİSAN

- ✍ Cidde-Şam seferini yapan bir yolcu uçağı, Suriye uyruklu bir hava korsanı tarafından kaçırılarak Yeşilköy'e indirildi.
- ✍ Gazinocular Kralı olarak tanınan Fahrettin Aslan, Paris'te yakalanarak yurda getirildi.
- ✍ Milliyetçi Demokrasi Partisi Genel Sekreteri Doğan Kasaroğlu, görevinden istifa etti.

6 NİSAN

- ✍ Yunan vatandaşlarının, ilişik esaslar çerçevesinde Türkiye'ye vizeden muaf olarak gelebilmeleri Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Doğru Yol Partisinin kapatılması için dava açtı.

15 NİSAN

- ✍ Tahran İdari Ataşesi İbrahim Özdemirci'nin evi, silahla tarandı.

16 NİSAN

✍ Kültür ve Turizm Bakanı Mükerrerem Taşçıoğlu, "Çıplak denize girmek isteyen turist Türkiye'ye gelmesin." dedi.

✍ Orhan Pamuk, "Sessiz Ev" adlı eseriyle Madaralı Roman Ödülü'nü aldı.

✍ 10 PKK üyesi idama mahkûm oldu.

17 NİSAN

✍ Ankara'daki KKTC Temsilciliği Büyükelçilik seviyesine çıkarıldı ve Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC arasında güven mektupları teatisi gerçekleştirildi.

19 NİSAN

✍ Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 28.11.1983'de imzalanmış bulunan, Lübnan'daki Çokuluslu Güç'e İncirlik Üssünden kolaylık (transit terminal hizmetleri) sağlanmasına ilişkin Anlaşma, geçerlilik süresinin sona ereceği mayıs ayı sonu beklenmeden, Çokuluslu Kuvvet'in mevcudiyeti ortadan kalktığı cihetle, karşılıklı olarak feshedildi.

20 NİSAN

✍ Vergi iadesine konu mal ve hizmet alımları kapsamının genişletilmesine dair Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 NİSAN

✍ Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttan coşkuyla kutlandı.

✍ AIDS'e neden olan virüs belirlendi.

24 NİSAN

✍ Doç. Dr. Yalçın Küçük, yazdığı bir kitaptan dolayı 7 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

25 NİSAN

✍ KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, "Maraş'ın Rumlara verilmeyecek kısmının Türklerin yerleşimine açılması zamanının geldiği ve Birleşmiş Milletler Kıbrıs Gücünün Türk kesimindeki görevini sona erdirmeye kararının alınabileceği" şeklinde demeç verdi.

28 NİSAN

✍ Türkiye'nin Tahran Büyükelçiliği Sekreteri Şadiye Yönder'in eşi olan ve aynı zamanda İran ile Türkiye arasında ticaret yapan iş adamı Işık Yönder, ASALA militanı tarafından öldürüldü.

Paris'in banliyösü Alfortville'de bir Ermeni anıtı açılması, Türkiye tarafından protesto edildi.

1 MAYIS

Devlet Güvenlik Mahkemeleri sekiz ilde göreve başladı.

2 MAYIS

F-16 uçaklarının Türkiye'de yapılması için anlaşma sağlandı. İlk uçağın teslim tarihi olarak 1988 Ocak ayı öngörüldü.

Türkiye ile Federal Almanya arasında nükleer enerjinin barışçı amaçla kullanımında iş birliğini öngören Anlaşma, Ankara'da imzalandı.

Lefkoşe'de KKTC, Kıbrıs Rum Kesimi ve Kızılhaç'tan oluşan üçlü Kayıplar Komitesi yeniden toplandı.

3 MAYIS

Paris'teki Ermeni anıtına düzenlenen bombalı saldırıda 13 kişi yaralandı. Anıta Türklerin saldırdığı ileri sürüldü. Saldırıyı "Anti-Ermeni Örgütü" üstlendi. Başbakan Turgut Özal, Paris'in banliyösü Alfortville'deki patlamaların Ermeni terör grupları arasında bir kavga sebebiyle olduğunu ve Türk Devleti'nin terörle ilgisi bulunmadığını söyledi.

4 MAYIS

Türkiye - İngiltere 1959 Sosyal Güvenlik Sözleşmesini günün şartlarına göre yeniden düzenleyen Protokol, Ankara'da imzalandı. İngiltere'deki otuz bin Türk'ü ilgilendiren yeni Sözleşmenin eylül ayında Ankara'da imzalanacağı açıklandı.

7 MAYIS

METEOSAT Uydularından yararlanmakta olan ülkelerce hazırlanan ve imzalanan "Meteoroloji Uydularından Yararlanılmasını Teminen Bir Avrupa Teşkilâtı Kurulması Anlaşması"na katılmamızın kabulü, Resmî Gazete'de yayımlandı.

8 MAYIS

Sovyetler Birliği, Los Angeles Olimpiyat Oyunları'nı boykot edeceğini açıkladı.

Türk parlamenterlerin yetki belgeleri, Strasbourg'daki Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi'nde onaylandı. 12 Eylül 1980'den beri Konsey Meclisinde temsil edilmeyen Türkiye ile Avrupa Konseyi ilişkileri yumuşama yoluna girdi.

9 MAYIS

Yaşar Kemal'e, Fransız Devlet Nişanı "Legion d'Honneur" verildi.

✍ Sait Faik Hikâye Ödülü'nü "Akışı Olmayan Sular" kitabıyla Pınar Kür aldı.

11 MAYIS

✍ Çay stoklarının tükendiği açıklandı. İstanbul'da bazı kahvehanelerde çay satışları durdu.

12 MAYIS

✍ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 550 sayılı Kararıyla (13 kabul, Pakistan red, ABD çekimser) Kuzey Kıbrıs'da bağımsızlık ilanının geri alınmasını istedi ve T.C. - KKTC büyükelçi teatisini kınadı.

14 MAYIS

✍ Yaşar Kemal'in "İnce Memed" romanını sinemaya uyarlayan Peter Ustinov'un filminin galası Londra'da yapıldı.

15 MAYIS

✍ Türk Vatandaşları Hakkında Yabancı Ülke Mahkemelerinden ve Yabancılar Hakkında Türk Mahkemelerinden Verilen Ceza Mahkûmiyetlerinin İnfazına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ 1256 aydın, "Türkiye'deki Demokratik Düzene İlişkin Gözlem ve

İstemler" başlıklı dilekçeyi Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e verdi. Aydınlar Dilekçesi olarak bilinen girişime karşı dava açıldı.

✍ Erdal İnönü, hükûmetin parlamentoda bildiğini okuduğunu ve gerçekleştirilen atamaların da partizanca olduğunu dile getirdi.

16 MAYIS

✍ Yayımcı İlhan Erdost'un Mamak Cezaevi'nde dövülerek öldürülmesinden hükümlü astsubay Şükrü Bağ'ın, 10 yıl 8 aylık mahkûmiyet kararı kesinleşti.

17 MAYIS

✍ Yurt dışında basılan ve ekli listede adları, basıldığı dil ve yerler yazılı kitap ve dergilerin Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Paris'te düzenlenen OECD Bakanlar Konseyi Toplantısı'nda, Türkiye 20 yıldan beri ilk defa Konsey Başkan Yardımcılığına getirildi.

✍ Hayali ihracat yapan 8 firma tespit edildi.

22 MAYIS

✍ Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Verem Savaş Derneği Başkanı Dr. Ferit Koçoğlu, yetersiz beslenme, zor yaşam koşulları ve stresin ve-

rem mikrobunu kapma ihtimalini arttırdığını söyledi. 1980'de 54 bin olan veremli hasta sayısı bugün 160 bine yükseldi. Bu rakamın sağlık kuruluşlarına başvuran toplam hasta sayısının yüzde 40'ı olduğu belirtildi.

23 MAYIS

✍ Hükûmetimiz ile Avrupa Konseyi İskân Fonu arasındaki kredi anlaşmasının onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 MAYIS

✍ Bayrampaşa Cezaevi'nden dördü Devrimci Sol, biri Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu (TİKKO) yöneticisi 5 kişi firar etti.

✍ Amerika Birleşik Devletleri Kongresi, Türkiye'ye askerî yardımı artırmak için Maraş'ın iade edilmesini, referandumun ertelenmesini ve KKTC'de seçim yapılmamasını üç şart olarak öne sürdü.

✍ Askerî Mahkeme'de görülen TKP/ML-TİKKO Davası'nda 7 idam, 8 müebbet ve 129 çeşitli hapis cezası verildi; 38 kişi beraat etti.

2 HAZİRAN

✍ Hindistan ordusu, dinî bölge kurmak isteyen Sihlere saldırı başlattı.

3 HAZİRAN

✍ Başbakan Turgut Özal'ın Irak'ı ziyaretinden birkaç gün sonra, Harg Adası'ndan petrol yüklemek üzere bölgede bulunan bir Türk tankeri Irak tarafından bombalandı ve 3 Türk denizci hayatını kaybetti. Körfez'deki çatışma 13 Haziran'da Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine geldi. Dışişleri Bakanı konuşmasında, saldırıya uğrayan gemimiz konusundaki temasların henüz tamamlanmadığını söyledi.

5 HAZİRAN

✍ 8 Eylül 1983 tarihli Türkiye Cumhuriyeti ile Malezya Hükûmeti Arasındaki Deniz Ulaşımına Dair Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 HAZİRAN

✍ Hindistan ordusuna bağlı askerler, Sihlerin kutsal mabedi olan "Altın Tapınak"a kanlı bir baskın düzenledi. Bu baskından sonra, Hindistan'ın çeşitli kesimlerindeki militan olmayan Sihler de silahlanmaya başladı.

✍ Nisan ve mayıs aylarında son dört yılın en yüksek fiyat artışlarının yaşanması, piyasada, sıkı para politikasının daha da sıkılaşacağı korkusu yarattı. Enflasyon yüzde 50'ye dayandı.

7 HAZİRAN

Yazar Halide Nusret Zorlutuna, Ankara'da hayatını kaybetti.

11 HAZİRAN

İran ve Irak, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Cuellar'ın, sivil hedeflerin bombalanmaması önerisini kabul etti.

12-14 HAZİRAN

KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş Ankara'ya, bağımsızlık ilanından sonra Cumhurbaşkanı sıfatıyla ilk resmî ziyaretini gerçekleştirdi. Ayrılmadan önce yaptığı basın toplantısında, Ankara ile tam bir mutabakat hâlinde bulunduklarını söyledi.

14 HAZİRAN

Türkiye Büyük Millet Meclisi, bira'nın alkollü içki olduğu kararına vardı; bira satışı ruhsata bağlandı.

15 HAZİRAN

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Kıbrıs'taki Barış Gücünün görev süresini 15 Aralık 1984'e kadar 6 ay daha uzatma kararı aldı. Konseyin kararı Türkiye ve KKTC tarafından reddedildi.

KKTC Dışişleri Bakanı Münir Ertekin, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez De Cuellar'a, gizlilik kaydıyla, yeni bir "İyi niyet teklif ve görüşler paketi" sundu.

16 HAZİRAN

28.1.1982'de Los Angeles Başkonsolosumuz Kemal Arıkan'ı şehit eden H. Sasunyan, Los Angeles Yüksek Mahkemesince ömür boyu hapse mahkûm edildi.

18 HAZİRAN

Dışişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

20 HAZİRAN

Viyana Büyükelçiliği Çalışma Ataşesi Erdoğan Özen, otomobiline yerleştirilen bombanın patlaması sonucu şehit oldu. Olayı 'Devrimci Ermeni Ordusu' adlı örgüt üstlendi.

22 HAZİRAN

Urfa İli Adının Şanlıurfa Olarak Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 HAZİRAN

Türkiye Büyük Millet Meclisi, askerlik süresini 18 aya indiren yasa tasarısını kabul etti.

Umumi yerlerde sigara içilmemesine ilişkin Avrupa çapında yaygınlaşmaya başlayan kampanya, bu kez İngiliz adalarına sıçradı. İsveç, Almanya ve Fransa'dan sonra İngiltere'de de 9 Temmuz'dan itibaren kapalı yerlerde, gar ve metro gibi umumi yerlerde sigara içmek yasaklandı.

28 HAZİRAN

Türkiye'de 13 ilde sıkıyönetim kaldırıldı. Bu illerden yedisinde olağanüstü hâl ilan edildi; 4 ilde uygulanmakta olan olağanüstü hâl uygulamasına ise son verildi.

29 HAZİRAN

Daha Evvel Bütün Yurtta İlan Edilen Sıkıyönetimin Bazı İllerde Kaldırılmasına ve Bazı İllerde Dört Ay Süre ile Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında, karma ekonomik protokol imzalandı.

1 TEMMUZ

TRT, televizyonda tamamen renkli yayına geçti.

4 TEMMUZ

Humeyni karşıtı İranlı lider Senar Mamedi, Türkiye'ye kaçtı.

7 TEMMUZ

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 30 sayılı Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Dışişleri Bakanı Vahit Melih Halefoğlu, İtalya'da Papa II. Jean Paul ile bir görüşme yaptı.

8 TEMMUZ

Erdal İnönü, Sosyal Demokrasi Partisi genel başkanı seçildi.

Erdal İnönü (1926-2007)

9 TEMMUZ

Kıbrıs Rum Yönetimi Sözcüsü, Ada'daki Türk Askerî varlığının 3 tümen (yaklaşık 30.000 kişi) olduğunu, Kıbrıs'tan 1500 asker çekeceklerine dair vaadin Türklerce yerine getirilmediğini ve "işgal kuvvetleri"nin takviyesine de devam edildiğini söyledi.

10 TEMMUZ

Japonya'nın parlamento işleriyle görevli Dışişleri yetkilileri, Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirdi.

11 TEMMUZ

Özel dershanelerin yeniden kurulması yasalaştı.

12 TEMMUZ

Milletvekilleri 8 ayda 3. zam için anlaştı. Milletvekili maaşlarını tekrar arttıran üç parti temsilcisinin hazırladığı yasa teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunuldu. Birçok konuda anlaşamayan milletvekilleri, maaşlarına yapılacak zamma ilişkin ivedi hareket etme noktasında uzlaştı.

20 TEMMUZ

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine İlişkin Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1974 Harekâtı'nın 10. yıl dönümünde "Barış ve Özgürlük Bayramı", KKTC'de törenlerle kutlandı.

Türkiye - Avrupa Ekonomik Topluluğu Ortaklık Komitesi'nin 95. Dönem toplantısı, Brüksel'de düzenlendi.

21 TEMMUZ

Kalkınmada öncelikli yörelere uygulanacak teşvik tedbirleri hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 TEMMUZ

Beşinci Beş Yıllık (1985-1989) Kalkınma Planının Onaylandığına İlişkin Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

25 TEMMUZ

Salyut 7 kozmonotu Svetlana Savitskaya, uzayda yürüyen ilk kadın unvanını aldı.

26 TEMMUZ

Ege Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Nebahat Kuru'nun derse başörtüsü ile girmesi, kıyafet kanunu tartışmalarını alevlendirdi. Milliyetçi Demokrasi Partisi İzmir Milletvekili Işıl Saygın ve bir grup kadın milletvekili Kuru'yu eleştirdi.

27 TEMMUZ

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, milletvekillerinin maaş zammını veto etti.

28 TEMMUZ

Bölge Valiliği Hakkında 71 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Reddine Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

XXIII. Olimpiyat Oyunları, Los Angeles'ta başladı.

1 AĞUSTOS

Türkiye - Irak Karma Ekonomik Komisyon 4. Olağanüstü Toplantısı Ankara'da gerçekleştirildi. Toplantı 3 Ağustos'a kadar sürdü.

3 AĞUSTOS

Türkiye'ye sebze ithali serbest bırakıldı.

4 AĞUSTOS

Türkiye ile Irak arasında ikinci bir petrol boru hattı inşasına dair bir mutabakat muhtırası imzalandı. 18 ay kadar sonra işletmeye açılması planlanan ikinci petrol boru hattının günlük taşıma kapasitesinin 500 ilâ 600 varil olacağı, böylece iki ülke arasındaki toplam boru hattı kapasitesinin 1.5 milyon varile yükseleceği açıklandı.

6 AĞUSTOS

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Viyana'da, Kıbrıs'taki iki toplum temsilcileriyle ayrı ayrı görüşerek, kendilerine şifahen bir dizi çalışma konuları sundu ve gizliliğe riayetle, eylül başına kadar görüş bildirmelerini istedi.

8 AĞUSTOS

Amerika Birleşik Devletleri, Temsilciler Meclisi Tahsisler Komitesine bağlı Dış Yardımlar Alt Komitesi, Türkiye'ye 1985 mali yılında verilecek hibe yardımının 130 milyon dolara, FMS kredilerinin de 410 milyon dolara indirilmesini öneren bir tadil teklifi kabul etti.

9 AĞUSTOS

Ankara'da, Türkiye ile Birleşik Arap Emirlikleri arasında biri kültürel, diğeri ekonomik ve teknik iş birliği alanlarında olmak üzere iki anlaşma imzalandı.

13 AĞUSTOS

Yurt dışından Türkiye'ye dönüş yapan işçi çocuklarına "uyum dersleri" verilmeye başlandı. İki kültür arasında kalmaları nedeniyle adaptasyon sorunları yaşamamaları için, ülkelerine geri dönen ailelerin çocuklarına yönelik gerçekleştirilen 'uyum dersleri', çocuklar açısından bir tür anominin gerçekleştirilmesini hedefledi.

15 AĞUSTOS

Çocukların ve Gençlerin Sanayide İşe Elverişlilikleri Yönünden Sağlık Muayenesine Tabi Tutulmaları Hakkında 77 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi'nin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

PKK, Hakkâri ve Şırnak illerinin Eruh ve Şemdinli ilçelerine saldırarak silahlı eylemlerine başladı. Uzun yıllar Türkiye'ye maddi ve manevi birçok zararlar verecek olan terör örgütü PKK, silahlı eylemlerini gerçekleştirmeye ve arttırmaya başladı.

15 AĞUSTOS

NATO Başkomutanı Org. B. Rogers Türkiye'yi ziyaret etti.

16 AĞUSTOS

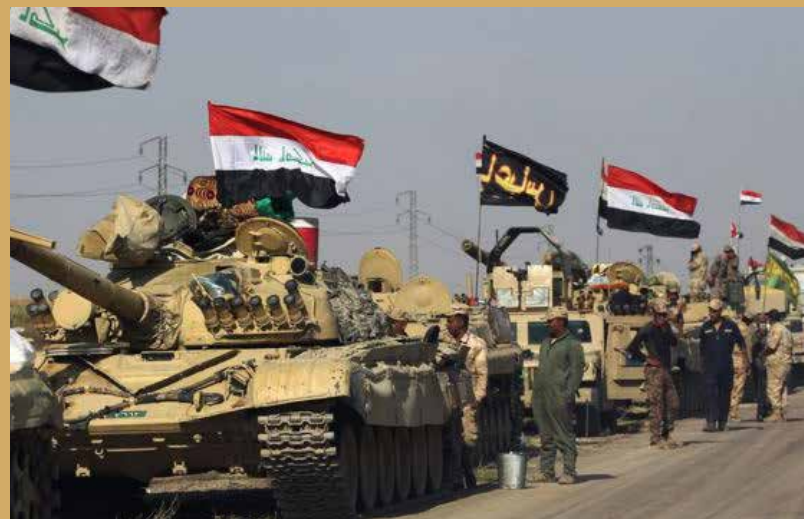
Hükûmet ve esnaf temsilcileri arasında düzenlenen zirve toplantısında, Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu Başkanı Tıyanşan, Başbakan Turgut Özal'a dert yanarak temsil ettiği kesimin sıkıntılarını dile getirdi. Başbakan Özal, esnafın gücünü arttıracak her türlü desteği yapmaya hazır olduklarını söyledi.

26 AĞUSTOS

Yurt dışında basılan ve ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili belirtilen kitap, bildiri ve dergilerin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

29 AĞUSTOS

Irak ordusunun saldırısından kaçan binlerce Kürt, Türkiye sınırına yığıldı. Türkiye insani bir tavır göstererek Iraklı Kürtlere kapılarını açtı.

31 AĞUSTOS

KKTC ile Kıbrıs Rum Yönetimi, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez De Cuellar'ın, 6 ve 7 Ağustos'ta Viyana'da taraflara sunduğu çalışma noktaları hakkında sorduğu sorulara prensip itibarıyla müspet cevap verdiklerini bildirdi.

2 EYLÜL

Başbakan Turgut Özal İsviçre ve Federal Almanya'ya ziyaretlerde bulundu. Ziyaretten sonra bir açıklama yapan Alman Dışişleri Bakanı Genscher, "Türkiye, bu haktan vazgeçmiyor, ama serbest dolaşım öngörülen tarihte uygulanmayacaktır" dedi. Bilindiği gibi Avrupa Ekonomik Topluluğu çerçevesinde işçilerin serbest dolaşımının 1986'da başlaması gerekiyordu.

3 EYLÜL

PKK terör örgütünün 2 askerimizi şehit etmesi üzerine, bölgede Türk Silahlı Kuvvetleri'nin başlattığı operasyon, kapsamı genişleyerek devam etti. Bölgedeki operasyonları yöneten 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Yazgan, "Tek eşkiya kalmayınca kadar operasyonlar azim ve kararlılıkla sürdürülecek." dedi.

4 EYLÜL

Tercüman gazetesi süresiz kapatıldı.

5 EYLÜL

Uludağ Üniversitesinde bir grup kız öğrenci, başörtülerini çıkarmadıkları için üniversiteden çıkarıldı.

Gümrüklerde düzenlenen operasyonun kapsamı genişledi ve operasyona yeni halkalar eklendi; bu kapsamda üç gümrükçü daha gözaltına alındı.

9 EYLÜL

Çok Dilde Nüfus Kayıt Örnekleri Verilmesine Dair Sözleşmenin Tasdiki-nin Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

18 Nisan 1961 Tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkındaki Viyana Sözleşmesi'ne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

10 EYLÜL

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez De Cuellar, Rauf Denktaş ve Kıbrıs Rum Yönetimi'nden Kyprianou arasında, Amerika Birleşik Devletleri New York'ta dolaylı görüşmeler başladı. Görüşmeler 15 Eylül'e kadar sürdü.

Türk - Amerikan ilişkilerinde gerginlik yaşandı. Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinin ve Senato Dış İlişkiler Komitesinin Ermeni iddiaları yönünde kararlar alması ve Türkiye'ye yapılacak askerî yardımın azaltılması teklifleri, ilişkilerin gerginleşmesine yol açtı.

12 EYLÜL

Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinde, 'Ermeni Soykırımı Günü' kabul edildi. Türkiye bu kararı protesto etti.

15 EYLÜL

Tercüman gazetesi tekrar yayımlanmaya başladı.

Ankara'da Türkiye-Sovyetler Birliği arasında, 25 yıl süreli doğal gaz anlaşmasına dair ticaret görüşmeleri yapıldı. Görüşmeler 19 Eylül'e kadar sürdü.

16 EYLÜL

İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, Haliç'in çevresini temizlemek için Haliç kıyısında bulunan gayrimenkulleri istimlak etmeye başladı.

İlkokullara başlama yaşı altıya indirildi. Çocukların daha küçük yaşta okula başlamalarının pedagojik açıdan daha verimli ve faydalı olabileceği düşüncesinden hareketle Türk eğitim-öğretim tarihinde zaman zaman bu tür kararlar alındı ve konu üzerinde uzmanlar ve siyasilerce tartışıldı. Eğitim üzerine yapılan tartışmalar sadece pedagoji bağlamında gerçekleşmedi; konunun sosyal, ekonomik ve politik veçheleri de vardı.

17 EYLÜL

'Ermeni soykırımı' iddiası, Amerika Birleşik Devletleri Senatosu Genel Kuruluna geldi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Libya'daki işçi sayımızın 180 binden 30 bine düştüğünü ve Suudi Arabistan'da 82 bin işçimizin bulunduğunu açıkladı.

20 EYLÜL

Beyrut'ta Amerika Birleşik Devletleri Elçiliğine patlayıcı yüklü kamyonla intihar saldırısı yapıldı. Gerçekleşen saldırıda 22 kişi öldü.

21 EYLÜL

İran'da, Türk firmalarına yönelik Ermeni saldırıları gerçekleşti. Ermeni terör örgütlerinin faaliyetleri ve eylemleri tek bir ülke üzerinden gerçekleşmedi; Avrupa devletlerinde ve Türkiye'nin komşularında çok yönlü ve sistematik saldırılar şeklinde yaşandı.

22 EYLÜL

Gökova Körfezi'nde termik santral kurulmasına karşı çıkan köy kadınları eylem yaptı. Enerji tesislerinin çevreye olası olumsuz etkileri nedeniyle, sonraki süreçte de bu tür gösteri ve eylemler yapılmaya devam etti.

Devlet memurları ile ilgili yeni kararların yıl sonuna kadar yürürlüğe gireceği ve gerçek bir idari reform yapılacağı açıklandı. Bu kapsamda memurlara il ve bölge tazminatı verileceği, merkezi sınav yönetmeliğinin kaldırılarak memur alımında bakanlıkların bağımsız kılınacağı, amirlerin memurlarına verdikleri sicilden dolayı mesul tutulacakları ve çalışanla çalışmayanların kesin olarak ayrılacakları belirtildi.

Dünyanın en önemli ekonomi gazetelerinden The Wall Street Journal, Türkiye Başbakanı Turgut Özal'ı manşete taşıdı. Yabancı bankala-

rın Türkiye hakkındaki görüşlerine yer veren gazete, "borçların, kemer sıkma ve halkın sabrı ile tıkr tıkr ödenmesi" nedeniyle, Başbakan Turgut Özal'ın yabancı bankaların gözdesi olduğunu yazdı.

25 EYLÜL

Amerika Birleşik Devletleri Senatosu Tahsisler Komitesi, Türkiye'ye 1985 askerî yardımını 715 milyon olarak kabul etti ve hibe olan 215 milyonun verilmesini, Türkiye Cumhuriyeti'nin KKTC'nin Magosa ve Maraş konusunda toplumlararası görüşmeleri engelleyecek bir harekette bulunmamasını temini şartına bağladı.

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinde, son dönemde yaşanan gelişmeler ve gerilimler nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri ile ilişkiler konusunda genel görüşme açılması yolundaki önerge reddedildi. Hükûmet Sözcüsü, bu safhada meselelerin sorumluluğunu hükûmetin taşıdığını, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ağırlığını koymasına için zamanın erken olduğunu söyledi.

26 EYLÜL

✍ Çin ile İngiltere, Hong Kong'un 1997'de Çin kontrolüne geçmesi için anlaştı. 1842'de 1. Afyon Savaşı'nın sonunda Britanya kolonisi hâline gelen Hong Kong, 1997'de Çin'e geri verildi. Egemenliğin devri sonrasında "Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi" adıyla farklı bir statüye sahip olan Hong Kong, "tek ülke, iki sistem" prensibi altında Çin anakarasından ayrı bir yönetim ve ekonomi sistemine sahip oldu. Günümüzde çok uluslu bir nüfusu barındıran ve dünyada nüfusun en yoğun olduğu yerlerden birisi olan Hong Kong, en önemli finans merkezlerinden biri oldu.

✍ Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı Shultz, Dışişleri Bakanı Halefoğlu'na Kongre'den Türkiye aleyhine karar çıkmayacağına dair teminat verdi.

28 EYLÜL

✍ 335 sanıklı MLSP/B davası sonuçlandı. 92 idam ve 45 müebbet hapis cezası verildi.

2 EKİM

✍ 12 Eylül Darbesi sonrası ilk grev, Tuzla'da iki tersanede başladı.

3 EKİM

✍ Devrimci Yol davası sonucu idam cezasına çarptırılan Hıdır Aslan ve İlyas Has'ın cezaları, Türkiye Büyük Millet Meclisinde onaylandı.

4 EKİM

✍ Mısır'ın hâlen kullanımda olan bayrağı kabul edildi.

✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in teröre karşı alınacağını açıkladığı 'etkili' önlemler belli olmaya başladı. Cumhurbaşkanı'nın Doğu gezisi sırasında açıkladığı önlemlerin arasında "İzale-i Şekavet Kanunu"nın da bulunduğu açıklandı. 1920 tarihli yasaya göre, mülki amirler gerekli gördükleri yerlerde, köylüye, eşkıyaya karşı kullanılmak üzere silah verebilecekti.

9 EKİM

✍ Gökova Termik Santrali projesine köy halkı tepki gösterdi. Kadınlar yolu kesince temel atma töreni yapılamadı.

10 EKİM

Başbakan Turgut Özal, İngiliz yayın kuruluşu BBC'ye, "Türkiye'de siyasi tutuklu olmadığını" söyledi.

Turgut Özal (1927-1993)

11 EKİM

Avrupa Parlamentosu, Türkiye - Avrupa Ekonomik Topluluğu Karma Parlamento Komisyonunun yeniden kurulmasına karar verdi, fiili çalışmayı askıya aldı.

Amerika Birleşik Devletleri Kongresi Konferans Komitesi, 9 Ekim'de, Türkiye'ye 1985 yardımını 875 milyon dolar (700 askerî, 175 ekonomik) olarak tespit etti. Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'nin kabul ettiği yardım miktarı, 11 Ekim'de Başkan Reagan tarafından onaylanarak kesinleşti.

Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde meydana gelen menfur saldırıda pusu kuran teröristler, bir askerî araca ateş açarak 8 erimizi şehit etti; saldırıda bir astsubay ile bir erimiz de yaralandı.

12 EKİM

İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA), İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher'in kaldığı otele bomba attı. Başbakan Thatcher kurtuldu fakat gerçekleşen bombalama eyleminde 5 kişi öldü.

13 EKİM

İsveç'te ele geçirilen bazı belgelerde, PKK'nın ASALA ile iş birliği yaptığı ortaya çıktı.

14 EKİM

Dışişleri Bakanı Vahit Melih Halefoğlu ve Genelkurmay 2. Başkanı Org. Necdet Öztörün, sınır güvenliğine ilişkin konuları (Huzur ve Güneş Harekâtları) görüşmek üzere Bağdat'a gitti ve Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'e Cumhurbaşkanımızın mesajını ilettiler.

Dışişleri Bakanı Halefoğlu, Irak'tan ikinci kez 'teröre karşı iş birliği ve sınırı aşma izni' istedi.

15 EKİM

Başbakan Turgut Özal, Gökova Termik Santrali'nin yapılacağını açıklayınca halk tepki gösterdi. Konuya el atması için Cumhurbaşkanı'na telgraf ve mektup yağdı.

17 EKİM

"60 Günlük Bir Şey" adlı kitabı nedeniyle, Füsun Erbulak için 6-10 yıl arası hapis istendi.

18 EKİM

Doğuda 'Kısaç Harekâtı' çerçevesinde 50 köyün boşaltılmasına başlandı.

Yunanistan'ın Ankara Büyükelçisi, Dışişleri Bakanlığına çağrılarak, Limni'deki Yunan Askeri mevcudiyeti protesto edildi.

19 EKİM

İran, Türkiye'nin Irak sınırında yürüttüğü operasyonu protesto etti.

20 EKİM

Bilkent Üniversitesi İhsan Doğramacı tarafından, İhsan Doğramacı Eğitim Vakfı, İhsan Doğramacı Sağlık Vakfı ve İhsan Doğramacı Bilim ve Araştırma Vakfı kararlarıyla 20 Ekim 1984'te, Ankara'da Türkiye'nin ilk vakıf üniversitesi olarak kuruldu.

İran, Türkiye'nin 'teröre karşı iş birliği' önerisine yanaşmadı.

Afşin-Elbistan Termik Santrali açıldı.

Uluslararası Kızılhaç yetkililerinin gözetiminde 100 İranlı savaş esiri, Ankara Esenboğa Havaalanında Tahran'dan gelen görevlilere teslim edildi.

21 EKİM

İçişleri Bakanı başkanlığındaki Türk heyeti Tahran'a giderek, güneydoğu sınır bölgemize yönelik ayrılıkçı tedhiş eylemlerinin önlenmesinde iş birliği maksadıyla temaslarda bulundu.

22 EKİM

Birleşmiş Milletler Genel Kurulundaki oylamada Türkiye, 1 Ocak 1985'den itibaren 3 yıl süreyle Ekonomik ve Sosyal Konsey (EKOSOK) üyeliğine seçildi.

25 EKİM

Hepatit virüsü bulundu.

Devlet Bakanı İsmail Özdağlar, Gökova Santrali konusunda Başbakan Turgut Özal'a karşı çıkarak halktan yana olduğunu açıkladı.

İçişleri Bakanı Ali Tanrıyar istifa etti.

Ali Tanrıyar (1914-2017)

Türkiye'de son kez bir ölüm cezası infaz edildi. İzmir'de bir soygun sırasında 3 kişiyi öldürmekten idama mahkûm Hıdır Aslan, Burdur Kapalı Cezaevinde asıldı. Bu son idamdan sonra, Ekim 1984'ten itibaren mahkemeler tarafından verilen ölüm cezaları Mecliste onaylanmadığı için infaz edilmedi. 1991 yılında çıkarılan bir ayla 500 civarında ölüm cezası dosyası, 10 yıl ağır hapse dönüştürüldü ve 2002'deki yasayla da fiilen uygulanmamış olan tüm idam kararları, ömür boyu hapse dönüştürüldü. Bunlar arasında, Abdullah Öcalan'ın 29 Haziran 1999'da çarptırıldığı, 25 Kasım 1999'da Yargıtay tarafından onanan ölüm cezası da vardı. Ölüm cezası önce 2001'de savaş tehdidi ve terör suçları hâlleri dışındaki suçlar için kaldırıldı. 3 Ağustos 2002'de "Savaş ve çok yakın savaş tehdidi hâllerinde işlenmiş suçlar hariç" şartı ile kaldırıldı. 7 Mayıs 2004 tarihli 5170 sayılı Kanun ile anayasadan ölüm cezaları ile ilgili maddeler çıkarıldı.

14 Temmuz 2004 tarihli 5218 sayılı Kanun'la Türk Ceza Kanunu'ndan ölüm cezaları ile ilgili maddeler çıkarıldı; böylece ölüm cezası Türk Hukuku'ndan tamamen kaldırılmış oldu.

26 EKİM

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez bir bakan azledildi. Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan istifa etmeyince, Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından görevden alındı. Bu örnek, Anayasa'nın 109. maddesindeki "azil" usulünün ilk uygulandığıydı.

Yasadışı Dev-Sol örgüt üyesi 9'u kadın 34 militan yakalandı.

28 EKİM

Çin Komünist Partisi, ekonomik durumu düzeltmek amacıyla serbest girişime ve rekabete izin verileceğini açıkladı.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı törenlerle kutlandı.

30 EKİM

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Ankara-Mürted'de uçak fabrikasının (TAI) temelini attı.

Vural Arıkan (1929-1993)

31 EKİM

- ✍ Hindistan Başbakanı İndira Gandhi, iki Sih güvenlik görevlisinin düzenlediği suikast sonucu öldürülünce çıkan isyanlarda yaklaşık 2000 masmus Sih öldürüldü.

2 KASIM

- ✍ Katma Değer Vergisi Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Yasa dışı MLSP/B örgüt üyesi 21 militan yakalandı.

4 KASIM

- ✍ Yurt dışında basılan ve ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili belirtilen yayınların Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

5 KASIM

- ✍ Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ırkçılığa karşı genel grev yapıldı.

6 KASIM

- ✍ Kalkınma Planlarının Yürürlüğe Konma ve Bütünlüğünün Korunması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

- ✍ Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

- ✍ Ronald Reagan Amerika Birleşik Devletleri Başkanı seçildi. Amerikalılar Reagan ile 4 yıl daha devam dedi. Cumhuriyetçi Başkan, 1789'da rakipsiz şekilde "oy birliği ile seçilen tek başkan" olan George Washington'dan sonra en büyük farkı attığı seçimde Demokrat aday Walter Mondale'i 50 eyaletin 49'unda geçerek ipi göğüsledi. Sandıkta oyların yüzde 59'unu Reagan, yüzde 41'ini Mondale aldı. Bu oran başkanı belirleyecek delege sayılarına vurulduğunda Reagan 538 delegenin 525'ini kazandı.

8 KASIM

- ✍ Başörtüsünü çıkarmayan Doç. Dr. Nebahat Kuru, Ege Üniversitesi'nden atıldı.

10 KASIM

- ✍ Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Eski İstanbul Emniyet Müdürü Şükrü Balcı, rüşvet aldığı iddiası ile aranırken, Amerika Birleşik Devletleri'nden yurda döndü ve 'Hesap vermeye hazır olduğumu' söyledi.

- ✍ Büyük Önder, ölümünün 46. yıl dönümünde tüm yurttan ve Kıbrıs'ta anıldı.

14 KASIM

Türkiye millî futbol takımı, kendi sahasında İngiltere'ye 8-0 yenildi.

İstanbul'da İslam Konferansı Örgütü Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi toplantısı başladı. Toplantı 16 Kasım'a kadar sürdü.

15 KASIM

Daha Evvel 11 İlde İlan Edilen Olağanüstü Halin Bazı İllerde Kaldırılmasına, Bazı İllerde Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Manisa, Uşak, Giresun, Denizli ve Eskişehir İllerinde Dört Ay Süre ile Olağanüstü Hal İlanına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

KKTC'nin ilânının 1. yıl dönümü kutlandı.

Avrupa Konseyi Danışma Meclisi Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu toplantısı, Antalya'da gerçekleştirildi. Toplantı 16 Kasım'a kadar sürdü.

16 KASIM

Osmanlı ailesinin en yaşlı üyesi ve tahtın varislerinden olan Şehzade Nazım Efendi vefat etti.

18 KASIM

Yunanistan, Limni Adası'ndaki kuvvetlerini NATO emrine verdiğini açıkladı. Türkiye karara tepki gösterdi.

19 KASIM

Ermeni Devrimci Ordusu adlı örgüt mensubu teröristlerin açtığı ateş sonucu, Viyana'da Birleşmiş Milletlerde görevli Enver Ergun otomobilinin içinde şehit edildi. Enver Ergun, terörün Viyana'daki üçüncü kurbanı oldu.

22 KASIM

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi yıllık toplantısı Strazburg'da gerçekleştirildi. Türkiye'nin Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığının kabul edilmemesi üzerine, Dışişleri Bakanı Vahit Melih Halefoğlu toplantılara katılmadı. Toplantı 23 Kasım'a kadar sürdü.

23 KASIM

- Evrende dünya dışı canlıların varlığını araştıran SETI kuruldu.

25 KASIM

- Prof. Dr. Muzaffer Aksoy, Uluslararası Ramazzini Tıp Ödülü'nü kazandı.

1 ARALIK

- Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde, Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e özel bir mesaj yollayarak, Kıbrıs konusunda Türkiye'nin esnek davranmasını rica etti.

- Kıyı Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

2 ARALIK

- İrlanda Büyükelçimiz Gündoğdu Üstün, Dublin'deki evinde ölü olarak bulundu.
- "Apocu" adı verilen PKK mensuplarının Suriye'deki kamplarda Ermeni

teröristlerle birlikte eğitim gördükleri belirlendi. Silahlı eğitim kamplarında 1200 Ermeni terörist ile 900 kadar PKK'lı teröristin bulunduğu saptandı.

3 ARALIK

- Union Carbide firmasının Hindistan'da Bhopal'de kurduğu böcek ilacı üreten fabrikasından, yanlışlıkla 40 ton metil isosiyanat gazının sızması, 18.000 kişinin ölümüne neden oldu.
- Büyük tartışmalara yol açan ve günlerce kamuoyunu meşgul eden Boğaziçi Köprüsü'nün satılması gerçekleşti. Köprü'nün 10 milyar liralık hisse senetleri bir saatte bitti.

3 ARALIK

Brüksel'de NATO Savunma Bakanları Sonbahar Toplantısı gerçekleştirildi. Yunanistan ve Türkiye arasında gerginliğe neden olan Limni adası konusu, şu veya bu şekilde NATO belgelerine geçmedi. Toplantı 5 Aralık'ta sona erdi.

4 ARALIK

Haliç'te 350 iş yeri mühürlendi, yıkıma başlanacağı açıklandı.

6 ARALIK

Polis Yükseköğretim Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

10 ARALIK

Güney Afrikalı Piskopos Desmond Tutu, Nobel Barış Ödülü'nü aldı.

11 ARALIK

Brüksel Başkonsolosumuza bombalı suikast girişimi ortaya çıkarıldı.

12 ARALIK

305 sanıklı TİKKO-3 davasına başlandı. Cezaevi sorunlarına dair şikâyetleri Mahkeme Heyeti'nce dinlenmeyen sanıklar topluca slogan atınca duruşma ertelendi.

13 ARALIK

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Cuellar 17 Ocak 1985'te, KKTC ile Kıbrıs Rum Yönetimi arasında zirve toplantısı yapılacağını açıkladı. KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Genel Sekreter Cuellar'ın taslağının Türk tarafınca kabul edildiğini belirtti.

15 ARALIK

Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Yurt dışındaki kaçak solcular iş birliği yaparak eylemlerini sürdüreceklarını açıkladılar. PKK, TİP, TKEP, TKP, TKSP ve TSİP birlikte çalışacaklarını ilan etti.

17 ARALIK

YÖK, öğretim üyeleri ve öğrenciler hakkında "bilgi fişi" tutulmasını istedi. Birçok kesimden gelen tepkilerde, bu uygulamanın bir tür fişleme olduğu vurgulandı.

18 ARALIK

Abdi İpekçi cinayetini planlamak suçundan aranan Mehmet Şener, İsviçre'de tutuklandı. Aynı gün Ülkücü Gençlik Dernekleri İkinci Başkanı Abdullah Çatlı ve Oral Çelik hakkında da soruşturma açıldı.

19 ARALIK

Çay Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Çin ve Birleşik Krallık, Hong Kong'un 1 Temmuz 1997'de Çin Halk Cumhuriyeti'ne devredilmesi konusunda anlaştı.

Dışişleri Bakanlığı, Yunanistan'ın askerî kuvvetlerini Türkiye'ye karşı kaydırma kararını NATO'nun kuruluş amacına aykırı olarak niteledi. Papandreou, önceki gün, ülkesinin Türkiye'nin tehdidi altında olduğu gerekçesiyle kaydırma kararı almış ve Yunan Genelkurmay Başkanı, Kara Kuvvetleri Komutanı ile üç korgeneralin görevlerine son vermişti. Bu gelişmeler üzerine Türk Dışişleri Bakanlığı, Yunan savunma planlarındaki değişiklik Ege'de karasuları ile ilgili bir emrivakinin hazırlığı ise, bunun sonuçlarının vahim ve sorumluluğun Yunanistan'a ait olacağını açıkladı.

20 ARALIK

Kuzey Kıbrıs'ta Polis Örgütü kuruldu.

25 ARALIK

Sovyetler Birliği Başbakanı N. Tikhonov, Türkiye'ye resmî bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaretin önemi, 9 yıldır bu düzeyde ilk resmî ziyaret olmasıydı.

28 ARALIK

Hindistan'da 31 Ekim'de öldürülen Başbakan İndira Gandhi'nin yerine, oğlu Rajiv Gandhi geçti.

İzmit - Gebze paralı otoyolu, Başbakan Turgut Özal tarafından açıldı.

31 ARALIK

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, "parayı sorumsuzca kullanması ve politik olarak sola eğilimi olması" gerekçesiyle, Amerika Birleşik Devletleri'nin UNESCO'dan çekildiğini açıkladı.

1 OCAK

 Katma Değer Vergisi (KDV) yürürlüğe girdi. 1985 yılında, Türkiye’de uygulanan dolaylı vergiler alanında reform olarak nitelendirilebilecek bir gelişme yaşandı. O güne kadar bazı mal ve hizmetlerin ithalatı, üretimi veya tüketimiyle ilgili olarak farklı safhalarda uygulanan 8 tane dolaylı vergi kaldırıldı; bunun yerine ithalat veya imalatın tüketiciye sunuma kadar her aşamada uygulanmak üzere Katma Değer Vergisi (KDV) yürürlüğe konuldu. KDV’nin başarısı belge düzeninin yerleşmesine bağlı olduğundan, bu dönemde Vergi Usul Kanunu’nda bir dizi düzenleme yapıldı. Ayrıca 3100 sayılı Kanun’la perakendecilere yazar kasa kullanma zorunluluğu getirildi. Alışverişlerde belge istenmesini teşvik etmek amacıyla da ücretlilere vergi iadesi sistemi kuruldu.

 İnternet uzayını bölümlenmeye, bölümleri adlandırmaya ve bölümler arası iletişimi organize etmeye yarayan, bilgisayar, servis, internet veya özel bir ağa bağlı herhangi bir kaynak için hiyerarşik dağıtılmış bir adlandırma sistemi olan, Alan Adı Sistemi-Domain Name System (DNS) oluşturuldu.

2 OCAK

 Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütünden (UNESCO) resmen ayrıldı.

3 OCAK

 Hükûmet, NATO tarafından Pershing ve Cruise füzelerinin Türkiye’ye yerleştirilmesi teklifini, kabul etmedi. Bu dönemde Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri’ne yalnızca iki konuda hayır diyebilirdi. Bunlardan birincisi Pershing ve Cruise füzeleri konusunda ek nükleer yükümlülük almayı reddetmesiydi. İkincisi ise, Ermeni tasarısı Senato gündeminden düşene kadar, Amerika Birleşik Devletleri uçuşlarını engellemesi ve 6. Filo’nun ziyaret isteğini geri çevirmesiydi.

 Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı arasında hazırlanan ve hükûmetimiz adına 5 Kasım 1984 tarihinde imzalanan “Zirai Dokümantasyon/Bilgi Merkezi” projesi anlaşmasının onaylanması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

4 OCAK

 1985 yılının ilk günleri, bir bakanın istifa haberiyle çalkalandı. Devlet Bakanı İsmail Özdağlar, 4 Ocak tarihi itibarıyla istifa ettiğini açıkladı. Bakan İsmail Özdağlar’ın rüşvet aldığı iddiaları gündeme geldi ve bu gelişme ANAP hükûmetini zor durumda bıraktı. İstifa ile boşalan bakanlığa Mustafa Tınaz Titiz getirildi.

Mustafa Tınaz Titiz (1942)

6 OCAK

- Devlet Bakanı İsmail Özdağlar hakkındaki rüşvet iddiaları üzerine, bakan hakkında Meclis Soruşturması açılmasına karar verildi.
- Keban Barajı'nın satışa çıkan 40 milyar liralık hissesi bir günde tükendi.

İsmail Özdağlar (1950)

10 OCAK

- TRT "anı, devrim, özgürlük" gibi bazı kelimelerin kullanımına yasak getirdi.

12 OCAK

- Manisa Milletvekili ve eski Devlet Bakanı İsmail Özdağlar Hakkında Meclis Soruşturması Açılmasına Dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 OCAK

- Avrupa Ekonomik Topluluğu, Türkiye'den topluluk ülkelerine ihraç edilen kuru üzüm, fındık ve işlenmiş tütüne koyduğu gümrük vergilerini sıfıra indirdi. Topluluk bu ürünlere 25 bin ton kota koydu.

15 OCAK

- Tancredo de Almeida Neves, Brezilya Devlet Başkanı seçildi. 1964'ten sonra ilk kez sivil adayların katıldığı başkanlık seçimlerini Ocak 1985'te muhalefetin adayı olarak kazandı. Vargas geleneğinin bir temsilcisi olan Neves, göreve başlamadan hastalanarak 22 Nisan 1985 tarihinde öldü. Yerine yardımcısı José Sarney geçti.

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisi, soruşturma komisyonları konusunda 1965 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantı İttü-züğü'nün 1982 Anayasası'na aykırı olmayan hükümlerinin uygulanma-sına karar verdi.

✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Bulgaristan Devlet Başkanı Todor Jivkov'dan, Türklerin hak ve huku-kunun korunmasını istedi. Başkan Jivkov, Evren'in isteğine olumlu ya-nıt verdi.

16 OCAK

✍ Halkçı Parti (HP) Milletvekili Bah-riye Üçok, zina yapan erkeklerin de cezalandırılmasını öngören yasa önerisi vermişti. Türkiye Büyük Mil-let Meclisi yasa önerisini reddetti.

Bahriye Üçok (1919-1990)

17 OCAK

✍ Kıbrıs Zirvesi New York'ta başladı. Denktaş ve Kyprianou, Kıbrıs'daki sorunları görüşmek üzere bir araya geldi.

19 OCAK

✍ Üst Kademe Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 OCAK

✍ 1983'ten beri süren Yazarlar Sendi-kası davasında sanıklar beraat etti.

✍ New York'ta devam eden gö-rüşmelerde Rum Kesiminden Kyprianou'nun uzlaşmaz tutumu nedeniyle, Kıbrıs zirvesi başarısız-lıkla sonuçlandı.

22 OCAK

✍ Türkiye'de bulunan Bulgaristan-lı göçmenler, Birleşmiş Milletlere ve Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e 1000 imzalı birer telgraf çekerek, Bulgarlaşmayı kabul etmeyen 12.500 Bulgar vatandaşı Türk'ün, çeşitli baskılara maruz kaldıklarını ve isimlerinin zorla değiştirildiğini belirterek, durumu protesto etme-lerini istedi.

25.10.1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun İki Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 OCAK

İran petrolü ve doğal gazının boru hattı ile Türkiye'ye taşınması için ön protokol imzalandı ancak bu proje hayata geçirilemedi.

29 OCAK

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 21 Kasım 1984 tarihinde imzalanan "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSGÜM), II. Safha" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

30 OCAK

Ege Denizi'nde düzenlenen "Deniz Kurdu-85" tatbikatı sırasında, bir tank çıkarma gemisi fırtına yüzünden battı; 39 denizci şehit oldu.

31 OCAK

Başbakan Turgut Özal, Gökova'ya yaptığı ziyarette, Gökova'da termik santral kurulacağını açıkladı.

1 ŞUBAT

Hükûmet, zor durumda bulunan 360 şirkete mali destek kararı aldı.

4 ŞUBAT

Başbakan Turgut Özal, resmî bir ziyaret için Cezayir'e gitti. Cezayir'i ziyaret eden ilk Türk Başbakanı olan Turgut Özal, 1958'de Birleşmiş Milletlerde Cezayir'in bağımsızlık önergesinin oylanması sırasında, o zamanki Türk hükûmetinin (Menderes hükûmeti) çekimser oy kullanmasından dolayı özür diledi ve bunun bir hata olduğunu açıkladı.

5 ŞUBAT

Hayali ihracat konusundaki soruşturmalar esnasında, daha pek çok şirketin de bu olaylara karıştığı tespit edildi.

Devletin el koyduğu İstanbul Bankası, Hisarbank ve Ortadoğu İktisat Bankası (Odibank) yöneticileri hakkında dava açıldı.

8 ŞUBAT

Hisarbank, İstanbul Bankası ve Ortadoğu İktisat Bankası'nın (Odibank) 66 yöneticisinin mallarına tedbir konuldu. Mallarına tedbir konulan bankacılar arasında Ömer Çavuşoğlu, Ahmet Kozanoğlu, Melih Soydan ve Özer Uçuran Çiller'in de bulunduğu açıklandı.

9 ŞUBAT

Görülmemiş soğuk ve kar İstanbulluları gafil avladı. Ulaşım felç oldu; su boruları dondu ve kentte kömür sıkıntısı başladı. Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, meteorolojinin kendilerini yanılttığını söyleyerek, İngilizce "I am sorry" diyerek özür diledi.

Uludağ'a giden Cumhurbaşkanı Kenan Evren otellerin doluluğuna bakarak, "Türkiye'de çok zengin var." dedi.

10 ŞUBAT

Bulgaristan'daki Türklere yapılan baskılar, Batılı ülkeler tarafından da yüksek sesle dile getirilmeye başlandı.

13 ŞUBAT

Kapatılan Millî Selamet Partisi yöneticileri hakkında açılan kamu davası sona erdi. Partinin Genel Başkanı Necmettin Erbakan ve 22 arkadaşı, delil yetersizliği gerekçesiyle beraat etti. Şubat 1981'den Şubat 1985'e kadar geçen bütün bu süre içinde Necmettin Erbakan, 10 ay tutuklu kaldı.

Aniden bastıran kar İstanbul'da hayatı felce uğrattı, okullar 3 hafta tatil edildi.

15 ŞUBAT

İçişleri Bakanlığı Basın Danışmanı Hayat İlhan, Libya hesabına casusluk yaptığı gerekçesiyle tutuklandı.

29 ayrı KİT'de yolsuzluklar yapıldığı saptandı.

16 ŞUBAT

ASALA terör örgütünün TKP (Türkiye Komünist Partisi) ile iş birliği yaptığı tespit edildi.

17 ŞUBAT

Diplomatlarımıza yönelik saldırılarda ASALA terör örgütünün, uluslararası mafya örgütleriyle ortak çalıştığı tespit edildi.

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Nüfus Faaliyetleri Fonu (UNFPA) arasında hazırlanan ve hükûmetimiz adına 25 Ekim 1984 tarihinde imzalanan "Kalkınmada öncelikli 17 İlde Aile Planlaması ve Ana Çocuk Sağlığı Hizmetlerinin Bütünleştirilmesi ve Güçlendirilmesi" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yaymlandı.

18 ŞUBAT

Bakanlar Kurulu ilk defa bir grev kararını erteledi. Tarım Koruma İlaçları AŞ'nin İstanbul Kartal ve

İzmit Derince'deki iş yerlerinde alınan grev kararının, 60 gün ertelenmesi kararlaştırıldı.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Ziraat Bankasının hamamcılara tarım kredisi verdiğini saptadı.

19 ŞUBAT

İspanya Havayollarına ait Boeing 747 tipi bir yolcu uçağı, Oiz Dağlarına (İspanya) çarparak düştü; gerçekleşen feci olayda 148 kişi öldü.

William J. Schroeder, yapay kalp takıldıktan sonra hastaneden taburcu edilip evine gönderilebilen ilk hasta oldu.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bozuk ilaç yapanlar için "Bu adamların kafasını koparmak lazım" dedi.

624 sanıklı PKK Mardin davası sonuçlandı. 22 kişi idama mahkûm olurken, 25 kişi de ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

20 ŞUBAT

Son 55 yılın en soğuk kışı yaşandığı açıklandı. Sıcaklık Sivas'ta -55, Antalya'da -14 dereceye kadar düştü.

Ünlü Orly duruşması sırasında, avukatların ASALA'nın Fransa'dan destek gördüğü yönündeki açıklamaları gazetelere manşet oldu.

21 ŞUBAT

Türkiye, soydaşlarımıza yapılan kötü muamelelerden dolayı Bulgaristan'a bir nota verdi.

23 ŞUBAT

Aşırı soğuklardan dolayı 11 kişi donarak öldü.

26 ŞUBAT

Tarık Akan 35. Berlin Film Şenliği'nde Jüri Özel Ödülü'nü kazandı. Ödül, Zeki Ökten'in yönettiği Pehlivan adlı filmdeki rolüyle verildi. Ancak, Tarık Akan pasaport verilmediği için ödül almaya gidemedi.

27 ŞUBAT

Bazı Ege illerindeki okulların, "Devrim" olan adları değiştirildi.

28 ŞUBAT

Yurt dışına uyuşturucu madde göndererek, Türkiye'ye silah getiren ve ASALA terör örgütüne yardım ettiği ileri sürülen Behçet Cantürk ve 12 arkadaşı için idam istemiyle dava açıldı.

2 MART

Orly Havalimanı saldırısı davasında karar açıklandı. ASALA örgütü militanı Varujan Garbisyan müebbet, Soner Nayır 15, Ohannes Semerciyan 10 yıl hapis cezasına çarptırıldı. 15 Temmuz 1983 tarihinde Fransa'nın Orly Havalimanında ikisi Türk, 8 kişinin ölümüne yol açan bombalı saldırının sanıklarına verilen bu cezalarla ASALA, ilk defa ağır bir cezaya çarptırılmış oldu.

3 MART

Yurt dışında basılan ve listede adları, cinsleri, basıldığı dil ve yerler yazılı kitap, dergi, broşür ve albümlerin Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 MART

Başbakan Turgut Özal, Boğaziçi'nde yabancılara arsa satılması konusunda bir açıklama yaptı. Özal, "Kandilli sırtlarında arazi satın alan Suudi Arabistan Veliaht Prensi Abdullah bin Abdülaziz saray değil, 1000 metrekarelik ufak bir ev yapacaktır." dedi.

5 MART

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 MART

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı (FAO) arasında yürütülen ve Hükûmetimiz adına 31 Temmuz 1984 tarihinde imzalanan "Orta Doğu Bölgesel Hayvan Üretimi ve Sağlığı Projesi (MİNEA-DEP)" Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

7 MART

İstifaların ardı arkası kesilmeyen Milliyetçi Demokrasi Partisinden (MDP) beklenen büyük kopma gerçekleşti. Çoğu eski parlamenter ve üçü kurucu üye olan 25 milletvekili istifa etti. MDP Genel Başkanı Turgut Sunalp'i "mecburi genel başkan" olarak niteleyen istifacılar, "Sağda barışçı, sosyal tarafı ağır basan bir partinin varlığı şarttır." dediler.

8 MART

Beyrut'ta bir caminin önünde patlayan bomba, 85 kişinin ölümüne 175 kişinin de yaralanmasına yol açtı.

Son dönemde yaşanan olumsuz gelişmeler nedeniyle, Bulgaristan ile tüm sportif faaliyetler durduruldu.

10 MART

✍ Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği arasında, 26 Aralık 1984 tarihli "Ekonomik, Ticari, Bilimsel ve Teknik İşbirliği'nin Geliştirilmesine Dair Uzun Vadeli Program"ın imza tarihinden itibaren; "1986-1990 Yıllarında Mal Mübadelesine Dair Anlaşma"nın ise 1 Ocak 1986 tarihinden itibaren, yürürlüğe girmek üzere onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

11 MART

✍ Konstantin Çernenko'nun ölümünün ardından Mihail Gorbaçov, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreterliğine getirildi.

✍ 9.1.1985 tarihli ve 3148 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan, "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Cemahiriyesi Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesi"nin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

12 MART

✍ Türkiye'nin Kanada Büyükelçiliğini basan 3 ASALA militanı, 11 elçilik personelini rehin aldı. Büyükelçi Coşkun Kırca, ikinci kattan atlarken yaralandı. 5 saat süren operasyon neticesinde teröristler yakalandı. Operasyon esnasında bir Kanadalı polis öldü.

✍ Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında, Cenevre'de Stratejik Nükleer Kuwetler, Orta Menzilli Nükleer Kuwetler, Uzay ve Savunma Sistemleri ile ilgili "Yeni Silahların Kontrolü Görüşmeleri" başladı.

13 MART

✍ Bulgaristan, Türkler konusunda taviz vermeyeceğini açıkladı.

15 MART

✍ Dünyanın ilk .com'u olan symbolics.com kuruldu. Böylece, internet tam olarak kişiselleşmiş oldu. İnternette ilk alan adı tescili yapıldı. (symbolics.com)

16 MART

✍ Daha Ewel Bütün Yurtta İlan Edilen ve 19.11.1984 Tarihinden İtibaren 34 İlde Dört Ay Süre ile Uzatılan Sıkıyönetimin Bazı İllerde Kaldırılmasına Bazı İllerde Yeniden Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Yaşar Kemal'in aynı adlı romanından beyazperdeye uyarlanan ve Peter Ustinov'un yönetip oynadığı İnce Memed adlı filmin Türkiye'de gösterilmesi yasaklandı.

17 MART

İki ünlü oyun yazarı Arthur Miller ve Harold Pinter, hapiste bulunan Uluslararası Yazarlar üyesi yazarları ziyaret etmek amacıyla Türkiye'ye geldi.

18 MART

Bankaların televizyonda reklam yapma yasağı kaldırıldı.

19 MART

Uluslararası PEN Yazarlar Birliği, Aziz Nesin'i onur üyeliğine seçti. Onur üyeliği belgesi, Arthur Miller ve Harold Pinter tarafından verildi.

22 MART

İstanbul'da, Bulgaristan'ın tutumunu kınayan büyük bir miting yapıldı.

24 MART

Son iki gün içinde, İran'dan kaçan yaklaşık 20.000 kişi, Gürbulak sınır kapısından Türkiye'ye sığındı.

27 MART

Merkezi Ankara'da bulunan "Maltepe Rotary Kulübü" Derneği ile merkezi İstanbul'da olan "Şişli Rotary Kulübü" Derneğinin, merkezi Şikago'daki "Uluslararası Rotary (Rotary International)" adlı kuruluşla iş birliği yapmasına izin verilmesi, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Sağlık bilimleri alanında eğitim ve öğretim yapmak maksadıyla Gülhane Askerî Tıp Akademisine bağlı Hemşirelik Yüksek Okulu kurulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 MART

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Mali İşbirliğine Dair Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

2 NİSAN

5 aydır "olağanüstü hâl" uygulanan Şili'de boğazları kesilerek öldürülmüş olarak bulunan iki komünist ile bir muhalif ressamın cenaze töreni, Pinochet karşıtı gösteriye dönüştü.

Gün ışığından daha fazla yararlanıp elektrik enerjisinden tasarruf etmek amacıyla bütün yurttaki saatlerin, 20 Nisan 1985 Cumartesi

si günü saat 01.00'den itibaren 1 saat ileri alınması; 28 Eylül 1985 Cumartesi günü saat 02.00'den başlamak üzere 1 saat geri alınmasına dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

3 NİSAN

- Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 NİSAN

- Uydular Aracılığı ile Haberleşme Avrupa Teşkilatı (EUTELSAT) Sözleşmesi ve İşletme Anlaşması'nın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

- Balıkesir'de eğitim uçuşu yapan bir uçak, Marangozlar Sitesi'ne düştü. Uçağın iki pilotu ile 14 kişi öldü, 21 kişi de yaralandı.

- Bulgar Dışişleri Bakanı, ilk kez Büyükelçimiz Ömer Lütem'i makamına çağırarak nota vermek istedi ancak Lütem, Dışişleri Bakanının çağrısına uymayarak notayı kabul etmedi.

5 NİSAN

- Bayındırlık ve İskân Komisyonunda kabul edilen tasarıyla, Boğaziçi SİT alanında yapılaşmaya şartlı olarak izin verildi.

9 NİSAN

- Kapatılan Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Alparslan Türkeş, 4,5 yıl tutuklu kaldıktan sonra tahliye edildi.

12 NİSAN

- Türkiye, soydaşlarımıza karşı uyguladığı baskı ve zulüm politikası nedeniyle, Bulgaristan'a 3. kez nota verdi.

13 NİSAN

- Arnavutluk'ta yönetime Enver Hoca'dan sonra Ramiz Alia geldi.
- Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde yaşayan binlerce Türk, Bulgaristan'da yaşayan Türklere yönelik baskıları protesto etmek için mitingler düzenledi.

15 NİSAN

- Hükûmetimiz ile BM Kalkınma Programı arasında yürütülen ve "Kalkınma Planlaması Destegi" konulu proje revizyonunun onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

22 NİSAN

- ☞ Sabah gazetesi yayım hayatına başladı.

23 NİSAN

- ☞ Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttta coşkuyla kutlandı.

24 NİSAN

- ☞ Avrupa Konseyi Dışışleri Bakanları Komitesindeki dönem başkanlığımız reddedildi. Kamran İnan, Avrupa Meclis Başkan Yardımcısı oldu.

25 NİSAN

- ☞ ASALA eylemlerinin travmasının sürdüğü bir dönemde Batı ülkelerindeki "Ermeni soykırımı" tasarıları Türkiye'de sert bir tepkiye neden oldu ve kamuoyundaki Batı karşıtlığını arttırdı.

27 NİSAN

- ☞ Yurt dışında basılan ve listede adları, cinsleri, basıldığı dil ve yerler yazılı takvim, dergi ve kitapların Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1 MAYIS

- ☞ Tokat'ta, Tekel Sigara Fabrikası kuruldu.

2 MAYIS

- ☞ İlk Türk 'tüp' bebek, Almanya'da doğdu.

3 MAYIS

- ☞ 11 Mart 1985 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Katar Devleti Hükûmeti arasında Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

5 MAYIS

- ☞ 2. Boğaz Köprüsü ihalesini Japon firması kazandı. Kamuoyunda, bu durumun bazı dış ülkelerde rahatsızlığa yol açtığı dile getirildi.

7 MAYIS

- ☞ Anavatan Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Turgut Özal "Aylık gelirim, vergi iadesi dâhil 1000 doların çok az üzerinde. Belki de dünyanın en az ücret alan başbakanıyım." dedi.

8 MAYIS

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında Kanun Hükümünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

11 MAYIS

Birmingham City FC ile Leeds United arasında Birmingham'da yapılan futbol maçı sırasında yangın çıktı. Yangında 40 kişi öldü, 150 kişi de yaralandı.

14 MAYIS

Hüsamettin Cindoruk, 626 oy alarak Doğru Yol Partisi Genel Başkanı seçildi. Cindoruk, "Bu emaneti kimseye teslim etmem. Sadece sahibine teslim ederim." dedi. Yeni genel başkanın lakabı "emanetçi" oldu.

Hüsamettin Cindoruk (1933-)

15 MAYIS

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek Türkiye'ye geldi. Bu ziyaret ile ilk defa bir Mısır Devlet Başkanı Türkiye'ye gelmiş oldu.

"Tabii Afetlerde Zarar Gören Afetzedelerin İşe Gönderilmelerinde ve İşe Alınmalarında Öncelik Tanınması Hakkında Karar"ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

17 MAYIS

Eski Maliye Bakanı Vural Arıkan Anavatan Partisinden istifa etti.

22 MAYIS

Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 MAYIS

İtalya'da, Mehmet Ali Ağca, yapılan duruşmasında bulunduğu kafesin içinden, "Ben İsa'yım. Dünyanın sonu geldi." diye bağırды. Daha sonradan kendisinin Mesih olduğunu belirtti.

29 MAYIS

İstanbul Boğazı'nda İkinci Boğaz Köprüsü'nün (Fatih Sultan Mehmet) temeli, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından atıldı.

30 MAYIS

Avrupa Konseyi İskân Fonu'ndan Hükûmetimize genel kredi şeklinde sağlanan krediye ait 6 Şubat 1985 tarihli Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

31 MAYIS

Ecstasy olarak da bilinen psychedelic ilaç (MDMA), Amerika Birleşik Devletleri'nde yasaklı ilaçlar listesine alındı.

1 HAZİRAN

Alan García, Peru Devlet Başkanı oldu.

Türk, Amerikan ve Alman bilim adamları, 21 yıllık kazının sonucunda dünyada en eski köyün Diyarbakır'da bulunduğunu ortaya çıkardı.

3 HAZİRAN

Bulgaristan'daki Filibe Başkonsolosluğumuz, Bulgarlar tarafından ablukaya alındı.

4 HAZİRAN

Dışişleri Bakanlığı, Filibe Başkonsolosluğumuzun ablukaya alınması ve 2 Bulgar savaş uçağının hava sahamızı ihlal etmesi üzerine, Bulgaristan'a 4. kez nota verdi.

5 HAZİRAN

Sözde Ermeni Soykırım Tasarısı, Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinde reddedildi.

6 HAZİRAN

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in tekrar görüşülmek üzere geri çevirdiği "Pişmanlık Yasası", Anavatan Partisinin oylarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde tekrar kabul edildi.

Aleksey Pajitnov tarafından tasarlanan Tetris piyasaya sürüldü.

7 HAZİRAN

TRT Yönetim Kurulu, parlamento dışındaki partilerin etkinliklerini yayınlamama kararı aldı.

8 HAZİRAN

Daha Ewel Bütün Yurtta İlan Edilen ve 19.3.1985 Tarihinden İtibaren 23 İlde Dört Ay Süre ile Uzatılan Sıkıyönetimin Bazı İllerde Kaldırılma-

sına Bazı İllerde Yeniden Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Ankara. Artvin, Edirne, Erzincan, İzmir ve Ordu illerinde Dört Ay Süre ile Olağanüstü Hal İlanına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Atatürk'ün manevi evlatlarından Prof. Dr. Afet İnan vefat etti.

9 HAZİRAN

✍ KKTC tarihindeki ilk cumhurbaşkanlığı seçimleri yapıldı. Birinci tur oylamada oyların yüzde 70,21'ini alan Rauf Denktaş, KKTC'nin ilk Cumhurbaşkanı oldu.

Rauf Denktaş (1924-2012)

10 HAZİRAN

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmekte olan, 2559 sayılı Polis Vazife ve Sâlahiyet Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi

ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı, Türkiye'de tepkilere yol açtığı gibi, Avrupa Ekonomik Topluluğu tarafından da tepki ile karşılandı.

✍ Başbakan Turgut Özal, Avrupa Ekonomik Topluluğu temsilcisinin, Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nda yapılan değişikliklere dair demecini, "Kimse işimize karışmasın." diyerek, sert bir şekilde eleştirdi.

✍ Hükûmetin "gelir durumu kritik" alarmı üzerine harekete geçen Maliye, vergi operasyonunu başlattı. Bu kapsamda, vergi gecikme zammının yüzde 54'ten yüzde 80'e çıkarılacağı açıklandı.

11 HAZİRAN

✍ Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine Katılmanın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildi.

✍ 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı'na gösterilen tepkiler neticesinde, Başbakan Turgut Özal tasarının biraz yumuşatılması için talimat verdi.

✍ 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Ka-

rarname, Resmî Gazete’de yayımlandı. Yapılan değişiklikle, 775 sayılı Gecekondu Kanunu’nun belediye sınırları ile mücavir alanlardaki tatbikatı için Bayındırlık ve İskân Bakanlığına verilen hak, yetki ve görevler ilgili belediyelere devredildi. Büyük şehirlerde ise bu Kanun’un tatbikatı, büyük şehir belediyelerine devredildi.

12 HAZİRAN

☞ Dicle Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Kemal Balcı, tüberküloz hastalığını parmaktan alınan bir damla kanla 1 dakika içinde kesin teşhis eden bir yöntem geliştirdi.

☞ Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğüne ithal edilen kömürün Doğu illerinin kömür ihtiyacının karşılanması maksadıyla tahsisi ve bu görevden doğacak zararın Hazineye karşılanması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

13 HAZİRAN

☞ 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülürken ANAP ve HP’liler yumruklaştı. Tasarı ANAP’lıların oylarıyla kabul edildi.

☞ Anayasa Mahkemesi, ‘yabancılar mülk satışını öngören’ yasayı iptal etti.

☞ THKP-C davası sonuçlandı. 4 idam ve 12 müebbet hapis cezası verildi.

14 HAZİRAN

☞ Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg, Schengen Antlaşması’nı imzaladı.

15 HAZİRAN

☞ Hollandalı ressam Rembrandt’ın Danae adlı tablosu, daha sonra akli dengesinin bozuk olduğuna hükmedilen bir adam tarafından saldırıya uğradı. Tuvalin üzerine sülfürik asit döken saldırgan, ayrıca tabloyu iki yerinden bıçakladı.

17 HAZİRAN

☞ Discovery Channel yayın hayatına başladı.

18 HAZİRAN

☞ Yeni Trafik Yasası yürürlüğe girdi. Bu yasayla puan uygulaması getirildi. Yeni yasada, 100 puanı dolduran sürücünün ehliyetinin 1 sene geri alınacağı hükme bağlandı.

20 HAZİRAN

☞ Konya’nın Karaağa kasabasının ANAP’lı Belediye Başkanı Mehmet Topuz, oruç yedikleri gerekçesiyle 16 kişiye 10’ar bin lira para cezası kesti.

25 HAZİRAN

- ✍ Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırimcılığın Önlenmesi Sözleşmesine Katılmanın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Eskişehir Uçak Fabrikasının temeli, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından atıldı.
- ✍ Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükûmeti Arasında 9 Ağustos 1984 Tarihinde İmzalanan Kültür Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 HAZİRAN

- ✍ Finansal Kiralama Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

29 HAZİRAN

- ✍ 29 Haziran 1985'te yapılan Halkçı Parti Büyük Kongresi'nde parti yönetimi önemli ölçüde değişti; daha

önce partinin genel sekreterliğinde bulunan Aydın Güven Gürkan genel başkan, Halil İbrahim Şahin de genel sekreter oldu. Gürkan'ın başkanlığında HP, SODEP ile birleşmek için yoğun girişimlerde bulundu.

- ✍ Başbakan Turgut Özal, Çin'e ziyaret gerçekleştirdi. Bu, Türkiye'nin Başbakan düzeyinde ilk Çin ziyareti oldu. Çin ziyaretinin en önemli sonucu, iki ülke arasında yapılan ekonomik anlaşmalar oldu.

30 HAZİRAN

- ✍ Kaçırıldıktan sonra Beyrut'ta 17 gün esir tutulan yolcu uçağındaki 39 Amerikalı rehine serbest bıraktıldı.
- ✍ Refah Partisinin 1. Büyük Kongresi yapıldı. Ahmet Tekdal yeniden Genel Başkanlığa seçildi.

2 TEMMUZ

- ✍ Andrey Gromiko, Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı olarak atandı.

8 TEMMUZ

- ✍ Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan İran, Libya, Kuveyt, Kore, Nikaragua ve Küba'nın da aralarında bulunduğu ülkeleri "terörist ülkeler konfederasyonu" olarak tanımladı.

9 TEMMUZ

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan'ın terörist ülke olmakla suçladığı Nikaragua hükûmeti, terörün asıl kaynağının Amerika Birleşik Devletleri olduğunu öne sürdü. İran Başbakanı Hüseyin Musavi, "Tüm terörün kökü Washington ve Tel Aviv'de aranmalıdır." dedi. Başkan Reagan'ın Beyrut Havaalanının kapatılması için açtığı kampanyaya karşılık Libya lideri Muammer Kaddafi ise, Arap ülkelerinin Amerikan mallarını boykot etmesini istedi.

10 TEMMUZ

Greenpeace gemisi "Rainbow Warrior", Fransız istihbarat teşkilatı DGSE tarafından Auckland Limanında bombalanarak batırıldı.

13 TEMMUZ

Afrika'daki fakirlik ve kıtlık dolayısıyla yaşanan ölümleri azaltmak için "Live Aid" konseri düzenlendi.

14 TEMMUZ

Bulgaristan, Filibe Başkonsolosluğumuzdaki ablukayı kaldırdı. Türkiye, Bulgar casusu Yusuf'u bırakacağını açıkladı.

16 TEMMUZ

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında yürütülen ve Hükûmetimiz adına

27 Mayıs 1985 tarihinde imzalanan "Uluslararası Telekomünikasyon Geliştirilmesi için Avrupa Bölgesel Projesi" konulu proje belgesinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 TEMMUZ

İtalya'da, Val di Stava barajı çöktü, 268 kişi öldü.

21 TEMMUZ

Yurt dışında basılan ve listede adları, cinsleri, basıldığı dil ve yerler yazılı broşür, takvim, dergi, gazete ve kitapların Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı J. Carter, görevinden ayrıldıktan sonra yaptığı gezide Türkiye'ye de uğradığında, 12 Eylül Darbesi'yle Amerika Birleşik Devletleri'nin ferahladığını, Afganistan ve İran'dan sonra Türkiye'nin istikrarının da kendileri için son derece önemli olduğunu ifade etti.

Jimmy Carter (1924-)

24 TEMMUZ

Yeşilköy Havaalanının adı, Atatürk Havaalanı olarak değiştirildi.

25 TEMMUZ

Ürdün Ankara Büyükelçiliği 1. Kâtibi Ziad Cevdet Sati, İslami Cihad örgütüncü öldürüldü.

30 TEMMUZ

Bulgaristan Meriç Nehri'nin sularını barajda topladı. İpsala Ovası susuz kaldı.

5 AĞUSTOS

"Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi"nin yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

8 AĞUSTOS

Erzurum Aşkale'de halkın "Su su!" diye bağırmasına kızan Başbakan Turgut Özal, konuşmasını yarıda kesti ve ilçeyi terk etti.

9 AĞUSTOS

Türk vatandaşlığından çıkarılan şarkıcı Cem Karaca, yurda dönmesine izin verilmesi için Başbakan Turgut Özal'a müracaat etti.

12 AĞUSTOS

Japon Hava Yolları'na ait JAL123 uçuş numaralı Boeing 747 jumbo jet, Japonya'nın Takamagahara Dağı'na düştü; gerçekleşen feci olayda 520 kişi öldü, yalnızca 4 kişi kurtuldu.

17 AĞUSTOS

Halkçı Parti Küçük Kurultayı toplandı ve SODEP ile birleşilmesi yolunda ilke kararı aldı.

18 AĞUSTOS

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, "AIDS homoseksüellere Tanrının bir gazabıdır" dedi.

22 AĞUSTOS

İkinci Yeni akımının önde gelen şairlerinden Turgut Uyar vefat etti.

24 AĞUSTOS

Amerika Birleşik Devletleri'nin 'Yıldız Savaşları' projesine karşı Avrupa'nın geliştirdiği 'Eureka' projesine Türkiye de davet edildi.

30 AĞUSTOS

Uluslararası Af Örgütü, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonuna bir rapor gönderdi. Raporda, Bulgaristan'da Türk azınlığa karşı girişilen Bulgarlaştırma kampanyasına son verilmesi istendi.

1 EYLÜL

Amerikalı deniz bilimci Robert Ballard ve ekibi, RMS Titanic'in enkazını Atlas Okyanusu'nun 4000 metre derinliğinde iki parça halinde buldu.

2 EYLÜL

Kaş limanı açıklarında 3400 yıl önce batan, fildişi eşya, bakır ve kalay parçalarıyla yüklü bir gemi enkazı bulundu.

5 EYLÜL

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanımayacaklarını açıkladı.

7 EYLÜL

Kuşadası yakınlarındaki yangın söndürme çalışmalarında, 14 er yanarak öldü.

10 EYLÜL

Cumhuriyet tarihinin en büyük aşı kampanyası Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve Başbakan Turgut Özal tarafından başlatıldı. Kampanya ile 5 milyon çocuğa difteri, boğmaca, tetanos, kızamık, çocuk felci aşısı yapıldı. Türkiye'de çocuk ölümlerinin yüzde on gibi yüksek bir orana varması üzerine, Birleşmiş Milletler, "UNICEF" aracılığı ile Türkiye'de aşı kampanyası başlatmaya karar verdi. Çocuk ölümleri oranının Yunanistan'da yüzde bir, Bulgaristan'da yüzde iki, Irak ve Suriye'de bile yüzde yediyi geçmediği belirtildi. UNICEF'in raporunda, Türkiye'de bu dönemde çeşitli hastalıklar yüzünden haftada 500'den fazla çocuğun hayatını kaybettiği vurgulandı. Gerçekleştirilen aşı kampanyası sayesinde, muhtemel 22 bin çocuk ölümünün engellendiği açıklandı. 1985 yılındaki aşı kampanyasından sonra kızamığın, Türkiye tarihindeki en düşük hastalık ve ölüm seviyesine ulaştığı tespit edildi.

6 milyon çocuk için aşı kampanyası başlıyor

İlk aşı Evren'den

MİLLİYET HABER MERKEZİ

TÜRKİYE'de çocuk ölümlerinin yüzde 10 gibi büyük bir orana varması üzerine, Birleşmiş Milletler, "UNICEF" aracılığı ile Türkiye'de aşı kampanyası başlatmaya karar verdi. Bu oran, Yunanistan'da yüzde bir, Bulgaristan'da yüzde iki, Irak ve Suriye'de bile yüzde yediyi geçmediği belirtildi. UNICEF'in raporunda, Türkiye'de bu dönemde çeşitli hastalıklar yüzünden haftada 500'den fazla çocuğun hayatını kaybettiği vurgulandı. Gerçekleştirilen aşı kampanyası sayesinde, muhtemel 22 bin çocuk ölümünün engellendiği açıklandı. 1985 yılındaki aşı kampanyasından sonra kızamığın, Türkiye tarihindeki en düşük hastalık ve ölüm seviyesine ulaştığı tespit edildi.

Çocuklar üç kez polio aşısı alırlarsa, "çocuk felci" diye bilinen bu hastalığa karşı ömür boyu bağışıklık kazanırlar. Kampanya aşıların yapılmasıyla yengiler ise, bir defa kullanılıp anılan steril tıbbi aletler olacaktır.

Türkiye'de çocuk ölümlerine büyük ölçüde sebep olan kızamık hastalığının Batı'da kökeninin araştırıldığına söyledi UNICEF Temsilcisi Reed, geçen yıl Norveç'te sadece 30 kızamık olayına rastlandığını söyledi. Çocuk zafısu içinde yüzde 80 oranında bağışıklık aşı aracılığı ile sağlandığı takdirde, kızamık hastalığı yok olma noktasına yaklaşıyor.

Türkiye'deki "UNICEF" temsilcisi Richard Reed, aşı kampanyalarının Eylül, Ekim ve Kasım aylarında 10'ar gün süreğini açıkladı. Bu sırada 0-5 yaş arası çocuklara, aşıdan polio aşısı ve jentamisin ile karışım yapılacak. Cumhurbaşkanı Evren kampanyayı başlatırken, Ankara'da bir beşer, üzerine polio aşısı damlatılmış çoraklar verildi.

Türkiye'de çocuk ölümlerinin yüzde on gibi yüksek bir orana varması üzerine, Birleşmiş Milletler, "UNICEF" aracılığı ile Türkiye'de aşı kampanyası başlatmaya karar verdi. Bu oran, Yunanistan'da yüzde bir, Bulgaristan'da yüzde iki, Irak ve Suriye'de bile yüzde yediyi geçmediği belirtildi. UNICEF'in raporunda, Türkiye'de bu dönemde çeşitli hastalıklar yüzünden haftada 500'den fazla çocuğun hayatını kaybettiği vurgulandı. Gerçekleştirilen aşı kampanyası sayesinde, muhtemel 22 bin çocuk ölümünün engellendiği açıklandı. 1985 yılındaki aşı kampanyasından sonra kızamığın, Türkiye tarihindeki en düşük hastalık ve ölüm seviyesine ulaştığı tespit edildi.

13 EYLÜL

Ortaöğretimde okutulan ders kitaplarından bazılarının laiklik açısından sakıncalı yönelimler gösterdiği iddiası, kamuoyu ve basında Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Vehbi Dinçerler'e yönelik yükselen eleştirilere konu oldu. Bunun üzerine Cumhurbaşkanı ilgili bakanı çağırarak bilgi aldı; daha sonra da Başbakan bu konudaki endişelerini aktardı. Başbakan Turgut Özal bu konuda güvence verdi ve Mehmet Vehbi Dinçerler'i Devlet Bakanlığına kaydirdi. Malatya Milletvekili Metin Emiroğlu ise Millî Eğitim Bakanlığına getirildi.

Dünya Bankası hazırladığı raporda, önceki yıllara göre Türkiye'nin iyi durumda olduğunu ve ekonominin hızla geliştiğini belirtti.

19 EYLÜL

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sadi Sun, tetanos hastalığını tedavi etmeyi başardı. Prof. Sun, tedavi yöntemini Avrupa Anestezi Akademisinin İsviçre'deki toplantısında tebliğ olarak sundu.

Meksika'da meydana gelen 8.1 büyüklüğündeki depremde, 9 bin kişi hayatını kaybetti.

20 EYLÜL

Türk Halk Müziği sanatçısı Ruhi Su öldü. Ruhi Su, pasaport verilmediği için yurt dışına gidememiş ve tedavisini yaptıramamıştı.

22 EYLÜL

Ruhi Su'nun cenazesinde büyük çapta olaylar çıktı. Polis, 150 kişiyi gözaltına aldı.

9 Ağustos 1985 tarihinde imzalanan, Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Cemahiriyesi Arasında imzalanmış olan Sosyal Güvenlik Sözleşmesi'nin uygulanmasına Dair İdari Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 EYLÜL

"Khasan" isimli bir Sovyet Askerî Kargo Gemisi ile Türkiye Hücumbotu "Meltem", 24 Eylül 1985 tarihinde İstanbul Boğazı'nda çarpıştı. Kazada 5 denizcimiz hayatını kaybetti.

26 EYLÜL

Halkçı Parti, Mecliste ana muhalefet konumunu sürdürdüğü sıralarda gerçekleştirilen 1984 yerel seçimlerinde büyük bir oy kaybı yaşamıştı. Söz konusu başarısızlığın sosyal demokrat hareketi etkileyeceği düşüncesi, SHP ile birleşme

konusunu gündeme getirdi. Halkçı Parti içinde yaşanan genel başkanlık yarışından sonra, iki partinin birleşmesi yolunda hızlı adımlar atılmaya başlandı. Genel Başkanlık görevini Necdet Calp'ten devralan Aydın Güven Gürkan ile Sosyal Demokrasi Partisi lideri Erdal İnönü arasında gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde 26 Eylül 1985 tarihinde iki partinin birleşmesi kararı alındı. Birleşme sonrası kurulan partinin ismi ise Sosyaldemokrat Halkçı Parti oldu. İlk Genel Başkan olarak Aydın Güven Gürkan belirlendi; yaklaşık sekiz ay sonra ise Erdal İnönü göreve geldi. Bu birleşme, Türkiye'deki sosyal demokrat siyasal hareketler için bir ilk oldu. Ancak sosyal demokrat partiler arasındaki bölünmeler ilerleyen yıllarda tekrar gündeme geldi. Dolayısıyla birleşme tartışmaları hiç sona ermedi.

27 EYLÜL

Koruculuk sistemi faaliyete geçti. Güvenlik güçlerinin olmadığı yerlerde, güvenliği korucuların sağlayacağı açıklandı.

30 EYLÜL

Milliyet gazetesi, terör örgütü PKK lideri Abdullah Öcalan'ın Şam'da çekilen fotoğraflarını yayınladı.

1 EKİM

İsrail güçlerinin, Tunus'taki Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) bürolarına düzenlediği hava saldırısında 68 kişi öldü. Yaser Arafat karargâhta olmadığı için bombardımandan kurtuldu.

Bursa'da Bulgaristan göçmenleriyle görüşen Uluslararası Af Örgütü temsilcisi Hugh Poulton, Türk azınlığın adlarının zorla değiştirildiğini ve baskı uygulandığını rapor etti.

Beyrut'ta Sovyet kültür ataşesi öldürüldü. Düzenlenen suikastı İslami Tevhid Örgütü üstlendi.

Trablusşam'da Sünni direnişi kırıldı ve Sünniler katledilmeye başlandı.

2 EKİM

Amerika'da bulunan Başbakan Turgut Özal ve Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, İsrailli muadillerinin görüşme taleplerini, 'İsrail'in Tunus baskınına protesto etmek' amacıyla kabul etmedi.

3 EKİM

- Uzay mekiği Atlantis ilk uçuşunu gerçekleştirdi.

4 EKİM

- Strasbourg'daki Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin sonbahar dönemi görüşmelerinde, Avrupa Ekonomik Topluluğu dışı ülkelerden gelenlere ve en başta Türkler'e uygulanan vizenin kaldırılması için önerge verildi. Yapılan oylamada vizenin kaldırılması büyük bir çoğunlukla kabul edildi. Konseyin bu kararı Türk basınında manşetlere taşındı. Ancak Konseyin aldığı bu karar, ülkeler açısından bağlayıcı değildi ve sadece öneri düzeyinde kaldı.
- Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ve Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 29 Mayıs 1985 tarihinde imzalanan "Temel Sağlık Hizmetleri Çerçevesinde Çocuk Yaşatma ve Geliştirme İşbirliği Programı" konulu anlaşmanın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 EKİM

- Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu, 1976'da Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan Bern Anlaşması'nı tanımadığını ilan etti.

7 EKİM

- Achille Lauro adlı yolcu gemisi, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) üyesi militanlarca kaçırıldı.
- Cumhuriyet döneminin ilk kuşak bestecilerinden, Türk beşleri grubunun bir üyesi, Onuncu Yıl Marşı, Lüküs Hayat Opereti gibi ünlü eserlerin yaratıcısı, besteci, piyanist ve orkestra şefi Cemal Reşit Rey vefat etti.

10 EKİM

- DSP, partiye yönelik transferlere göz kırptı. "Başvuran herhangi bir kimse ölçütlere uygunsa, daha önce hangi partide bulunduğu bakmaksızın aramıza alıyoruz" diyen Rahşan Ecevit, "birleşme" konusunda ise, "Kurulu partilerden hiçbirisiyle birleşemeyiz, çünkü her biriyle aramızda önemli ayrılıklar var." diye konuştu.

14 EKİM

- "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırmıcılığın Önlenmesi Sözleşmesi"ne katılmamızın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 EKİM

- Düzenlediği İzmir Mitingi'nde ha-remlilik-selamlık bölümleri oluşturan Refah Partisi hakkında soruşturma açıldı.

17 EKİM

✍ Türkiye PKK'nın elebaşı Abdullah Öcalan'ı Suriye'den resmen istedi.

20 EKİM

✍ 12. nüfus sayımı yapıldı. Türkiye'nin nüfusu, 50.664.458 çıktı.

21 EKİM

✍ Alman gazeteci ve yazar Günter Wallraff'ın Türk işçisi kimliğiyle yaşadıklarını anlattığı, "En Alttakiler (Ganz Unten)" adlı yapıtı piyasaya çıktı.

22 EKİM

✍ Yunanistan tam anlamıyla felç oldu; genel grev bütün hayatı durdurdu. Maaşların dondurulması, paranın devalüe edilmesi ve zamlar, Yunanistan tarihinin en büyük toplu protestosuna yol açtı. Uygulanan ekonomik paketin, IMF ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun baskısıyla hazırlandığı öne sürüldü. Genel grevin uygulandığı 18 büyük kentte uçaklar, vapurlar, trenler, otobüs ve taksiler çalışmadı. Tüm fabrikalar, iş yerleri, eğlence yerleri ve kahvehaneler kapalı kaldı. Bu bölgelerde Yunanistan "ölü ülke" görünümüne büründü. 25 kentte ise dev protesto gösterileri yapıldı. Milyonlarca insan sokaklara döküldü. Tam bir karga-

şa yaşandı. Ülkede olağanüstü hal önlemleri uygulanmaya başlandı.

25 EKİM

✍ Birleşmiş Milletlerin kuruluşunun 40. yıl dönümü münasebetiyle Türk Derneği tarafından Ankara'da düzenlenen törende konuşan Vahit Halefoğlu, Bulgaristan'ın Türkler'e karşı uyguladığı baskıdan vazgeçmesini istedi. Cumhurbaşkanı Kenan Evren ise, Birleşmiş Milletlerin vazgeçilmez forum olma özelliğini koruduğunu söyledi.

✍ PKK'lı teröristlerin, Hakkâri-Serin Karakoluna düzenledikleri saldırıda 9 askerimiz şehit oldu.

29 EKİM

✍ Cumhuriyet Bayramı tüm yurttta coşkuyla kutlandı.

2 KASIM

✍ Toplanan Halkçı Parti Olağanüstü Kurultayı, partinin tüzük ve programıyla birlikte adını da Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) olarak değiştirdi. Üye sayısı 33'ten 80'e çıkarılan Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun (MKYK) 47 yeni üyesinden 40'ı SODEP'li, 7'si de HP kökenliydi. Böylece MKYK üyelikleri SODEP ve HP kökenli üyeler arasında bölünmüş oldu.

3 KASIM

Toplanan SODEP Olağanüstü Kurultayı'nda SODEP kendisini feshederek SHP'ye katıldı. Böylece Sosyal Demokrasi Partisi (SODEP) ve Halkçı Parti'nin (HP) birleşmesiyle, Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) kurulmuş oldu.

9 KASIM

Satrançta Garry Kasparov, Anatoly Karpov'u yenerek Dünya satranç şampiyonu oldu.

10 KASIM

Ulu Önder tüm yurttta saygıyla anıldı.

13 KASIM

Kolombiya'daki Nevado del Ruiz yanardağı patladı. 23 bin kişinin ölümüne neden olan afet, 20. yüzyılın en ölümcül ikinci yanardağ felaketi oldu.

14 KASIM

Daha Ewel Bütün Yurtta İlan Edilen ve 19.7.1985 tarihinden İtibaren 17 İlde Dört Ay Süre ile Uzatılan Sıkıyönetimin Bazı İllerde Kaldırılmasına Bazı İllerde Yeniden Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Demokratik Sol Parti (DSP) kuruldu. Bülent Ecevit bu dönemde siyasi yasaklı olduğu için eşi Rahşan Ecevit'in liderliğinde hareket edildi. rüldü.

18 KASIM

Microsoft, Windows 1.0 piyasaya sürüldü.

19 KASIM

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan ve Sovyetler Birliği lideri Mihail Gorbaçov Cenevre'de buluştu. Zirveden, stratejik nükleer silahların yüzde 50 azaltılması kararı çıktı.

23 KASIM

Atina'dan Kahire'ye gitmek üzere havalanan Mısır Havayollarına ait bir yolcu uçağı silahlı kişilerce kaçırılarak Malta'ya indirildi. Mısırlı komandoların kurtarma girişiminde 60 kişi öldü.

Demokratik Sol Parti (DSP) Genel Başkanlığı'na Rahşan Ecevit seçildi.

30 KASIM

Muhafazakâr Parti, Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) adlı bir partiye dönüştü ve daha çok eski Milliyetçi Hareket Partisinin çizgisine sahip çıkmayı kendine görev edindi.

1 ARALIK

✓ Sağda yeni bir yapılanma olan Islahatçı Demokrasi Partisi (IDP) ilk genel kongresinde Aykut Edibali'yi genel başkan seçti.

11 ARALIK

✓ Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Bulgaristan'da Türklere yapılan baskıları, İnsan Hakları Günü'nde kınadı.

12 ARALIK

✓ Türk işçisi kılığına girerek, Almanya'da Türklere yapılan baskıları yaşıyan ve bu yaşadıklarını kitaplaştıran Alman yazar Günter Wallraff'ın 'En Alttakiler' isimli kitabı 1 milyon adet sattı. Wallraff, kitabının tüm gelirini Türklere bıraktığını açıkladı.

13 ARALIK

✓ SSCB, Karadeniz'de Türklerin 10 yıl süre ile kalkan balığı avlamasını yasakladı. Kalkan balığı, Sovyetler'e ait bölgeden çıkıyordu ve Türk balıkçılar ancak izinle kalkan avlıyorlardı.

16 ARALIK

✓ SHP Adana Milletvekili Cüneyt Canver, karakollarda işkenceden 113 kişinin öldüğünü iddia ederek, Türkiye Büyük Millet Meclisine bir liste ve işkence aleti verdi.

Cüneyt Canver (1952-2002)

18 ARALIK

✓ Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Türk Halk Müziği Korosu Müdürlüğünün kurulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 ARALIK

✓ Emeklilik yaşı yükseltildi.

20 ARALIK

✓ Türkiye'de ilk kez bir kadın bir batında 8 çocuk doğurdu; beşi erkek üçü kız olan sekizlerden yedisi 1 gün, birisi ise 4 gün hayatta kalamadı.

22 ARALIK

Yurt dışında basılan ve ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili yazılı olan süreli yayınların Türkiye'ye sokulmasının ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 ARALIK

Türkiye Bankalar Birliği Statüsü'nün yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

25 ARALIK

Türkiye'nin ilk hayali ihracat davası sonuçlandı. Yahya Demirel 23 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırıldı.

27 ARALIK

İsrail Hava Yolları El Al'ın Roma Fiumicino – Leonardo da Vinci Havalimanı ve Viyana Uluslararası Havalimanındaki bürolarına, Ebu Nidal örgütü tarafından saldırı düzenlendi. Roma Havaalanındaki saldırıda 16 kişi öldü ve 99 kişi yaralandı; 5 örgüt üyesinden 3'ü ölü olarak ele geçirildi. Viyana Havaalanındaki saldırıda ise 3 kişi öldü, 39 kişi yaralandı; 3 örgüt üyesinden 1'i ölü olarak ele geçirildi.

29 ARALIK

Lübnan'da on yıllık iç savaşa son veren barış antlaşması, Müslüman ve Hristiyan dini liderleri tarafından Suriye'nin başkenti Şam'da imzalandı.

1 OCAK

1.1.1986 tarihinden itibaren 1479 sayılı Kanun kapsamında olan sigortalılar, malullük ve yaşlılık aylığı alanlar ile bunların aile fertleri ve ölüm aylığı bağlanan hak sahipleri sağlık sigortası kapsamına alındı. Böylece 1479 sayılı Kanun kapsamına giren Bağ-Kur sigortalıları 3235 sayılı Kanun'la 1.1.1986 tarihinden itibaren kademeli olarak sağlık sigortasına kavuşturulmuş oldu. Sağlık hizmetlerinden sigortalılar ile eş ve bakmakla yükümlü oldukları çocukları, sigortalıların ana ve babaları; yaşlılık ve malullük aylığı almakta olanlar ile eş ve bakmakla yükümlü oldukları çocukları, bunların ana ve babaları ve ölüm aylığı almakta olanlar yararlanmaya başladı.

3 OCAK

Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında (İMKB) hisse senetleri alım satımı başladı.

4 OCAK

Yurt Dışında Hizmet Veren Teşebbüslerin İstihkaklarını Sağlamak Üzere Görevlendirilen Kuruluşlar ile Bu Teşebbüslerde Çalışırken

Mali Sıkıntıya Düşen İşçileri Destekleme Fonu Hakkında Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

5 OCAK

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP) arasında yürütülen ve Hükûmetimiz adına 12 Eylül 1985 tarihinde imzalanan, "Çukurova Metropoli-ten Bölgesi Kentsel Gelişme Planlaması için Yönetim Hizmetleri" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

8 OCAK

Henry Miller'in "Oğlak Dönencesi" adlı romanı, "Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Korumaya Kurulu"nun verdiği bir raporla muzır ve müstehcen olduğu kanısına varılarak toplatıldı. İlk kez 1938'de Paris'te yayınlanan kitap, Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığınca müstehcen olduğu gerekçesiyle yasaklandı ve ülke sınırları içine sokulması engellendi. 1964'te Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Mahkemesi "Oğlak Dönencesi"nin edebi bir eser olduğuna karar verdi ve yasak kalktı. "Oğlak Dönencesi"ni yasaklayan iki ülkeden biri olan Türkiye'deki öyküsü de simgesel bir yayınlama özgürlüğü mücadelesine neden oldu. Mahkeme 22 Mart 1988'de, Türk Ceza Ka-

nunu'na göre çevirmen ve yayıncının cezalandırılmasına karar verdi. Kitabın imhası ve yayıncısı ile çevirmenine para cezası kararından sonra 39 yayınevi "Oğlak Dönencesi"ni farklı bir formatla yeniden yayımladı. Yayınevleri hakkında açılan dava da beraatla sonuçlandı.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, dünyanın en eski elektronik dergilerinden olan Phrack'in yedinci sayısında "Hacker Manifestosu" yayımlandı.

8 sanatçıya Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından "profesörlük" unvanı verildi. Unvan verilen sanatçılar arasında, Yıldız Kenter, Hikmet Şimşek ve Nevit Kodallı da vardı.

9 OCAK

Polaroid'in açtığı patent davalarını kaybeden Kodak firması, anında fotoğraf veren kamera (instant camera) işine son vermek zorunda kaldı.

11 OCAK

PKK terör örgütü üyesi 48 kişi, güvenlik güçlerine teslim oldu.

13 OCAK

İşkence yapanlara verilen cezaların arttırılması ve sorgu sırasında

sanık avukatlarının da hazır bulunmasını öngören yasa önerisi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde reddedildi.

Savunma Sanayi Müsteşarlığı kuruldu.

15 OCAK

12 Eylül Askeri Darbesi'nden sonra ilk öğrenci derneği kongresi İzmir'de toplandı.

16 OCAK

New York'ta toplanan Uluslararası PEN Kongresi, Türk hükûmetini yazarlarla ilgili tutumunu gözden geçirmeye davet etti.

20 OCAK

Demokratik Sol Parti ile Sosyal-demokrat Halkçı Parti arasında yapılan "solda birlik" görüşmeleri yarıda kesildi. Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Rahşan Ecevit, "Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) ile yollarımız ayrıldı" dedi.

Birleşik Krallık ve Fransa, Manş Tüneli planlarını açıkladı.

Soğuk hava dalgası tüm yurdu etkisi altına aldı. Erzurum'da sıcaklık -35 dereceye düşerken, batıda Abant Gölü ve doğuda Aras Nehri dondu.

26 Ekim 1979 tarihinde, Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrinde yapılan 18. Dünya Posta Birliği (UPU) Kongresi'nde imzalanan, listede yazılı sözleşme, anlaşma, protokol, tüzük ve formüllerin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 OCAK

Voyager 2 uydusu, Uranüs'ün 81.500 km yakınından geçti.

25 OCAK

Millî Direniş Hareketi, Uganda'da Tito Okello hükûmetini devirdi.

26 OCAK

Halley kuyruklu yıldızı gece görünür konuma geldi. Güneş etrafında 76 yıl süren bir turunu tamamlamış oldu.

28 OCAK

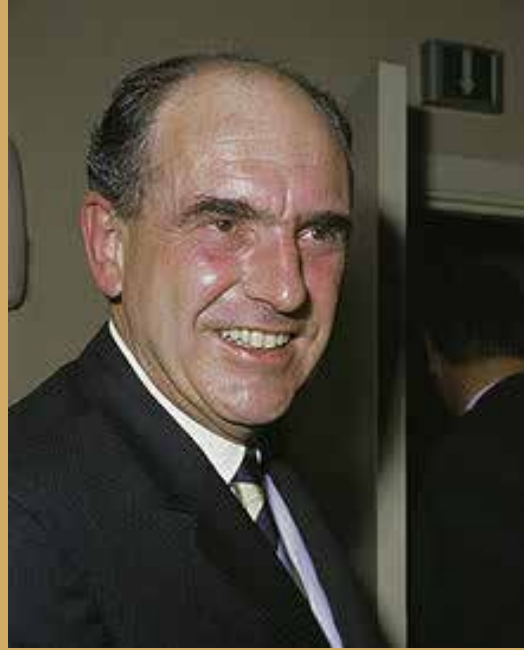
Sakıp Sabancı, Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD) Başkanlığına seçildi.

Uzay mekiği Challenger, fırlatılışından 73 saniye sonra parçalandı; yedi astronot öldü. Hatanın katı yakıt motorlarındaki sızıntıdan kaynaklandığı öne sürüldü.

29 OCAK

Yoweri Museveni, Uganda Devlet Başkanı olarak görevine başladı.

Başbakan Turgut Özal, Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu ile iki ülke arasındaki sorunları görüşmek üzere Davos'a gitti.

Andreas Papandreu (1919-1996)

31 OCAK

İşkence konusunda itiraflarda bulunan polis memuru Sedat Caner, Ankara Cumhuriyet Savcılığına teslim oldu.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) İçel Milletvekili Fikri Sağlar, Türkiye'de son 5 yılda 800'den fazla insanın "kayıp" olduğunu söyledi.

Fikri Sağlar (1953-)

5 ŞUBAT

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Nüfus Faaliyetleri Fonu arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 5 Kasım 1985 tarihinde imzalanan "Organize İş Sektöründe Çalışan İşçilere Aile Planlaması Eğitimi ve Hizmeti" konulu ekli Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 ŞUBAT

Nokta dergisinin 2 sayısı toplatıldı. Derginin toplanan iki sayısında polis memuru Sedat Caner'in işkence itirafları yer almıştı. Aynı gün Başbakan Turgut Özal işkence iddialarını yalanladı ve "Sui muamele var." dedi.

7 ŞUBAT

23 Ocak 1986'da Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen, 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik

Eserleri Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı. Bu Kanun sanatsal çalışma ve ürünler üzerinde idareye geniş müdahale yetkileri tanıdı. Böylece illerde valiler sinema filmlerinin gösterimlerini yasaklama yetkisine sahip oldu; bazı konser ve tiyatro oyunları da bundan nasibini aldı.

Haiti'de, 28 yıl süren aile yönetimi, Başkan Jean-Claude Duvalier'nin Karayipler'den kaçması ile son buldu.

8 ŞUBAT

6 yıl aradan sonra ilk işçi yürüyüşü Balıkesir'de yapıldı. Yürüyüşe yaklaşık 5000 kişi katıldı.

9 ŞUBAT

Halley kuyruklu yıldızı güneşe en yakın mesafeye ulaştı. Bu, kuyruklu yıldızın 20. yüzyıl içindeki ikinci ziyareti oldu.

10 ŞUBAT

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 19 Aralık 1985 tarihinde imzalanan, "Tohum Kalite Kontrol ve Sertifikasyonunun Güçlendirilmesi" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

11 ŞUBAT

Eski Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, SHP'den istifa etti.

12 ŞUBAT

Gazze açıklarında devriye gezen bir İsrail hücumbotundan Laros adındaki Türk balıkçı teknesine ateş açıldı. Kaptan Süleyman Asker öldü; biri Mısırlı, altısı Türk olan mürettebat tutuklandı; tekneye el kondu.

14 ŞUBAT

Eski Devlet Bakanı İsmail Özdağlar, Yüce Divan sıfatıyla görev yapan Anayasa Mahkemesinde "görevini kötüye kullandığı" gerekçesiyle 2 yıl hapis ve 30.000 TL para cezasına çarptırıldı. İsmail Özdağlar, rüşvet aldığı iddiasıyla yargılanmaktaydı. Ancak Yüce Divan rüşvet suçlaması için yeterli kanıt olmadığına hükmederek, eski Bakanı görevi kötüye kullanmaktan mahûm etti. İsmail Özdağlar hadisesi, ANAP iktidarının yolsuzluklarla ilgili ilk ciddi sınavı oldu. Konu Mecliste defalarca gündeme geldi. Gündem dışı konuşmalarla, yazılı ve sözlü sorularla konu, muhalefet tarafından canlı tutulmaya çalışıldı. ANAP iktidarını ciddi anlamda zorlayan bir olay olmasına rağmen, Başbakan Turgut Özal'ın hızlı karar vermesi ve Yüce Divan yolunu açmasıyla mesele fazla yara almadan atlatılmış oldu.

16 ŞUBAT

Portekiz'de seçimler yapıldı. Mario Soares, 60 yıl sonra Portekiz'in ilk sivil Başkanı oldu.

17 ŞUBAT

Barış Derneği davasından tutuklu 6 kişi tahliye edildi. Tahliye edilenler arasında Reha İsvan ve Gencay Şaylan da yer aldı. Ali Sirmen, Erdal Atabek, Ali Taygun, Ergun Elgin, Hüseyin Baş ve Orhan Taylan'ın ise tahliye talebi reddedildi.

19 ŞUBAT

Sovyetler Birliği (SSCB), yönettiği-Mir Uzay İstasyonunun ilk modülünü uzaya gönderdi.

22 ŞUBAT

12 Eylül sonrasının ilk büyük mitingi İzmir'de yapıldı. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) tarafından düzenlenen mitinge, 50 bin işçi katıldı.

23 ŞUBAT

İslâm Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kanada Hükûmeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçı Maksatlarla Kullanılması Alanında İşbirliği Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 ŞUBAT

Eski Devlet Bakanı İsmail Özdağlar, Yüce Divan'daki mahkûmiyetinin ardından milletvekilliğinden (Mannisa) ve Anavatan Partisinden istifa etti.

1985 Einstein Bilim Ödülü'nü Prof. Dr. Üner Tan kazandı.

25 ŞUBAT

Filipinler Devlet Başkanı Ferdinand Marcos, 20 yıllık yönetimin ardından ülkeden kaçtı. İktidara Corazon Aquino geldi.

26 ŞUBAT

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Haşimi Ürdün Krallığı Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 ŞUBAT

Gün ışığından daha fazla yararlanıp elektrik enerjisinden tasarruf etmek amacıyla bütün yurttaki saatlerin; 30 Mart 1986 Pazar günü saat 01.00'den itibaren bir saat ileri alınması, 28 Eylül 1986 Pazar günü saat 02.00'den başlamak üzere bir saat geri alınmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 ŞUBAT

İsveç Başbakanı Olof Palme, bir suikast sonucu öldürüldü.

4 MART

Başbakan Turgut Özal, "1988 seçimlerinden sonra iki buçuk parti kalır; biri biz, biri sol, buçuğunu bilmem" dedi.

Eski Emniyet Müdürü, Vali ve Sosyal Demokrat Halkçı Parti Milletvekili İbrahim Halil Ural, "Süleyman Demirel bana işkence için talimat vermişti." şeklinde açıklama yaptı.

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

5 MART

Yüce Divan tarafından iki yıl hapse mahkûm edilen, eski Devlet Bakanını İsmail Özdağlar'ın milletvekilliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda düşürüldü.

Son 42 yılın en yoğun kar yağışı altında kalan İstanbul'da hayat felce uğradı. Vatandaşlar ciddi düzeyde ısınma ve ulaşım sorunları yaşamaya başladı.

6 MART

Basın tarafından "Basına Sansür Yasası" olarak tanımlanan "Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Yasası", Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildi.

7 MART

Yüce Divan'da mahkûm olmasının ardından, Manisa Milletvekili İsmail Özdağlar'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliğinin Düştüğüne Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

"Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi" isteğini içeren 2861 imzalı dilekçe, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verildi.

İstanbul Kandilli Kız Lisesinde çıkan yangında, okulun yatakhane olarak kullanılan Adile Sultan Sarayı tümüyle yandı. Osmanlı Padi-

şahı Abdülaziz, sarayı 1876'da kız kardeşi Adile Sultan için yaptırmıştı. Saray 1916'da Kandilli Adile Sultan İnas Mekteb-i Sultanisi adıyla okula dönüştürülmüştü. Daha sonra ise Kandilli Kız Lisesi adını aldı.

Lazkiye'de 4 kişinin saldırısına uğrayan ve yaylım ateşine tutulan PKK terör örgütü lideri Abdullah Öcalan, yaralı olarak kurtuldu.

8 MART

Türk Lirası devalüe edildi.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Irak Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşması'na Ek Anlaşma'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 MART

Muzır Neşriyat Yasası'na ilişkin olarak dile getirilen sansür suçlamalarını yanıtlayan Başbakan Turgut Özal, "Bu yasaya muzır diyen mu-zırdır" dedi.

12 MART

Hükûmet, 12 Eylül öncesi yasaklı siyasetçilerin konuşma yasağını kaldırma girişiminde bulundu. Haklarında siyaset yasağı bulunan bazı siyasetçiler zaten fiilen siya-

si beyanda bulunmaya başlamıştı. Hükûmetin getirdiği serbestlik kararı ile fiili durum kısmen hukuka da uygun hâle getirilmiş oldu. Ancak siyasi faaliyette bulunma yasağı devam etti.

Yüce Divan tarafından iki yıl hapse mahkûm edilen eski Devlet Bakanı İsmail Özdağlar, cezasını çekmek üzere Ankara Merkez Cezaevine konuldu.

13 MART

"Yabancı Sermaye Çerçeve Kararı"nın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 MART

Daha Evvel Bütün Yurtta İlân Edilen ve 19.11.1985 Tarihinden İtibaren 9 İlde Dört Ay Süre ile Uzatılan Sıkıyönetimin Bazı İllerde Kaldırılmasına Bazı İllerde Yeniden Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Bingöl, Elazığ, Şanlıurfa ve Tunceli İllerinde Dört Ay Süre ile Olağanüstü Hal İlanına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

18 MART

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Ceza İnfaz Yasası'ndaki değişiklikleri onayladı. Yürürlüğe giren yeni düzenlemeyle cezaevlerinde-

ki 68.000 hükümlüden yüzde yetmişinin tahliye işlemleri başlatıldı.

Solun önde gelen bazı isimlerinin ve PKK'dan kopan bazı kişilerin katılımıyla yurt dışında kurulan 'Sol Birlik' adı altındaki yeni örgüt, Türkiye'ye karşı eylem kararı aldı. Sol Birlik adlı örgütte, Behice Boran, Ahmet Kaçmaz, Kemal Burkay, Teslim Töre, Haydar Kutlu ve PKK lideri Abdullah Öcalan'ın eşi Kesire Öcalan da yer aldı.

19 MART

Ankara Film Şenliği'nin "İlk Filmler" yarışmasında, Orhan Oğuz'un yönettiği "Her Şeye Rağmen" birinci oldu.

20 MART

Jacques Chirac, Fransa Başbakanı oldu.

22 MART

Mehmet Ali Ağca, İtalya'da ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

24 MART

Siirt'te düzenlenen bir operasyonla 12 PKK üyesi terörist yakalandı.

25 MART

Uzman Erbaş Kanunu, Resmî Gazete’de yayımlandı.

14. Strasbourg Film Festivali’nde Muammer Özer’in “Bir Avuç Cennet” ve Ali Özgentürk’ün “Bekçi” isimli filmleri ikinciliği paylaştı.

İşkence yaptığını itiraf eden polis memuru Sedat Caner ile bu itiraf-ları yayınlayan “Nokta” dergisine dava açıldı.

27 MART

Hayali mobilya ihracatından 23 yıl hapis cezasına çarptırılan Yahya Demirel’in mahkûmiyet kararı, Yargıtay tarafından bozuldu. Yahya Demirel, hapisten çıkartılarak tahliye edildi.

28 MART

1987 genel seçimlerine gidilirken seçim sisteminde önemli bazı değişiklikler yapıldı. Bunların birincisi “kontenjan adaylığı”nın öngörülmesiydi. Buna göre, altı ya da daha çok milletvekili çıkaracak illerin 4, 5 ve 6 milletvekili çıkaracak seçim çevrelerinde siyasal partiler birer kontenjan adayı gösterebileceklerdi.

Kürdistan Ulusal Cephesi (ERNK) lideri terörist Mahsun Korkmaz, Siirt’te ölü olarak ele geçirildi.

Mahsun Korkmaz, Öcalan’ın celladı olarak tanınıyordu.

İtalya’da Papa davasından sanık Musa Serdar Çelebi, Ömer Bağcı ve Oral Çelik delil yetersizliğinden serbest bırakıldı.

30 MART

Irak ve Suriye, PKK terör örgütüne karşı olduklarını açıkladı.

2 NİSAN

12 Eylül sonrası feshedilen Milliyetçi Hareket Partisinin eski Genel Başkanı Alparslan Türkeş İzmir’de Milliyetçi Çalışma Partisinin kendisi için verdiği “hasret giderme” yemeğinde konuştu. Türkeş, “Yetersiz yöneticiler yüzünden devleti biz savunduk, Türkiye’nin Afganistan’a dönüş-türülmesine izin vermedik” dedi.

12 Eylül Darbesi sonrası siyasi yasaklı hâle getirilen eski siyasetçilerin durumu için yasal düzenleme girişimi, 1986 yılının Nisan ayında başladı. 2 Nisan’da Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2969 sayılı Yasa’da ifadesini bulan, konuşma yasağını kaldıran değişikliği kabul etti. Böylece eski siyasilerin önündeki engellerden biri resmî olarak kalkmış oldu.

3 NİSAN

Merkezi Amerika Birleşik Devletleri, New York'ta bulunan ve dünyanın en büyük bilişim teknolojisi şirketi olan IBM (International Business Machines), ilk laptop bilgisayarlarını tanıttı.

22 NİSAN

Daha önce yabancıların Türkiye'de mülk edinebileceklerine dair çıkan ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen Kanun, bazı değişiklikler yapılarak tekrar kabul edildi.

12 NİSAN

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında yürütülen ve Hükûmetimiz adına 7 Kasım 1985 tarihinde imzalanan "Demir Çelik Sanayini Geliştirme" konulu Proje Nihai Değişiklik Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 NİSAN

TBMM'nin 66. yıl dönümü, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttta kutlandı.

18 NİSAN

Kırıkkale'nin Yahşihan beldesindeki askerî mühimmat depolarında yangın çıktı. Önlem amacıyla kasaba tamamen boşaltıldı.

24 NİSAN

Soykırım günü ilan ettikleri 24 Nisan'da Atina'da gösteri yapan Ermeniler, Türk Bayrağı'nı yaktı.

20 NİSAN

1925 yılında Sovyetler Birliği'nden çıkan ve geri dönmeyen piyanist Vladimir Horowitz, 61 yıl sonra Sovyetler Birliği'nde tekrar konser verdi.

25 NİSAN

Osmanlı Padişahı Sultan 5. Mehmet Reşad'ın torunu ve tahtın 2. varisi Ömer Fevzi Osmanoğlu, Ürdün'ün Amman şehrinde öldü.

26 NİSAN

SSCB'de Kiev yakınlarında Çernobil Nükleer Santrali'nde kaza oldu. Radyoaktif sızıntı güçlükle kontrol altına alınabildi ve Santral'in diğer bölümlerine sıçrama ihtimali ön-
lendi. Ancak meydana gelen sızıntı ile oluşan radyoaktif bulutlar başta Türkiye olmak üzere, tüm Karadeniz ülkeleri ile SSCB'yi etkisi altına aldı. Sonraki süreçte özellikle Karadeniz bölgesinde artan kanser vakaları ve diğer hastalıklar, Türk kamuoyunda Çernobil'deki radyoaktif sızıntı ile ilişkilendirildi.

29 NİSAN

Yetkililer, 26 Nisan'da meydana gelen Çernobil kazası sonrası oluşan radyoaktif bulutların Türkiye'ye ulaşma olasılığının zayıf olduğunu iddia ettiler.

30 NİSAN

Çernobil reaktöründe meydana gelen nükleer kaza sonrasında, atmosfere büyük miktarda radyoaktif kirliliğin salındığı tüm dünya tarafından öğrenildi.

2 MAYIS

Birinci Uluslararası Asya-Avrupa Sanat Bienali, Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde açıldı.

3 MAYIS

Çernobil nükleer kazası sonrası oluşan radyoaktif bulutların, Türkiye'ye de ulaştığı ve bazı bölgelerde radyasyonun yedi kat arttığı açıklandı.

Vefat eden Osmanlı Şehzadesi Ömer Fevzi Osmanoğlu, Bakanlar Kurulu tarafından verilen özel izinle Eyüp Sultan'daki Sultan Reşad Türbesi'ne defnedildi.

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında yürütülen ve Hükûmetimiz adına 7 Kasım 1985 tarihinde imzalanan, "Düşük Kalorili Kömür Teknolojisi" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 MAYIS

Milliyetçi Demokrasi Partisi, olağanüstü kongrede kendisini feshetti. Böylece daha üç yıl kadar önce, "Biz faniyiz, parti ölümsüz." demiş olan Turgut Sunalp'in siyaset sahnesinde sönmesinden sonra, askerî rejimin veliahdı sayılan partisi de hayatına son vermiş oldu. Bu yok oluşla birlikte Meclisteki bağımsız milletvekili sayısı 93'e yükseldi ve partiler arasında bu milletvekillerini kapma savaşı başladı.

5 MAYIS

4 Mart 1986 tarihli ve 3265 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan, "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Irak Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında 27 Ağustos 1973 tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşması'na Ek Anlaşma"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

7 MAYIS

Gazeteci, öğretim üyesi, öykü ve oyun yazarı Haldun Taner vefat etti.

10 MAYIS

Milliyetçi Demokrasi Partisi kökenli Mehmet Yazar, Hür Demokrat Parti'yi (HDP) kurdu ve 21 milletvekiliyle mecliste grup oluşturdu. Partinin amblemi 16 köklü çınar ağacıydı. 28 Eylül 1986 milletvekili ara seçimlerinde toplam oyların ancak 1.3'ünü alan Hür Demokrat Parti, 30 Kasım 1986'da kendini feshederek Anavatan Partisine katılmayı kararlaştırdı.

13 MAYIS

Bazı Kanunlarla Tanınmış Olan Gümrük Muafiyetlerinin Kaldırılması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

15 MAYIS

Doğru Yol Partisi, 21 milletvekilini bünyesine alıp Mecliste grup kurdu.

16 MAYIS

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Çernobil nükleer kazası sonrası oluşan radyasyonun, Türk turizmini de olumsuz etkilediği açıklandı.

18 MAYIS

Çernobil Nükleer Santralindeki patlamanın ardından, Atom Enerjisi Komisyonu Başkanı Prof. Ahmed Yüksel Özemre, "radyasyonda endişe edilecek bir şey yok" dedi.

Genel seçimlerden bu yana geçen iki buçuk yılda, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 112 milletvekili çeşitli nedenlerle parti ya da yer değiştirdi. Bu yüksek rakam parti değiştirmeye getirilen yasakların pratikte işe yaramadığını da bir şekilde göstermiş oldu.

19 MAYIS

Uluslararası Atatürk Barış Ödülü, eski NATO Genel Sekreteri Joseph Luns'e verildi.

Türkiye, Limni Adası'nın NATO savuş planına alınmasını protesto etti.

23 MAYIS

1987 genel seçimlerine gidilirken seçim sisteminde yapılan bir diğer önemli değişiklikle, seçim çevreleri küçültüldü ve en fazla 6 milletvekili çıkaracak biçimde yeniden düzenlendi.

27 MAYIS

Tütün tekeli kaldırılan yasa onaylandı.

29 MAYIS

Kamuoyunda 'Fak-Fuk-Fon' olarak bilinen Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşmayı Teşvik Yasası, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildi.

30 MAYIS

Erdal İnönü, SHP'nin 2. Olağanüstü Büyük Kurultayı'nda, Aydın Güven Gürkan'ın yerine genel başkan seçildi.

Hükûmetimiz ile Suudi Arabistan Krallığı Hükûmeti arasında 19 Mart 1986 tarihinde imzalanan deniz taşımacılığı işletmeciliği ile karayolu ulaşımının koordinasyonu ve düzenlenmesi hakkındaki "Anlaşmalar"ın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1 HAZİRAN

Atina, J-60 Hava Koridorunu resmen açtığını ilan etti. Türkiye durumunu kabul etmediğini açıkladı. Ege'de gerginlik gittikçe artmaya başladı.

Özal'ın en son buluşu:

FAK-FUK-FON

Başbakan Özal FAK-FUK-FON (Fakir Fukara Fonu) ile üç yıl içinde memlekette bir tek fakir bile bırakmayacağını açıkladı

Daha önce kurduğu fondalarla biriken paranın yüzde 10'unu "Fakir Fukara Fonu"na aktarma kararı alan Özal, yeni fonda toplanacak olan 250 milyar lita parayı fakirlere yardım olsun diye kullanacağını bildirdi.

Buna göre fakirlere yardım olarak 3 yıl içinde dağıtılacak para, neredeyse 1 milyar liraya ulaşacak. Başbakan Özal'ın gerekirse "Fakir Fukara Fonu" için yeni parasal kaynaklar bulacağı belirtildi.

Muhalefet partileri ise, Özal'ın Fakir Fukara Fonu için "Bu olsa olsa Seçim Fonu'dur. Özal bu fonda birleştirecek parayı zamana gelince yoksul vatandaşların oyuncağına toplayabilmek için kullanacak" dedi.

4 HAZİRAN

İzmir 9 Eylül Üniversitesinde, açık saçık giyindiği gerekçesiyle bir kız öğrenci bir polis memuru tarafından dövüldü. Polis hakkında soruşturma açıldı.

7 HAZİRAN

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine İlişkin Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Yabancı Ülkeler ile Bu Ülkelerin Uyuğundaki Gerçek Kişilerin Türkiye'de Gayrimenkul Satın Almalarında Uygulanacak Esaslar Hakkında Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

8 HAZİRAN

Avusturya Cumhurbaşkanlığı seçimlerini Kurt Waldheim kazandı.

12 HAZİRAN

Ahmet Altan'ın "Sudaki İz" adlı romanı "muzır" bulundu. Altan ve yayıncısı Erdal Öz hakkında dava açıldı.

14 HAZİRAN

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 HAZİRAN

5 yıldır devam eden 'Adana-Dev-Yol davası' sonuçlandı. 343 sanıktan 19'u idama mahkûm oldu.

19 HAZİRAN

Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 HAZİRAN

İnsan Hakları Komisyonu Helsinki İzleme Komitesi, Bulgaristan'da 1.500 Türk'ün öldürölüp cesetlerinin Tuna Nehri'ne atıldığını, 1.500 Türk'ün de Belene Adası'na süröl-düğünü açıkladı.

29 HAZİRAN

Meksika'da düzenlenen FİFA Dünya Kupası karşılaşmalarında Arjantin, Batı Almanya'yı 3-2 yenerek Dünya kupasının sahibi oldu.

Atina'da yayımlanan gazetelerde Batı Trakya Türkleri hakkında olumsuz haber ve yazılar yer almaya başladı. Yayımlanan yazılarda, Batı Trakya Türklerinin dağıtılması ve Batı Trakya'da ne kadar Türk varsa gitmesi istendi.

12.2.1986 tarihli ve 3260 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan nükleer enerjinin barışçı maksatlarla kullanılması alanında Hükûmetimiz ile Kanada Hükûmeti arasındaki işbirliğine dair 18.6.1985 tarihli Anlaşma'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1 TEMMUZ

Bulvar Gazetesi, Adnan Hoca (Oktar) konusunda yayınladığı açık oturumdan ötürü toplatıldı.

9 TEMMUZ

Bulgaristan'da kalan 15 yaşındaki kızları Aysel'in Türkiye'ye gönderilmesi için ölüm orucuna giren Özgür ailesi, 8. günde hastaneye kaldırıldı. Bulgaristan yönetiminin soydaşlarımıza uyguladığı baskı ve zulüm politikası dramatik sonuçlar yaratmaya başladı.

27.2.1986 tarihli ve 3264 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan, "Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı Resmî Gazete'de yayımlandı.

12 TEMMUZ

Türkiye Büyük Millet Meclisi 17. Dönem Milletvekili Ara Seçimi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de ya-

yımlandı. Yasaya göre ara seçimler 28 Eylül 1986 günü yapılacaktı. 10 ilin 11 bölgesi ara seçim kapsamına giriyordu. Bu bölgeler Türkiye genel seçmen toplamının yaklaşık olarak yüzde 15'ine denk düşmekteydi. 3309 sayılı Yasa bu seçimlerde geçerli olmak üzere bir kolaylık da getirdi. Buna göre siyasal partilerin seçime katılabilmeleri için gerekli olan koşullar, yani il ve ilçelerin üçte ikisinde teşkilat kurmuş ve büyük kongresini yapmış olmak ya da Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup sahibi olmak koşulları aranmayacaktı. Bu rahatlatmaların demokratik bir anlayıştan mı, yoksa muhalefet oylarını bölmek için mi yapılmış olduğu sorusu, ister istemez kamuoyunda dile getirildi.

Jaguar araba firmasının Türkiye temsilcisi Zeki Küçükberber, Başbakan Turgut Özal'ın kızı Zeynep Ekren'e 50 milyon değerinde bir Jaguar hediye etti. Arabayı kabul eden Zeynep Ekren ve eşi Asım Ekren, olayın basına aksetmesi üzerine hediyyeyi geri vermek zorunda kaldı. Ancak olay yatışmadı ve yolsuzluk iddiaları iyice büyüdü.

15 TEMMUZ

Başbakan Turgut Özal'ın kızı Zeynep Ekren'e Jaguar hediye eden galeri sahibi Zeki Küçükberber'in Jaguar servis istasyonu, Belediye'nin buldozerleri ile yıkıldı. Kaçak binanın yıkılmaması için galeri sahibinin Jaguar'ı hediye ettiği ortaya çıktı.

20 Şubat 1986 tarihli ve 3263 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan, "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Haşimi Ürdün Krallığı Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşması"nın onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 TEMMUZ

4-15 yaşlarında 5 Türk çocuğu Bulgaristan'dan kaçarak Türkiye'ye sığındı.

17 TEMMUZ

Kurucuları arasında mahpus yakınları, yazarlar, gazeteciler, yayıncılar, akademisyenler, avukatlar, hekimler, öğretmenler, mimar ve mühendislerin olduğu İnsan Hakları Derneği (İHD) kuruldu.

22 TEMMUZ

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 28 Mart 1986 tarihinde imzalanan, "PTT Organizasyonu ve Yönetimi Güçlendirme" konulu proje belgesinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 TEMMUZ

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı (FAO) arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 18 Mart 1986 tarihinde imzalanan, "Yakın Doğu Bölgesinde Ormancılık ve Hayvancılık Eğitimi" konulu Proje Anlaşması'nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 TEMMUZ

Siyasi yasaklı olmasına rağmen Bülent Ecevit, DSP'nin Karabük'teki toplantısına misafir konuşmacı olarak katıldı. Seçim kampanyası fiilen başlayınca, yasaklı siyasetçilerden bazıları buna fiilen katılmaya ve tuttukları partiler için destek istemeye başladı. Süleyman Demirel de bu süreçte Doğru Yol Partisi için oy istemeye ve "halk isterse cumhurbaşkanı olurum" şeklinde açıklamalarda bulunmaya başladı.

29 TEMMUZ

Türkiye Komünist Partisi davası sonuçlandı; 74 sanık 4 aydan 15 yıla kadar hapis cezaları aldı; 40 sanık ise beraat etti.

3 AĞUSTOS

Eski Hava Kuwetleri komutanı ve Konsey üyesi Tahsin Şahinkaya hakkında yolsuzluk yaptığı yolundaki iddialar kamuoyunda gittikçe

dillendirilmeye başlandı. Ancak Anayasa'nın geçici 15. maddesinin bu tür kovuşturmalara izin vermediği sanısıyla, ilgili kişi hakkında soruşturma açılmadı. Oysa Cumhurbaşkanı Kenan Evren, haklı olarak söz konusu maddenin, bu tür suçlar için bir örtü olmadığı görüşünü dile getirdi.

7 AĞUSTOS

23 Ağustos 1983 tarihinde imzalanan ve 1.11.1984 tarihli ve 3070 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan, "Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkında Sözleşme"nin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 AĞUSTOS

Türkiye'nin, Federal Almanya Stuttgart Başkonsolosluğunda, Ermeni teröristlerce benzin dökülerek yangın çıkarıldı. Başkonsoloslukta maddi zarar meydana geldi.

10 AĞUSTOS

Türk Silahlı Kuvvetleri, karadan ve havadan yaptığı operasyonla Kuzey Irak'ta bulunan PKK'nın 22 kampını yerle bir etti. 300 teröristin öldürüldüğü açıklandı.

13 AĞUSTOS

Başbakan Turgut Özal, "12 Eylül olmasaydı iktidara gelemezdik" dedi.

15 AĞUSTOS

Türk savaş uçakları, Irak topraklarına girip terör örgütü PKK kamplarını bombaladı.

Türkiye ile Macaristan arasında turizm alanında iş birliğine dair 25.4.1986 tarihinde Budapeşte'de imzalanan Protokolün onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 AĞUSTOS

Kamerun'da Nyos volkanik gölünden çıkan zehirli gazlar yüzünden 1.746 kişi öldü.

22 AĞUSTOS

✍ Bir süredir hasta olan 3. Cumhurbaşkanı Celal Bayar, 104 yaşında vefat etti. Hükûmet resmî yas ilan etti. Ailesinin isteği üzerine, Celal Bayar'ın naaşının doğum yeri olan Umurbey'e defnedilmesine karar verildi.

✍ Karadeniz'de bir Sovyet yolcu gemisi, bir tanker ile çarpışarak battı. Gerçekleşen elim kazada 423 kişi öldü.

3 EYLÜL

✍ Avrupa ülkeleri, radyasyon taşıdığı gerekçesiyle Türkiye'den fındık alımını durdurdu.

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı, Hava Kuvvetleri eski komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi üyesi Tahsin Şahinkaya hakkında yolsuzluk yaptığı yolundaki iddialara ilişkin olarak, Anayasa'nın geçici 15. maddesinin bu tür kovuşturmalara izin verip vermediği konusunu yorumlama yetkisinin bulunmadığına karar verdi. Gerçekten, 1924 Anayasası'nın kalkmasından beri böyle bir yetki ancak yargıya aitti.

✍ Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Yayınlarında Faydalanan Fikir ve Sanat Eserleri Hakkında Esasların yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 EYLÜL

✍ İstanbul Kuledibi'nde bulunan Neva Şalom Sinagogu'nu ayin esnasında basan teröristler, önce silahla ateş açtı daha sonra Sinagog'un içine el bombaları atarak kaçtı. Saldırıda 21 kişinin öldüğü, onlarca yaralının olduğu bildirildi. Teröristlerden ikisinin de el bombaları atarken bombaların patlaması sonucu öldükleri tespit edildi. Olayı, İslami Direniş, İslami Cihad, Filistin İntikam ile Kuzey Arap Birliği ayrı örgütler üstlendi ancak saldırıya ilişkin olarak kesin deliller bulunamadı.

7 EYLÜL

- Desmond Tutu, Güney Afrika'da ilk siyahi Anglikan Kilisesi lideri oldu.
- Şili'de darbeyle iktidara gelen Augusto Pinochet suikasta uğradı. Gerçekleşen başarısız suikast girişiminde 5 koruması öldü.

9 EYLÜL

- İlim ve fikir adamlarımızdan merhum Prens Sabahattin Bey'in kızı Fethiye Sabahattin Kendi'nin, İstanbul Eyüp'te bulunan Mahmut Celalettin Paşa Prens Sabahattin türbesi haziresine defnine müsaade edilmesine dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 EYLÜL

- 24 Haziran 1986 tarihinde Budapeşte'de imzalanan, "T.C. Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı ile Macaristan Halk Cumhuriyeti Tarım ve Gıda Bakanlığı Arasındaki İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

15 EYLÜL

- Başbakanlık Başdanışmanı Adnan Kahveci, "rüşvet pazarında 1 trilyon lira dönüyor" dedi.

- 22 Haziran 1986 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye-Hollanda Tarım Çalışma Grubu'nun kurulmasına dair Protokol'ün, imza tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 EYLÜL

- 13 Haziran 1986 tarihinde Ankara'da imzalanan, "Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 EYLÜL

- 12 Eylül Darbesi sonrası Alparslan Türkeş, ilk kez Milliyetçi Çalışma Partisinin (MÇP) İstanbul mitinginde konuşma yaptı.

23 EYLÜL

- Seçim konuşmaları yüzünden Bülent Ecevit hakkında 10, Süleyman Demirel hakkında ise 3 soruşturma açıldı.
- Doğu Karadeniz'de yetişen fındıkta Avrupa Ekonomik Topluluğu standartlarının üstünde radyasyon bulunması üzerine, hükûmet fındığa el koydu ve il sınırlarının dışına çıkartılmasını yasakladı.

28 EYLÜL

Boşalan 11 milletvekilliği için ara seçim yapıldı. İktidardaki Anavatan Partisi, 11 vekillikten 6'sını almasına rağmen seçimden kayıpla çıktı. 1983'teki yüzde 42'lik oy oranı yüzde 32'ye düştü. SHP tek milletvekilliğini genel başkan Erdal İnönü'nün aday olduğu İzmir'den kazandı. 1984 yerel seçimlerinin üçüncü partisi olan DYP ise ikinciliğe terfi etti.

2 EKİM

28 Temmuz 1986 tarihinde Moskova'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükûmeti Arasında Turizm İşbirliği Anlaşması'nın onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 EKİM

TRT 2, kültür ve sanat ağırlıklı yayın yapmak üzere resmen yayına başladı.

9 EKİM

Yabancılar mülk satışını öngören yasa, Anayasa Mahkemesi tarafından ikinci defa iptal edildi.

11 EKİM

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan ile Sovyetler Birliği lideri Mihail Gorbacov, Reykjavik'te (İzlanda) bir araya gelip Avrupa'daki orta menzilli füzele- rin karşılıklı azaltılması konusunu görüştü.

13 EKİM

Büyük Vatan Partisi kendini feshetti.

15 EKİM

28 Eylül 1986 milletvekili ara seçimlerindeki oy kaybı nedeniyle, Bakanlar Kurulu ve ANAP Başkanlık Divanı, Başbakan Turgut Özal'a rahat hareket etme imkânı sağlamak için istifa mektuplarını sundu.

17 EKİM

Kabinede yapılan değişiklikle iki bakan görevden alındı, üç bakan yer değiştirdi, iki de yeni bakan atandı.

24 EKİM

Türkiye'nin ilk McDonalds'ı İstanbul Taksim'de açıldı.

25 EKİM

27 Ağustos 1986 tarihinde Ankara'da imzalanan, "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Belçika Krallığı Hükûmeti Arasında, Belçika Hükûmeti Tarafından Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine Mali Yardım Yapılmasına Dair Anlaşma"nın, imza tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı tüm yurtta coşkuyla kutlandı.

28 EKİM

Siyaset yasaklarının fiilen delindiği 28 Eylül 1986 ara seçimlerinden sonra SHP, siyaset yasaklarının kaynağı olan Anayasa'nın geçici 4. maddesinin kaldırılması için bir anayasa değişikliği önerisini imza ya açtı.

3 KASIM

Zaman gazetesi yayın hayatına başladı.

5 KASIM

Yanmasının ardından 45 yıl sonra, İstanbul Ortodoks Fener Rum Patrikhanesi'nin yeniden yapılmasına izin verildi.

6 KASIM

YÖK Yasası'nın değiştirilmesi ni sağlamak için İstanbul ve İzmir'den Ankara'ya yürüyen öğrenciler, ODTÜ önünde büyük bir öğrenci topluluğu tarafından karşılandı. Öğrenciler daha sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'a, 8.500 imzalı bir dilekçe verdi.

10 KASIM

Ulu Önder ölümünün yıl dönümünde törenlerle anıldı.

13 KASIM

Daha Ewel 11 ilde uzatılması Türkiye Büyük Millet Meclisince 4.6.1986 tarihinde onaylanmış bulunan olağanüstü halin; Ankara, İzmir ve Kars illerinde 19.11.1986 gününden geçerli olmak üzere kaldırılmasına; Adana, Ağrı, Bingöl, Elâzığ, Hatay, İstanbul, Şanlıurfa ve Tunceli illerinde dört ay süre ile yeniden uzatılmasına karar verildi.

18 KASIM

Suriye'nin, Akdeniz Oyunları münasebetiyle bastırdığı haritalarda Hatay'ı kendi sınırları içinde göstermesi Türkiye'de tepki ile karşılandı.

12 Eylül 1980 tarihinde bütün yurttan ilan edilen ve 19.7.1986 tarihinden itibaren 5 ilde dört ay süre ile

uzatılan Sıkıyönetimin, yeniden Diyarbakır, Hakkâri, Mardin, Siirt ve Van illerinde 19.11.1986 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere dört ay süre ile uzatılmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19.7.1986 tarihinde dört ay süre ile 11 ilde uzatılan olağanüstü halin, Ankara, İzmir ve Kars illerinde 19.11.1986 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere kaldırılmasına; Adana, Ağrı, Bingöl, Elazığ, Hatay, İstanbul, Şanlıurfa ve Tunceli illerinde 19.11.1986 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere dört ay süre ile uzatılmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

22 KASIM

Memurlar, İşçiler ve Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 KASIM

Başbakan Turgut Özal, ANAP 2. Olağan Kongresinde siyaset yasaklarının kaldırılmak istenmesini "anarşi özlemciliği" olarak niteleyip, buna taraftar olanları da anarşi özlemciliğine "alet olmakla" suçladı.

24 KASIM

Avrupa Ekonomik Topluluğu, Türk işçilerin serbest dolaşım hakkını kabul etmedi.

Kocaeli iline bağlı Derince Limanı'nın Türk vatandaşları ile yabancıların Türkiye'ye giriş çıkış kapısı olarak tayinine ilişkin karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

25 KASIM

Eski Hava Kuvvetleri komutanı ve Millî Güvenlik Konseyi üyesi Tahsin Şahinkaya hakkındaki yolsuzluk iddialarına ilişkin olarak, C. Canver'in verdiği araştırma önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde ANAP'lıların ve bağımsızların ret oylarıyla sonuçsuz kaldı.

Tahsin Şahinkaya (1925-2015)

26 KASIM

Türkiye'nin Avustralya Melbourne Başkonsolosluğunda patlama meydana geldi. Patlama ile ilgili olarak 3'ü kadın 8 Ermeni, Avustralya polisi tarafından yakalandı.

28 KASIM

Hollanda Sağlık Bakanlığı, Türk çayında yüksek oranda radyasyon bulunduğunu açıkladı. Çay-Kur Genel Müdürlüğü iddiaları "Batı tezgâhı" diye nitelendirdi ve "kaynatıldığında radyasyon yapraklarda kaldığından kirlilik oranı 5-6 kat düşer" açıklamasını yaptı.

30 KASIM

Başbakan Turgut Özal'ın birleşme önerisi yapmış olduğu, Mehmet Yazar Başkanlığındaki Hür Demokrat Parti'nin (HDP) kurucular kurulu, Anavatan Partisiyle birleşme kararı aldı.

Katma Değer Vergisi oranı yüzde 10'dan yüzde 12'ye çıkartıldı.

1 ARALIK

Yazar Demir Özlü, hakkında açılan davaya katılmaması gerekçesiyle vatandaşlıktan çıkarıldı.

"İhracatta Vergi İadesi Kararı"nın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

5 ARALIK

Pınar Kür'ün "Bitmeyen Aşk" adlı romanı "müstehcenlik" gerekçesiyle toplatıldı.

Çayda radyasyon olduğu söylentisi halk arasında panik yarattı, çay satışları önemli ölçüde düştü.

7 ARALIK

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında yürütülen ve Hükûmetimiz adına 5 Eylül 1986 tarihinde imzalanan, "Sivil Havacılık Güvenliğinin Geliştirilmesi" konulu proje belgesinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

11 ARALIK

Dünya Şampiyonasına katılmak için geldiği Avustralya'nın Melbourne şehrinde kaybolan Türk asıllı Bulgar halterci Naim Süleymanov ortaya çıktı ve Türkiye'den siyasi sığınma hakkı istedi.

13 ARALIK

Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu Naim Süleymanov, Türkiye'ye geldi. Başbakan Turgut Özal, Naim Süleymanov'u basına tanıttı. Naim, soyadını Süleymanoğlu olarak değiştirdiğini belirtti.

15 ARALIK

Süleyman oğlu 1967 Kırcaali doğumlu Naim Süleymanoğlu ile Muhtar oğlu 1959 Tebriz doğumlu

Cavit Tebrizli'nin Türk vatandaşlığına alınmalarına ilişkin karar, Resmî Gazete'de yayımlandı. Böylece Olimpiyat şampiyonu halterci Naim Süleymanoğlu Türk vatandaşlığı oldu.

16 ARALIK

UNICEF'in 40. yıl dönümünde, çocuk hastalıklarına karşı mücadelede Türkiye örnek ülke olarak gösterildi.

17 ARALIK

Resmî Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Karadeniz'de 200 Millik Münhasır Ekonomik Bölge ilan etti. Söz konusu Kararname'de Karadeniz'e sahil dar diğer ülkelerle hakkaniyete uygun sınırlandırma anlaşmaları yapılacağı belirtildi.

21 ARALIK

Şanghay'da toplanan 50 bin öğrenci demokrasi istedi.

23 ARALIK

6 yıldır süren Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu davası sona erdi. DİSK kapatıldı. 1477 sanıktan 264'ü için 15 yıla kadar varan hapis cezaları verildi.

Geliştirilmiş kompozit malzemelerden yapılmış Voyager adlı uçak, Dünya etrafındaki turunu, durmaksızın ve yakıt ikmali yapmaksızın tamamladı.

25 ARALIK

İGDAŞ kuruldu.

DİSK'in kapatılması kararına, SHP büyük tepki gösterdi.

26 ARALIK

Dünyanın nüfusu 5 milyara ulaştı.

SHP'den kopan 20 milletvekili, Anayasa'da yer alan parti değiştirme yasağının yaptırımından kurtulmak için Halk Partisi adında bir "hülle partisi" kurdu. Bu parti üç gün sonra 29 Aralık'ta kendini feshetti ve partinin 19 milletvekili anayasal engeli atlayarak DSP'ye katıldı.

1987

2 OCAK

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 29.11.1982 tarihli "Ortak Kullanımlı Üsler Anlaşması" uyarınca hazırlanan 16 adet Teknik Düzenleme Ankara'da imzalandı.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 'kızların, başörtüyle okullara giremeyeceğini' söyledi.

4 OCAK

Yüksek Öğretim Kurulu, türban yasasının devam etmesi yönünde bir karar aldı.

Washington DC'den Boston'a giden bir yolcu treni bir başka trenle çarpıştı, gerçekleşen elim kazada 16 kişi öldü.

5 OCAK

Geçen yılın mayıs ve haziran çay sürgünlerinde yüksek oranda radyasyon bulunduğu açıklandı. Yüksek radyasyon nedeniyle 56.000 ton çay imha edildi.

6 OCAK

Bulgar hükûmeti ile yapılan görüşmeler neticesinde Bulgaristan, ailelerinden ayrı kalan 103 Türk çocuğunu, Türkiye'ye göndermeyi kabul etti.

8 OCAK

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin Nükleer Kazalar, Halkın ve Çevrenin Korunması konulu Paris oturumuna, Türkiye Büyük Millet Meclisini temsilen parlamenterlerimiz ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) Başkanı katıldı.

9 OCAK

Yargıtay, Milliyetçi Hareket Partisi'nin Alparslan Türkeş'in üzerinde bulunan mal varlığının Hazineye devrine karar verdi.

10 OCAK

Adana'da Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in de katıldığı rektörler düzeyindeki toplantıda, türbanın kesinlikle yasaklanmasına dair karar alındı.

İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu'nda yayınlanan Mollalar bildirisinde, 'Türkiye'de türbanın yasaklanması' kınandı.

12 OCAK

15 üniversite yönetimi, YÖK'ün getirdiği türban yasağını uygulama kararı aldı.

Başbakan Turgut Özal, yeni Galata Köprüsü'nün temelini attı.

13 OCAK

Pek çok hamile kadının radyasyon yüzünden sakat çocuk doğurma endişesiyle kürtaj oldukları açıklandı. Samsun'da sebebi belirlenemeyen 22 sakat doğum olduğu belirtildi.

14 OCAK

İş adamı Vehbi Koç, Milletlerarası Ticaret Odası tarafından Dünya'da Yılın İş Adamı seçildi.

Singapur'da, Türkiye - Singapur Hava Ulaştırma Anlaşması imzalandı.

Federal Almanya'nın Köln şehrinde Cemalettin Kaplan'ın (Karas) Türkler arasında irtica kampanyası sürdürdüğüne dair açıklamalar yapıldı.

15 OCAK

Başörtüsü yasağı nedeniyle Erzurum İlahiyat Fakültesi öğrencileri,

Dekanlığı işgal etti. Konya'da 122 öğrenci sınavları boykot etti. Bursa'da öğrenciler başörtüsü yasağına karşı protesto telgrafı çekti.

17 OCAK

Bülent Ecevit, Siyasi Partiler Kanunu'na aykırı davranmaktan 11 ay 20 gün hapse mahkûm edildi. 12 Eylül Darbesi'nden sonra Bülent Ecevit hakkında 80, Süleyman Demirel hakkında 55 dava açılmıştı.

18 OCAK

Konya Ereğlisi'nde türban yasağı ile ilgili olarak çıkan olaylarda, 17 kişi gözaltına alındı.

19 OCAK

Tahran'da yayın yapan bir radyo, başörtüsü yasakları nedeniyle Türkiye'deki Müslümanları isyana çağırıyordu.

21 OCAK

30 milyon dolara sigortalanan Muhteşem Süleyman Sergisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Washington'da Ulusal Sanat Müzesi'nde Semra Özal tarafından açıldı.

22 OCAK

- ✍ Türkiye-Yunanistan Uyum Antlaşması, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) adına parafe edildi.
- ✍ Yüksek Sağlık Şurası, tüp bebek uygulamasının Türkiye’de de başlatılmasını kararlaştırdı.

23 OCAK

- ✍ Gelişmesinde güçlük çekilen ve özellikle kalkınmada öncelikli yörelerdeki yükseköğretim kurumlarının yeterli sayıda öğretim elemanı sağlanamayan fakülte, anabilim, anasanat, bilim ve sanat dallarında görevli öğretim elemanlarına, Karar’da belirtilen esaslar çerçevesinde ve cetvellerdeki oranlar üzerinden, geliştirme ödeneği verilmesi, Resmî Gazete’de yayımlandı.
- ✍ Budapeşte’de, Türkiye - Macaristan Kültürel Değişim Programı imzalandı.

24 OCAK

- ✍ Hakkâri’de bir düğün evini basan PKK’lı teröristler, evin içine bacadan el bombası attı; gerçekleşen saldırıda 8 kişi öldü, 15 kişi yaralandı.

26 OCAK

- ✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Kuveyt’te düzenlenen 5. İslam Zirve Konferansı’na katıldı. Konferans, 29 Ocak’a kadar sürdü.

- ✍ Parlamenterlerimizin yanı sıra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Dönem Başkanı sıfatıyla Dışişleri Bakanı Vahit Melih Halefoğlu’nun katıldığı Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) Genel Kurul Toplantısı, Strazburg’da düzenlendi.

28 OCAK

- ✍ Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 25. maddesinde öngörülen Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna kişisel başvuru hakkını, Dışişleri Bakanı Vahit Melih Halefoğlu’nun Strazburg’da Avrupa Komisyonu Genel Sekreterine tevdi ettiği bir beyanla tanıdı.
- ✍ KKTC hükûmeti, sağlığa zararlı olduğu gerekçesiyle Türkiye’den şampuan ve deterjan ithalini yasakladı.
- ✍ Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral’ın ‘Radyasyon tehlikesi yoktur. Hele çayda hiç yoktur’ şeklindeki açıklamasından hemen sonra, uluslararası bilimsel bir rapor, Karadeniz’deki radyoaktivite oranının tehlikeli bir şekilde yükseldiğini ortaya koydu.

29 OCAK

- ✍ Belgrad’da, Türkiye - Yugoslavya Kültürel Değişim Programı imzalandı.

30 OCAK

Bakanlar Kurulu, askerlik yasasındaki yeni düzenlemeyi onayladı. Buna göre çağ dışı kalma yaşı 46'dan 41'e indirildi; mesleği öğretmen olanların askerliğini öğretmen olarak yapacakları ve her isteyenin bedelli askerlikten yararlanabileceği açıklandı.

1 ŞUBAT

Fransa, Norveç, Danimarka, İsveç ve Hollanda'nın Türkiye aleyhine 1982'de Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna yaptıkları şikâyet, 1985 Aralık ayında varılan dostane çözüm mutabakatı uyarınca hazırlanan nihai raporla sonuçlandırıldı ve şikâyet sona erdi.

Gülhane Askerî Tıp Akademisinde yapılan bir araştırmada 'Türkiye'de üretilen deterjanlarda, kanser dâhil pek çok hastalığa yol açabilecek maddeler olduğu ve kullanımının sağlığa uygun olmadığı' tespit edildi.

Yabancılar mülk satışına olanak tanıyan yasa, Anayasa Mahkemesi tarafından 2. defa iptal edildi.

2 ŞUBAT

1986 Halk Gücü Devrimi'nden sonra Filipinler yeni bir anayasa kabul etti.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) Avrupa ve Kuzey Amerika Bürosu Başkanı Capelli, Türkiye'deki mülteciler sorununu görüşmek üzere Türkiye'ye geldi.

2 ŞUBAT

Başbakan Turgut Özal Amerika Birleşik Devletleri'ne resmî bir ziyarette bulundu. Başbakan Özal bu geniş kapsamlı ziyarette, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, Dışişleri Bakanı, Hazine Bakanı, Savunma Bakanı, Ticaret Bakanı, Senato Çoğunluk Lideri ve Temsilciler Meclisi Başkanı ile çeşitli resmî görüşmeler yaptı.

6 ŞUBAT

Yazar Aziz Nesin, Cumhurbaşkanı Kenan Evren aleyhinde, 'Aydınlar dilekçesini imzalayanları eleştirirken kişiliğine yönelik ağır bir saldırı olduğu' ve kendisine 'vatan haini' dediği için Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 500.000 liralık manevi tazminat davası açtı.

7 ŞUBAT

Ünlü gösteri salonu Şan Sineması gece boyunca yandı. Gösteri salonunda 1986 sonbaharından bu yana, Ferhan Şensoy'un sahnelediği "Muzır Müzikal" adlı oyun sergileniyordu. Oyun bazı çevrelerin tepkisini çekmişti. Gerçekleşen yangın, sabotaj kuşkularını artırdı.

10 ŞUBAT

Yazar Aziz Nesin'in, Cumhurbaşkanı Kenan Evren aleyhine açtığı tazminat davası mahkemeye reddedildi. Ret gerekçesi olarak, Cumhurbaşkanlarının "vatan hainliği" dışındaki suçlardan yargılanamayacağı gösterildi.

Başbakan Turgut Özal, Amerika Birleşik Devletleri'nin Houston kentinde başarılı bir By-Pass ameliyatı oldu.

11 ŞUBAT

SSCB ile yapılan ikili temaslar sonunda, 1978'de Türkiye ile SSCB arasındaki Kıta Saharlığının Sınırlandırılması için kabul edilen hattın, Türk ve Sovyet Münhasır Ekonomik Bölgeleri bakımından da sınır olması üzerinde anlaşmaya varıldı. Böylece Karadeniz'deki Türk Münhasır Ekonomik Bölgesi ile Sovyetler Birliğinin Münhasır Ekonomik Bölgesi 800 kilometreyi aşan bir sınır ile tanımlanmış oldu.

İş adamı Vehbi Koç, iş dünyasının en prestijli ödülü olarak kabul edilen 'Yılın İş Adamı' ödülünü, Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de düzenlenen törende aldı.

14 ŞUBAT

Tunceli iline bağlı 234 köyde yaşayan 50 bin kişinin; Mersin, Antalya,

İzmir ve Muğla'ya yerleştirilmesi kararlaştırıldı. Karar 6931 sayılı Orman Kanunu'na ve Anayasa'nın 170. Maddesine dayanılarak alındı.

17 ŞUBAT

12 Eylül Askerî Darbesi'nden sonra toplatılan 39 ton ağırlığındaki kitap, dergi ile günlük ve haftalık gazete, SEKA'da imha edildi.

Türkiye ile Fransa arasında, "Karima Ekonomik Komisyon Kuruluşuna İlişkin Protokol" ile "Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması" imzalandı.

18 ŞUBAT

Türkiye'de 12 Eylül sonrası yaşanan en büyük grev olan NETAŞ grevi, bugün anlaşmayla sonuçlandı.

19 ŞUBAT

Yurt dışında basılan ve ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili yazılı eserlerin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Son 3,5 yılda 240 yayın hakkında toplatma kararı verildiği açıklandı. Alınan bilgiye göre 1117 sayılı Kü-

çükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu'nun yeni metninin yürürlüğe girdiği 12 Mart 1986'dan itibaren, sadece İstanbul'da 5 günlük gazete ile 12 haftalık ve aylık dergi aleyhine, 57 "muzır davası" açıldı.

21 ŞUBAT

Merkezi İstanbul'da bulunan "Türk - Amerikan İş Adamları Derneği"nin kurulmasına izin verilmesi, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 ŞUBAT

Büyük Macellan Bulutu içinde bir süpernova gözlemlendi.

24 ŞUBAT

Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov ilk kez "Glasnost"tan (açıklık politikası) söz etti. Sovyetler Birliği'nin son döneminde Mihail Gorbaçov'un liderliğinde ülkede bilhassa ekonomik sorunlara son vermek amacıyla uygulanmış politikaların tümünü ifade etmek için kullanılan Glasnost, 1985'te uygulanmaya başladı ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla son buldu. Glasnost, bir anlamda fikir ve ifade özgürlüklerinin bir bileşkesi olarak görüldü. Bu politikadaki amaç, özellikle Çernobil faciası sonrası yaşanan infialin ardından Sovyet toplumunda devlete ve yöneticilere karşı güven duyulmasına aracı olmaktı.

Gorbaçov'un sosyalizm anlayışına göre, artık sosyalizmi kangren eden bir takım uygulamaların sona erdirilmesi şarttı ve bu ancak toplumun her düzeyinin katılabileceği, herkese söz hakkı tanınacak olan bir tartışma ortamıyla mümkün olabilirdi. Gorbaçov, bu hamle ile hem toplumu kendi arkasına alarak Yuri Andropov'dan sonra başa geçmesini engelleyen ve Konstantin Çernenko'yu genel sekreterliğe getiren ortodoks komünist partisi üyelerinden kurtulmayı hem de gerçekten tıkanmış ve üçüncü endüstri devrimini nasıl karşılayacağını bilemeyen sosyalist bloğa bir çıkış yolu bulmayı hedefledi. Glasnost'tan sonra başlatılan ve paralel olarak yürütülmesi gereken Perestroyka politikası başarısız olup da siyasi ve sosyal özgürlükler ekonomide üretim ile karşılık bulamayınca, Glasnost bu kez ters etki yarattı ve SSCB'nin dağılmasını engellemeyemedi.

Türkiye ile Yunanistan arasında Ege Denizi krizi yaşandı ve mesaj teatisi ile kriz çözülmeye çalışıldı. 24 Şubat 1987'de, Yunanistan'da petrol arama hakkına sahip Kuzey Ege Petrol Şirketi NAPC, Taşoz Adası'nın 10 mil doğusunda, Yunan karasuları dışında petrol çıkarma faaliyetlerinde bulunacağını açıkladı. Türkiye de Türk karasuları dışında Ege Denizi'nde TPAO'na petrol arama izni verdi. Yunanistan kendi karasuları dışında sondaj yapmadığı sürece, Türkiye'nin de karasularının dışına çıkmayacağı beyanıyla

birlikte krizin sıcak çatışmaya dönüşmemesi sağlandı. Bilahare iki ülke Başbakanları arasında sorunların barışçı yollarla çözümü hususunda mesaj teatisi başladı.

25 ŞUBAT

Avrupa Parlamentosu siyasi komisyonunda görüşülen ve sonrasında çok az bir oy farkıyla kabul edilen karar tasarısında, Ermenilere karşı soykırım yapıldığı iddiası reddedildi ve metinden çıkartıldı. Ancak yine de karar tasarısında bazı tek yanlı ve tutarsız ifadelere yer verildiği için Türkiye, siyasi komisyonun aldığı ve Türkiye – Avrupa ilişkilerine hiçbir katkısı olmayacağı aşikâr olan bu kararı esefle karşıladığını beyan etti.

26 ŞUBAT

Hollanda’da, yeraltı dünyasının tanınmış isimlerine yönelik yapılan operasyonlarda, aralarında Hasan Heybetli ve Oflu İsmail’in de bulunduğu 61 Türk yakalandı.

28 ŞUBAT

Türk Silahlı Kuvvetleri, Güneydoğu sınırında PKK’lı teröristlere yönelik ‘Bahar Harekâtı’na başladı.

1 MART

İzmit’te Dev-Sol örgütüne yönelik yapılan operasyonda, 15 militan yakalandı.

3 MART

Başbakan Turgut Özal, Amerika Birleşik Devletleri’nin Houston kentindeki Methodist Hastanesi’nden, uydu aracılığıyla Ankara’ya iletilen görüntüsüyle Bakanlar Kuruluna Başkanlık etti.

6 MART

Erzincan Sıkıyönetim Mahkemesinde görülen Espiye Dev-Yol davasında; 1 sanık ölüm, 20 sanık ise 2-8 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırıldı.

Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından hazırlanan raporda, Türkiye’de asgari ücretin son bir yılda yüzde 20 gerilediği belirtildi.

Türkiye’nin Kuzey Irak’taki PKK kamplarını bombalamasını eleştiren İran ve Libya’yı yanıtlayan Ankara; “Harekâtın üçüncü bir ülkeyi ilgilendiren bir yönü yok” açıklamasında bulundu.

“Herald of Free Enterprise” adlı feribot, Belçika’nın Zeebrugge Limanı açıklarında battı. Olayda 200 yolcu öldü.

7 MART

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Abdülhalim Aras başkanlığındaki parlamento heyeti,

Türk Hava Yolları'nın Hindistan'a ilk seferi münasebetiyle, bu ülkeyi ziyaret etti.

8 MART

♀ Kadın Çevresi Yayıncılığın çıkarttığı, Feminist dergisi yayına başladı. Sahibi ve Yazı İşleri Müdürlüğünü Handan Koç'un yaptığı dergi Mart 1990'da yayın hayatına son verdi.

9 MART

♀ Lefkoşe'de, Türkiye - KKTC Kültürel Değişim Programı imzalandı.

♀ Aralıksız yağan kar İstanbul'da hayatı felce uğrattı. Kalınlığı 1 metreyi bulan kar yüzünden okullar 3 gün, resmî daireler 2 gün tatil edildi. Şehirde ekmek sıkıntısı baş gösterdi.

12 MART

♀ Gün ışığından daha fazla yararlanmak amacıyla bütün yurttan saatlerin, 29 Mart 1987 Pazar günü saat 01.00'dan itibaren bir saat ileri alınması, 27 Eylül 1987 Pazar günü saat 02.00'dan başlamak üzere bir saat geri alınması, Bakanlar Kurulu'nca 12.3.1987 tarihinde kararlaştırıldı.

13 MART

♀ Yunanistan Savunma Bakanı Haralambopulos, Ege'nin bir Yunan denizi olduğu ve Türkiye'nin Ege'de

yaptığı ilmî araştırmaların asayişin korunmasına karşı bir tehdit teşkil ettiği yolunda açıklamalarda bulundu. Buna karşı Türk Dışişleri Bakanlığı, "Yunan idarecilerin, hukuken bir mâna ifade etmeyen beyanlarda bulunarak kendi kamuoylarını tatmin etmek ve havayı gerginleştirmek yerine, Ege'deki gerginliği azaltmak için tarafların her çabayı harcamalarını isteyen 395 sayılı Güvenlik Konseyi kararına uymalarında yarar vardır." açıklamasını yaptı.

♀ Uluslararası Halter Federasyonu, Türkiye'ye iltica eden Naim Süleymanoğlu'na iltica tarihinden itibaren 1 yıl uluslararası müsabakalardan men cezası verdi.

14 MART

♀ Daha Ewel Bütün Yurtta İlan Edilen ve 19.11.1986 Tarihinden İtibaren 5 İlde Dört Ay Süre ile Uzatılan Sıkıyönetimin Bir İlde Kaldırılmasına, 4 İlde Yeniden Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

16 MART

♀ Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman riyasetindeki parlamento heyeti, Arnavutluk'a resmî bir ziyarette bulundu.

17 MART

♀ Moskova'da, Türkiye - SSCB Kültürel Değişim Programı imzalandı.

20 MART

Yurt dışında basılan, ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili yazılı eserlerin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması kararlaştırıldı.

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi, (FDA) AIDS tedavisinde kullanılan AZT (azidothymidine) adlı ilaca onay verdi. Retrovir adıyla piyasaya verilen ilaç, onaylanmış ilk AIDS ilacı oldu.

21 MART

12 Eylül'den önce Almanya'ya yerleşen ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde faaliyetlerde bulunan Cemalettin Kaplan hakkında, Malatya'da dava açıldı.

Mısır Ekonomi Bakanlığı, bir genelge yayınlarak, Türk malı gıda ürünlerinde yüksek miktarda radyasyon bulunduğunu öne sürerek, ikinci bir emre kadar Türkiye'den yapılan ithalatı durdurduğunu açıkladı. İhlamur yüklü bir Türk gemisi, Iskenderiye'den geri gönderildi.

22 MART

Başbakan Turgut Özal, Amerika Birleşik Devletleri'nden uydu aracılığı ile basın toplantısı düzenledi.

23 MART

Houston Belediyesi, Semra Özal'ı 'fahri hemşehri' ilan etti.

24 MART

Dışişleri Bakanlığı, Ankara'daki NATO ve Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkelerinin Büyükelçilerine, Ege Denizi'nde Türk - Yunan uyuşmazlığı ile ilgili son gelişmeler hakkında Türkiye'nin görüşlerini açıkladı. Yapılan açıklamada Ege'deki gerginliğin temelinde Yunanistan'ın oldu-bittiler yoluyla yayılmacı politikasının yattığı vurgulandı. Ayrıca Doğu Ege Adalarının yasadışı silahlandırılmasının, 10 millik yasadışı millî hava sahası iddiasının, Ege'nin hava sahasındaki keyfi uygulamaların, askerî tatbikatlara çıkarılan güçlüklerin, Ege'nin açık deniz kesiminde bilimsel araştırma faaliyetlerine yöneltilen taciz hareketlerinin ve bütün Ege kıta sahanlığı üzerindeki egemenlik haklarının yayılmacı Yunan politikasının tezahürleri olduğuna işaret edildi. Açıklamada Yunanistan'ın 25 Ağustos 1976 tarihli ve 395 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı, 11 Eylül 1976 tarihli Uluslararası Adalet Divanı Kararı ve 11 Kasım 1976 tarihli Bern Anlaşması'na aykırı olarak Ege'de karasuları dışında yürütmekte olduğu petrol araştırma ve çıkarma faaliyetleri hakkında geniş bilgi verildi.

26 MART

‘Hora’ (Sismik-1) gemisinin, petrol aramak için Ege’nin uluslararası karasularına açılmasının Yunanistan’ın petrol aramaları için açıkladığı tarihe rastlaması, iki ülkenin silahlı kuvvetlerini alarma geçirdi.

28 MART

Yurt dışındaki din görevlilerine Rabita’dan maaş ödendiğinin ortaya çıkması üzerine bir açıklama yapan Cumhurbaşkanı Kenan Evren, kararnameyi döviz sıkıntısı nedeniyle bilerek imzaladığını söyledi.

30 MART

54 gündür yurt dışında bulunan Başbakan Turgut Özal, Türkiye’ye döndü.

31 MART

Gaziantep Cezaevinde yatan Dr. İsmail Beşikçi’yi, iki Avusturyalı parlamenter Nobel Barış Ödülü’ne aday gösterdi.

1 NİSAN

Roma, Milano ve Catania’da, Uygarlıklar Ülkesi Türkiye Sergisi düzenlendi. Sergi 15 Ağustos’a kadar sürdü.

2 NİSAN

İstanbul’da yapılan Ekonomik İş Birliği Teşkilatı (ECO) toplantısında, Türkiye, Pakistan ve İran, uza-ya ortak bir haberleşme uydusu fırlatmayı kararlaştırdı.

7 NİSAN

Altı yıl süren Milliyetçi Hareket Partisi davası bitti. Genel Başkan Alparslan Türkeş, 11 yıl 10 ay hapse mahkûm oldu. Alparslan Türkeş dışındaki tüm parti yöneticileri beraat etti.

Alparslan Türkeş (1917-1997)

Hollanda Dışişleri Bakanı Van den Broek, ülkemize resmî bir ziyarette bulundu. Ziyaret, Türkiye aleyhinde Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna başvuran beş ülke arasında yer almış bulunan Hollanda ile ilişkilerimizdeki normalizasyon sürecinin göstergesi oldu.

9 NİSAN

 Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

 Kahire’de Türkiye - Mısır Kültürel Değişim Programı imzalandı.

 Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Maddelerin Kötüye Kullanılmasıyla Mücadele Fonu (UNFDAC) İcra Direktörü Gennaro, Güney ve Güneydoğu illerimizde kaçakçılıkla mücadele çalışmalarını yerinde görmek üzere Türkiye’ye geldi.

13 NİSAN

 Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Aziz Nesin, Prof. Dr. Rona Aybay, Panayot Abacı ve Oğuz Aral, Türkiye-Yunanistan Dostluk Derneğini kurdular.

 Portekiz ve Çin, Makao’nun 1999 yılında Çin Halk Cumhuriyeti’ne iadesine ilişkin bir anlaşma imzaladı.

14 NİSAN

 Türkiye, Avrupa Topluluklarını tesis eden Roma Antlaşması’nın 287. maddesi çerçevesinde, Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üyelik için resmen başvurdu. Tür-

kiye’nin Avrupa Ekonomik Topluluğu’na tam üyelik başvurusu, Devlet Bakanı Ali Bozer tarafından Belçika Dışişleri Bakanı ve Avrupa Ekonomik Topluluğu Dönem Başkanı Leo Tindemans’a verildi.

16 NİSAN

 Kıbrıs - Rum bayrağı taşıyan gemilerin Türk limanlarına girmesi ve bu limanları kullanmasının yasaklanması kararlaştırıldı. Türkiye’nin iç suları ve limanları üzerindeki egemenlik haklarını kullanarak aldığı bu yasaklama kararının 14 Mayıs 1987 tarihinden itibaren uygulamaya konulması kararlaştırıldı.

19 NİSAN

 Simpsonlar, televizyonda gösterime girdi.

20 NİSAN

 Tiran’da, Türkiye - Arnavutluk Deniz Taşımacılığı ve Seyrüseferine Dair Anlaşma imzalandı.

21 NİSAN

 UNESCO İstanbul ve Göreme Kampanyasını tanıtmak ve kampanyaya dış finans çevrelerinin ilgisini sağlamak üzere, ülkemizde 22 yabancı gazeteci ve televizyon muhabirinin katıldığı Uluslararası Gazeteciler Semineri düzenlendi. Seminer 29 Nisan’a kadar sürdü.

22 NİSAN

- ✍ Dil Derneği kuruldu.
- ✍ Ankara'da, Türkiye - Irak Kültürel Değişim Programı imzalandı.

- ✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinin 67. Açılış Yıl Dönümü törenleri için 24 ülkeden parlamenterler Türkiye'yi ziyaret etti.

23 NİSAN

- ✍ 24 Nisan'ı 'Ermeni soykırım kurbanlarını anma günü' kabul eden tasarı, Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi Komisyonunda 4'e karşı 14 oyla kabul edilerek Genel Kurul'a gönderildi.
- ✍ Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi Komisyonu'nun Ermeni yanlısı tasarımı kabul etmesi, Türkiye-Amerika Birleşik Devletleri arasındaki ilişkileri iyice gerginleştirdi. Washington Büyükelçimiz Şükrü Elekdağ Türkiye'ye çağrıldı.
- ✍ Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttan coşkuyla kutlandı. Dünya çocukları ve barış elçimiz Barış Manço müziğin ortak dilinde birleştiler.

28 NİSAN

- ✍ Moskova'da, Türkiye - Moğolistan Kültürel Değişim Programı imzalandı.

29 NİSAN

- ✍ Ankara'da, Türkiye - İngiltere Kültürel Değişim Programı imzalandı.
- ✍ Oslo'da, Türkiye - Norveç Kültürel Değişim Programı imzalandı.

3 MAYIS

- ✍ Çiftçilerin düşük faizli ve ipotek aranmaksızın kredi kullanmaları hakkında Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 MAYIS

- ✍ Van'da bir grup öğrencinin, oruç tutmayan öğrencilerin bulunduğu kafeteryayı basmaları üzerine çıkan çatışmada 1 öğrenci öldü, 7 öğrenci yaralandı. Olayla ilgili olarak 6 kişi gözaltına alındı.

5 MAYIS

- ✍ Türban yasağını protesto etmek için açlık grevine başlayan Ankara İlahiyat Fakültesi öğrencileri, Dekan Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu'nun 'İsteyen istediği kıyafetle okula girsin' demesine rağmen eylemlerinden vazgeçmedi.

8 MAYIS

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonu, ANAP'ın seçmen yaşının 20'ye indirilmesi ve milletvekili sayısının 400'den 450'ye çıkarılmasını öngören teklifini kabul etti.

Türkiye, 2000 yılı Olimpiyat Oyunlarının İstanbul'da düzenlenmesi için aday olduğunu açıkladı.

9 MAYIS

Polonya Havayolları'na ait bir yolcu uçağı, Varşova'dan New York'a gitmek üzere havalandıktan hemen sonra düştü. Gerçekleşen elim kazada 183 kişi öldü.

10 MAYIS

Türk Kadınlar Derneğı, Semra Özal'ı 'yılın annesi' seçti.

11 MAYIS

Eski Alman SS subayı ve Gestapo üyesi "Lyon Kasabı" olarak da bilinen Klaus Barbie, II. Dünya Savaşı sırasında işlediğı suçlardan dolayı Fransa'nın Lyon kentinde yargılanmaya başladı.

Baltimore Maryland'de, ilk kalp-akciğer nakli gerçekleştirildi.

11 MAYIS

Hollanda İkinci Meclis Başkanı Dirk Dolman başkanlığındaki bir parlamento heyeti, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'ın davetlisi olarak ülkemizi ziyaret etti.

13 MAYIS

Lahey'de, Türkiye - Hollanda Kültürel Değişim Programı imzalandı.

14 MAYIS

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa değişikliğini kabul ederek, siyasi yasaklar için referanduma gidilmesi, milletvekili sayısının 400'den 450'ye çıkarılması, seçmen yaşının 20'ye indirilmesi ve Anayasada değişiklik usulünün biraz kolaylaştırılmasını benimsedi.

15 MAYIS

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Ankara 3. Bölge İdare Mahkemesi, türban yasağını durdurdu.

16 MAYIS

Ermeni terör örgütü ASALA bir açıklama yaparak, 'Olası bir Türk-Yunan savaşında, Yunanistan'ı kendi yolları ve yöntemleri ile destekleyeceklerini' belirtti.

17 MAYIS

Başbakan Turgut Özal ve 199 arkadaşının verdikleri Anayasa'da değişiklik önerisi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülerek kabul edildi.

18 MAYIS

İstanbul'da ilk deniz otobüsleri kullanılmaya başlandı. İlk seferler Bostancı-Kabataş arasında yapıldı.

21 MAYIS

Moskova'da, Türkiye-SSCB 1987-1988 Yılları Bilimsel ve Teknik İş Birliği Faaliyet Programı imzalandı.

22 MAYIS

Diyarbakır, Hakkâri, Mardin ve Siirt illerinde Dört Ay Süre ile Olağanüstü Hal İlanına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

216 sanıklı Milliyetçi Hareket Partisi davası sonuçlandı. 52 kişiyi öldürdükleri, 29 kişiyi de öldürmeye teşebbüs ettikleri belirlenen sanıklardan; 11'i idam, 2'si ömür boyu, 16'sı ise otuz altı yıl hapis cezasına çarptırıldı.

22 MAYIS

Türkiye Büyük Millet Meclisinden Türk Grubuna üye milletvekillerimizin katılımıyla, Kuzey Atlantik Asamblesi İlkbahar Toplantısı Quebec'de yapıldı.

25 MAYIS

Türkiye, Avrupa Meteoroloji Uyduları İşletme Teşkilatı Ayrıcalıklar ve Dokunulmazlıklar Protokolü'nü imzaladı.

27 MAYIS

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kendi değiştirdiği anayasa hükümlerini kendisinin halkoylamasına sunma yetkisi yoktu. Bu gerekçeye dayanan yeterli sayıda milletvekili Anayasa Mahkemesine başvurarak halkoylaması ön gören hükmün iptalini talep etti. Anayasa Mahkemesi ise, Anayasa'nın 148. maddesine göre biçim açısından denetimin yalnız teklif ve oylama oranları ile ivedilikle görüşme yasağı açısından yapılabileceğini, iptal isteminin ise bunlarla ilgili bulunmadığını ileri

sürerek, yetkisizlik gerekçesiyle başvuruyu reddetti (4.9.1987). Böylece halkoylamasına gidilmesi kesinleşmiş oldu.

 Bulgaristan Devlet Başkanı Jivkov, Alman Die Welt gazetesinin 27 Mayıs tarihli nüshasında yayınlanan bir demecinde, "Bulgar Müslümanlarının Türk azınlığı olarak tanıtılmak istenmesinin Bulgar halkınca reddedildiğini" ifade etti.

28 MAYIS

 Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı. Bu yasa bundan sonraki bütün anayasa halkoylamalarını düzenleyen genel bir kanundu ancak içinde bu defa yapılacak olan referandumun kurallarıyla ilgili (geçici maddeler) düzenlemeler de yer aldı.

 Batı Alman pilot Mathias Rust, küçük uçağıyla Sovyet hava koridorunu delerek Kızıl Meydan'a indi. Hava Kuvvetleri Başkomutanı Koldunov görevden alındı.

29 MAYIS

 Ülkemizden kaçırılmış olan ve halen Metropolitan Sanat Müzesi'nde bulunan Lidya eserlerinin iadesi için, anılan müze aleyhine dava açıldı.

31 MAYIS

 Yunanistan'ın ilk yasal özel radyo istasyonu yayınına başladı.

1 HAZİRAN

 Tiyatro sanatçısı Ali Taygun, Danimarka'da "Özgürlük Ödülü" aldı. Sanatçı, Barış Derneği sanıklarındandı.

 Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) 73. Konferansı Cenevre'de yapıldı. Konferansta Türkiye, ILO Yönetim Kurulu Yardımcılığına seçildi.

2 HAZİRAN

 Ankara'da, Türkiye ve Mısır arasında "Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardım Sözleşmesi" ile "Suçluların İadesi ve Cezai Konularda Adli Yardım Sözleşmesi" müzakereleri gerçekleştirildi. 11 Haziran'da her iki sözleşme parafe edildi.

3 HAZİRAN

 Bulgaristan Devlet Başkanı Jivkov'un 27 Mayıs tarihli, Bulgaristan'daki Türk varlığını inkâr eden demecine,

Dışişleri Bakanlığı cevap verdi. Yapılan açıklamada Bulgar yönetiminin etnik olarak saf bir Bulgaristan yaratmak için ülkesinde asırlardır varlığını sürdürmüş toplumları, şiddete başvurma dâhil, yok etme yolunu seçtiği; "Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde Türk yoktur." demenin mesnetsiz bir iddia olduğu kadar ırkçı bir zihniyeti de sergilediği vurgulandı. Bu iddia üzerine bina edilen uygulamaların iki komşu ülke ilişkilerinde mevcut olmaması gereken sorunlara yol açtığı dile getirildi.

5 HAZİRAN

İş adamı Üzeyir Garih'in Alarko binası ile Başbakan Turgut Özal'ın kızı Zeynep Ekren'in butiğine bomba atıldı. Gerçekleşen bombalamalarda maddi hasar meydana geldi.

6 HAZİRAN

Eski Başbakanlardan Adnan Menderes ve Eski Bakanlardan Fatin Rüştü Zorlu ile Hasan Polatkan'ın İmralı'da Bulunan Mezarlarının Nakli ve İsimlerinin Bazı Tesislere Verilmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

7 HAZİRAN

Şair Cahit Zarifoğlu vefat etti.

8 HAZİRAN

İstanbul'da deniz otobüsü seferlerine başlandı.

84 Belediye Başkanlığı için yapılan seçimde, Anavatan Partisi 55, Doğru Yol Partisi 17, Sosyaldemokrat Halkçı Parti 6, Demokratik Sol Partisi 3, Refah Partisi 3 başkanlık kazandı.

10 HAZİRAN

Eskişehir F-16 uçak motor fabrikası, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından açıldı.

11 HAZİRAN

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Türkiye'yi yeniden "İşçi haklarını çiğneyen ülkeler" listesine aldı. Kararın gerekçesi ise, iş yasalarıyla anayasa maddelerinin Türkiye'nin imzaladığı uluslararası sözleşmelere aykırı olmasıydı.

TÖBANK (Türkiye Öğretmenler Bankası) devletleştirildi.

12 HAZİRAN

✍ Birleşik Krallık'ta genel seçim yapıldı. Margaret Thatcher önderliğinde Muhafazakârlar 3. kez seçimi kazandı.

14 HAZİRAN

✍ Yazar Cemil Meriç vefat etti.

✍ Şikago'da, Muhteşem Süleyman Sergisi düzenlendi.

16 HAZİRAN

✍ Türkiye'yi ziyaret eden İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi'nin, Anıtkabir'i ziyaret etmemesi tepkiyle karşılandı. Erdal İnönü, Başbakanlık önüne siyah çelenk bıraktı.

✍ Ankara'da, Türkiye - İran Kültürel Değişim Programı imzalandı.

20 HAZİRAN

✍ PKK'lı teröristler Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyünde 16'sı çocuk 30 kişiyi katletti.

21 HAZİRAN

✍ Kadastro Kanunu kabul edildi.

22 HAZİRAN

✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren, "NATO'nun gözden geçirilmesinde yarar var, böyle ittifak olmaz" dedi.

23 HAZİRAN

✍ Halkevleri, Mahkeme kararıyla açıldı. Halkevlerinin faaliyetleri, 12 Eylül sonrası Millî Güvenlik Konseyi tarafından durdurulmuş ve yöneticileri yargılanmıştı.

Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı (ICAO) Konsey toplantısında, B7/UB7 hava koridoru sorunu ele alındı ve Konsey 23 Haziran günlü kararıyla Ege hava sahasında Yunanistan'ın kurmak istediği B7 hava koridoru ile ilgili Yunan önerisini reddetti.

Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Parlamentosu'nun 18 Haziran 1987 tarihinde kabul ettiği "Ermeni Sorununa Siyasi Bir Çözüm" başlıklı, haksız ve tek yanlı karar ile ilgili olarak, Türk hükûmetinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve kamuoyunun tepkilerini dile getirdi.

25 HAZİRAN

Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 HAZİRAN

Öğretime 1973 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesine bağlı Makine Mühendisliği Bölümü ile başlayan Gaziantep Üniversitesi, üniversite tüzel kişiliği kazanarak, kuruluşunu tamamladı.

29 HAZİRAN

Daha önce Türk vatandaşlığından çıkartılan Cem Karaca, dönemin Başbakanı Turgut Özal'ın desteğiyle yurda döndü.

Başbakan Turgut Özal "Bakanlar Kurulu, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Necdet Öztörün'un genelkurmay başkanı olmasını istemiyor" dedi. Emekliliğini isteyen Orgeneral Necdet Öztörün, "Başbakan Turgut Özal ile aramda laiklik konusunda görüş farklılıkları var" açıklamasını yaptı.

Necdet Öztörün (1924-2010)

30 HAZİRAN

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 14.11.1984 tarihli "Harp Zamanı Evsahibi Ülke Desteği Anlaşması" uyarınca hazırlanan 7 adet Teknik Düzenleme imzalandı.

1 TEMMUZ

Manş Tüneli'nde inşaat çalışmaları başladı. Manş Tüneli, İngiltere

ile Fransa'yı denizden birbirine bağlayan Fransa ve İngiltere ortak yapımı bir demir yolu tünelidir. İlk kez 1.802 yılında ortaya atılan, iki kıyıyı birleştiren bir tünelin yapılması teklifi, savaş nedeniyle ertelenmek zorunda kaldı. Daha sonra 19. yüzyıl boyunca defalarca konu gündeme geldi. Hatta bazı özel kuruluşlar 1.800 metreye ulaşan tünel kazısı da yaptı. Ancak proje İngiltere'nin güvenliği açısından tehlikeli bulunarak durduruldu. 1960'larda İngiltere ve Fransa arasında tünel yapılması için anlaşıldı ancak 1970'lerde proje tekrar durduruldu. En son olarak, Manş Tüneli 1986'da tekrar gündeme geldi. Projenin maliyeti Fransız ve İngiliz firmalarından meydana gelen bir şirketler birliği tarafından çok sayıda bankadan borç alınarak ve hisse senedi çıkarılarak karşılandı. Dover ile Calais'i birbirine bağlayan tünel 50.5 kilometre (31.4 mil) uzunlukta olup, 6 Mayıs 1994'te hizmete açılmıştır.

✍ Başbakan Turgut Özal ile ters düşen Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Necdet Öztörün istifa etti. Org. Necip Torumtay, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na getirildi.

2 TEMMUZ

✍ Emniyet kuruluşlarımızın uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadelesine yardım amacıyla, Alman Federal Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığınca verilecek 8 milyon DM'a ilişkin Anlaşma, Ankara'da imzalandı.

4 TEMMUZ

- ✍ 103 İlçe Kurulması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- ✍ Eski Gestapo şefi "Lyon kasabı" lakaplı Klaus Barbie, Fransa'daki yargılanmasının sonunda müebbet hapse mahkûm oldu.

5 TEMMUZ

- ✍ Avusturya polisi Viyana'da bulunan Alparslan Türkeş'ten ülkeyi derhal terk etmesini istedi. Bunun üzerine Alparslan Türkeş Viyana'dan Paris'e geçti.

12 TEMMUZ

- ✍ Türkiye'de anayasa değişikliği için yapılacak halk oylamasında kullanılacak seçmen kütüklerinin belirlenmesi amacıyla tüm yurttan sokağa çıkma yasağı uygulandı.

14 TEMMUZ

- ✍ Olağanüstü Hal Bölge Valiliği İhdası Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı. Doğu ve Güneydoğu Bölgelelerinde olmak üzere ilk olarak sekiz ili kapsayan ve terörle mücadelede etkinliği arttırmaya dönük olarak düşünülen Olağanüstü Hâl Bölge Valiliği, sadece terörle mücadelede

değil ekonomik kalkınma amaçlı faaliyetlerle de görevlendirildi. Bu düzenleme, 17. Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinin son önemli faaliyeti oldu. Meclis, Eylül 1987'de erken seçim kararı aldı ve anılan dönem sona erdi.

15 TEMMUZ

Başbakan Turgut Özal, resmî bir ziyaret için Suriye'ye gitti.

19 TEMMUZ

Millî atlet Mehmet Terzi, San Francisco Maratonu'nu kazandı.

12 Eylül 1980'de bütün yurda yayılan sıkıyönetim uygulaması toplam 8 yıl, 6 ay, 22 gün sürdükten sonra, 4 ilde de sıkıyönetimin yerini olağanüstü hâle bırakmasıyla (Diyarbakır, Siirt, Mardin ve Hakkâri) 19 Temmuz 1987 tarihinde son buldu.

20 TEMMUZ

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, İran - Irak savaşının sona erdirilmesi amacıyla 20 Temmuz günü bir Karar Tasarısı kabul etti. Mezkûr karar, Güvenlik Konseyinin tüm üyelerinin desteğini aldı. Türkiye de yaptığı bir açıklama ile komşu iki ülke arasında adil, şerefli ve kalıcı bir barışın tesisi için bu fırsatın değerlendirilmesi gerektiğini bildirdi.

22 TEMMUZ

Uzun yıllar İstanbul Valiliği ve Belediye Başkanlığı yapan Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay vefat etti.

24 TEMMUZ

Org. Necip Torumtay Genelkurmay Başkanlığına atandı. Bu atama süreci Türk siyasal hayatındaki asker-sivil ilişkileri açısından ilginç ve farklı bir örnek oluşturdu. Askerî teamüllere ve beklentilere göre Genelkurmay Başkanlığına, Kara Kuvvetleri Komutanı Necdet Öztörün'un atanması beklenmekteydi. Bu beklenti askerî çevrelerce de dillendirildi. Ancak gelişmeler beklendiği gibi olmadı ve Başbakan Turgut Özal İstanbul'da yaptığı bir basın toplantısında, bu konudaki kararın bir hükûmet takdiri olduğunu ve Genelkurmay Başkanlığına Necip Torumtay'ın getirileceğini söyleyerek, ilginç olduğu kadar ce-

sur bir hamle yaptı. Gazetelerin "Özal Darbesi" başlıklarıyla duyurduğu gelişme kamuoyunda yoğun şekilde tartışıldı. Muhalefet partilerinden ise değişik açıklamalar geldi. Hüsamettin Cindoruk, "Özal'ın medeni cesareti olsaydı 12 Eylül'den sonra darbenin başbakanı olmazdı" derken Erdal İnönü, "Bu harekete karşı çıkmıyorum. Hükûmet takdir yetkisini kullanmıştır. Önemli olan bunu kullanabilmesidir." açıklamasını yaptı. Teamüllerin dışına çıkılarak Genelkurmay Başkanlığında yapılan bu değişiklik, sivil darbe olarak nitelendi ve tartışıldı. 12 Eylül Darbesi'nin üzerinden çok fazla zaman geçmemiş olması ve ordunun sivil idare üzerindeki vesayetinin bütünüyle sona ermediği bir döneme rastlaması itibarıyla, söz konusu değişikliğin önemli bir adım olduğu ifade edildi. Turgut Özal'ın bu hamlesi, siyasetin normalleşmesi yolunda atılan ciddi bir adım olarak değerlendirildi.

29 TEMMUZ

Margaret Thatcher ile François Mitterrand, Manş Tüneli'nin inşasına ilişkin Anlaşma'yı imzaladı.

31 TEMMUZ

Ayetullah Humeyni'nin çağrısıyla Amerika Birleşik Devletleri'ni protesto eden İranlı hacılarla Suudi Arabistan polisi çatıştı; çıkan olaylarda 402 kişi öldü.

2 AĞUSTOS

Türkiye'de kan kanserli bir hastaya, ilk kez kemik iliği nakli yapıldı.

4 AĞUSTOS

Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü, Türkiye'nin İran'a silah satan ülkeler arasında olduğunu ileri sürdü.

7 AĞUSTOS

Ermeni karar tasarısının görüşülmesine dair öneri, 7 Ağustos 1987 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi Genel Kurulunda usul yönünden oylanarak reddedildi. Bunun üzerine Türkiye yaptığı açıklamada, öteden beri, mazide kalmış tarihi olaylar hakkında Amerika Birleşik Devletleri Kongresi gibi siyasi kurumların bir

karar almasının fevkalade yanlış olacağını, bu olayların değerlendirilmesinin tarihçilere ait bir konu olması gerektiğini vurgulayageldiğini belirtti. Yapılan açıklamada, kararın bu şekilde tecelli etmiş olmasının, Türkiye – Amerika Birleşik Devletleri ilişkilerinin geleceği açısından da olumlu bir gelişme olduğu dile getirildi.

10 AĞUSTOS

Mardin kırsalında yapılan operasyonlarda, 5 terörist ölü, 29 terörist sağ olarak ele geçirildi.

13 AĞUSTOS

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, İran-Kontra Skandalı veya İrangate olayındaki sorumluluğunu kabul etti. Ronald Reagan yönetimi sırasında Kasım 1986'da ortaya çıkan politik bir skandalın adı olan İran-Kontra ya da İrangate, Amerika Birleşik Devletleri yönetim kademesinden bazı kişilerin İran'a silah satması ve gelirlerin yasa dışı bir şekilde Ninkaragua'da dönemin solcu yönetimini devirmeye çalışan anti-komünist Kontralari desteklemek için kullanılmasını kapsamaktaydı. Skandalla ilişkili önemli miktarda belge, Reagan yönetimi görevlilerince ya imha edildi ya da müfettişlerden gizlendi. Skandal günümüzde dahi bilinmeyenlerle doludur. Amerika Birleşik Devlet-

leri ve İran arasında silah ve çeşitli askerî malzeme satışlarına ilişkin resmî olmayan görüşmeler 1986 Kasım'ında Lübnan'da yayın yapan Ash-Shiraa adlı dergi tarafından ortaya çıkarıldı; skandalın büyümesi üzerine Ronald Reagan bir televizyon konuşması yaparak olayın varlığını inkâr etti. Bir hafta sonra (13 Kasım'da), Reagan tekrar bir televizyon konuşması yaparak İran'a silah satışı yapıldığını doğruladı fakat bunun rehinelerin kurtarılması amacına yönelik olarak yapılmadığını söyledi.

İstanbul Zeytinburnu Siteler Polis Karakolu, silahlı 3 terörist tarafından tarandı. Bir komiser muavini şehit oldu, 2 polis memuru yaralandı.

14 AĞUSTOS

PKK'lı teröristler, Siirt'in Eruh ilçesi'ne bağlı Milan Mezrası'na bir baskın düzenlediler. 19'u çocuk ve kadın olmak üzere 25 kişiyi katlettiler.

17 AĞUSTOS

Steffi Graf, Dünya Tenis Birliği 'Kadınlar Sıralaması'nda, Martina Navratilova'yı geride bırakarak birinciliğe yerleşti. Graf, bu başarıyı kazandığında henüz 18 yaşındaydı ve 1987'de, içinde 'Fransa Açık'ın bulunduğu 8 turnuva kazanmıştı.

20 MAYIS

✍ Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri Hükûmetleri arasındaki 1981 tarihli Uyuşturucu Maddelerle Mücadele için İşbirliği Protokolü uyarınca, her yıl alınan hibe yardımı çerçevesinde 1987'de Emniyet Genel Müdürlüğüne 500.000, Jandarma Genel Komutanlığına 245.000 dolarlık yardımı öngören mektup teatisi yapıldı.

21 MAYIS

- ✍ Türk Eximbank kuruldu.
- ✍ Kâğıt 50 liralıklar tedavülünden kaldırıldı.

22 AĞUSTOS

✍ Anayasa değişikliklerine dair yapılacak halkoylaması için kampanya başladı. Başbakan Turgut Özal ve Anavatan Partisi yasakların kaldırılmasına hayır oyu verilmesi yönünde tavır aldı.

28 AĞUSTOS

✍ Yapımı 20 yılda tamamlanan Kocatepe Camii, Başbakan Turgut Özal tarafından açıldı.

6 EYLÜL

✍ Cumhuriyet tarihinin 1961 ve 1982 Anayasaları için yapılanlardan sonra gerçekleşen 3. referandumunda,

1982 Anayasası'na eski politikacılar için konulan yasağın kaldırılıp kaldırılmaması oylandı. Çok renkli bir kampanya dönemi yaşandı. Başbakan Turgut Özal, üzerinde 'No No' yazılı tişörtler ile mitingler düzenledi. 'Evet' oyları az bir (75 bin oy) farkla 'hayır' oylarından fazla çıktı. Yüksek Seçim Kurulu, üç gün sonra kesin sonuçları yüzde 50,16 evet, yüzde 49,84 hayır olarak açıkladı. Süleyman Demirel, Alparslan Türkeş, Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan'ın önündeki siyasi yasaklar, Turgut Özal'ın karşı çıkmasına rağmen artık kalkmış oldu. Bu referandumun en önemli sonucu ise Başbakan Turgut Özal'ın bas-kın seçim kararıydı. Turgut Özal bu halkoylamasını kendisi ve partisi için adeta bir güven oylaması gibi algıladı ve sundu. Halkoylaması sonuçlarının sayımına geçileceği saatlerde ANAP Genel Başkanı bir basın toplantısı yaptı ve partisinin erken seçim kararını açıkladı. Halkoylamasının çok az bir farkla "Evet" sonucunu vermiş olması, eski liderlerin pek de prestijli olmadıklarını gösterdi ve bu da ANAP'a siyasal açıdan yeni bir cesaret verdi.

✍ Halk oylaması sonuçları ilk kez TRT bilgisayar merkezinde değerlendirilerek verildi.

8 EYLÜL

✍ Kendisini “emanetçi” olarak nitelemiş olan Hüsamettin Cindoruk Doğru Yol Partisi Genel Başkanlığı'ndan istifa etti.

10 EYLÜL

✍ Macaristan'ın sınırı açmasıyla, binlerce Doğu Alman vatandaşı ülkelerinden ayrılmaya başladı.

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1 Kasım günü erken genel seçim yapılması kararı aldı. Türkiye 104 seçim bölgesine ayrıldı. En çok Milletvekilini İstanbul (45), en az Milletvekilini Bilecik (2) ve Hakkâri (2) çıkartacaktı.

✍ 1987 genel seçimlerine gidilirken seçim sisteminde yapılan bir diğer önemli değişiklik, seçim çevresi barajı yükseltildi ve altı milletvekili çıkaran bölgelerde seçim çevresi barajını saptamak için yapılacak bölme işleminin (1) eksiğiyle yapılmasına karar verildi. Daha önce yapılan değişikliklerle birlikte, kontenjan adayının seçiminde d'Hondt usulü yerine çoğunluk sisteminin uygulanması da hesaba katıldığına (3270 ve 3404 sayılı yasalar), getirilen değişikliklerin küçük partiler aleyhine ve büyük partileri kayıracı nitelikte oldukları görülebiliyordu. Sistem, kontenjan adaylığı söz konusu olan seçim çevreleri

açısından, nispi sistem-çoğunluk sistemi karışımı bir hâl almış oldu. Altı milletvekili çıkaracak seçim çevrelerinde bölme işleminin (1) eksiğiyle yapılması da çevre barajını yüzde 16.6'dan yüzde 20'ye yükseltmekteydi ki, bu da küçük partilerin aleyhineydi.

11 EYLÜL

✍ ANAP oylarıyla ve Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen, “Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 18. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanun”, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından hiç geciktirilmeden bir gün sonra onaylandı ve yasa değişikliği Resmî Gazete'de yayımlandı. Anavatan Partisinin beş gün önce açıkladığı erken seçim kararından sonra ikinci bir baskın girişimi olarak görülebilecek olan bu yasa değişikliği ile çoğunluk partisini kayıran üst barajlar (kontenjan) öngörülmedi, ön seçim yasağı ve propaganda kısıtlamaları getirildi. Böylece, 18. Dönem genel seçimleri hakkında kanunla, halkoylamasının üzerinden bir hafta bile geçmeden seçimle ilgili düzenlemeler tamamlandı ve 1 Kasım 1987 tarihinde erken genel seçimlerin yapılmasına karar verildi. Aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisi tatil kararı da aldı.

13 EYLÜL

Demokratik Sol Partide beklenen değişiklik gerçekleşti, Rahşan Ecevit'in çekilmesiyle boşalan Genel Başkanlığa Bülent Ecevit seçildi.

Bülent Ecevit (1925-2006)

15 EYLÜL

Dört gün önce Resmî Gazete'de yayımlanan "Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 18. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanun" doğrultusunda, Yüksek Seçim Kurulu seçim döneminin başlangıcı olarak 11 Eylül 1987 tarihini belirledi. Yüksek Seçim Kurulu'nun kararına göre seçimlere katılacak partiler şunlardı: Anavatan Partisi, Sosyaldemokrat Halkçı Parti, Doğru Yol Partisi, Demokratik Sol Parti, Refah Partisi, Milliyetçi Çalışma Partisi ve İslahatçı Demokrasi Partisi.

16 EYLÜL

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine ilişkin karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

19 EYLÜL

10. Akdeniz Oyunları'nda, Türk Serbest Güreş Millî Takımı, 6 altın ve 1 gümüş madalya ile takım halinde şampiyon oldu.

24 EYLÜL

Süleyman Demirel, Doğru Yol Partisi Olağanüstü Kongresi'nde oy birliğiyle genel başkan seçildi. Böylece Süleyman Demirel, 12 Eylül Askerî Darbesi sonrası, siyasete resmen dönmüş oldu.

Süleyman Demirel (1924-2015)

26 EYLÜL

✍ Bir Romen askerî öğrencisi, kaçırıldığı uçak ile Kırklareli'ne indi.

1 EKİM

✍ 8. Uluslararası Türk Sanatı Kongresi, Kahire'de düzenlendi.

5 EKİM

✍ Alparslan Türkeş, Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) Genel Başkanlığına seçildi.

Alparslan Türkeş (1917-1997)

6 EKİM

✍ Fiji'de cumhuriyet ilan edildi.

✍ 104 milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantıya çağırılması için yaptıkları başvuru, Meclis Başkanı N. Karaduman tarafından iki defa reddedildi. Ret gerekçesi olarak, "seçim sath-ı maili"ne girilmiş olması, gösterildi.

7 EKİM

✍ Türkiye Komünist Partisi (TKP) ile Türkiye İşçi Partisi (TİP) birleşerek Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) adını aldı. Yeni Kurulan Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP)'nin, Genel Sekreterliğine Haydar Kutlu seçildi. Behice Boran ise Onursal Başkan seçildi. Ancak bu parti, programındaki bazı hükümler ve isminde geçen "komünist" sözcüğünden dolayı Anayasa Mahkemesince kapatılacaktı.

8 EKİM

✍ 24. Altın Portakal Film Festivali sonuçlandı. Altın Portakal'ı Yavuz Turgul'un yönettiği Muhsin Bey filmi aldı. En iyi erkek oyuncu Şener Şen, en iyi kadın oyuncu Türkân Şoray seçildi.

11 EKİM

✍ Birleşen muhalefet ve üç lider (Erdal İnönü, Süleyman Demirel, Bülent Ecevit), Anayasa Mahkemesinin seçimlerin ertelenmesi sonucunu doğurabilecek kararı nedeniyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanmasında ısrar etti. Aksi hâlde seçimlere katılmama noktasında kararlıydılar. Başbakan Turgut Özal ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanmayacağını ve seçime gidileceğini söyledi.

✍ Türkiye İşçi Partisinin eski Genel Başkanı ve Türkiye Birleşik Komünist Partisinin Onursal Başkanı olan, ülkemizdeki komünistlerin önde gelen isimlerinden Behice Boran, Belçika'da vefat etti.

12 EKİM

✍ 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk vefat etti.

✍ Prof. Necmettin Erbakan, Refah Partisi Genel Başkanlığına seçildi. Böylece Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in "Eskiye rağbet olsaydı bit-pazarına nur yağardı." sözünü etmesinin üzerinden çok fazla zaman geçmeden, topu topu dört yıl sonra, bütün eski liderler, isimleri değişmiş olan yeni partilerinin başına geçmiş oldu.

✍ Başbakan Turgut Özal, resmî bir ziyaret için Suriye'ye gitti.

Fahri Korutürk (1903-1987)

14 EKİM

Uluslararası Atatürk Barış Ödülü, Almanya Cumhurbaşkanı Richard von Weizsacker'e Ankara'da verildi.

Yerli üretim ilk F-16 savaş uçağı, Şener Koltuk tarafından test edilerek Hava Kuvvetleri Komutanlığı bünyesine katıldı.

Anayasa Mahkemesi, ana muhalefet partisi SHP'nin başvurusu üzerine 3403 sayılı "Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin 18. Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanun"un bazı hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı iddialarını inceledi. Yüksek mahkeme, propaganda süresinin 21 günden 10 güne indirilmesinde Anayasa'ya aykırılık bulmadığı gibi, seçim tarihinin belirlenmesi yetkisinin de Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğunu vurguladı. Mahkeme ayrıca, altı milletvekili seçilecek seçim çevrelerinde barajın fiilen yüzde 16.66'dan yüzde 20'ye yükselmesini de (kontenjan milletvekilliği ve "bir eksiğiyle bölme" işlemi) Anayasa'ya aykırı saymadı; seçim sistemi tercihinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait bir yetki olduğunu belirtti. Buna karşılık Anayasa Mahkemesi, yasanın ön seçim yasağı getiren hükmünü Anayasaya aykırı bularak iptal etti.

17 EKİM

Eski cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Devlet töreninden sonra Devlet Mezarlığında toprağa verildi.

Belçika'da ölen Türkiye İşçi Partisi eski Genel Başkanı Behice Boran'ın naaşı, Türkiye'ye getirildi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde tören yapıldı.

19 EKİM

Londra Borsası çöktü. Yaşanan büyük panik sonucunda 50 milyar sterlinlik değer kaybı yaşandı.

Anayasa Mahkemesinin seçim yasasında yapılan değişikliklere dair verdiği, iptal kararını da içeren, kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasının ardından, Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim yasasında yeni bir değişiklik yapmak zorunda kaldı ve bu arada ön seçimi de mümkün hâle getirdi. Çünkü Anayasa Mahkemesinin kararı, o ana kadarki aday listelerini geçersiz kılarak, ön seçim yasağını kaldırıp bunu partilerin takdirine bıraktı. Bu ise, seçimlerin, öngörülen tarih olan 1 Kasım'a yetiştirilememesi demekti. Bunun üzerine Sosyaldemokrat

Halkçı Parti 97, Doğru Yol Partisi de 60 seçim çevresinde ön seçim usulüyle adaylarını saptama yoluna gitti. Öbür partilerin ve bunların diğer adayları ise merkez yoklaması usulüyle saptandı.

20 EKİM

UNESCO 24. Genel Kurulu, Paris'te yapıldı. Seçimlerde Türkiye, Hükûmetlerarası Beden Eğitimi ve Spor Komitesi ile Kültürel Malların Ait Oldukları Ülkelere İadesi Komitesi'ne seçildi. Genel Kurulda, Mimar Sinan'ın ölümünün 400. yılı olan 1988 yılında üye ülkelerde anılmasına ilişkin bir karar alındı.

21 EKİM

20.5.1987 Tarihinde 5 İlde Uzatılan, 4 İlde İlan Edilen Olağanüstü Halin 9 İlde 4 Ay Süre ile Uzatılmasına Dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye'de montajı yapılan ilk savaş uçağı F-16 Savaşan Şahin resmî törenle uçuruldu.

28 EKİM

Ankara'da, Türkiye - Polonya Kültürel Değişim Programı imzalandı.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı, coşkuyla kutlandı.

4 KASIM

Yunanistan Yargıtay'ı, "Batı Trakya'da Türk yoktur." iddiası ve gerekçesiyle 4 Kasım 1987'de "Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği" ve "Gümülcine (Komotini) Türk Gençler Birliği"nin kapatılması kararını onadı. Türkler ise, Yargıtay'ın kararını ancak 5 Ocak 1988'de öğrenebildi. Bu gelişmeler Batı Trakya Türklerinin tepkilerini iyice arttırdı.

7 KASIM

Tunus Devlet Başkanı Habib Burgiba görevden alındı.

10 KASIM

Büyük Atatürk, ölümünün 49. yıl dönümü dolayısıyla bütün yurttaki törenlerle anıldı. Anıtkabir'de Devlet Töreni düzenlendi.

11 KASIM

Van Gogh'un "İrisler" tablosu, New York'ta 53,9 milyon dolara satıldı.

12 KASIM

Türkiye'nin, Avrupa Hava Trafik Güvenliği Örgütüne (EUROCONTROL) yaptığı üyelik başvurusu, bu kuruluşun Bakanlar Komisyonunun Brüksel'deki toplantısında oy birliği ile kabul edildi. Böylece Türkiye resmî olarak örgüte katılmış oldu.

13 KASIM

Basında çıkan bazı haberlerin yanlış anlaşılma ihtimaline karşı Türkiye, "İran - Irak savaşının başından beri her iki ülke arasında tam bir tarafsızlık politikası izlemektedir ve bu politikayı sürdürmeye kararlıdır. Türkiye, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin oy birliği ile kabul ettiği 598 sayılı Karar'ın İran ile Irak arasında kalıcı bir barışın tesisine imkân vermesini samimiyetle temenni etmekte ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin bu yoldaki çabalarını desteklemektedir" şeklinde açıklama yaptı.

17 KASIM

Türkiye'ye gelen Türkiye İşçi Partisi (TİP) Genel Sekreteri Nihat Sargın ile Türkiye Komünist Partisi (TKP) Genel Sekreteri Nabi Yağcı, gözaltına alındı.

19 KASIM

Yunan hükûmet sözcüsü, Yunanistan'da Türk azınlığı bulunmadığına dair açıklama yaptı. Ayrıca hükûmet sözcüsünün açıklamasında, Batı Trakya'daki soydaşlarımızın her türlü haktan tam bir eşitlikle yararlandıkları, hiçbir sıkıntıları bulunmadığı, ifade edildi.

20 KASIM

Ankara'da, Türkiye - Finlandiya Kültürel Değişim Programı imzalandı.

Yunan hükûmet sözcüsünün, Yunanistan'da Türk azınlığı bulunmadığına dair dünkü açıklamasını hayretle karşılayan Türkiye, "Bu gerçeğin herhangi bir Yunan yetkilisinin Atina'da masa başında yapacağı beyanlarla değiştirilemeyecek kadar sağlam ve kesin" olduğunu dile getirdi. Yapılan açıklamada, "Batı Trakya'da Türkçe eğitim yapan okullar, bu hususta iki ülke hükûmetleri arasında yapılmış anlaşma ve mutabakat, Türkçe olarak muntazaman yayınlanan gazete ve

dergiler, yıllardır mevcut olan Türk dernekleri gibi inkârı mümkün olmayan hususlar, Batı Trakya'daki azınlığın Türk olduğunun somut göstergeleridir." denildi.

29 KASIM

Genel seçimlere 7 parti ve 72 bağımsız aday katıldı. Milletvekili seçimlerine katılan partiler şunlardı: ANAP, DSP, DYP, IDP, MÇP, RP, SHP. Yapılan erken genel seçimlerde, Anavatan Partisi 292 milletvekiliyle ikinci kez tek başına iktidar oldu. Sosyaldemokrat Halkçı Parti 99 milletvekili, Doğru Yol Partisi ise 59 milletvekili çıkardı.

Oy ve parlamentodaki temsil oranları karşılaştırıldığında, birinci parti durumundaki ANAP neredeyse aldığı oy oranından yüzde 30 daha fazla bir oranda temsil gücü elde etti. Dört parti ile bağımsızlar toplam 5 milyona yakın oy aldıkları hâlde, ulusal barajı aşamadıklarından temsil gücüne erişemedi. Bu da toplam oyların yaklaşık yüzde 20'si demekti. ANAP'ın yaklaşık 30.000 oyuna karşılık bir, SHP'nin yaklaşık 60.000 oyuna karşılık bir, DYP'nin yaklaşık her 78.000 oyuna karşılık bir milletvekilliği aldığı görüldü. DSP'nin 2.044.576, RP'nin ise 1.717.425 oy almış olmalarına karşın Mecliste temsilcileri yoktu. Sonuçlar, seçim sisteminin büyük partilere, özellikle de en büyük

partie sağladığı avantajları açıkça ortaya koydu (Dinçkol, 1992- 1993: 147-148).

1 ARALIK

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya AIDS Günü'nü ilk kez duyurdu.

3 ARALIK

Seçim nedeniyle ertelenen zamlar, birbiri ardına açıklanmaya başlandı.

5 ARALIK

Türkiye İşçi Partisi (TİP) genel Sekreteri Nihat Sargın ve Türkiye Komünist Partisi (TKP) Genel Sekreteri Nabi Yağcı (Haydar Kutlu) tutuklandı.

Cibali Tütün Fabrikası yandı.

8 ARALIK

Ömer Kavur'un yönettiği Anayurt Oteli, 9. Nantes 3 Kısa Film Şenliği'nde büyük ödülü aldı.

İsrail işgali altındaki topraklarda yaşayan Filistinliler, İntifada hareketini başlattı.

✍ Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan ve SSCB lideri Mihail Gorbaçov, orta menzilli nükleer füzelerin karşılıklı imhası için Washington'da Anlaşma (INF Anlaşması) imzaladı.

9 ARALIK

✍ İsrail ve Filistin arasındaki çatışmalar hızlandı. Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da Birinci İntifada başladı.

10 ARALIK

✍ İnsan Hakları Derneği, "Genel Af ve Ölüm Cezalarının Kaldırılması" talepli 130 bin imzalı dilekçeyi, Meclis Genel Sekreterliği'ne sundu.

✍ Sedat Simavi Basın Ödülü, gazeteci Uğur Mumcu'ya verildi.

11 ARALIK

✍ Necatigil Şiir Ödülü Ahmet Oktay'a verildi. Şair ödülü, "Yol Üstünde Semender" adlı yapıtıyla aldı.

12 ARALIK

✍ Ferhan Şensoy, Muzır Müzikal adlı oyunu nedeniyle 18 gün hapis cezasına çarptırıldı; cezası 3.150 lira para cezasına çevrildi.

14 ARALIK

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinin açış konuşmasını yapan Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i bazı DYP'li ve SHP'li milletvekilleri alkışlamadı ve ayağa da kalkmadı hatta genel kurul salonunu bu sırada terk edenler de oldu. Bu protesto, biriken ve ancak şimdi açıklanabilen bir tepkiden ibaret değildi. Kenan Evren'in açış konuşmasını Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık kürsüsünden yapması da Meclisin ve seçilmişlerin saygınlığı açısından tepki yarattı.

Kenan Evren (1917-2015)

15 ARALIK

✍ Cumhuriyet tarihinde dolar, resmen ilk kez dört haneli rakama ulaştı. Merkez Bankası Amerikan dolarının satış kurunu 1.300 liraya yükseltti.

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılmasıyla birlikte Başbakan Turgut Özal, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e başbakanlıktan istifasını sundu; parlamenter gelenek gereği de kendisinden yeni hükûmet kurulana dek göreve devam etmesi istendi.

16 ARALIK

✍ Türkiye'de konuşlandırılmış olan silahlara ilişkin Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, söz konusu silahların NATO Anlaşmalarını göz önüne alan ulusal kararlara bağlı olarak ve tamamen savunma amacıyla konuşlandırıldığı, Türkiye'nin hiçbir ülkeye karşı tehdit amacıyla askerî tertiplere girmediyi açıklandı.

18 ARALIK

✍ Dört kişilik bir ailenin mutfak harcaması, dört yılda dört kat artarak 128 bin liraya yükseldi. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), "Mutfak harcamalarındaki bu artışa karşın, asgari ücretin net 49 bin lira olması düşündürücüdür" açıklamasını yaptı.

19 ARALIK

✍ İltica etmesinden dolayı Uluslararası Halter Federasyonu'nun verdiği 1 yıl uluslararası müsabakalardan men cezasını tamamlayan Naim Süleymanoğlu, katıldığı Uluslararası Cumhuriyet Halter Turnuvası'nda, ilk kez millî mayoyu giydi. 60 kiloda koparma (150

kg), silkme (188,5 kg) ve toplamda (337,5 kg) kendisine ait Dünya rekorlarını yeniledi. İlk kez bir Türk sporcusu dünya rekoru kırmış oldu.

20 ARALIK

✍ Dona Paz adlı Filipinli yolcu gemisi, Mindoro adası açıklarında Vector tankeri ile çarpıştı, iki patlama meydana geldi. Gerçekleşen feci olayda 3 binden fazla kişi öldü.

21 ARALIK

✍ Cumhuriyet döneminin 46. hükûmeti olan, 2. Turgut Özal hükûmeti kuruldu.

Turgut Özal (1927-1993)

✍ Moskova'da yapılan görüşmeler sonucunda, Türkiye – SSCB arasındaki 1967 tarihli Hava Ulaştırma Anlaşması, bugünün ihtiyacı-

larını karşılayacak şekilde tadil edildi. Gerçekleşen tadil ile Türk Hava Yolları, Moskova'dan sonra Sibiry'a hattını kullanarak Uzak-doğu'ya uçabilecek duruma geldi.

22 ARALIK

Başbakan Turgut Özal mevcut Anayasa'nın hantal yapısı nedeniyle dinamizmi engellediğini ileri sürerek, muhalefetle birlikte sadeleştirilmiş bir anayasa çalışması yapmaya hazır olduklarını açıkladı. Ancak bu öneriye muhalefet liderlerinden ciddi bir destek gelmeyince tartışma bir süre sonra gündemden düştü.

24 ARALIK

Erzincan Milletvekili Yıldırım Akbulut, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı seçiminin üçüncü turunda 431 üyeden 250'sinin oyuyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı seçildi.

Yıldırım Akbulut (1935-2021)

25 ARALIK

İkinci Turgut Özal hükûmetinin programı, Türkiye Büyük Millet Meclisinde okundu.

Ankara'da, Türkiye - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında "Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma, Tanıma ve Tenfiz, Suçluların Geri Verilmesi ve Hükümlülerin Nakli Sözleşmesi" imzalandı.

27 ARALIK

Ankara Atatürk Kültür Merkezi, Atatürk'ün Ankara'ya gelişinin 68. yıl dönümünde, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından açıldı.

31 ARALIK

İstanbul Milletvekili Turgut Özal Başkanlığındaki Bakanlar Kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 30.12.1987 tarihli 6. Birleşiminde yapılan güven oylamasında, (153) ret oyuna karşı (290) kabul oyuyla güvenoyu aldı. Hükûmet Programı da Resmî Gazete'de yayımlandı.

Ankara'da, Türkiye - Suriye arasında Kültürel İşbirliği ve Değişim Programı imzalandı.

1988

3 OCAK

‘Demir Leydi’ lakaplı Muhafazakâr Parti lideri Margaret Thatcher, 20. yüzyılda Birleşik Krallık’ın en uzun süre görevde kalan Başbakanı unvanını aldı. Sonraki iki yıl daha bu görevde kalmaya devam etti. Neo muhafazakâr ve neo liberal düşünce ve uygulamaların sentezi olarak değerlendirilen yeni sağ ideolojinin en önemli temsilcilerinden olan Margaret Thatcher’in uzun soluklu etkisi, ‘Thatcherism’ kavramının doğmasına yol açtı.

7 OCAK

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Resmî Gazete’de yayımlandı.

8 OCAK

Emlak Kredi Bankası ile Anadolu Bankası, Emlak Bankası adı altında birleştirildi.

10 OCAK

Yurt dışında basılan 440 yayının ülkeye girmesi yasaklandı.

11 OCAK

Türkiye, Avrupa Konseyi çerçevesinde hazırlanmış olan “İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşmeyi” imzaladı.

12 OCAK

Tek tip elbise giymeyen tutuklu ve hükümlülerin ziyaretçileriyle görüştürülmemesi cezaevlerinde sorun yarattı.

İstanbul Mecidiyeköy’de İETT bilet fiyatlarına yapılan zammı protesto eden yüzlerce kişi, polis ile çatıştı. Belediye yaptığı zammı geri almak zorunda kaldı.

Türkiye – Tunus Kültürel Değişim Programı, Ankara’da imzalandı.

13 OCAK

Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz’ın Avrupa İşkenceyi Önleme Sözleşmesi’nin imzalanmasının önemi-ne binaen Mecliste gerçekleştirdiği konuşma muhalefet partileri tarafından da alkışlandı. Böylece Türkiye hükûmet-muhalefet ayrımı yapmaksızın insan hakları alanında ortak bir irade sergilemiş, insan haklarında Batılı ülkelerle aynı sınıfta yer aldığını deklare etmiş oldu.

14 OCAK

Yunanistan Enerji Bakanı Peponis düzenlediği basın toplantısında Ege Kıta Sahaneliğinde petrol aranması, sondaj yapılması ve Bern Anlaşması'nı Yunanistan'ın tanımaması konularında Türkiye'yi hayrete düşüren ifadeler kullandı. Yunan Bakan, Ege'de ne zaman, nerede ve nasıl petrol arama ve sondaj faaliyeti yapacakları hususunun Yunanistan'ın yetkisine girdiğini ifade etti. Hâlbuki 1987'de yaşanan Ege krizi, Yunan yetkililerin Bern Anlaşması'nı tanımadıklarından ve Ege'nin neresinde petrol arayacaklarına kendilerinin karar vereceklerinden söz etmeleri ve Taşoz Adası'nın doğusunda Ege Kıta Sahaneliğinde petrol aramalarına tevessül edilmesi üzerine patlak vermişti. Yapılanların iki ülke arasında gerilim ve çatışma ihtimalini arttırmasına rağmen, Yunan tarafı aynı açıklamalara ve uygulamalara devam etti.

15 OCAK

Yargıtay, sanığın güvenlik görevlileri tarafından bir hafta iş ve gücüne engel olacak şekilde dövülmesi işkence kapsamına girmez yolunda bir karar verdi.

Türkiye, Yunan hükûmet sözcüsünün Yunanistan'da Türk bulunmadığına dair beyanının, altında Yunanistan'ın da imzası bulunan uluslararası antlaşmalarla varlığı tescil edilmiş ve hakları teminat altına alınmış Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının inkâr edilmek istenmesinden başka bir anlam taşımadığını, açıkladı.

20 Ekim 1987 tarihinde Ankara'da imzalanan, "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Uzun Vadeli Ticari, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

17 OCAK

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Ceza-yir Devlet Başkanı Chadli Ben Jedid'in davetine icabetle, Ceza-yir'e resmî bir ziyarette bulundu. İki ülke arasında en üst düzeyde gerçekleştirilen ilk teması teşkil eden bu ziyarette, geçmişte yaşanan bazı gelişmeler sonucu ortaya çıkan kırılganlıkların çözümü yoluna gidildiği açıklandı.

19 OCAK

✍ Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) Milletvekili Mehmet Ali Eren, Türkiye’de Kürt sorunu olduğunu ve Kürtlere baskı yapıldığını söyledi. Bunun üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisinde olaylar çıktı.

Mehmet Ali Eren (1951-)

20 OCAK

✍ Mehmet Ali Aybar ile Aziz Nesin hakkında on beşer yıla kadar hapis cezası istendi. Hapis cezası talebinin gerekçesi olarak, 2000’e Doğru dergisine Kürt sorunu konusunda yaptıkları açıklamalar gösterildi.

22 OCAK

✍ Nâzım Hikmet’e vatandaşlık haklarının geri verilmesi için kampanya başlatıldı.

25 OCAK

✍ Türkiye, Birleşmiş Milletlerin ‘İşkence, İnsanlık Dışı ve Küçültücü Muamele ve Ceza ile Mücadele Antlaşması’nı imzaladı.

✍ Yunanistan’ın Batı Trakya Türklerinin varlığını kabul etmeyen kararları ve uygulamaları, Türk azınlık üzerinde gittikçe artan baskıları ve son olarak Türk derneklerini kapatma kararı alması nedeniyle, Azınlık Yüksek Kurulu 25 Ocak’ta toplanarak mücadele kararı aldı. Karara göre “Olayı protesto etmek için bir yürüyüş yapılacak”, “Azınlık okulları bir gün süreyle kapatılacak” ve “yetkili tüm devlet mercilerine bu karar telgrafla bildirilecekti.”. Protesto yürüyüşü 29 Ocak 1988 tarihinde gerçekleştirildi. Ancak Yunan polisinin müdahalesi ile çatışma çıktı.

27 OCAK

✍ Doç. Dr. Server Tanilli’nin, ‘Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz?’ adlı kitabı, Devlet Güvenlik Mahkemesi kararı ile toplatıldı.

✍ Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Doğan, Berlin Uluslararası Yeşil Hafta Fuarı’na iştirak için Federal Almanya’ya gitti.

28 OCAK

✍ Türk Hava Yolları, iç hat seferlerinde sigara içilmesini yasakladı.

29 OCAK

Döviz fiyatlarının ani yükselmesi ve doların 1.385 liraya fırlaması üzerine piyasalarda panik yaşanmaya başladı. Serbest döviz piyasasının kalbi Tahtakale'de yaşanan arbedenin üzerine, polis Tahtakale'yi bastı, copla müdahale etti ve döviz alışverişini engelledi.

Batı Trakya'da, Gümülcine'de çıkan çatışmalarda 30 kişi yaralandı. Gümülcine'de cuma namazının ve halkın toplanmasının yasaklanması, Türkler arasında büyük tepkiye neden oldu. Gümülcine'ye giriş ve çıkışların yasaklanmasının ardından, çevre bölgelerden gelerek kente girmeye çalışan Türklerle Yunan polisi arasında çatışmalar çıktı. Çıkan olaylarda 20 kişi gözaltına alındı. Türk Dışişleri Bakanlığı, Batı Trakya'daki olaylara Yunan hükûmetinin yanlış tutumunun neden olduğunu öne sürdü. Sonraki süreçte, Batı Trakya Türkleri, her yıl Türk kimliğine dönük saldırılara karşı direnişe geçtikleri günü, "29 Ocak Toplumsal Dayanışma ve Millî Direniş Günü" adıyla anmaya devam etti.

30 OCAK

Yeni Millî Savunma Bakanı Ercan Vuralhan hakkında ortaya atılan yolsuzluk iddiaları üzerine, Sosyal-demokrat Halkçı Parti ve Doğru Yol Partisi tarafından gensoru önergesi verildi.

Ercan Vuralhan (1943-2018)

Türkiye ve Yunanistan başbakanları arasında İsviçre'nin Davos kentinde, iki ülke arasındaki sorunları müzakere etmek için görüşme gerçekleştirildi. Görüşmeler 31 Ocak'ta sonlandı.

1 ŞUBAT

Sosyalist Parti kuruldu. 1 Şubat 1988'de kurulan Sosyalist Partinin ilk genel başkanı Ferit İlsever'di. Kuruluşundan 15 gün sonra Cumhuriyet Başsavcılığı bu parti için Anayasa Mahkemesinde kapatma davası açtı. Partinin amblemi elinde güneş tutan emekçi, partinin marşı da 1 Mayıs Marşı'ydı. 1989'da yapılan ilk kongresinde İlsever yeniden başkan seçildiyse de, Ekim 1991'deki genel seçimlerden önce yerini Doğu Perinçek'e bıraktı. 1991 genel seçimlerinde 108.000 oy aldı. Sosyalist Parti, 10 Temmuz 1992'de Anayasa Mahkemesi tarafından kapatıldı.

5 Haziran 1978 tarihinde Türkiye ile Hollanda arasında imzalanmış bulunan İkili Sosyal Güvenlik Sözleşmesi'nin uygulanmasında karşılaşılan bazı sorunların çözümü için, iki ülke heyetleri arasında Lahey'de görüşmeler yapıldı.

2 ŞUBAT

2000'e Doğru dergisi, hükûmete hitaben yazıldığını iddia ettiği 'MİT Raporu'nu yayınladı. Bu rapor kamuoyunda büyük tartışmalara neden oldu.

5 ŞUBAT

Manuel Noriega'ya kaçakçılık ve para aklama suçlarından dava açıldı.

Yunan uyrukluların Türkiye'de bulunan gayrimenkulleri üzerindeki Kararname kaldırıldı. Bu suretle, Türkiye'de taşınmaz malları bulunan Yunan uyruklular mallarına tasarruf bakımından diğer yabancılarla aynı statüye getirilmiş oldu. Yapılan açıklamada kararnamenin yürürlükten kaldırılmasının, iki ülke arasında son dönemde oluşturulmaya çalışılan ılımlı ortama daha uygun düştüğü de dile getirildi.

5 ŞUBAT

Mısır Arap Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek, barış süreci ile ilgili girişimleri konusunda bilgi vermek amacıyla Amerika Birleşik Devletleri ve Batı Avrupa ülkelerine yaptığı ziyaretler çerçevesinde Türkiye'ye de gelerek en üst düzeyde görüşmeler yaptı.

6 ŞUBAT

Basın Konseyi kuruldu.

9 ŞUBAT

Merkezi İstanbul'da olmak üzere "Türkiye-Yunanistan Dostluk Derneği" kurulmasına izin verilmesi kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

10 ŞUBAT

Devlet Bakanları'nın sayısını 15'e çıkaran yasa tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edildi.

11 ŞUBAT

Avusturya halkının yüzde 70'i Cumhurbaşkanı Kurt Waldheim'in istifa etmesini istemedi. Kurt Waldheim Nazi geçmişine ilişkin sorgulanmıştı.

Yeni Millî Savunma Bakanı Ercan Vuralhan hakkında ortaya atılan yolsuzluk iddiaları üzerine Sosyal-demokrat Halkçı Parti ve Doğru Yol Partisi tarafından sunulan gensoru önergesi, Anavatan Partisi oylarıyla reddedildi.

12 ŞUBAT

Dr. Ziya Özel'in "zakkumla" kanser tedavisi iddiasının, TRT tarafından "haber" olarak verilmesi yan-
kı uyandırdı ve konu kamuoyunda tartışılmaya başlandı.

Türkiye ile Almanya Federal Cumh-
uriyeti arasında 2 Eylül 1987
- 3 Aralık 1987 tarihlerinde akdedi-
len "Türk Vergi İdaresinin Otomas-
yonu" konulu Proje Anlaşması'nın
onaylanması kararı, Resmî Gaze-
te'de yayımlandı.

13 ŞUBAT

Kış Olimpiyat Oyunları, Calgary Al-
berta'da (Kanada) başladı.

16 ŞUBAT

Türkiye'de 65 yaşındaki bir kanser
hastası, TRT'deki "Zakkumla Kan-
ser Tedavisi" programından etki-
lenerek, bahçesindeki zehirli zak-
kum bitkisini kaynatıp içince öldü.

17 ŞUBAT

Muhteşem Süleyman Sergisi, İngil-
tere'de British Museum'da açıldı.
Sergi, 29 Mayıs 1988 tarihine kadar
aynı müzede sergilendi.

21 Aralık 1979 tarihinde Paris'te
imzalanan, "Avrupa Bölgesindeki
Devletlerde Yüksek Eğitimle İlgili
Çalışma, Diploma ve Derecelerin
Tanınmasına Dair Sözleşme"nin
onaylanması kararı, Resmî Gaze-
te'de yayımlandı.

18 ŞUBAT

İstanbul Harbiye'de bulunan Spor
ve Sergi Sarayı'nın adı, "Lütfi Kırdar
Uluslararası Kongre ve Sergi Sara-
yı" olarak değiştirildi.

20 ŞUBAT

1923'te Sovyetler Birliği'nin Azer-
baycan Sovyet Sosyalist Cumhuri-
yeti içinde kurduğu, Dağlık Kara-
bağ Özerk Oblastı, Azerbaycan'dan
ayrılıp, Ermenistan'a katılmak için
oylama yaptı. Bu olay Karabağ Sa-
vaşı'nı tetikledi.

22 ŞUBAT

Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, ce-
zaevlerinde tek tip elbise giyme zo-
runluluğunun kalktığını söyledi.

23 ŞUBAT

Türk – Bulgar ilişkilerinin normalleştirilmesi şartlarına ve mekanizmasına ilişkin Protokol imzalandı. Bulgaristan'daki Türk azınlığına 1984 yılı sonlarından itibaren uygulanan zorla ve topluca eritme politikası karşısında, Türkiye Bulgaristan'a müteaddit defalar diyalog çağrısında bulundu. Sorunun müzakere yoluyla çözülmesi istikametinde yapılan girişimlerin cevapsız kalması üzerine mesele elverişli uluslararası forumlara götürüldü. Türkiye'nin devam eden çağrıları, artan uluslararası baskılar, Batı ve İslâm ülkelerinin desteği ve bazı sosyalist ülkelerde insan hakları ve göç konularını da kapsayan değişiklik rüzgârları Bulgaristan'ı yeni bir durum muhakemesi yapmaya sevk etti. Balkan Ülkeleri Dışişleri Bakanları Toplantısı vesilesiyle Belgrad'da bulunan iki ülke Dışişleri Bakanları 23 Şubat 1988 günü Türk-Bulgar ilişkilerinin normalleştirilmesi şartlarına ve mekanizmasına ilişkin bir Protokol imzaladı. Bu Protokol ile güdülen amaç, Türk azınlığı sorununa diyalog yoluyla çözüm bulabilmektir. Protokol uyarınca kurulan iki Ortak Çalışma Grubu 9-11 Mayıs 1988 ve 21 -22 Temmuz 1988 tarihlerinde Ankara ve Sofya'da iki kez toplandı. Başlatılan diyalog süreci Bulgaristan'ın, Türk azınlığının varlığını inkâr eden tutumu nedeniyle, beklenen sonuçları vermedi.

24 ŞUBAT

Montreal'de, Uçaklarda Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesi Protokolü imzalandı.

Balkan ülkeleri Dışişleri Bakanları Toplantısı, Belgrad'da gerçekleştirildi. Toplantı, tüm Balkan ülkelerinin iştirakiyle yapılan ilk toplantı olması bakımından önemliydi. Toplantı sonunda yayınlanan Ortak Bildiride millî azınlıkların ülkeler arasında birlik, istikrar, dostane ilişki ve iş birliği unsurları olarak kabul edilmeleri gerektiği vurgulandı. Toplantı 26 Şubat'ta sona erdi.

27 ŞUBAT

"İşkencenin ve Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye'de ilk yapay kalp ameliyatı Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbni Sina Hastanesinde yapıldı. Hasta, gerçek kalp bulunamaması yüzünden bir süre sonra öldü.

29 ŞUBAT

Nazi belgeleri arasında Birleşmiş Milletler eski Genel Sekreteri Avusturyalı diplomat Kurt Waldheim'in

II. Dünya Savaşı'nda toplama kamp-
larına insan göndermekle ilişkili ol-
duğuna dair kanıtlar bulundu.

 SHP Genel Başkanı Erdal İnönü,
görevinden istifa etti.

1 MART

 Dün SHP Genel Başkanlığından is-
tifa eden Erdal İnönü, istifasını geri
aldı. Parti Meclisi, kendisine bütün
konularda tam yetki verdi.

2 MART

 Azerbaycan'da Ermenilerle Azer-
baycanlıların çatışmalarından son-
ra Sovyetler Birliği, Azerbaycan'a
askerî birlikler yolladı ve sokağa
çıkma yasağı kondu.

 İzmir Buca Cezaevinde ayaklanma
çıktı.

4 MART

 Kıbrıs'lı iş adamı Asil Nadir, Titi-
bank'ı (Türkiye İthalat İhracat Ban-
kası) satın aldı.

 NATO Zirvesi için iki gündür Brük-
sel'de bulunan Başbakan Turgut
Özal, Fransız ve Yunan Başbakan-
ları ve Avrupa Topluluğu yetkilileri-
le görüştü. Ortak NATO bildirisinde,
"dayanışma, konvansiyonel güç-
lenme" görüşleri tekrarlandı. Doğu
Blokundaki insan haklarının "izlen-
diği" belirtildi.

7 MART

 Demokratik Sol Parti Genel Baş-
kanı Bülent Ecevit, daha önce al-
dığı başkanlıktan çekilme kararını
parti kurultayında gerçekleştirdi ve
görevinden ayrıldı. Ecevit, partisi-
nin kongresinde yaptığı konuşmada
"Uzun siyasal yaşamımda en iddi-
alı meydan okuyuşum, DSP Genel
Başkanlığından ayrılmamdır" dedi.
Ecevit'in yerine Genel Başkanlığa,
Necdet Karababa seçildi.

8 MART

 Yeni Gündem dergisi Yazı İşleri Mü-
dürü, 7,5 yıl hapse mahkûm oldu.

9 MART

 Zorunlu Tasarruf Teşvik Fonu Ku-
rulmasına Dair Kanun, Türkiye Bü-
yük Millet Meclisinde kabul edildi.
Bu Kanun ile çalışanlardan yüzde 2,
işveren ve devletten yüzde 3 ora-
nında kesinti yapılması hükmü ge-
tirildi.

10 MART

 Uluslararası Denizcilik Teşkilatı
(IMO) çerçevesinde, "Deniz'de Seyir
Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylem-
lerin Önlenmesine Dair Sözleşme"
ile "Kıta Saharlığında Bulunan Sa-
bit Platformların Güvenliğine Karşı
Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine
Dair Protokol" Roma'da imzalandı.

11 MART

Daha Evvel 9 İlde Uzatılan Olağanüstü Halin Yeniden Uzatılmasına Dair Kanun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Montajının tamamı Türkiye’de yapılan ilk F-16, Hava Kuvvetleri Komutanlığına teslim edildi.

14 MART

Türkiye, İran ve Pakistan’ın üyesi bulundukları Ekonomik İşbirliği Teşkilatının (ECO) en önemli organı olan Yüksek Konsey’in toplantısı, Ankara’da yapıldı.

Federal Almanya’nın 1987 yılı için taahhüt ettiği mali yardımla ilgili olarak 25 Kasım 1987 tarihinde Bonn’da imzalanan, “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Mali İşbirliğine Dair Anlaşma”nın onaylanması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

16 MART

Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin’in emriyle Halepçe’ye zehirli gaz saldırısı yapıldı. Gerçekleşen elim olay, tarihe Halepçe Katliamı olarak geçti. Kanlı Cuma olarak da bilinen bu zehirli gaz saldırısı bölgedeki Kürtlere yapılmış bir katliam olarak kabul edildi. Bir-

leşmiş Milletler tarafından yürütölmüş tıbbi incelemeler sonucunda saldırıda hardal gazı ile türü tespit edilememiş bir sinir gazı çeşidinin kullanıldığı tespit edildi. Saldırıda 3.200 ile 5.000 arasında kişi öldü ve 10.000 ile 7.000 arası sivil yaralandı. Saldırıdan sonra komplikasyonlar, çeşitli hastalıklar meydana geldi ve yapılan doğumlar sağlıklı neticelemedi. Bu saldırı o bölgelerdeki sivil nüfusa karşı yapılmış en büyük kimyasal saldırı olarak tarihe geçti. Irak Yüksek Ceza Mahkemesi 1 Mart 2010 tarihinde soykırım eylemi olarak Halepçe Katliamı’nı tanıdı. Saldırı bazı ölkelerde parlamentolar tarafından insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak tanımlanıp, kınandı. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisine bu katliamın tanınması için kanun teklifi verildi.

18 MART

Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun, Resmî Gazete’de yayımlandı.

20 MART

Gelişmede güçlük çekilen ve özellikle kalkınmada öncelikli yörelerdeki yükseköğretim kurumlarının yeterli sayıda öğretim elemanı sağlanamayan fakülte, anabilim, anasanat, bilim ve sanat dallarında görevli öğretim elemanlarına geliştirme ödeneği verilmesi, Resmî Gazete’de yayımlandı.

21 MART

Amman'da İslâm ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı'nda, "Bulgaristan'daki Müslüman Türk Azınlığın Çilesi" başlıklı rapor görüşüldü ve Türk azınlığının bütün dinî ve kültürel hakları ile temel hak ve özgürlüklerinin iadesi talebinde bulunan kararlar alındı.

22 MART

Türkiye İmar Bankası TAŞ kuruldu.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Henry Miller'in 'Oğlak Döneresi' kitabının çevirmen ve yayıncısının Türk Ceza Kanunu'na göre cezalandırılmasına ve kitabın imhasına karar verdi. Ahmet Altan'ın 'Sudaki İz' romanının da toplatılmasına karar verildi.

Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti Halk Meclisi Prezidyumu Birinci Başkan Yardımcısı Rita Marko, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Yıldırım Akbulut'u ziyaret etti.

25 MART

İstanbul'daki Metris Askerî Cezaevinden sol görüşlü 29 tutuklu ve hükümlü, tünelle kazarak kaçtı.

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 23 Aralık 1987 tarihinde imzalanan "Türk Kamu İdaresinde Avrupa Ekonomik Topluluğu Konularında İdari, İktisadi ve Mali Yeteneklerin Geliştirilmesi" konulu proje belgesinin onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

26 MART

Başbakan Turgut Özal'ın danışmanlarından Cem Duna, TRT Genel Müdürlüğü'ne getirildi.

28 MART

İslam Konferansı Teşkilatı tarafından hazırlanan ve Hükûmetimizce de 16 Temmuz 1987 tarihinde imzalanan, "İslam Konferansı Teşkilatına Üye Ülkeler Arasında Yatırımların Teşviki, Korunması ve Garanti Edilmesi Anlaşması"na katılmamızın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

31 MART

Türkiye, işgal altındaki topraklarda son dört aydır devam edegelen ayaklanmaları durdurabilmek amacıyla İsrail tarafından burada yaşayan Filistinlilerin sosyal ve ekonomik yaşam koşullarını felce uğratmaya yönelik olarak son zamanlarda alınan yeni tedbirleri, endişe ile karşıladığını belirterek kınadı.

1 NİSAN

✍ Mardin'e bağlı Nusaybin ilçesinin dağlık kesiminde çıkan çatışmada 20 PKK'lı terörist öldürüldü; bir bin-başı ve bir er şehit oldu.

3 NİSAN

✍ TÜRK-İŞ'in Adana'da düzenlediği 'Zamları protesto yürüyüşüne' 40.000 işçi katıldı.

4 NİSAN

✍ 7. Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nde, iki filmin gösterilmesi müstehcenlik ve İslam'a aykırılık nedeniyle yasaklandı.

6 NİSAN

✍ Endonezya'nın Sulawesi Adası'nda yapılan Uluslararası Camel Trophy yarışmasını, Türkiye'yi temsil eden Ali Deveci-Galip Gürel ekibi kazandı.

8 NİSAN

✍ TRT Yönetim Kurulu, bazı sözcüklerin TV'de söylenmesini yasaklayan 'yasak sözcük' genelgesini kaldırdı.

10 NİSAN

✍ Paris'in en büyük konser salonu Zenith'te sahneye çıkan İbrahim Tatlıses'in konseri, PKK'lı teröristlerce basıldı.

✍ Türkiye-İran-Irak sınırlarının keşiştiği üçgen alan, "tehlikeli uçuş bölgesi" ilan edildi. Türkiye, tehlikeli bölgeye giren izinsiz uçakların düşürüleceğini tüm dünyaya duyurdu. Hükûmet yetkilileri, Türkiye'nin, savaşın topraklarına sıçramasını önlemek için kesin bir tavır aldığını belirtti.

16 NİSAN

✍ Filistin Kurtuluş Örgütü İkinci Komutanı Ebu Cihad, İsrail askerleri tarafından öldürüldü.

✍ Her yıl TRT tarafından, Dışişleri Bakanlığı ile iş birliği hâlinde gerçekleştirilen 23 Nisan Çocuk Şenliği'nin 10'uncusu, 36 ülkenin katılımıyla düzenlendi. Şenlik çerçevesinde ayrıca, İkinci Çocuk Parlamentosu toplandı.

21 NİSAN

✍ Türkiye, Birleşmiş Milletler "İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'yi", bir ihtirazı kayıtla onayladı.

23 NİSAN

- Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı tüm yurttta törenlerle kutlandı.

26 NİSAN

- Kanseri tedavi ettiği öne sürülen zakkum ekstresinin tedavide etkili olup olmadığını araştırmak ve bu konuda karar vermek için toplanan Tıp Etik Kurulu, zakkum ekstresinin ilaç olmadığına karar verdi.

27 NİSAN

- Olağanüstü Hal Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Cardiff'te yapılan Avrupa Halter Şampiyonası'nda ilk kez Türkiye adına uluslararası bir şampiyonaya katılan Naim Süleymanoğlu, bir dünya rekoru kırdı ve üç altın madalya kazandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Malezya Hükûmeti Arasında, Hava Ulaştırma Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- NATO Nükleer Planlama Grubu'nun Brüksel toplantısı gerçekleştirildi. Toplantı 28 Nisan'a kadar sürdü.

28 NİSAN

- Terör Örgütü ASALA'nın kurucusu ve lideri Agop Agopyan Atina'da öldürüldü.

29 NİSAN

- Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında İşgücü Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Rehine Alınmasına Karşı Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Fas Krallığı Hükûmeti Arasında, 24 Eylül 1985 Tarihinde İmzalanan Hava Ulaştırma Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

30 NİSAN

Cumhurbaşkanı Kenan Evren şu sözleriyle yeni bir "12 Eylül uyarısı" yaptı: "Arzu edilmemesine rağmen bir zaman gelir, Türkiye yine aynı durumla karşı karşıya gelirse, bundan kurtaracak kuvvet Silahlı Kuvvetlerdir." Bu sözlere kamuoyundan çeşitli eleştiriler yöneltildi.

Terör örgütü PKK, Yunanistan'ın başkenti Atina'da bazı Yunan parlamenterlerin de katılımıyla Balkanlar Bürosu'nu açtı.

Kenan Evren (1917-2015)

1 MAYIS

Sosyalist feminist Kaktüs dergisi yayına başladı. Derginin yazarları, Gülnur Savran, Nesrin Tura, Sedef Öztürk, Banu Parker, Şahika Yüksel,

Aksu Bora, Nural Yasin, Fatmagül Berktaş, Özden Dilber, Nalan Akdeniz, Fadime Tonak'tı. Dergi Eylül 1990'a kadar 12 sayı yayımladı.

1 Mayıs gösterilerinde olaylar çıktı. Polis, İstanbul'da 85, İzmir'de 11 kişiyi gözaltına aldı.

2 MAYIS

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in 12 Eylül'ü hatırlatan uyarısına Erdal İnönü, Süleyman Demirel ve Demokratik Sol Partiden sert tepkiler geldiyse de, Kenan Evren söylediklerinin arkasında durmaya devam etti.

3 MAYIS

"Nükleer Enerji'nin Barışçı Amaçlarla Kullanılması Alanında Türkiye ile Arjantin Arasında İşbirliği Anlaşması" Buenos Aires'de imzalandı.

5 MAYIS

20.000 liralık banknotlar tedavüle sürüldü.

6 MAYIS

Metris Cezaevinden firarı planlayan TİKKO Merkez Komite üyesi Niyazi Gürbüz ile ona yataklık eden 10 TİKKO militanı yakalandı.

Türkiye - İtalya Kültürel ve Bilimsel Değişim Programı, Roma'da imzalandı.

7 MAYIS

Abdi İpekçi cinayeti ile Papa Suikastında adı geçen Oral Çelik, Fransa'da yakalandı.

Metris Askerî Cezaevinden tünelle kaçarak kaçan firarilerden 9'u Yunanistan'a kaçmak üzereyken yakalandı.

9 MAYIS

Mardin'in Nusaybin ilçesi Taşköyü'nün Behmenin mezrasını basan PKK'lı eylemciler, bir aileden 8'i çocuk, 2'si kadın olmak üzere, 11 kişiyi öldürdü; 2 çocuk ağır yaralandı. Eylemcilerin Şırnak baskınında kaçırdıkları 3 kişi de ölü bulundu.

11 MAYIS

Britanya Gizli İstihbarat Servisi görevlisiyken Sovyetler Birliği hesabına casusluk yaptığı ortaya çıkınca bu ülkeye iltica eden Kim Philby, 76 yaşında Moskova'da öldü.

Kamuoyunda "hanedan" suçlamalarıyla karşılaşan Özal ailesiyle ilgili bir durum da, Başbakan'ın annesi Hafize Özal'ın ölümü ile ortaya çıktı. Bakanlar Kurulu kararıyla Hafize

Özal'ın, Kanuni Sultan Süleyman türbesi yakınında bulunan ve Osmanlı hanedanından bazı kişilerin de yattığı özel mezarlığa defnedilmesi sağlandı. Bu durum kamuoyunda tartışmalara yol açtı.

14 MAYIS

Doğru Yol Partisinin 2. Büyük Kongresi'nde Süleyman Demirel yeniden Genel Başkanlığa seçildi.

15 MAYIS

8 yıldan fazla süren çarpışmalardan sonra Sovyet Kızıl Ordusu, Afganistan'dan çekilmeye başladı.

16 MAYIS

Amerika Birleşik Devletleri Federal sağlık yetkilileri, nikotinin bağımlılık yapıcı özelliklerinin, eroin ve kokaininkine çok benzediğini bildirdi.

22 MAYIS

Galatasaraylı Tanju Çolak, 39 golle Avrupa Gol Kralı oldu. Böylece, 1963'de Galatasaraylı Metin Oktay'ın 38 gollük rekorunu da kırmış oldu.

23 MAYIS

✍ Dışışleri Bakanı Mesut Yılmaz'ın Atina'ya varmasından birkaç saat önce, Atina Büyükelçiliğimizde çalışan dört diplomatımızın otomobile bombalı saldırı düzenlendi. İki diplomatımızın arabası havaya uçtu. Yunan polisi üçüncü ve dördüncü bombaları son anda fark ederek etkisiz hale getirdi. Can kaybının yaşanmadığı saldırıda maddi hasar meydana geldi.

✍ Ülkemizin Sahip Olduğu Çevre Değerlerini Korumak ve Mevcut Çevre Sorunlarını Gidermek için Gerekli Tedbirleri Tespit Etmek ve Bir Çevre Politikası Oluşturmak Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisinde karar verildi.

24 MAYIS

✍ Türkiye - Yunanistan Siyasi ve İşbirliği Komiteleri ilk kez 24-26 Mayıs tarihlerinde Atina ve Ankara'da toplandı. Siyasi Komite Toplantısında taraflar, güven artırıcı önlemler ile Ege'deki uluslararası hava sahasında ve açık denizde ulusal askerî tatbikatların düzenlenmesi, 35. ve 38. NATO alt-yapı dilimlerindeki çekincelerin kaldırılması, diplomatik ve hizmet pasaportlarına vize uygulanmasına son verilmesi ve tahrik edici beyanlardan kaçınmak gibi belirli bazı ikili konularda anlaşmaya vardı.

25 MAYIS

✍ Irak, Basra'yı İran'dan geri aldı.

28 MAYIS

✍ Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine İlişkin Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Daha Ewel 9 İlde Uzatılan Olağanüstü Halin Yeniden Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Ülkemizin Sahip Olduğu Çevre Değerlerini Korumak ve Mevcut Çevre Sorunlarını Gidermek için Gerekli Tedbirleri Tespit Etmek ve Bir Çevre Politikası Oluşturmak Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına İlişkin Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

29 MAYIS

✍ İstanbul Boğazi'ndeki Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün yapımı tamamlandı.

✍ Başbakan Turgut Özal resmî bir ziyaret sebebiyle Libya'ya giderek, Libya Devlet Başkanı Muammer Kaddafi ile görüştü.

1 HAZİRAN

Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Gelir ve Sermaye Değer Artış Kazançları Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

2 HAZİRAN

Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümlemesi Hakkında Sözleşme'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

3 HAZİRAN

Konferanslar vermek üzere Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Bülent Ecevit, Michigan Üniversitesi'nde bir grup Yunan göstericinin saldırısına uğradı.

Türkiye - Hindistan Kültürel ve Bilimsel Değişim Programı Ankara'da imzalandı.

4 HAZİRAN

Adalet Teşkilatını Güçlendirme Fonu Kurulmasına Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Uzman Jandarma Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 HAZİRAN

Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 HAZİRAN

Türkiye Komünist Partisi eski Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile Türkiye İşçi Partisi eski Genel Sekreteri Nihat Sargın, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılanmaya başladı.

10 HAZİRAN

Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan'ın, gazeteci Uğur Mumcu'nun kendisi hakkında yapmakta olduğu yayınların durdurulması için yaptığı başvuru, Ankara Asliye 2. Hukuk Mahkemesi tarafından "fiili sansür" talebi olarak nitelenerek reddedildi.

12 HAZİRAN

Ankara'da 15 dakika esen 80 kilometre hızındaki rüzgâr ve şiddetli yağmur, arkasında 14 ölü bıraktı.

13 HAZİRAN

Başbakan Turgut Özal, Yunan Başbakanı Papandreu'nun davetlisi olarak, bir dizi görüşmelerde bulunmak üzere Yunanistan'a gitti.

16 HAZİRAN

Mehmet Ali Birand'ın Milliyet gazetesinde yayınlanan "İşte PKK, işte Apo" başlıklı röportajı nedeniyle, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı kararıyla Milliyet gazetesi toplatıldı.

18 HAZİRAN

ANAP Kongresi'nde, Kartal Demirağ isimli şahıs Başbakan Turgut Özal'a kürsüde konuşma yaparken tabanca ile ateş etti, elinden yaralanan Turgut Özal, diğer kurşunun kürsüdeki mikrofona isabet etmesi sayesinde kurtulabildi. Saldırgan Kartal Demirağ'ın, salonda bulunan güvenlik görevlilerince etkisiz hâle getirilmesinden sonra, Başbakan Turgut Özal'a ilk müdahale salonda bulunan sağlık görevlilerince yapıldı. Soğukkanlılığını koruyan Turgut Özal, eli sargılı olarak konuşmasına devam etti. Konuşmasında: "Allah'ın verdiği canı, O'nun izni olmadan kimse alamaz. Biz de ona teslim olmuşuzdur" dedi. Kartal Demirağ'ın, hiçbir örgütle bağlantısı olmadığı ve bu eylemi tek başına yaptığı

açıklandı. Önce idama mahkûm edilen Demirağ'ın cezası 27 Ocak 1989'da 20 yıl hapis cezasına çevrildi. Demirağ 4 yıl hapis yattıktan sonra Başbakan Turgut Özal, cezaevinde Demirağ ile görüştü ve onu affettiğini açıkladı. Kamuoyunda uzun süre tartışılan bu suikast teşebbüsünün perde arkasında olanlar bütünüyle aydınlatılamadı.

20 HAZİRAN

Belediye Kurulmasına Dair Kararlar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 HAZİRAN

✍ Sağlık Bakanı Bülent Akarcalı istifası etti.

24 HAZİRAN

✍ "Topkapı Sarayından Hazine - Muhteşem Süleyman Devri Sergisi", Batı Berlin'in Charlottenburg Sarayı'nda açıldı ve 31 Temmuz 1988 tarihine kadar teşhir edildi.

26 HAZİRAN

✍ Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Amerika Birleşik Devletleri'ne ziyarette bulundu. 21 yıllık bir aradan sonra yeniden bir Türk Cumhurbaşkanı'nın Amerika Birleşik Devletleri'ne yaptığı bu ziyaret, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki iş birliğinin sağlamlığını ve güçlülüğünü simgelemesi açısından önemliydi.

✍ Türkiye - Çin Halk Cumhuriyeti Kültürel ve Bilimsel Değişim Programı, Pekin'de imzalandı.

27 HAZİRAN

✍ SHP 2. Büyük Kurultayı'nda, Erdal İnönü yeniden Genel Başkanlığa, Deniz Baykal Genel Sekreterliğe seçildi.

✍ Türkiye - Fransa Kültürel ve Bilimsel Değişim Programı Ankara'da imzalandı.

1 TEMMUZ

✍ Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Gorbacov'un "Perestroyka (Yeni-den Yapılanma)" politikasını onayladı. SSCB'de 1980'li yıllardan itibaren gerçekleştirilen ekonomik ve siyasi sistemi yeniden yapılandırma ve reform hareketlerini genel olarak ifade eden Perestroyka, ilk olarak 1979'da dönemin devlet başkanı Leonid Brejnev tarafından önerildi, daha sonra-

ki devlet başkanı Mihail Gorbaçov tarafından desteklendi ve teşvik edildi. Gorbaçov ekonomi ve devlet yönetimine daha liberal bir bakışla yaklaştı. Genel olarak yaptığı reformlar devlet mekanizmasını hantallığından kurtarmaya odaklandı. Verimsiz işleyen devlet kurumları ve işletmelerine özerklik tanıma; tek bir merkezden planlama yerine kurumların kendi üretim planlarını yapabilmesi; bütçe açıklarını merkezden kapatma yerine kapitalist sistemdeki gibi kâr amaçlı üretime odaklanma; kaynakların silahlanma yarışı yerine ekonomik refahı arttırma üzerine kullanılması ve bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri ile silahsızlanma anlaşmaları yapılması Perestroyka ilkesinin getirdiği başlıca gelişmelerdendi.

3 TEMMUZ

İstanbul'da Fatih Sultan Mehmet Köprüsü törenle açıldı. Başbakan Turgut Özal, eşi Semra Özal ile birlikte kendi kullandığı arabayla köprüden ilk resmî geçişi yaptı.

Amerika Birleşik Devletleri savaş gemileri körfez üzerinde İran yolcu uçağını düşürdü. Uçaktaki 16 kişilik mürettebat ve 176 yolcu öldü.

Trabzon'un Maçka ilçesi Çatak Köyü'nde meydana gelen heyelanda 64 kişi öldü. 2 ev, 3 iş yeri ve 1 ilkokul tamamen toprak altında kaldı.

Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün açılışı münasebetiyle, Türk – Japon haftası düzenlendi. 8 Temmuz'da sona erdi.

5 TEMMUZ

Bazı alanların "Özel Çevre Koruma Bölgesi" olarak tespit ve ilanı hakkındaki Karar'ın yürürlüğe konulmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

6 TEMMUZ

Asil Nadir, Günaydın gazetesi ile sekiz adet günlük ve bir adet de haftalık dergi çıkaran Veb Ofset yaygın grubunu satın aldı.

Kuzey Denizi'ndeki bir petrol arama platformu infilak etti; çıkan yangında 167 kişi öldü.

Yedi yıldır süren Devrimci Sol davasında savcı, 180 sanık için idam cezası istedi.

7 TEMMUZ

PTT hizmetlerine yüzde yüz zam yapıldı.

17 TEMMUZ

Hindistan Başbakanı Rajiv Gandhi ülkemizi ziyaret etti. Ziyaret esnasında Denizcilik Anlaşması, Sivil ve Ticari Konularda Karşılıklı Yardım-
laşma Anlaşması, Cezai Konularda Karşılıklı Yardımlaşma Anlaşması ve Sincan-Eskişehir demir yolunun elektrifikasyonu konusunda bir sözleşme imzalandı.

21 TEMMUZ

12. Millî Eğitim Şûrası Genel Kurulu, üniversitelerde giyim sınırlamasının kaldırılmasına karar verdi.

29 TEMMUZ

Almanya'da bulunan Melike Demirağ ve Şanar Yurdatapan'ın "İstanbul'da Olmak" ve "Anadolu" kasetlerinin Türkiye'de yayınlanması Bakanlar Kurulunca yasaklanmıştı. Karara karşı Danıştay'da açılan dava, Danıştay tarafından reddedildi.

SSCB ile Türkiye arasında "Nükleer Kaza Halinde Erken Bilgi Verme ve Nükleer Tesislere İlişkin Bilgi Değişimi Anlaşması" akdedilmesini teminen Moskova'da görüşmeler yapıldı.

30 TEMMUZ

Fethiye ve Gökova körfezleriyle Dal-
yan kıyıları, özel çevre ve koruma bölgesi ilan edildi. Bölgedeki inşaatlar durduruldu.

3 AĞUSTOS

Sovyetler Birliği, planörüyle Kızıl Meydan'a inen Alman pilot Mathias Rust'u serbest bıraktı.

4 AĞUSTOS

Samsun ve Sinop sahillerine, zehirli oldukları bildirilen çok sayıda varil vurdu.

8 AĞUSTOS

Körfezde İran-Irak arasında ateşkes sağlandı. Böylece 8 yıldır devam eden savaşın sonuna gelindi. Afrika'da ise Angola - Namibya arasında ateşkes sağlandı.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının İlaç Geliştirme ve Değerlendirme Komisyonu, zakkum ekstrelerinin umutsuz kanser hastaları üzerinde denenmesini kabul etti.

Karadeniz’de kirliliğin önlenmesi-
ne ilişkin Türk - Sovyet ikili görüş-
meleri Ankara’da gerçekleştirildi.
Görüşmeler 10 Ağustos’a kadar
sürdü.

10 AĞUSTOS

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gay-
ri İnsani veya Küçültücü Muamele
veya Cezaya Karşı Birleşmiş Millet-
ler Sözleşmesi’nin onaylanmasının
uygun bulunduğu ilişkin Bakan-
lar Kurulu Kararı, Resmî Gazete’de
yayımlandı.

12 AĞUSTOS

Türk Tabipler Birliği Merkez Kon-
seyi, kanserli hastalar üzerinde
zakkum deneyine katılacak dok-
torlar hakkında soruşturma açıla-
cağını açıkladı.

13 AĞUSTOS

Anayasa’nın yerel seçimler için ka-
bul ettiği “beş yılda bir yapılır” ko-
şuluna ek getiren ve bu sürenin bir
yıl kısaltılabilmesini mümkün kılan
değişiklik, Cumhurbaşkanı Kenan
Evren tarafından onaylanmasıyla
birlikte Resmî Gazete’de yayımlan-
dı. Ancak değişikliğin kabul
edilişindeki oy oranları nedeniyle,
bunun halk oylamasına sunulması
zorunluluğu doğdu. Böylece, ana-
yasa hukuku tarihinin en anlamsız
halk oylamalarından birisi günde-

me geldi. Referandumda “evet” oy-
ları fazla çıkarsa yerel seçimler 13
Kasım 1988’de yapılabilecek, aksi
halde 26 Mart 1989’u beklemek
gerekecekti.

Türkiye - Bangladeş Kültürel ve
Bilimsel Değişim Programı, Dak-
ka’da imzalandı.

14 AĞUSTOS

Özel araçlarda ad, soyad ve unvan
yazılı plaka uygulaması başladı.

17 AĞUSTOS

Ülkemizden kaçırılmış olan ve hâ-
len Amerika Birleşik Devletleri’nde
Metropolitan Müzesi’nde tutulan
Lidya Eserleri konusunda, Türkiye
çeşitli girişimlerde bulunarak söz
konusu eserlerin iadesi için talepte
bulundu.

19 AĞUSTOS

Pakistan Cumhurbaşkanı Ziya Ül
Hak’ın vefatı münasebetiyle, Cum-
hurbaşkanı Kenan Evren ve Başba-
kan Turgut Özal, Pakistan’a gitti.

21 AĞUSTOS

“Türkiye Cumhuriyeti ile Roman-
ya Sosyalist Cumhuriyeti Arasında
Gelir ve Servet Üzerinden Alınan
Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi

Önleme Anlaşması'nın onaylanmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın yurt dışında şirket kurmasına ve kurulmuş şirketlere iştirak etmesine, Karar'da belirtilen esaslar çerçevesinde izin verilmesi, Resmî Gazete'de yayımlandı.

22 AĞUSTOS

Türk Medeniyetinin İhtişamı - Topkapı Sarayının Osmanlı Hâzineleleri Sergisi, törenle Tokyo National Museum'da açıldı. Çok büyük ilgi gören sergi 2 Ekim 1988 gününe kadar anılan müzede teşhir edildi. Sergi sonraki süreçte, Japonya'nın önemli diğer müzelerinde de (Osaka City Museum; Fukuoka Art Museum; Shimonoseki City Art Museum) teşhir edildi.

"Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması'nın onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

24 AĞUSTOS

Anıtkabir'e gömülen 27 Mayıs ve 21 Mayıs şehitleri subay ve erlerin naaşları, Cebeci Şehitliği'ne nakledildi.

28 AĞUSTOS

Almanya'daki Ramstein Hava Üssü'nde yapılan havacılık gösterileri sırasında, İtalya Hava Kuvvetleri gösteri takımının üç uçağı, havada çarpışarak seyircilerin üzerine düştü; 75 kişi öldü, 346 kişi yaralandı.

29 AĞUSTOS

Irak Ordusu'nun saldırısından kaçan binlerce Kürt, Türkiye sınırına yığıldı.

30 AĞUSTOS

Hükûmet, sınırları açmaya karar verdi. Irak Ordusu'ndan kaçan ve Türkiye sınırına yığılan binlerce Kürt Hakkâri'nin Çukurca ve Uludere ilçelerine sığındı.

31 AĞUSTOS

Türkiye ile Gürcistan arasında Sarp Sınır Kapısı açıldı.

1 EYLÜL

Başbakan Turgut Özal, Irak'tan kaçıp Türkiye'ye sığınan Peşmergelelerin 10 ayrı kampta barındırılacağını açıkladı.

Ülkemiz tarafından 10.8.1988 tarihinde onaylanan İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi yürürlüğe girdi.

2 EYLÜL

Adnan Menderes, Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan'ın İmralı Adası'nda bulunan mezarları onarıldı, mezar taşları yenilendi ve çimlendirildi.

3 EYLÜL

Irak Ordusu'ndan kaçan binlerce Iraklı Kürt, Türkiye sınırlarına yığılmaya devam etti. Sığınmacı sayısı yüz bini geçti.

Eski Başbakanlardan Ferit Melen öldü.

4 EYLÜL

Bangladeş'te gerçekleşen sel felaketinde 300 kişi öldü, 20 milyon insan evsiz kaldı.

Hükûmetimiz ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında hazırlanan ve Hükûmetimiz adına 14 Mayıs 1988 tarihinde imzalanan "Türk Çevre Mevzuatının Avrupa Ekonomik Topluluğu Standartlarına Uyumunun Sağlanması" konulu proje belgesinin onaylanmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

11 EYLÜL

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün, Başbakan Turgut Özal için 'Menderes'e benzemesin sonu' sözü büyük tepkiye neden oldu. 27 Mayıs darbecilerinin Başbakan Adnan Menderes'e reva gördükleri son, sonraki süreçte farklı siyasal aktörlere hatırlatılarak bir tehdit ve şantaj unsuru olarak kullanıldı.

12 EYLÜL

Olimpiyatların düzenlendiği Olimpik Park'ta, Türk milletinin Kore milletine armağanı olarak inşa edilen "Türk Çeşmesi"nin açılışı Seul'de yapıldı.

15 EYLÜL

Hayali ihracat yaptığı iddia edilen Kemal Horzum, Türkiye'ye iade edildi.

Cumhuriyet Senatosu Eski Başkanı Enver Ata öldü.

16 EYLÜL

Özel Çevre Koruma Bölgesine İlişkin Esaslar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Denizli Belediye Başkanı Ziya Tıkıroğlu, İbrahim Tatlıses'in vermek istediği konseri iptal etti. Tıkıroğlu, iptal gerekçesi olarak; "Ben, kadın döven, kadın dövmekle övünen bir adamı kültür sanat merkezimize sokmam" dedi.

18 EYLÜL

Muhalefet halk oylaması kampanyasını, Başbakan Turgut Özal'a bir tür güven oylaması hâline dönüştürerek kendi lehine kullanmaya çalıştı. Başbakan Turgut Özal ise, halk oylaması sonuçlarına göre başbakanlıktan ve politikadan çekilebileceğini açıkladı.

20 EYLÜL

Naim Süleymanoğlu, Seul Olimpiyat Oyunları'nda halter dalında 6 dünya rekoru kırdı.

21 EYLÜL

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın Viyana'da yapılan 32. Genel Konferansı sırasında imzaya açılan, nükleer kazalarda üçüncü kişilere karşı sorumluluk konusunda ülkemizin de taraf olduğu Paris Sözleşmesi ile yine aynı konudaki Viyana Sözleşmesi'ni birleştiren Ortak Protokol ülkemiz tarafından imzalandı.

25 EYLÜL

Gerçekleştirilen halk oylamasında, referandum konusu olan anayasa değişikliği değil, Turgut Özal iktidarı tartışıldı ve adeta bu oylandı. Ülkede ilk defa bir halk oylaması "Hayır"la sonuçlandı. Halk oylamasında olumsuz oylar yüzde 65 dolayında çıktı. Turgut Özal'ın kendisinin ilk başta güven oylamasına dönüştürdüğü referandumdaki "Evet" oyları (%35), bir önceki genel seçimde partisinin ulaştığı sonucun (%36) altındaydı. Ancak Başbakan Turgut Özal bu sonuçlara ve daha önceki sözlerine karşın, "4 yıl daha görevdeyim" dedi.

1 EKİM

Mihail Gorbaçov, Sovyetler Birliği devlet başkanlığını üstlendi.

2 EKİM

Başbakan Turgut Özal, 26 Mart 1989'da yapılacak yerel seçimler için iki turlu çoğunluk usulünün kabulünü önerdi. Ancak bu fikir muhalefet kanadı tarafından kabul edilmedi. Erdal İnönü, önerilen usulün kutuplaşmaları besleyip arttırma ihtimaline vurgu yaptı; Süleyman Demirel ise, kendine has üslubuyla, "Buna dikta derler." dedi.

Mimar Sinan'ın ölümünün 400. yıl dönümü vesilesiyle, Mimar Sinan Fotoğraf Sergisi, Halep, Şam, Viyana, Varşova, Budapeşte, Abu Dabi ve Helsinki'de teşhir edildi. Sergi 31 Ekim'de sona erdi.

5 EKİM

Şili'de Pinochet, Başkanlığının uzatılması için yapılan referandumu kaybetti.

Cezayir'de halk isyanı patlak verdi.

9 EKİM

T.C. Kültür Bakanlığı, 36 sanatçıyı devlet sanatçısı ilan etti. Yaşar Kemal, Fazıl Hüsnu Dağlarca,

Hüseyin Gezer, Füreyâ Koral, Zühtü Müridoğlu ve Lütfi Ömer Akad bu unvanı reddetti.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) yetkilileri Güneydoğu illerimizde bulunan Irak'lı vatandaşların bulundukları mülteci misafirhaneleri ile barındırıldıkları yerleri ve bu kişilerin yaşantılarını yerinde görmek üzere, ülkemize geldi.

10 EKİM

Amerika Birleşik Devletleri Doları 1.845 liraya çıktı. Merkez Bankası ilk kez müdahale kararı aldı. Müdahaleye rağmen ertesi gün serbest piyasada dolar 1.975 liraya fırladı.

11 EKİM

Mevduat faizleri serbest bırakıldı.

13 EKİM

Akaryakıt ile başlayan zam sağanağı tüm hızıyla devam etti. Birçok ürünün fiyatına zam yapıldı.

14 EKİM

Avrupa Topluluğunun temelinde yatan Schumann Planı'nın yaratıcısı "Jean Monnet" in doğumunun

yüzüncü yılı münasebetiyle 1988 yılı Avrupa'da "Jean Monnet Yılı" ilan edildi.

18 EKİM

Tuzla'da 7 Ekim'de Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu (TİKKO) üyesi olduğu öne sürülen dört kişi öldürüldü. Olaya karışan 16 polise 56'şar yıl hapis cezası istemiyle dava açıldı.

19 EKİM

Birleşik Krallık, IRA mensuplarıyla yapılan röportajların yayımlanmasını yasakladı.

Federal Almanya'yı ziyaret eden Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e 'liyakat nişanı' verildi.

20 EKİM

Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde Gece Yolculuğu en iyi film, Ömer Kavur en iyi yönetmen, Aytaç Arman en iyi erkek oyuncu ve Gülşen Bubikoğlu en iyi kadın oyuncu ödülünü aldı.

22 EKİM

Barış Manço'nun televizyon programı "7'den 77'ye" TRT'de başladı.

Veysel Atasoy, ANAP Genel Başkan Yardımcılığı görevinden istifa etti.

Basın Konseyi Başkanlığına Oktay Ekşi seçildi.

Süresi 6 Kasım 1989'da son bulacak olan Kenan Evren'in, mevcut Anayasa'ya göre tekrar seçilmesi mümkün değildi. Buna rağmen görev süresinin dolmasına daha bir yıl varken, tekrar seçilebilmesi için bir anayasa değişikliği yapılması fikri bazı kesimlerce dillendirilmeye başlandı. Erdal İnönü bu görüşe, "Anayasa kişiler için değişmez" düşüncesiyle karşı çıktı. Süleyman Demirel ise, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi gerektiğini dile getirdi.

24 EKİM

Filistin Kurtuluş Örgütü İcra Komitesi Başkanı ve Filistin Devrimci Güçleri Başkomutanı Yaser Arafat, Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve Başbakan Turgut Özal ile Orta Doğu'daki son gelişmeler hakkında istişarelerde bulunmak üzere Türkiye'ye geldi.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı tüm ülkede coşkuyla kutlandı.

2 KASIM

Erzurum Atatürk Üniversitesinde derse alınmayan başörtülü kız öğrenciler ölüm orucuna başladı.

3 KASIM

✍ Türk PEN Yazarlar Derneği kuruldu. Dernek Başkanı Yaşar Kemal oldu.

7 KASIM

✍ Cezaevlerinde yaklaşık bin kişinin bir süredir açlık grevi yaptığı açıklandı. Grev, tek tip elbise ve sevk zinciri takılması uygulamalarına karşı yapıyordu.

✍ Çin'de gerçekleşen depremde 1.000 kişi öldü.

8 KASIM

✍ Mevcut Cumhuriyetçi Başkan yardımcısı George H. W. Bush ile Demokrat Massachusetts Valisi Michael Dukakis arasında geçen, Amerika Birleşik Devletleri Başkanlık seçimlerinde, Cumhuriyetçi aday George H. W. Bush ipi göğüsleyerek, Amerika Birleşik Devletleri'nin 41. başkanı oldu.

✍ Uygulanma İmkânı Kalmamış Olan Kanunların Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

9 KASIM

✍ Galatasaray Futbol Takımı, Şampiyon Kulüpler Kupası'nda İsviçre'nin Neuchatel Xamax takımını 5-0 yendi (İlk maç 3-0 Neuchatel

lehineydi). Neuchatel takımı, maç öncesi ve sonrasında çıkan olayları bahane ederek maçın iptali için UEFA'ya başvurdu. İsviçre takımının bu davranışı tüm Türkiye'de büyük bir tepkiye neden oldu. Avrupa'nın en iyi avukatları tutularak, takımımızın aleyhine karar alınması önendi. Böylece ilk kez bir Türk takımı Şampiyon Kulüpler Kupası'nda çeyrek finale kaldı.

✍ Sosyaldemokrat Halkçı Parti (SHP) Milletvekili Fikri Sağlar, 1980-1988 arasında işkenceden 149 kişinin öldüğünü açıkladı.

Fikri Sağlar (1953-)

10 KASIM

✍ Mustafa Kemal Atatürk, hükûmetin aldığı karar ile 50. ölüm yılında yas tutulmadan anıldı.

Atatürk'ün ölümünün 50. yıl dönümünü anma törenleri kapsamında devlet adamları, yerli ve yabancı bilim adamları, öğretim görevlileri, Dışişleri Bakanlığı ve Ankara'daki yabancı misyon mensuplarının iştiraki ile "Atatürk'ün Dış Politikası ile Düşüncelerinin, İlkelerinin ve İcraatının Evrensel Boyutları" konulu konferanslar dizisi düzenlendi. Konferanslar dizisi 11 Kasım'a kadar sürdü.

15 KASIM

Filistin Kurtuluş Örgütü lideri Yaser Arafat, Cezayir'de toplanan Filistin Milli Konseyinin dördüncü gününde yaptığı konuşma ile resmi olarak bağımsız Filistin Devleti'nin kurulduğunu ilan etti. Kurulan Filistin Devleti'ni ilk olarak Cezayir'in tanınmasından sonra Irak, Malezya, Ürdün, Tunus, K. Yemen ve Endonezya da yeni kurulan devleti tanıdıklarını bildirdi. Başbakan Turgut Özal da, Türkiye'nin bağımsız Filistin Devleti'ni tanıdığını açıkladı. İsrail, Filistin Devleti'nin ilan edildiği haberini askerî radyodan flaş olarak verdikten sonra işgal altındaki Batı Şeria'nın dış dünya ile ilişkilerini tamamen keserek, bütün şehirlerde ve mülteci kamplarında sokağa çıkma yasağı ilan etti.

Atina'da Akropolis Turnuvası'na katılan Türk asıllı Bulgar eskrimci

Sezgin Şakirov (Şakiroğlu), Atina Büyükelçiliğimize sığındı. Şakirov daha sonra Türkiye'ye getirildi.

16 KASIM

Yükseköğrenim kurumlarında başörtüsünü serbest bırakan düzenleme Türkiye Büyük Millet Meclisinde yasalaştı. 1 Kasım 1988 tarihinde ANAP grubunda başörtüsü yasağı ile ilgili önemli bir konuşma yapan Malatya Milletvekili Bülent Çaparoğlu, bu konunun takipçiliğini de üstlendi. Yapılan çalışmalar sonucu YÖK Kanunu'nun 10. maddesinin h fıkrasına yapılan ilave ile üniversitelerde başörtülü öğrencilere özgürlük sağlanmasının yolu açıldı. Ancak Meclisten geçen bu kanun Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından veto edilerek Meclise geri gönderildi. Bunun üzerine Kenan Evren, Turgut Özal ve YÖK Başkanı, YÖK öğrenci disiplin yönetmeliğindeki 7/4 fıkrasına parantez içinde 'Dini inanç nedeniyle boyun ve saçlar örtü veya türbanla kapatılabilir' ifadesini koydu. Ancak 11 profesör bu yönetmelik değişikliği için Danıştaya başvurdu. Bunun üzerine Başbakan Özal'ın talimatı üzerine yeni bir kanun hazırlığına girildi; Ek 16. maddede 'Dini inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılması serbesttir' ilavesi ile yeniden yapıldı.

19 KASIM

19 Kasım 1988 tarihindeki seçimleri kazanan Benazir Butto ile ilk kez bir Müslüman ülkenin (Pakistan) kadın başbakanı oldu. Benazir Butto Harvard ve Oxford üniversitelerinde eğitim gördü. 1973 yılında Harvard Üniversitesinde lisans eğitimini tamamladı; 1977 yılında ise Oxford Üniversitesinde Uluslararası Hukuk ve Diplomasi dallarında yüksek lisans eğitimini bitirdi. Askerî cuntanın lideri Ziya Ül Hak'ın 1988'de ölümünden sonra Pakistan'da, 1977 yılından beri ilk kez serbest seçimler yapıldı. Benazir Butto, 27 Aralık 2007 tarihinde Ravalpindi'de düzenlediği seçim mitinginin ardından gerçekleştirilen saldırıda öldü.

21 KASIM

Tek tip elbise giyilmesine karşı cezaevlerinde yapılan açlık grevleri, beş cezaevinde anlaşmaya varılması üzerine sona erdi.

22 KASIM

Kara Sınırlarının Korunması ve Güvenliği Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 KASIM

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi, Başbakan Turgut Özal'a suikast düzenleyen Kartal Demirağ'ı önce ölüm cezasına çarptırdı, daha sonra cezasını 20 yıla indirdi.

28 KASIM

Başbakan Turgut Özal'ın Tercüman gazetesine verdiği demeçte Cumhuriyet gazetesini 'Babıali'nin Pravdası' diye nitelenmesi üzerine Cumhuriyet gazetesinin açtığı davada, İstanbul 10. Asliye Hukuk Mahkemesi, Başbakan Turgut Özal'ı, 500.000 lira manevi tazminat ödemeye mahkûm etti.

29 KASIM

Bulvar gazetesi, yayım hayatına son verdi.

1 ARALIK

Öğrenci affı ve giyim kuşamın serbest bırakılmasına dair yasa, Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından, 'giyimde serbestlik zararlıdır' gerekçesiyle veto edildi.

2 ARALIK

Benazir Butto, Pakistan Başbakanı olarak yemin etti.

Benazir Butto (1953-2007)

3 ARALIK

YÖK Genel Kurulu, disiplin yönetmeliğinde yaptığı değişiklik ile 'Dini inançlar nedeniyle saçların ve boyun kapatılmasını' serbest bıraktı.

7 ARALIK

Kemal Horzum tahliye edildi.

SSCB Lideri Mihail Gorbaçov, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda yaptığı konuşmada, konvansiyonel kuvvetlerde tek yanlı indirimlere gitme kararını açıkladı.

9 ARALIK

Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

10 ARALIK

Türkiye'de ilk karaciğer nakli ameliyatı yapıldı. Ameliyatı, Ankara Hacettspe Üniversitesinden Prof. Dr. Mehmet Haberal gerçekleştirdi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in veto ettiği, öğrenci affı ve üniversitelerde giyim kuşamın serbest

birakılmasına dair yasa Türkiye kabul edildi. Türkiye Büyük Millet Meclisinde 10 Aralık 1988'de gerçekleşen ikinci görüşmede, ANAP ve DYP yine değişiklik lehine görüş beyan etti; SHP ise değişiklikle "laikliğin tahrip edilmek istendiğini" iddia ederek yine öneriye karşı çıktı. Görüşmeler din ve vicdan hürriyeti, eğitim hakkı, Atatürk, laiklik temaları üzerinden oldukça hararetli geçti. Nihayetinde Meclisin ekseri çoğunluğu ile kabul edildi ve yasalaştı. Ancak bu ve bunun gibi düzenlemeler, sonraki süreçte sürekli tartışmaların odağında yer aldı. Giyim kuşama ilişkin meseleler, özgür tercih ve iradeden ziyade rejim problemi etrafında değerlendirilmeye ve tartışılmaya başlandı. Bir türlü normalleşemeyen bu tür konular, siyasal mücadelenin zeminini ve aracını oluşturmaya devam etti.

“Ortadoğu’nun Balzac’ı” olarak tanınan Mısırlı yazar Necip Mahfuz, Nobel Edebiyat Ödülü’nü aldı.

11 ARALIK

Lefkoşa’nın Ledra Palas bölgesinde bir Rum Millî Muhafız askerinin açtığı ateş sonucu ağır yaralanan askerimiz, bir gün sonra KKTC’de tedavi edilmekte olduğu hastanede vefat etti.

18 ARALIK

Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan Başbakan Turgut Özal’a, Teksas Üniversitesinde fahri doktora unvanı verildi.

21 ARALIK

Pan Am Havayolları’na ait Boeing 747 tipi yolcu uçağı, Londra-New York seferini yaparken, İskoçya’nın Lockerbie kasabası üzerinde infilak etti. Gerçekleşen kazada 21 farklı ülkeden 270 kişi öldü.

26 ARALIK

Kültür ve Sanat Büyük Ödülü, sinema alanındaki çalışmaları ve katkıları nedeniyle sinema yönetmeni Lutfü Akad’a verildi.

27 ARALIK

- 14 Şubat 1988 tarihinde Kahire'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Denizcilik Anlaşması"nın onaylanması, Resmî Gazete'de yayımlandı.
- Merkezi İzmir'de olmak üzere, İslam Ülkeleri Oşinografi Ağı Merkezi'nin kurulmasına izin verilmesi, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 ARALIK

- Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Necdet Karababa istifa etti.

31 ARALIK

- Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetlerinin Teşviki Hakkında Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

1989

Kaya Erdem (1928-)

2 OCAK

Osmanlı arşivlerinde bulunan Ermeniler konusundaki belgelerin, araştırmacıların istifadesine açılmasına karar verildi. Yapılan açıklamada Osmanlı arşivlerinde 80 - 100 milyon kadar belge bulunduğu; bu belgelerin büyük çoğunluğunun Osmanlıca olup, eski harflerle kalemeye alındığı; belgelerin diğer bir kısmının ise Fransızca ve İngilizce olduğu belirtildi. Belgelerin okunarak tasnif edilme ve kategorilendirme işleminin devam ettiği ancak Ermeni çevrelerin ileri sürdüğü hususlarla ilgili tarihi gerçeklerin zaman kaybetmeksizin ortaya çıkartılması için, tasnifi ve kataloglanması tamamlanan 1691-1895 arası dönemin arşiv belgelerinin en geç önümüzdeki mayıs ayına kadar araştırmacıların istifadesine açılacağı, söylendi.

4 OCAK

Hükûmette yeni bir kriz yaşandı. Horzum olayıyla başlayan bunalım Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in istifasıyla sonuçlandı. Erdem, "Sayın Başbakan ile aramızda parlamenter siyasi hayatı değerlendirmede ve hükûmet etme anlayışındaki ciddi fark ortaya çıkmıştır." dedi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren 4 Ocak 1989'da 3511 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 2547 sayılı Kanun'un "Ek 16. maddesi" (Madde metni: "Dinî inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılması serbesttir") hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurdu. Anayasa Mahkemesi

7 Mart 1989'da oy çokluğu ile düzenlemelerin iptal edilmesine karar verdi. İptal kararının ardından giyim kuşam meselesi ve özellikle de başörtüsü sorunu, uzun yıllar Türkiye gündemini meşgul etmeye devam etti.

5 OCAK

Amerika Birleşik Devletleri jetleri, Libya'ya ait iki MiG-23 uçağını düşürdü.

7 OCAK

1926'dan 1989'a kadar 63 yıl boyunca Japonya'yı yöneten ve en uzun süre tahtta kalan imparator unvanına sahip olan 124. Japon imparatoru Hirohito vefat etti.

8 OCAK

Birleşik Krallık'ta East Midlands Havalanı yakınlarında, Boeing 737 tipi bir yolcu uçağı kara yolu üzerine düştü; gerçekleşen olayda 46 kişi öldü, 80 kişi yaralı kurtuldu.

9 OCAK

UNESCO çerçevesinde 41. Uluslararası Eğitim Konferansı, Cenevre'de düzenlendi. Konferans 17 Ocak'a kadar sürdü.

10 OCAK

Küba askerleri, Angola'dan çekilmeye başladı.

Konutbirlik Genel Başkanı Oğuz Soydan, toplu konutta Türkiye için en geçerli modelin İngiltere modeli olduğunu açıklayarak, arsa ve konut sorunlarına hayali değil gerçekçi bir açıdan yaklaşmak gerektiğini belirtti.

11 OCAK

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, 8 yıl sürdürdüğü görevi, George H. W. Bush'a devretmek için Beyaz Saray'dan ayrıldı.

Türkiye - Avrupa Ekonomik Topluluğu Karma Parlamento Komisyonu Toplantısı, Strasbourg'da düzenlendi. Karma Parlamento Komisyonuna mensup olan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri oturuma katılmak üzere Fransa'ya gitti. Toplantı 17 Ocak'a kadar sürdü.

12 OCAK

"Türkiye - Polonya Halk Cumhuriyeti Arasında Cezai Konularda Adli Yardımlaşma, Suçluların İadesi ve Hükümlülerin Transferine Dair Sözleşme" imzalandı.

Irza geçme ya da kaçırma suçu, fuhşu meslek edinene yapılmışsa cezada indirim öngören Türk Ceza Kanunu hükmü (mad. 428), Anayasa Mahkemesince Anayasaya uygun görüldü. Ancak hüküm Türkiye Büyük Millet Meclisinin sonradan konuya müdahale etmesiyle yürürlükten kaldırıldı.

13 OCAK

Atina'da Türkiye - Yunanistan Denizcilik Anlaşması Müzakereleri yapıldı.

15 OCAK

Olağanüstü Kongrede Demokratik Sol Parti (DSP) Genel Başkanlığına yeniden Bülent Ecevit seçildi.

16 OCAK

21 Kasım 1988 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Avustralya Hükûmeti arasında Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

İktisadi Kalkınma Vakfı ile Dışişleri Bakanlığının iş birliği içerisinde Lizbon, Madrid ve Barselona'da, "Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna Katılma Nedenleri, Potansiyeli ve Olanakları" konulu 20 Ocak'a kadar sürecek seminerler düzenlendi.

17 OCAK

Konutbirlik Genel Başkanı Oğuz Soydan, "inşaat malzemelerine keyfi zam yapıldığını" açıkladı. Başkan Soydan, İnşaat malzemesi üreticilerinin yaptığı keyfi zamlarla, konut maliyetlerinin giderek arttığını belirtirken, "Bu haksız kazançtır. İnşaat malzemesi fiyatları enflasyon oranının üzerinde seyrediyor." dedi.

18 OCAK

Kıbrıslı iş adamı Asil Nadir, Günaydın gazetesinden sonra Gelişim Yayınlarını da satın aldı.

20 OCAK

1981-1989 arasında Amerika Birleşik Devletleri'nin 43. Başkan Yardımcısı ve II. Dünya Savaşı gazisi olan George H.W. Bush, Amerika Birleşik Devletleri'nin 41. Başkanı olarak göreve başladı.

Samsunspor kafilesi, Malatyaspor ile yapacağı lig maçına giderken kaza geçirdi; gerçekleşen elim kazada 5 kişi öldü. Böylece 20 Ocak, Türk futbol tarihine kara gün olarak geçti.

Karma Parlamento Komisyonuna mensup Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Brüksel'de Avrupa Topluluğu Komisyonu üyeleriyle görüşmeler 23 Ocak'a kadar sürdü.

21 OCAK

Ölçüler ve Ayar Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

22 OCAK

Sovyetler Birliği'nde ilk kez "Uluslararası Güzellik Yarışması" düzenlendi. Yarışmada Türkiye'yi temsil eden Meltem Hakarar birinci seçildi.

23 OCAK

Tacikistan'da deprem meydana geldi; depremde 1.000 kişiden fazla insan öldü.

Katalan sürrealist ressam Salvador Dali vefat etti.

24 OCAK

Seri katil Ted Bundy, 1978'de 12 yaşındaki Kimberley Leach'i kaçırıp öldürmek suçundan, Florida'da elektrikli sandalye ile idam edildi.

25 OCAK

Bir organize suç örgütünün, Türkiye ile İngiltere arasında böbrek ticareti yaptığı ortaya çıkarıldı.

27 OCAK

Yapılan resmî açıklamada, Türkiye Cumhuriyeti hükûmetinin, ülkemizde geçici olarak barındırılan Iraklılar arasında arzu edenlerin kendi hür iradeleri ile Irak'a dönmeleri veya kendilerini kabul edecek üçüncü ülkelere gitmeleri hususunda açık bir politika izlediği, açıklandı. Bu politika uyarınca, ülkemizdeki Iraklıların tercihleri üzerinde hiçbir etkide bulunulması söz konusu olmadığı, 1989 Şubat ayı sonuna kadar, Irak'a dönmek isteyenler olduğu takdirde geçmişte de yapıldığı gibi, ilgili makamlarımızca kendilerine gerekli her türlü kolaylığın sağlanacağı, bildirildi.

29 OCAK

Kabil'deki (Afganistan) Amerika Birleşik Devletleri Elçiliği kapatıldı.

1 ŞUBAT

1988-1989 sezonunda Türkiye Birinci Ligi'nde attığı 39 golle Avrupa gol kralı olan Galatasaraylı Tanju Çolak, 1989'da Monte Carlo'da düzenlenen bir törenle "Altın Ayakkabı" ödülünü aldı. Tanju Çolak, altın ayakkabı kazanan ilk Türk futbolcusu oldu.

6 ŞUBAT

SHİP, 'Kürtler ayrı bir halktır' dediği öne sürülen Malatya Milletvekili İbrahim Aksoy'u Parti'den geçici olarak ihraç etti.

8 ŞUBAT

Boeing 707 tipi bir yolcu uçağı, Portekiz açıklarındaki Azor Adaları'na düştü. 144 kişi öldü.

Batı Avrupa Birliğı Başkanı Charles Goerens, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Yıldırım Akbulut ile görüşmek üzere Türkiye'ye geldi.

9 ŞUBAT

Banker Kastelli olarak tanınan Cevher Özden, konkordato ilan etti.

11 ŞUBAT

Yapılan resmî açıklamada, İran ile Irak arasında 25 Ağustos 1988 tarihinden bu yana Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin gözetiminde sürdürülen görüşmelerin son safhasında doğrudan barış müzakerelerine girişilmesinin, aktif tarafsızlık politikası çerçevesinde bu istikamette öteden beri samimi çabalar sarf etmiş olan Türkiye tarafından memnuniyetle karşılandığı, belirtildi.

12 ŞUBAT

Ankara'da Perşembe Grubu'nun çağrısıyla 1. Feminist Kongre toplandı. "Feminist Hafta Sonu" adıyla anılan toplantıya İstanbul, Adana ve Türkiye'nin değişik illerinden feministler katıldı. Kongre sonunda "Kadınların Kurtuluş Bildirgesi" yayımlandı. "Bedenimiz Bizimdir, Cinsel Tacize Hayır" kampanyasının başlatılmasına karar verildi.

14 ŞUBAT

İranlı lider Humeyni, Şeytan Ayetleri kitabının yazarı Salman Rushdie'nin öldürölmesi emrini verdi.

Union Carbide, 1984'teki Bhopal felaketi'nde sebep olduğı zararlarla karşılık, Hindistan hükûmetine 470 milyon dolar ödemeyi kabul etti.

GPS (Küresel Konumlandırma Sistemi)'ni oluşturacak 24 uydudan ilki yörüngesine oturtuldu.

15 ŞUBAT

Sovyetler Birliğı'nin Afganistan'da 10 yıl süren askerî varlığı, son Sovyet Birliklerinin çekilmesiyle sona erdi. 24 Şubat 1979 tarihinde Afganistan'ı işgal eden Sovyetler Birliğı, 10 yıllık savaşta mağlup olarak 15 Şu-

bat 1989'da ülkeden bütünüyle çekildi. Savaşta, 15 bin kadar Rus askerinin yanı sıra, yaklaşık 1 milyon Afgan hayatını kaybetti, 5 milyon Afgan ülkesinden göç etmek zorunda kaldı. Oldukça farklı dinamikler barındıran Sovyetler Birliği-Afganistan savaşı, zamanla Sovyetler Birliği için bir bataklığa dönüştü. Sovyet ekonomisini çöküşün eşiğine getiren, ülkenin ve toplumunun enerjisini tüketen savaş yaklaşık 10 yıl sürdü. Afganistan macerası Sovyetler Birliği'nin çöküşüne giden yolu açarken, Afganistan için savaşın sonuçları ise oldukça kapsamlı oldu. Yerel anlamda ülke içinden çıkamadığı bir girdaba sürüklenirken, küresel olarak ise Afganistan, küresel çatışmanın "cihat yanlısı" kutbunun merkezi oldu. Sovyetler Birliği ile savaş amacıyla bölgeye gelen çeşitli yabancı savaşçılar, modern küresel çatışma çağının başlangıcı oldu.

16 ŞUBAT

Danimarka'da yapılan karşılaşmada, İskoç rakibi Pat Clinton'u yenen boksör Eyüp Can, Avrupa Profesyonel Boks Şampiyonu oldu.

19 ŞUBAT

Asil Nadir, Günaydın gazetesi ve Gelişim Yayınlarından sonra Güneş gazetesini de satın aldı.

21 ŞUBAT

Sovyetler Birliği'nin Prag Baharı olarak adlandırılan olaylar sonucunda Çekoslovakya'yı işgalini protesto etmek için kendini yakan Çek öğrencinin mezarına çiçek koyan yazar Vaclav Havel, 9 ay hapse mahkûm oldu.

24 ŞUBAT

Olağanüstü Halin 8 İlde Yeniden Uzatılmasına Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Ayetullah Humeyni, Şeytan Ayetleri kitabının yazarı Salman Rushdie'nin ölüsünü getirene 3 milyon dolar ödül vereceğini açıkladı.

26 ŞUBAT

Yüksek Seçim Kurulu, Başbakan Turgut Özal'ın katıldığı bir TV programının, seçim yasaklarına aykırı olduğuna karar verdi.

1 MART

Türkiye'nin ilk özel TV kanalı Star 1, Eutelsat F 5 uydusundan test sinyali yayınlamaya başladı.

Türkiye, Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı'na (EUROCONTROL) üye oldu. Hem Avrupa

çapında gelişmelere öncülük eden hem de üye devletleri destekleyen EUROCONTROL, Avrupa'da tek bir üst hava sahası oluşturmak amacıyla 1960 yılında kuruldu; 1963 yılında da hayata geçti. 30.11.1988 tarih ve 3504 sayılı Kanun ile 1 Mart 1989 tarihinden itibaren Türkiye bu kuruluşa katıldı. 21 yıl sonra teşkilatın başkan yardımcılığı görevi Türkiye'ye verildi.

2 MART

12 AB üyesi ülkede, yüzyılın sonuna dek, tüm CFC'lerin (kloro-fluoro-carbon) üretiminin yasaklanması kararlaştırıldı.

Bulgaristan'daki Müslüman Türk azınlığının durumunu izlemekle görevli İslâm Konferansı Örgütü Temas Grubu, Türkiye'yi ziyaret etti.

3 MART

4. Levent'te bir boya imalathanesinde patlama oldu. Yaşanan patlamada 3 bina çöktü, 12 kişi öldü, 40 kişi de yaralandı.

İstanbul'da Kadıköy Hal Binası dönüştürülerek, Haldun Taner Tiyatrosu açıldı.

Süleymaniye Camii'nde bir grup, tekbir getirerek "Salman Rushdie'ye ölüm" sloganlarıyla protesto gösterisi yaptı.

7 MART

Anayasa Mahkemesi, üniversitelerde "dini inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılmasını" serbest bırakan yasa-yı iptal etti.

İran, Birleşik Krallık ile diplomatik ilişkilerini kesti.

Çin, Lhasa-Tibet'te sıkıyönetim ilan etti.

9 MART

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Viyana'da yapılan Sosyalist Enternasyonal Toplantısı için Avusturya'ya gitti.

10 MART

Anayasa Mahkemesinin üniversitelerde "dini inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılmasını" serbest bırakan yasa-yı iptal kararı üzerine, İstanbul, Ankara, Bursa ve Adana'da protesto gösterileri yapıldı.

11 MART

18. İslâm Konferansı Örgütü Dışişleri Bakanları Toplantısı, Riyad'da yapıldı. Toplantıda "Bulgaristan'daki Müslüman Türk Azınlığının Çilesi" başlıklı gündem maddesi incelenerek, karar metni olarak kabul ve ilân edildi. Toplantı 16 Mart'a kadar sürdü.

15 MART

Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nda Galatasaray, Monaco takımı ile Köln'de bulunan Müngersdorfer Stadyumu'nda yaptığı maçta 1-1 berabere kalarak, bu kupada yarı finale yükselen ilk Türk takımı oldu.

17 MART

Toplu iş sözleşmelerinde uyuşmazlığa girilen ve grev yasağı bulunan askerî iş yerlerinden İstanbul'daki 8.900 işçi ve sendika yöneticisi için, T. Harb-İş Sendikası aralıksız yemek boykotu ve sakal bırakma eylemleri yapma kararı aldı ve karar tüm iş yerlerinde uygulandı.

18 MART

Mısır'daki Keops piramidinde, 4.400 yıllık bir mumya bulundu.

Afrika'ya açılma politikamız çerçevesinde bazı Batı Afrika ülkeleriyle iş birliği olanaklarını saptamak ve teknik yardım yapılacak alanları yerinde tespit etmek üzere, üst düzey Türk heyeti sırasıyla Senegal, Gambia, Sierra Leone, Nijerya, Kamerun ve Gabon'u ziyaret etti.

20 MART

Haliç Camialtı ve İstinye tersanelerinin 3 bin işçisi, topluca viziteye çıkarak direniş yaptı.

Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Hareketlerinin Kontrolü ve İmhası Hakkındaki Küresel Sözleşme ile ilgili Basel'de toplantı düzenlendi ve Sözleşme Türkiye tarafından da imzalandı.

22 MART

Şeker İthaline İlişkin Karar'ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

23 MART

Utah Üniversitesinden Stanley Pons ve Martin Fleischmann, soğuk füzyon konusundaki buluşlarını açıkladı.

Turgut Özal (1927-1993)

24 MART

Başbakan Turgut Özal, 26 Mart yerel seçimlerini yine bir tür ulusal güven oylamasına dönüştürmeye çalışarak, yeterli oyu alamadığı takdirde iktidarı bırakacağını söyledi.

26 MART

Gerçekleştirilen yerel seçimlerden SHP birinci parti olarak çıktı. Onu DYP ve ANAP izledi. 26 Mart 1989 yerel seçiminde il genel meclisi oy oranlarına göre SHP %28,7, DYP %25,1 ve ANAP %21,8'lik oy oranıyla ilk üç parti oldu. 1984 yerel seçimiyle kıyaslandığında ANAP oylarını yarı yarıya kaybetti; DYP oylarını iki katına çıkardı; SHP ise ilk yerel seçiminde %28,7'lik başarı elde etti. SHP oyları içerisinde 1984 yerel seçimlerindeki SODEP'in %23,4'lük oyu önemli bir yekûn tuttu. Seçim sonucunda SHP 652, ANAP 570, DYP 550, RP 74, DSP 37, MÇP 24, IDP 7 belediye kazandı; 70 belediyede ise bağımsız adaylar kazandı. Dolayısıyla ANAP oy oranına göre üçüncü parti olsa da, belediye

başkanlığında ikinci sırada yer aldı. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana gibi büyük illerde de belediye başkanlıklarını SHP kazandı. İller temel alındığında belediye başkanlıkları şöyle paylaşıldı: SHP 39, DYP 16, RP 5, ANAP 2.

1989 yerel seçiminde ANAP, o güne kadarki seçimler içerisinde en düşük oy oranını almış oldu. Bu seçimden sonra yapılan genel ve yerel seçimlerdeki oy oranları kısmen bu seviyeyi koruduktan sonra azalmaya devam etti. SHP'nin SODEP oylarını konsolide ettiği düşünüldüğünde, ANAP'ın merkez sağ, milliyetçi ve muhafazakâr seçmenin yarısının DYP, RP ve MÇP'yi tercih ettiği görüldü. Ayrıca ANAP sekiz büyükşehirin hiçbirinde belediye başkanlığını kazanamadı. Sekiz büyükşehir belediyesinin altısını SHP (Adana, Ankara, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri), birini DYP (Bursa), birini RP (Konya) kazandı. RP'nin yerel seçimlerde elde ettiği oy artışı 1991 ve 1995 Genel Seçimlerinde de devam etti. DYP ise bu seçimde elde ettiği başarıyı 1991 Genel Seçimine taşıdı ve 1991 Genel Seçimini birinci parti olarak sonuçlandırarak iktidar oldu.

Erdal İnönü (1957-2007)

18 Temmuz 1988 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Denizcilik Anlaşması"nın onaylanmasına dair karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

27 MART

Seçim başarısızlığına ve önceki demeçlerine rağmen Başbakan Turgut Özal, "gitmiyorum" dedi. Muhalefet partileri ise, üçüncü partinin iktidarda kalmasının doğru olmadığı tezinden hareketle iktidara yüklenmeye başladı. Genel bir güven oylamasına dönüşen ya da dönüştürülen yerel seçimlerin sonuçları ülkenin siyasal gündemini belirlemeye başladı ve sonraki krizlerin de kapısını açtı.

28 MART

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Yıldırım Akbulut, Mısır Arap Cumhuriyeti Temsilciler Meclisi Başkanı ile görüşmek ve bir dizi ziyarette bulunmak üzere Mısır'a gitti. 4 Nisan'da döndü.

29 MART

Doğru Yol Partisi Siirt Milletvekili Abdurrezak Ceylan, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir tartışma sırasında vurularak öldürüldü.

Anavatan Partisi Siirt Milletvekili İdris Arıkan, olayın zanlısı olarak tutuklandı.

Londra'da dünyanın ilk tüp beşizleri doğdu.

31 MART

26 Mart'taki yerel seçimlerde alınan başarısız sonuçlar üzerine Başbakan Turgut Özal, Bakanlar Kurulu'nda önemli değişiklikler yaptı. 12 bakan kabine dışı kalırken, 3 bakan yer değiştirdi ve 15 yeni isim Bakanlar Kuruluna girdi.

2 NİSAN

Mihail Gorbaçov, Küba lideri Fidel Castro ile görüşmek ve iki ülke arasındaki anlaşmazlıkları gidermek amacıyla Havana'ya gitti.

İstanbul'da gece yarısı, Okmeydanı'nda bulunan ESKA, Fındıklı'da bulunan Sabancı Holding ve Şişli'de bulunan ENKA binalarında ardı ardına patlamalar meydana geldi; olayı Dev-Sol üstlendi.

26 Mart yerel seçimlerinden başarısızlıkla çıkan Anavatan Partisi ve Başbakan Turgut Özal'a tepkiler devam etti. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, "Özal'ın istifa etmesi

gerekirdi. Demokrasi tarihimizde yüzde 22'ye düşen bir iktidarın böyle yollardan direnmesine hiç rastlamadım. Sonuçtan hükûmet değil, doğrudan başbakan sorumlu. O yerinde kalıyor, bakanlar değişiyor. Özal kalıyor, politikalar da değişmiyor." dedi.

3 NİSAN

Bitlis'te Belediye Başkanlığı'nı, oyların eşit çıkması üzerine çekilen kura sonucu ANAP adayı kazandı.

5 NİSAN

Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı 100 bin konutun kredilendirileceğini açıkladı. Konut-birlik Genel Başkanı Oğuz Soydan, konut kredisinin hangi ölçütlere göre verileceğinin belli olmamasını eleştirerek, "ölçütler belli olmayınca, akla bu kredinin torpile göre verileceği ihtimali geliyor" dedi.

10 NİSAN

Gürcistan'ın başkenti Tiflis'te Abhazların Gürcistan'dan ayrılma isteğini protesto amacıyla düzenlenen gösteriler, anti-Sovyet niteliğe dönüştü. Tiflis'teki çatışmalarda 16 kişinin ölmesi üzerine, sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Kamu kesimi işçileri toplu pasif direnişe başlama kararı aldı. Birçok işkolunda yemek boykotu, viziteye çıkma, sakal bırakma, servise binmeme biçiminde pasif direnişler devam etti. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun geçen hafta içinde aldığı pasif direnişleri yaygınlaştırma kararı doğrultusunda, eylemlerin bugünden başlayarak yüz binlerce işçiyi kapsayacağı açıklandı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut bugüne kadar TÜRK-İŞ yöneticilerine yaptığı çağrılardan sonuç alamadığını hatırlatarak, "isteklerinin ne olduğunu ben de bilmiyorum. İşçilerin meselelerini hep gazetelerden öğreniyorum" dedi.

12 NİSAN

Yirmiyi aşkın ilde yüz binlerce işçi topluca viziteye çıktı, işi yavaşlattı ve yürüyüş yaptı.

13 NİSAN

Bakanlar Kurulunda yapılan geniş çaplı değişiklik nedeniyle, Cumhurbaşkanı Kenan Evren güven oylaması gereğinin doğacağına işaret etmişti. Başbakan Turgut Özal da yapılması gerekeni yaparak güven tazeleme talebinde bulundu. Güven istemi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nun 11.4.1989 tarihli 75. Birleşiminde kabul edildi ve Bakanlar Kurulu 95 red oyuna karşılık 289 oyla güvenoyu aldı. Başbakanın Güven İstemine Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

İşçi eylemleri hız kesmeden devam etti. Haliç Tersanesi işçileri "toplular vizite" eylemine karşı kurulan polis barikatını aşınca, polis cop kullandı.

14 NİSAN

İstanbul'da 25 bin belediye işçisi toplu viziteye çıktı. Ankara'da Karayolları işçileri çıplak ayakla yürüdü. İzmir'de işçiler "Açız" yazılı fanillalarla işbaşı yaptı; Tekel işçilerinin yürüyüşü panzerlerle engellendi. 67 bin enerji işçisi eylem yaptı.

17 NİSAN

İşçi eylemleri devam etti. İzmir'de topluca viziteye çıkan 2 bin kadar Tekel işçisi Alsancak'taki SSK Dispanserî önünde, İstanbul'un dört bir yanından gelen Tekel işçileri Tek Gıda-İş Sendikasının Levent'teki genel merkezi önünde toplandı.

17-22 NİSAN

Türk - Japon İş Konseyi ve Japon - Türk Ekonomik Komitesi Ortak Toplantısı, İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantı 22 Nisan'a kadar sürdü.

18 NİSAN

Türkiye'de ilk tüp bebek, İzmir'de Ege Üniversitesi Tüp Bebek Merkezinde dünyaya geldi.

Çin'de binlerce öğrenci, daha geniş demokrasi talebiyle sokaklara döküldü.

19 NİSAN

Amerika Birleşik Devletleri Donanması'ndaki Iowa zırhlısının top taretlerinin birindeki patlama, 47 denizcinin ölümüne yol açtı.

Avrupa Parlamentosu Başkanı Lord Plumb, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Yıldırım Akbulut ile görüşmek üzere Türkiye'yi ziyaret etti.

20 NİSAN

Avrupa İkamet Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Avrupa Mimarî Mirasının Korunması Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

21 NİSAN

Devlet Denetleme Kurulu tarafından hazırlanan raporda, Anayasa Mahkemesinin Boğaziçi Yasası'nın bazı bölümlerini iptal eden kararına rağmen, idarenin Anayasa'ya aykırı olduğunu bildiği halde 1000'in üzerinde yapıya ruhsat verdiği belirtilerek, "Görevlerini savsaklayan ve kötüye kullanan ilgililer hakkında yasal işlemlerin yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir." denildi.

23 NİSAN

Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın 68. yıl dönümü tüm yurttan kutlandı.

22 Ağustos 1988 tarihinden itibaren Japonya'nın Tokyo, Osaka, Fukuoka ve Shimonoseki şehirlerinde teşhir olunan "Muhteşem Süleyman" Sergisi, Paris'te Grand Palais'de 1990 Şubat'ında gösterime sunulmak üzere kapatıldı.

24 NİSAN

Bulgaristan Deniz Kuvvetlerine ait devriye botu, sabah 08.15'de Koru Burnu'nun yedi deniz mili güney

doğusunda karasularımıza girerek bölgede avlanmakta olan altı balıkçı teknemize ateş açtı. İğneada'da konuşlu bulunan Sahil Güvenlik botumuzun olay yerine gelmesiyle, Bulgar savaş gemisi botumuza da ateş açtı. Bu hasmane davranışı protesto eden Türkiye, bu gibi olayların tekerrürü hâlinde karşılıklı olacak vahim sonuçlar hakkında uyarıda bulundu.

Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki 23 Nisan Millî Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlamalarına katılmadı. Demirel, 23 Nisan mesajında, "Millet iradesiyle, meclisteki temsil arasında bir farklılaşma olduğu reddedilemeyecek şekilde ortaya çıkarsa, halkın siyasi otoriteye kaynak teşkil eden rızası ortadan kalkmış demektir." dedi.

25 NİSAN

13 Şubat 1984 tarihinde Tiran'da imzalanan ve 20 Mart 1985 tarihli 3170 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Sivil Hava Ulaştırma Anlaşması"nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Karayollarında çalışan 120.000 işçi, bütün Türkiye'de çıplak ayakla yürüyerek, içinde bulundukları zor durumu protesto etti.

29 NİSAN

Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand'ın eşi Danielle Mitterand, Peşmerge-lerin yaşantısını görmek üzere Türkiye'ye geldi.

1 MAYIS

İstanbul'da 1 Mayıs'ı kutlamak için İstiklal Caddesi'nden Taksim'e yürümek isteyen 2.000 kişilik grup, polis tarafından dağıtıldı. Olaylar sırasında alnından vurulan Mehmet Akif Dalcı adlı genç bir gün sonra öldü. 400'ü aşkın gösterici gözaltına alındı.

6 MAYIS

8 gazetecinin güvenlik kuvvetleri tarafından cop ve sopalarla dövülerek yaralanmasını protesto eden 300 basın mensubu, İstanbul Valiliğine yürüdü.

10 MAYIS

Belçika Meclis Başkanı F. Nothomb ve beraberindeki parlamento heyeti, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Yıldırım Akbulut'un konduğu olarak Türkiye'yi ziyaret etti.

17 MAYIS

Çin'de 1 milyondan fazla gösterici, başkent Pekin'deki Tiananmen Meydanı'nda siyasal özgürlüklerin genişletilmesi için açlık grevi yapan öğrencileri desteklemek amacıyla yürüyüş yaptı.

19 MAYIS

Kadın Kurultayı toplandı. İlk kez kapalı bir salonda yapılan kadın toplantısına yaklaşık 2.500 kadın katıldı.

Uluslararası Atatürk ödülü Japon Prensi Mikasa'ya verildi.

20 MAYIS

Sovyet Yüzbaşı Aleksander Zurev, SSCB Hava Kuvvetleri'nin en gelişmiş uçağı Mig 29 ile Türk radarlarına yakalanmadan Trabzon Havaalanına mecburi iniş yaptı. Uçaktan yaralı olarak çıkan Zurev, Amerika Birleşik Devletleri'ne iltica talebinde bulundu.

21 MAYIS

Bulgaristan, ülkesinde yaşayan Bulgar vatandaşı Türkleri Avusturya üzerinden zorunlu göçe tabi tutmaya başladı. Çoluk çocuk demeden binlerce Türkü yollara döken Bulgaristan, Türkiye'nin bütün uyarılarına rağmen göçü durdurmaya yanaşmadı.

22 MAYIS

Siirt'in Şeyh Ömer mevkiinde, aralarında yabancı uyrukluların da bulunduğu 12 terörist ölü olarak ele geçirildi.

23 MAYIS

Siirt'in Eruh ilçesinde PKK'lı teröristler ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 2 askerimiz şehit oldu, 19 terörist ölü olarak ele geçirildi.

24 MAYIS

Gıda maddeleri başta olmak üzere, pek çok sayıda tüketim malının ithalinde uygulanan gümrük vergisi oranları önemli ölçüde düşürüldü.

25 MAYIS

Mihail Gorbaçov, Sovyetler Birliği Devlet Başkanı oldu.

"Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma, Tanıma ve Tenfiz, Suçluların Geri Verilmesi ve Hükümlülerin Nakli Sözleşmesi" yürürlüğe girdi.

Sabah Gazetesi dün yayımına başlanan "Saltanat Kayığı" başlıklı yazı dizisi nedeniyle, mahkeme kararıyla toplatıldı. Gazetenin Genel Yayın Müdürü Zafer Mutlu, "Hakkımızı sonuna kadar arayacağız, gerekirse Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na gideriz." diye konuştu.

31 MAYIS

Harp Akademileri Kanunu, Resmî Gazete'de yayımlandı.

2 HAZİRAN

✍ Bulgaristan, 20 gündür Avusturya üzerinden sürdürdüğü zorunlu göçü direkt Türkiye üzerinden yapmaya başladı. Kapıkule ve Dereköy sınır kapılarında tam bir insanlık dramı yaşandı; binlerce kadın, çocuk, yaşlı Türk, aç ve sefil bir hâlde, bir an önce Türkiye'ye geçebilmek için çabaladı.

3 HAZİRAN

✍ Konut Sorunu Konusunda Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına İlişkin Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 HAZİRAN

✍ Polonya'da ilk serbest seçimler yapıldı. Seçimleri Dayanışma Sendikası kazandı. 4 Haziran 1989 günü yapılan seçimlerde iktidardaki Polonya Birleşik İşçi Partisi yenildi ve Solidarność hareketi önderliğindeki muhalif koalisyon zafer kazandı. Seçimlerden sonraki süreçte Jaruzelski Cumhurbaşkanı seçildi. Dayanışma'nın liderlerinden biri olan Tadeusz Mazowiecki ağustosta bir koalisyon hükûmeti kurdu. Polonya Birleşik İşçi Partisinin yönetici rolüne son verildi ve ülke resmen Polonya Cumhuriyeti adını aldı.

15 Nisan'dan beri süregelen Pekin'deki Tiananmen Meydanı'ndaki rejim aleyhtarı göstericilere, Çin Halk Kurtuluş Ordusu müdahale etti. Çok sayıda gösterici (2.000 civarında) katledildi, 7.000'den fazla gösterici de yaralandı.

6 HAZİRAN

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, hükûmetin İran'ın dini Lideri Humeyninin ölümü üzerine aldığı tüm yurttaki bayrakları yarıya indirme kararına uymayacağını belirtti ve Çankaya Köşkündeki bayrakları indirtmedi.

7 HAZİRAN

Bulgaristan'ın sınır dışı ettiği 2.000 dolayında soydaşımız Türkiye'ye geldi.

10 HAZİRAN

Türkiye ile Pakistan arasında 18.2.1989 tarihinde Islamabad'da imzalanan "Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükûmeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Denizcilik Anlaşması"nın onaylanmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

28 HAZİRAN

İran'da Natanz Atom Fabrikası, patlama ile birlikte harabeye döndü.

29 HAZİRAN

Akaryakıtta yüzde 25 oranında zam yapıldı.

30 HAZİRAN

Bulgaristan'daki soydaşlarımız akın akın Türkiye'ye gelmeye başladı. Bulgarların bin bir baskılarına ve işkencelerine maruz kalan soydaşlarımız, Türkiye'ye girebilmek için günlerce aç ve sefil bir hâlde yürüyerek geldiklerini, Bulgarların kendilerine her türlü işkenceyi yaptıklarını belirtti. Hükûmetin, soydaşlarımızın rahatça girebilmeleri için sınır kapılarını koşulsuz olarak açma kararına rağmen, Bulgarlar her Türk'e Türkiye'ye girmeden önce ellerinden gelen her türlü zorluğu çıkarttı. Kırklareli'nde kurulan göçmen misafirhanesine yerleştirilen soydaşlarımıza, yurdumuzun her yerinden ve yurt dışında yaşayan Türklerden yardım gönderildi.

1 TEMMUZ

İthalatla Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı.

4 TEMMUZ

Türkiye ile Libya Sosyalist Arap Halk Cemahiriyesi Arasında Suçluların Geri Verilmesi Sözleşmesi, yürürlüğe girdi.

7 TEMMUZ

Memur maaşlarına yüzde 59 ile yüzde 95 arasında değişen oranlarda zam yapıldı.

15 TEMMUZ

Dünya Sağlık Örgütü İnceleme Heyeti, Bulgaristanlı soydaşlarımızın sağlık durumlarına ilişkin olarak Türkiye'yi ziyaret etti.

16 TEMMUZ

Bulgaristan'dan gelen soydaşlarımızın sayısı 160.000'i buldu. Türkiye'nin ve dünyanın bütün uyarılarına kulak tıkayan Bulgaristan, göçü olanca hızıyla devam ettirdi.

17 TEMMUZ

Kara Kuvvetleri Komutanlığına Org. Doğan Güreş atandı.

18 TEMMUZ

Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Türkiye arasında ortaklık bağlarının güçlendirilmesine yönelik iki finansman anlaşması, Brüksel'de imzalandı.

19 TEMMUZ

DC-10 tipi bir Amerika Birleşik Devletleri yolcu uçağı, Sioux City-Iowa'ya acil iniş yaptığı sırada düştü. Gerçekleşen elim olayda 296 yolcudan 112'si öldü.

20 TEMMUZ

Japonya ile Türkiye arasında Hava Ulaştırma Anlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle, Tokyo seferleri başladı.

22 TEMMUZ

Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi'nin onaylanması kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

29 TEMMUZ

Türkiye ile Pakistan arasında 18 Şubat 1989 tarihinde İslamabad'da imzalanan Turizm İşbirliği Anlaşması'nın onaylanması kararı Resmî Gazete'de yayımlandı.

İran Devlet Başkanlığı seçimlerini Haşimi Rafsancani kazandı.

31 TEMMUZ

Türkiye, mütekabiliyet ilkesi gereğince, İngiliz vatandaşlarına vize uygulayacağını açıkladı.

1 AĞUSTOS

Mardin'in Kızıltepe Geçici Barınma Merkezinde bulunan Peşmerge-lerden bir kısmı, Paris'e gönderildi. Bu kişileri Bayan Mitterand'ın kısa süre önce yaptığı ziyarette seçtiği ileri sürüldü.

5 AĞUSTOS

Nikaragua'da genel seçimler yapıldı. Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi çoğunluğu kazandı.

Döviz alım satımı serbest bırakıldı.

6 AĞUSTOS

Kazı-kazan oyunu Milli Piyango idaresi tarafından 1.000 lira fiyatla piyasaya sürüldü.

7 AĞUSTOS

Bulgaristan'ın zorunlu göçe tabi tutarak Türkiye'ye gelen soydaşlarımızın sayısı 400.000'i geçti.

Bakanlar Kurulu'nun almış olduğu "Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar" ile Türk lirası konvertibl oldu. Turgut Özal'ın Türkiye'yi dünya pazarlarına açma, uluslararası ekonomiye dâhil etme çabalarından birisi de, Türk lirasının konvertibilitesini sağlamaktı. TL'nin konvertibilitesi, yani uluslararası piyasalarda geçerli olması, TL ile işlem yapılması ve TL'ye güven duyulması, Türkiye'nin ihracatta dayalı yeni ekonomik programı için elzemdi. Bu kararla döviz işlemleri, dolayısıyla ihracat ve ithalat kolaylaşmış oldu. Türkiye TL'nin tek taraflı bir şekilde konvertibl ilan edilmesi yerine uluslararası bir otorite olan IMF'nin de bu konuda kararını talep etti. IMF Türkiye'nin başvurusunu 4 Nisan 1990'da onayladı. Böylece Türkiye dünyada parası konvertibl olarak ilan edilen 67. ülke oldu.

Avrupa Konseyi çerçevesinde 1961 yılında imzaya açılan ve insan hakları konusunda medeni ve siyasi haklardan sonra bunların ayrılmaz bir parçası olan sosyal hakları düzenleyen temel bir belge niteliğindeki "Avrupa Sosyal Şartı" ülkemizde onaylandı.

10 AĞUSTOS

Konutbirlik Genel Başkanı Oğuz Soydan, bu ekonomi politikalarıyla dar gelirlilerin konut sahibi olmasının imkânsız olduğunu dile getirdi. Türkiye'nin konut yapabilecek güçte olduğunu belirten başkan Soydan, "ihtiyacı olan konut sahibi olamıyorsa, ekonomik politikalarda yanlışlık var demektir", dedi.

15 AĞUSTOS

Aziz Nesin, Mina Urgan, Rasih Nuri İleri, Mehmet Ali Aybar ve Emil Galip Sandalcı cezaevlerindeki açlık grevlerine destek amacıyla 48 saatlik açlık grevine başladı.

Gümüşhane'nin Şiran ilçesine bağlı Kozağaç Jandarma Karakolunu basan TİKKO militanları, 1 astsubay, 6 er ile köyün eski muhtarını şehit ettiler.

18 AĞUSTOS

Tadeusz Mazowiecki, Polonya'da Doğu Avrupa'nın komünist olmayan ilk hükûmetinin ilk Başbakanı oldu.

22 AĞUSTOS

Neptün gezegeninin ilk halkası keşfedildi.

✍ Türkiye ile Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti arasında Hürriyeti Bağlayan Cezanın İnfazı Amacıyla Hükümlü Şahısların Transferine Dair Sözleşme, Belgrad'da imzalandı.

24 AĞUSTOS

✍ Voyager 2, Neptün gezegeninin yanından geçti.

✍ Antalya'da düzenlenen EDU (European Democratic Union) toplantısında, Başbakan Turgut Özal ANAP lideri sıfatıyla, Yunanistan YDP lideri Miçotakis ile görüştü. Görüşme 26 Ağustos'ta sona erdi.

3 EYLÜL

✍ Olağanüstü Hâl Bölge Valiliği, 'kamu düzenine aykırı davranışta bulundukları' gerekçesiyle, Siirt SHP eski İl Başkanı Zübeyr Aydar ile Siirt SHP yönetim kurulu üyesi Mehmet Ali Sevilgen'in, 48 saat içinde, olağanüstü hâl uygulanan 8 il ile Bitlis, Muş ve Adıyaman illerinin dışına çıkmalarını istedi.

4 EYLÜL

✍ Türkiye'nin ilk spor gazetesi Fotospor, yayım hayatına başladı.

✍ UNESCO'nun düzenlediği "Kadının Ücretli Çalışma Sürecine Katılımı" konulu Kolokyum Ankara'da gerçekleştirildi.

✍ Siirt Valiliği, Olağanüstü Hâl Bölge Valiliğinin kararına istinaden, 6 kişiye daha bölge dışına çıkmaları için bildirimde bulundu. Siirt'te uygulanan 'Sürgün' uygulaması, kamuoyunda büyük tepki ile karşılandı.

6 EYLÜL

✍ Merkezi İstanbul'da bulunan "İletişim Araştırmaları Derneği"nin uluslararası faaliyette bulunmak üzere kurulmasına izin verilmesi kararı, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel, "Turgut Özal Çankaya'ya çıkarsa, indirmek boynumuzun borcu olsun." dedi.

Süleyman Demirel (1924-2015)

İçişleri Bakanlığı, kamuoyunun büyük tepkisi üzerine, Olağanüstü Hâl Bölge Valiliğinden, ikinci bir emre kadar kimsenin sürgüne gönderilmemesini istedi.

8 EYLÜL

"Türkiye'nin Hazineleleri Sergisi" Danimarka'nın Louisiana Müzesi'nde teşhir edildi ve büyük ilgi gördü.

Süleyman Demirel, Turgut Özal'ın, cumhurbaşkanlığına yüzde 95 aday olacağını, önünde siyasal bir gelecek bulunmadığını ve bu fırsatı kaçırmayacağını söyledi.

10 EYLÜL

TBKP oluşumuna muhalif olarak TKP kadrolarından bir grup, 10 Eylül dergisini çıkarmaya başladı.

12 EYLÜL

Başbakan Turgut Özal'ın, Kara Kuvvetleri Eski Komutanı Kemal Yamak'ı Başbakanlık özel danışmanlığına ataması, cumhurbaşkanlığı seçimleri arifesinde orduya bir jest olarak yorumlandı.

Ortaokul ve liselerde yabancı dil zorunlu ders oldu.

13 EYLÜL

Erzurum'da bir akaryakıt istasyonunun duvarına 'PKK' yazdıkları öne sürülen 8 ile 12 yaşları arasındaki 11 çocuğun, 8 günden beri gözaltında tutuldukları öğrenildi.

17 EYLÜL

Yunanistan'ın başkenti Atina'da yapılan Dünya Şampiyonası'nda Türkiye adına forma giyen Naim Süleymanoğlu halterde altın madalya kazandı.

21 EYLÜL

Film yapımcısı ve yönetmen Ertem Eğilmez vefat etti.

24 EYLÜL

Türkiye ile Irak arasında, "Türkiye - Irak Hukuki ve Adli İşbirliği Sözleşmesi" imzalandı.

26 EYLÜL

Vietnam'daki son Amerika Birleşik Devletleri askerleri de, Kamboçya'dan ayrıldı.

27 EYLÜL

“İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Karar”ın yürürlüğe konulması, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Türkiye Büyük Millet Meclisince 10 Mart 1954 tarih ve 6366 sayılı Kanunla onaylanan Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Korumaya Dair Sözleşme’nin 46. maddesi çerçevesinde Avrupa İnsan Hakları Divanı’nın zorunlu yargı yetkisinin bu Sözleşme için üç yıl süre ve karşılıklılık şartları ile tanınması kararı, Resmî Gazete’de yayımlandı.

29 EYLÜL

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair Karar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Yurt dışında basılan ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili yazılı eserlerin Türkiye’ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması kararı, Resmî Gazete’de yayımlandı.

2 EKİM

TRT 3 ve GAP TV resmen yayına başladı.

5 EKİM

Dalai Lama, Nobel Barış Ödülü’nü aldı.

6 EKİM

İstanbul’un Pendik, Kartal ve Kadıköy kıyılarına binlerce ölü balık vurdu. Balıkların oksijensizlik nedeniyle öldükleri tespit edildi.

7 EKİM

26. Altın Portakal Film Festivali’nde Tunç Başaran’ın yönettiği “Uçurtmayı Vurmasınlar” filmi 5 dalda ödül aldı.

11 EKİM

Başbakan Turgut Özal, cumhurbaşkanlığına adaylığını koymadan önce karar verebilmek için Anavatan Partisinde kendine özgü bir test yaptı ve gizli verilen cevapları topladı. Turgut Özal’ın soruları üç taneydi: 1- “Cumhurbaşkanlığına aday olmamı ister misiniz? 2- Ben aday olmadığım takdirde grubumuzdan başka bir aday göstermemi ister misiniz? 3- Cumhurbaşkanlığına aday olduğum ve seçildiğim takdirde başbakanlığa göstereceğim ismi destekler misiniz?”

Avrupa Konseyine üye 23 ülkenin Eğitim Bakanları da dâhil olmak üzere, ulusal delegasyonlarının yanı sıra Avusturalya, Kanada, Yeni Zelanda ve Amerika'dan temsilcilerin katıldıkları 16. Avrupa Eğitim Bakanları Konferansı, İstanbul'da düzenlendi.

12 EKİM

Kültür Bakanlığı Konya Türk Tasavvuf Müziği Topluluğu Müdürlüğü'nün Kurulması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

SHP'li 7 milletvekili, Paris Kürt Enstitüsü ile Fransa Özgürlük Vakfının ortaklaşa düzenledikleri 'Kürt Ulusal Kimliği ve İnsan Hakları' konulu konferansa katılmak üzere Fransa'ya gitti.

14 EKİM

Avrupa Konseyi çerçevesinde 1961 yılında imzaya açılan ve insan hakları konusunda medeni ve siyasi haklardan sonra bunların ayrılmaz bir parçası olan sosyal hakları düzenleyen temel bir belge niteliğindeki "Avrupa Sosyal Şartı"nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Resmî Gazete'de yayımlandı. Türkiye sözleşmeyi imzalamakla birlikte bazı şartlara çekince koydu.

16 EKİM

Türk Kamu Görevlilerine yönelik ve Avrupa Topluluğu konuları ağırlıklı "Millî İradenin Uluslararası Örgütlere Uyumu" konulu seminerler Ankara'da düzenlendi. Seminerler 19 Ekim'e kadar sürdü.

17 EKİM

Başbakan Turgut Özal, cumhurbaşkanlığına aday olduğunu açıkladı. Muhalefetin tüm karşı tutumuna ve ülke kamuoyunda aleyhine esen havaya karşın, Turgut Özal'ın adaylığı ANAP'ın yetkili organı olan MKYK'da 9 aksi yönde oya karşılık destek gördü.

UNESCO'nun 25. Genel Konferansı Paris'te düzenlendi. Konferans sırasında yapılan seçimlerde ülkemiz Kültürel Kalkınmanın 10 Yılı Uluslararası Komitesi ile Uluslararası Hidroloji Konseyine (IHP) seçildi. Konferans sırasında Türk düşünürü ve mutasavvıfı Yunus Emre'nin 750. doğum yıl dönümünün UNESCO'ya üye ülkelerde anılması karar tasarısı oy birliği ile kabul edildi. Orhun Anıtları'nın ve Orhun Vadisi'ndeki kültürel varlığın korunması ve diğer restorasyon çalışmaları için genel müdürün bölgeye bir uzman göndermesini talep eden tasarı Genel Kurulda kabul edildi.

18 EKİM

Doğu Almanya lideri Erich Honecker istifa etti.

19 EKİM

Anavatan Partisindeki muhaliflerden Burdur Milletvekili Fethi Çelikbaş, seçimlerin başlamasından bir gün önce cumhurbaşkanlığı için adaylığını açıkladı.

Turgut Özal'ın cumhurbaşkanlığına aday olmasını eleştiren ANAP Milletvekilleri İlyas Aktaş, Erkan Kemaloğlu ve Nurhan Tekinel ANAP'dan istifa etti.

20 EKİM

Cumhurbaşkanlığı seçimi başladığında iki aday vardı ve ikisi de Anavatan Partisindendi. Seçimin ilk iki turunda seçilmiş olmak için 2/3 oy gerekiyordu; üçüncü turda ise üye tamsayısının salt çoğunluğu yeterliydi. İlk turda muhalefet seçimi boykot etti. Turgut Özal'a 247, Fethi Çelikbaş'a 18 oy çıktı. Muhalefet kanadı Turgut Özal'ı istememe noktasında birleşmişti. Doğru Yol Partisi, kayıtsız ve şartsız meclisten çekilmekten yanaydı. SHP ise kararı Genel Başkan Erdal İnönü'ye bıraktı.

21 EKİM

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne ait pervaneli bir sivil uçak, iki Suriye askerî uçağı tarafından düşürüldü.

24 EKİM

Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci turunda Turgut Özal 256, Fethi Çelikbaş 17 oy aldı. 9 boş oy çıktı; 2 oy da geçersiz sayıldı.

25 EKİM

Terör örgütü Dev-Sol'un lideri Dursun Karataş ile örgütün önde gelen isimlerinden Bedri Yağan, Sağmalcılar Cezaevinden firar etti.

29 EKİM

Cumhuriyet Bayramı tüm yurttaki coşkuyla kutlandı.

31 EKİM

Cumhurbaşkanlığı seçiminin üçüncü turunda nihayet sonuç çıktı. Muhalefetin katılmadığı oylamada Turgut Özal 285 milletvekilinden 263'ünün oylarını alarak salt çoğunlukla Türkiye'nin 8. Cumhurbaşkanı seçildi. Fethi Çelikbaş 14 oy aldı; 8 oy da boş çıktı.

1 KASIM

Başbakan Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanı seçilmesiyle başbakanlık makamı boşalmış oldu. "Bakanlar Kurulu'nun Görevini Sürdürmesine Dair İşlem" başlıklı bir tezkereyle Ali Bozer başbakanlığı vekâleten sürdürmekle görevlendirildi ve yeni hükûmet kurulana kadar mevcut Bakanlar Kurulu'nun görevini sürdüreceği bildirildi.

Hasan Celal Güzel, ANAP Genel Başkanlığına aday olduğunu açıkladı.

Türkiye, mütakabiliyet prensibi gereğince, tüm İngiliz pasaportlarına vize uygulamaya başladı.

2 KASIM

Foto Muhabirleri Derneğinin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması, Resmî Gazete'de yayımlandı.

Kadınlar cinsel tacize dikkat çekmek için "Bedenimiz Bizimdir, Cinsel Tacize Hayır" kampanyası başlattı. Vapurda yapılan basın açıklaması sonrası kadınlara mor iğne dağıtıldığı için kampanya, "Mor İğne" adıyla tanındı.

5 KASIM

Anayasa Mahkemesinin 'Türbanla derse girilemeyeceğini hükme bağlayan kararı' üzerine yurdun çeşitli yerlerinde protesto gösterileri yapılmaya başlandı.

6 KASIM

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı GAP kuruldu.

7 KASIM

İTÜ Gümüşsuyu kampüsü, türban yasağını protesto eden yaklaşık 30 kişilik bir grup tarafından basıldı. Grup sloganlar atarak, bildiriler dağıtıp kaçtı.

9 KASIM

Çevre Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname, Resmî Gazete’de yayımlandı.

Doğu Alman hükûmetinin, iki Almanya arasında seyahati serbest bırakması üzerine, binlerce kişi Berlin Duvarı’nı aşarak Batıya geçmeye başladı. Duvar’ın yıkılmasıyla Soğuk Savaş dönemi sona erdi. Berlin Duvarı, Doğu Almanya vatandaşlarının Batı Almanya’ya kaçmalarını önlemek için Doğu Alman meclisinin kararı ile 13 Ağustos 1961 yılında Berlin’de yapımına başlanan 46 km uzunluğundaki bir tür beton sınırdı. Berlin duvarı, Batı’da yıllarca “Utanç duvarı” (Schandmauer) olarak da anıldı. Batı Berlin’i abluka altına alan bu betondan sınır, 9 Kasım 1989’da Doğu Almanya’nın, isteyen vatandaşların Batı’ya gidebileceğini açıklamasının ardından tüm tesisleriyle birlikte yıkıldı.

Düzenlenen resmî törenle Kenan Evren, cumhurbaşkanlığı görevini resmen Turgut Özal’a devretti. Turgut Özal, Türkiye Büyük Millet

Meclisindeki yemin töreninin ardından görevine resmen başladı; Türkiye’nin ikinci sivil kökenli cumhurbaşkanı oldu. Turgut Özal yemin töreninde Türkiye için elzem gördüğü üç hürriyetten bahsederek, cumhurbaşkanlığı döneminde bu üç hürriyetin ihyası için çalışacağını beyan etti: düşünce hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti, teşebbüs hürriyeti. Ayrıca Türkiye’nin yüksek teknolojiye geçmesi, demokrasi ve serbestleşmeyi ihmal etmemesi, ekonomik kalkınma, aktif dış politika ve savunma sanayiinde gelişim gibi hedefleri kendi cumhurbaşkanlığı döneminin ana gündem maddeleri olarak tayin etti. Turgut Özal’ın vefatına kadar sürecek olan cumhurbaşkanlığı döneminde, ANAP’ın tek başına iktidarı (Akbulut ve Yılmaz hükûmetleri) devam etti; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yine ANAP kökenli oldu.

Cumhurbaşkanı Turgut Özal, ANAP kongresine bir hafta kala Yıldırım Akbulut’u yeni hükûmeti kurmakla görevlendirdi ve başbakan olarak atadı. Aslında Akbulut hükûmetinin Turgut Özal tarafından önceden hazırlanmış bakanlar kurulu listesi de hazırды. Bu nedenle aynı gün bakanların da atanması gerçekleşti.

10 KASIM

- Mustafa Kemal Atatürk tüm yurtta törenlerle anıldı.
- Bulgaristan Devlet Başkanı Todor Jivkov, istifa etti.
- Yıldırım Akbulut hükûmetinin programı Türkiye Büyük Millet Meclisinde okundu. Yeni hükûmet 4. Özal hükûmetine benzetildi.
- İstanbul'da, türban yasağını protesto eden bir grup eylemci, Basın Müzesi Sanat Galerisi'ni basarak 150'ye yakın eseri tahrip etti.
- SHP ve DYP, Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ı protesto etmek için Anıtkabir'de düzenlenen devlet törenine katılmayarak kendi törenlerini düzenledi.

13 KASIM

- Başbakanlık Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

14 KASIM

- Bedrettin Dalan, Anavatan Partisinden istifa etti.

16 KASIM

- Yıldırım Akbulut hükûmetinin Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu aldığı, Resmî Gazete'de yayımlandı. Oylamada 278 "evet", 95 de "ret" oyu verildi. Ret oyları SHP'li milletvekillerinindi. 4 ANAP'lı üye ve DYP milletvekilleri ise oylamaya katılmadı.
- Paris Kürt Konferansı'na izinsiz katıldıkları gerekçesiyle 7 milletvekili SHP'den ihraç edildi.
- Türk Ticaret Heyetinin Fransa'ya gidişi vesilesiyle, 16 Kasım 1989 tarihinde Marsilya'da "Türk Ticaret Günü" düzenlendi.
- Sporda Dopingle Mücadele Avrupa Sözleşmesi imzalandı.

17 KASIM

- Cumhurbaşkanı Turgut Özal, Yıldırım Akbulut'u başbakan atamakla ANAP genel kongresinde yapılacak olan yeni genel başkan seçimini de büyük çapta belirlemiş oldu. Bunun sonucunda 17 Kasım 1989'da yapılan kongrede Yıldırım Akbulut 739 oyla Anavatan Partisi Genel Başkanı seçildi.
- Çekoslovakya'da 17 Kasım-29 Aralık 1989 arasında Kadife Devrim adı verilen bir değişim yaşan-

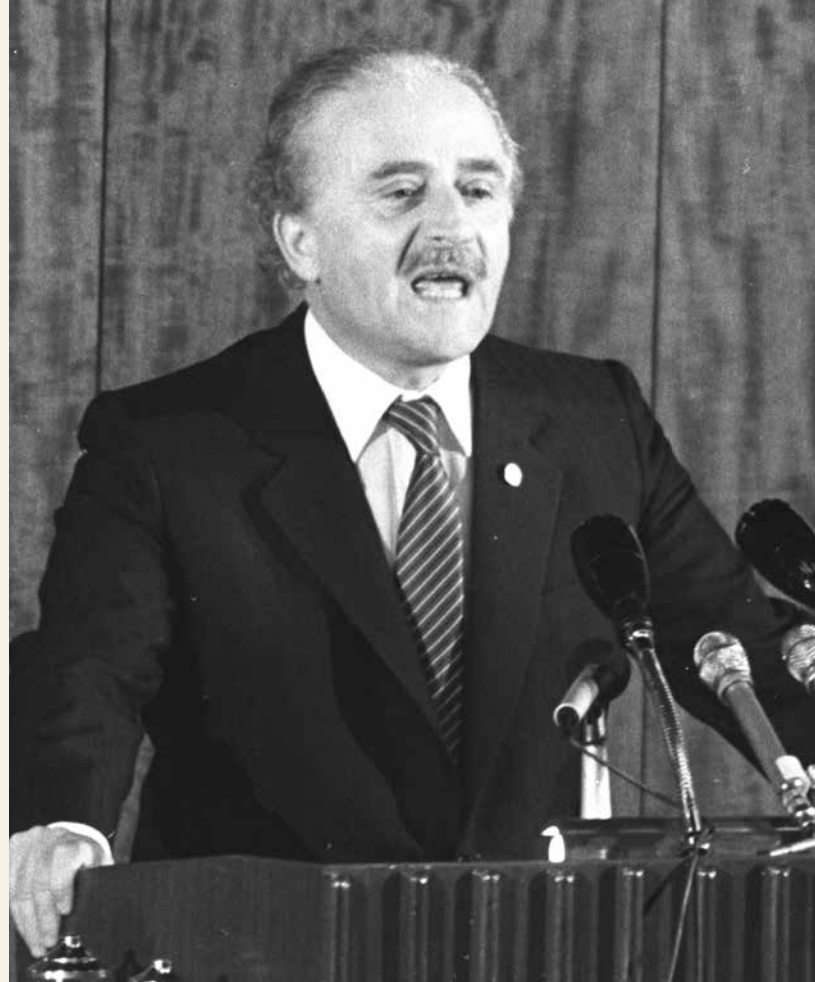
di. Sonucunda, komünist yönetim düşürüldü. 17 Kasım'da, Prag'da yüzlerce üniversite öğrencisinin "Uluslararası Öğrenciler Günü"-nü kutlamak amacıyla bir araya gelmesiyle başlayan barışçıl öğrenci eylemleri, Çek ve Slovak kentlerinde hızla yayılan ayaklanmalara sebep oldu ve katılımcıları 20 Kasım'da 200.000'den yarım milyona çıktı. Son olarak, 27 Kasım'da tüm Çekoslovakya vatandaşlarının katıldığı 2 saatlik bir protesto düzenlendi ve bu durum, komünist hükûmetin itibar kaybetmesi ve göstericilerin talepleri karşısında yenilgiyi kabul etmesiyle sonuçlandı. Hükûmetin geri adım atmak zorunda kalmasıyla biten ayaklanmalar, rejim değişikliği ile sonuçlandı.

20 KASIM

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde benimsenen Çocuk Hakları Sözleşmesi, 2 Eylül 1990 tarihinde de yürürlüğe girdi. Türkiye de dâhil olmak üzere 196 ülkenin taraf olduğu sözleşme, en fazla ülkenin onayladığı insan hakları belgesidir. Sözleşmeyle çocuk haklarının korunması amaçlandı ve taraf devletlerin bu hakların yaşama geçirilmesi için yükümlülüklerle uymaları gerektiği hükme bağlandı.

21 KASIM

Yıldırım Akbulut'tan boşalan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, İzmir Milletvekili İsmet Kaya Erdem'in Seçildiğine Dair Karar, kabul edildi. Kaya Erdem daha önceki Turgut Özal hükûmetinden bir ilke sorunu nedeniyle istifa etmişti ve siyasal hayatta önemli bir saygınlığa sahipti. Bu açıdan görev süresince muhalefet partilerinin de tasvibini ve desteğini aldı.

Kaya Erdem (1928-)

23 KASIM

SHP milletvekillerinden İlhami Binici, Cüneyt Canver, Arif Sağ, Abdullah Baştürk, Fehmi Işıklar ve Mehmet Kahraman Partiden istifa etti.

27 KASIM

Türkiye Büyük Millet Meclisi - Avrupa Parlamentosu Karma Parlamento Komisyonu (KPK) Toplantısı, Brüksel'de düzenlendi.

29 KASIM

Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinin İkiyaka köyünde, çoğu kadın ve çocuk olmak üzere 28 vatandaş, teröristlerce öldürüldü.

1 ARALIK

Doğu Almanya parlamentosu Volkskammer, Alman Demokratik Cumhuriyeti Anayasası'nda ülke siyasetinin öncü siyasi partisi olarak tanımlanan Almanya Sosyalist Birlik Partisi (SED) ile ilgili maddeyi değiştirdi. Bunu izleyen günlerde 3 Aralık'ta Merkez Komite ve Politbüro istifa etti. Almanya Sosyalist Birlik Partisi (SED), Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin kurulduğu 7 Ekim 1949 tarihinden Mart 1990 se-

çimlerine kadar iktidarda bulunan ve geleneksel Marksist-Leninist ideolojiyi benimseyen bir komünist partiydi. 1980'lerde SED, Sovyetler Birliği'nde gerçekleşmekte olan perestroyka ve glasnost açılımlarına cephe aldı. Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasında Alman Demokratik Cumhuriyeti yönetiminin dâhil edilmediği Moskova görüşmeleri sonucu Almanya Federal Cumhuriyeti (Batı Almanya) ile Alman Demokratik Cumhuriyeti (Doğu Almanya) fiilen birleşince, parti iktidardan düştü.

Milletvekilleri Hüsnü Okçuoğlu, Kemal Anadol ve Tevfik Koçak SHP'den istifa etti.

3 ARALIK

Malta'da bir araya gelen Amerika Birleşik Devletleri Başkanı George H. W. Bush ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mihail Gorbacov, Soğuk savaşın bittiğini resmen ilan etti.

4 ARALIK

Türkiye Büyük Millet Meclisinden yedi milletvekili, Paris'te düzenlenen Batı Avrupa Birliği (BAB) Asamblesi 35. dönem toplantısına katıldı. Toplantı 7 Aralık'a kadar sürdü.

5 ARALIK

- Belediye Kurulmasına Dair Kararlar, Resmî Gazete’de yayımlandı.

6 ARALIK

- 12 Eylül rejiminin sonraya mirası olan, Millî Güvenlik Konseyi eski üyelerini yeni rejim içinde barındıran “Cumhurbaşkanlığı Konseyi” adlı kurulun görev süresi sona erdi. Bu Konsey var olduğu süre içinde sürekli olarak haftada iki kez ya da gerektiğinde toplandı; fakat rejimin işleyişi açısından belirgin bir rol oynamadı. Bu yüzden, kurulun sona ermesi de Türk siyasal hayatında önemli bir iz bırakmadı.

10 ARALIK

- Aliğa’da çevre şenliği yapıldı.

12 ARALIK

- TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) Genel Başkanlığı’na Refik Baydur seçildi.

13 ARALIK

- Aydın Güven Gürkan ve Kamil Ateşoğlu, SHP’den istifa etti

14 ARALIK

- Şili’de ilk demokratik seçimler yapıldı.

15 ARALIK

- Romanya’da, Devlet Başkanı Nikolay Çavuşesku’nun devrilmesine kadar gidecek olan halk ayaklanması başladı.

17 ARALIK

- Ankara’da ilk ve orta dereceli okullar hava kirliliği nedeniyle tatil edildi.
- Brezilya’da 25 yıl sonra ilk seçimler yapıldı.
- TÜRK-İŞ Genel Başkanlığı’na Şevket Yılmaz seçildi.

20 ARALIK

- Panama’nın askerî diktatörü Manuel Noriega, Amerika Birleşik Devletleri birliklerince iktidardan düşürüldü.

21 ARALIK

- Amerika Birleşik Devletleri, Panama’yı işgal etti.

✍ Bulgaristan'dan zorunlu göçe tabi olarak gelen soydaşlarımızdan 86.297'sinin geri döndüğü açıklandı.

22 ARALIK

✍ Romanya Devlet Başkanı Nikolay Çavuşesku, halk ayaklanması sonucu iktidardan indirildi.

✍ Brandenburg Kapısı yeniden açıldı.

23 ARALIK

✍ Romanya'nın devrik Başkanı Nikolay Çavuşesku ve karısı Elena, ülkeden kaçmaya çalışırken yakalandı.

25 ARALIK

✍ Romanya Devlet Başkanı Nikolay Çavuşesku ve eşi Elena Çavuşesku, olağanüstü bir mahkemede yargılanarak idam edildi.

27 ARALIK

✍ Birleşmiş Milletler İskân Merkezi toplantısı, Hindistan'da düzenlendi.

28 ARALIK

✍ Belediye Kurulmasına Dair Kararlar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Yüksek Öğretim Kurulu, Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'ne 1987'de eklenen, üniversitelerde türban ve başörtüsü takılmasına zorluk çıkarıp disiplin cezalarını öngören "çağdaş kıyafet zorunluluğu" fıkrasını yürürlükten kaldırdı. Böylece kıyafete ilişkin inisiyatif, fiilen üniversite rektörlerine bırakıldı.

29 ARALIK

✍ Aile Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Yazar Vaclav Havel, Çekoslovakya Devlet Başkanı seçildi. 40 yıl aradan sonra ilk komünist olmayan aday devlet başkanı oldu.

30 ARALIK

✍ Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliğinin Düştüğüne Dair Karar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

✍ Belediye kurulmasına dair kararlar, Resmî Gazete'de yayımlandı.

KAYNAKLAR

- Abdullah Dinçkol (1992-93). "Türkiye'de Parlamento Seçimleri", Hukuk Araştırmaları, Cilt: 7, Sayı: 1-3.
- Adem Çaylak vd. (2009). Osmanlı'dan İkibinli Yıllara Türkiye'nin Politik Tarihi (İç ve Dış Politika), Ankara: Savaş Yayınevi.
- Alev Özkazanç (1997). "Refah Devletinden Yeni Sağa: Siyasi İktidar Tarzında Dönüşümler", Mürekkep, Sayı 7.
- Ali Haydar Soysüren & İhsan Kurtbaş (2017). "Mefluç Devlet İradesinden Kudretli Devlete (12 Eylül Yönetiminin Siyasi Kültürü Bağlamında Anayasa Yapım Politikası), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 1, ss. 63-84.
- Bülent Tanör, Korkut Boratav, Sina Akşin (2000). Türkiye Tarihi (Bugünkü Türkiye 1980-1995), 5. Cilt, 3. Baskı, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Cem Eroğul (2000). Anatüzeğe Giriş (Anayasa Hukukuna Giriş), 6. Baskı, Ankara: İmaj Yayınları.
- Erik Jan Zürcher (2000). Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, çev. Yasemin Saner Gönen, 7. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Faruk Ataay (2020). "Ekonomik Kriz, Siyasi Kutuplaşma ve Terör Gölgesinde 1977 Seçimleri", Yüzüncü Yılında TBMM, II. Cilt, Ed. Yusuf Tekin, Ankara: TBMM Basımevi.
- Faruk Ataay (2020). "12 Eylül, Neoliberalizme Geçiş ve Seçimsiz Dönem", Yüzüncü Yılında TBMM, II. Cilt, Ed. Yusuf Tekin, Ankara: TBMM Basımevi.
- Fatma Okur Çakıcı & Özgür Bayraktar (2020). "Siyasi Parti Bölünmeleri ve 1946 Sonrasında Gelişen Parti Bölünmelerine İlişkin Siyasi Süreçlerin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma", Mavi Atlas, 8(2): 389-411.
- Feroz Ahmad (1995). Modern Türkiye'nin Oluşumu, çev. Yavuz Alogan, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Gökhan Atılğan vd. (2015). Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Siyasal Hayat, İstanbul: Yordam Kitap.
- Mehmet Ali Birand; Hikmet Bila; Rıdvan Akar (1999). 12 Eylül: Türkiye'nin Miladı, İstanbul: Doğan Kitap.
- Reşad Kasaba (Ed.) (2011). Türkiye Tarihi, Modern Dünyada Türkiye 1939-2010, çev. Zuhel Bilgin, Cilt 4, İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Turgay Uzun (Ed.) (2010). İttihat ve Terakki'den Günümüze Siyasal Partiler, Ankara: Orion Yayınları.

Yavuz Sabuncu (2007). Anayasaya Giriş, 13. Baskı, Ankara: İmaj Yayınevi.

Yusuf Sarınoy (2014). Türk Parlamento Tarihi (Milli Güvenlik Konseyi ve Danışma Meclisi 1980-1983). Cilt I, Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, TBMM Basımevi, No: 157.

Yusuf Tekin & Çağatay Okutan (2011). Türk Siyasal Hayatı, Ankara: 2011.

İnternet Kaynakları

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://www.tbmm.gov.tr/>

<http://gecmisgazete.com/>

<https://www.trthaber.com/>

https://www.tbmm.gov.tr/pdf/Yuzuncu_yilinda_TBMM_1_cilt.pdf

https://www.tbmm.gov.tr/pdf/Yuzuncu_yilinda_TBMM_2_cilt.pdf

<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/>

<https://www.cumhuriyetarsivi.com/cumweb/html/>

<https://www.aa.com.tr/tr/arsiv>

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Anasayfa>

<https://www.catlakzemin.com/5-eylul-1981-nukleer-fuzelere-karsi-kadin-baris-kam-pi-36-kadinin-kendini-citlere-zincirlemesiyle-basladi/>

<http://www.anlayis.net/makaleGoster.aspx?makaleid=636>

<https://www.generalı.com.tr/blog/1987den-1990a-dunyada-olanlar/>

<https://www.dunyabulteni.net/tarih-ten-olaylar/12-eylul-askeri-darbe-sine-giden-surecte-neler-yasandi-h204563.html>

<https://www.ahaber.com.tr/analiz/2017/09/12/80ler-12-eylul-darbesi-kenan-evren-ve-turgut-ozalli-yillar>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-43995073>

<https://www.yenisafak.com/se-cim-1983>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52426424>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1980-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1981-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1982-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1983-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1984-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1985-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1986-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1987-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1988-2/>

<https://almanakturkiye.wordpress.com/1989-2/>

<https://www.biyografi.info/tarih/1980>

<https://www.biyografi.info/tarih/1981>

<https://www.biyografi.info/tarih/1982>

<https://www.biyografi.info/tarih/1983>

<https://www.biyografi.info/tarih/1984>

<https://www.biyografi.info/tarih/1985>

<https://www.biyografi.info/tarih/1986>

<https://www.biyografi.info/tarih/1987>

<https://www.biyografi.info/tarih/1988>

<https://www.biyografi.info/tarih/1989>

<http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarih-ce/1981.pdf> (Dışışleri Bakanlığı 1981 Tarihçesi)

<http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarih-ce/1982.pdf> (Dışışleri Bakanlığı 1982 Tarihçesi)

<http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarih-ce/1983.pdf> (Dışışleri Bakanlığı 1983 Tarihçesi)

<http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarih-ce/1984.pdf> (Dışışleri Bakanlığı 1984 Tarihçesi)

<http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarih-ce/1987.pdf> (Dışışleri Bakanlığı 1987 Tarihçesi)

<http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarih-ce/1988.pdf> (Dışışleri Bakanlığı 1988 Tarihçesi)

<http://diad.mfa.gov.tr/diad/tarih-ce/1989.pdf> (Dışışleri Bakanlığı 1989 Tarihçesi)

Türk Telekom
Değerli Hissettirir
katkılarıyla

